

**Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

ZITTING 1982-1983

9 NOVEMBER 1982

WETSONTWERP

tot wijziging van de wetten
op de handelsvennootschappen,
gecoördineerd op 30 november 1935

VERSLAG

NAMENS DE BIJZONDERE COMMISSIE
ONDER MEER
BELAST MET HET ONDERZOEK
VAN HET WETSONTWERP TOT WIJZIGING
VAN DE GECÖORDINEERDE WETTEN
BETREFFENDE DE HANDELSVENNOUTSCHAPPEN (1)
UITGEBRACHT DOOR DE HEER VERHAEGEN

INHOUD

Blz.

I. — Inleiding van de rapporteur	2
A. Wordingsgeschiedenis van de goedgekeurde tekst ...	2
B. Bindende voorschriften van de E.E.G.-richtlijn ...	3
C. Thematische inhoud	4
II. — Hoorzittingen	8
III. — Besprekking en stemming over de artikelen ...	11
IV. — Door de Commissie aangenomen tekst ...	90
V. — Bijlagen	118

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Van Cauwenbergh.

A. — Leden : de heren Beerden, Bockstal, Detremmerie, le Hardy de Beaulieu, Steverlynck, Van den Brande, Verhaegen. — de heren Bossuyt, Collignon, J.-B. Delhaye, Mottard, Van Cauwenbergh, Van den Bossche, Willockx. — de heren Barzin, Bril, Denys, Henrion, Mundeleer, Van de Velde. — de heren Baert, Vansteenkiste. — de heer Risopoulos.

B. — Plaatsvervangers : de heren Bourgeois, Deneir, Desmarests, Grafé, Th. Kelchtermans, Suykerbuyk, Tant, Van Rompaey. — de heren Bourry, Coëme, M. Colla, Collart, Mevr. Detiège, de heren Mangelschots, Rigo, Van Gompel. — de heren Daems, Evers, Huylebrouck, Pans, Pierard, Sprockelaars, Verberckmoes. — de heren Belmans, Schiltz, Verniers. — de heren Defosset, Outers.

Zie :

210 (1981-1982) Nr 1.

— Nrs 2 tot 8 : Amendementen.

**Chambre
des Représentants**

SESSION 1982-1983

9 NOVEMBRE 1982

PROJET DE LOI

modifiant les lois
sur les sociétés commerciales,
coordonnées le 30 novembre 1935

RAPPORT

FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION SPECIALE
CHARGEÉE NOTAMMENT
DE L'EXAMEN DU PROJET DE LOI
MODIFIANT LES LOIS COORDONNÉES
SUR LES SOCIETES COMMERCIALES (1)

PAR M. VERHAEGEN

SOMMAIRE

Pages

I. — Introduction du rapporteur	2
A. Genèse du texte adopté par la Commission ...	2
B. Dispositions impératives de la directive de la C.E.E. ...	3
C. Index thématique ...	4
II. — Auditions	8
III. — Discussion des articles et votes ...	11
IV. — Texte adopté par la Commission ...	90
V. — Annexes ...	118

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Van Cauwenbergh.

A. — Membres : MM. Beerden, Bockstal, Detremmerie, le Hardy de Beaulieu, Steverlynck, Van den Brande, Verhaegen. — MM. Bossuyt, Collignon, J.-B. Delhaye, Mottard, Van Cauwenbergh, Van den Bossche, Willockx. — MM. Barzin, Bril, Denys, Henrion, Mundeleer, Van de Velde. — MM. Baert, Vansteenkiste. — M. Risopoulos.

B. — Suppléants : MM. Bourgeois, Deneir, Desmarests, Grafé, Th. Kelchtermans, Suykerbuyk, Tant, Van Rompaey. — MM. Bourry, Coëme, M. Colla, Collart, Mme Detiège, MM. Mangelschots, Rigo, Van Gompel. — MM. Daems, Evers, Huylebrouck, Pans, Pierard, Sprockelaars, Verberckmoes. — MM. Belmans, Schiltz, Verniers. — MM. Defosset, Outers.

Voir :

210 (1981-1982) No 1.

— Nos 2 à 8 : Amendements.

DAMES EN HEREN,

I. — INLEIDING VAN DE RAPPORTEUR**A. Wordingsgeschiedenis van de goedgekeurde tekst**

Het voorliggend wetsontwerp heeft een enigszins complexe voorgeschiedenis.

Op 5 december 1979 werden twee wetsontwerpen neergelegd die betrekking hebben op het vennootschapsrecht. Enerzijds het wetsontwerp tot wijziging van de wetgeving betreffende de handelsvennootschappen (Stuk Kamer n° 387/1 van 1979-1980) dat een volledige herziening van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen omvat en anderzijds het wetsontwerp tot wijziging van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935 (Stuk Kamer n° 388/1 van 1979-1980) dat een aanpassing beoogt van het Belgisch recht en meer in het bijzonder van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, aan de tweede richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen (*P. B.* n° 226/1-14 van 31 januari 1977).

Gezien de omvang van het wetsontwerp n° 378/1 (1979-1980) en de vrij grote techniciteit van het wetsontwerp n° 388/1 (1979-1980) werd een bijzondere commissie opgericht voor de besprekung van deze ontwerpen.

Tevens werd ook een beroep gedaan op de heren Pierre François en Ben Van Bruystegem die de commissie als juridisch adviseurs hebben bijgestaan.

De commissie heeft ook een delegatie ontvangen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en van de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen.

De bijzonder commissie is haar werkzaamheden begonnen met de behandeling van het wetsontwerp n° 388/1 (1979-1980) omdat dit het meest spoedeisend was. Dit ontwerp, zoals reeds vermeld, strekt immers tot uitvoering van de tweede richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen waaraan de Belgische wetgeving had moeten aangepast zijn op 16 december 1978.

In de loop van de behandeling van dit ontwerp werd trouwens volgens artikel 169 van het E. E. G.-verdrag, een procedure tot in gebreke stelling van de Belgische Staat ingesteld, aangezien de aanpassingstermijn van twee jaar die in artikel 43 van de tweede Richtlijn voorzien is, overschreden was en werd de Belgische Staat door het Hof van Justitie veroordeeld.

De genoemde tweede richtlijn strekt tot coördinering van de waarborgen welke in de Lid Staten wordt verlangd van de vennootschappen in de zin van artikel 58, tweede alinea van het Verdrag, om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers als van derden met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap, alsook de instandhouding en wijziging van haar kapitaal, zulks teneinde de waarborgen gelijkwaardig te maken. De uitvoering hiervan was de oorspronkelijke doelstelling van het wetsontwerp n° 388/1 (1979-1980).

Later werd bij wijze van amendement van de Regering (Stuk n° 388/5, van 1979-1980) ook de aanpassing van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen aan de vierde richtlijn van 25 juli 1978 van de Raad van de Europese Gemeenschappen « betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen » (*P. B.* n° L. 222/11-31 van 14 augustus 1978) voorgesteld.

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — INTRODUCTION DU RAPPORTEUR**A. Genèse du texte adopté par la Commission**

La genèse du présent projet de loi est assez complexe.

Deux projets de loi relatifs au droit des sociétés ont été déposés le 5 décembre 1979. Il s'agit, d'une part, du projet de loi modifiant les lois coordonnées sur les sociétés commerciales (Doc. Chambre n° 387/1, 1979-1980), qui constitue une refonte complète des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, et, d'autre part, du projet de loi modifiant les lois sur les sociétés commerciales, coordonnées le 30 novembre 1935 (Doc. Chambre n° 388/1, 1979-1980), qui tend à adapter le droit belge et, plus particulièrement, les lois coordonnées sur les sociétés commerciales à la deuxième directive du Conseil des Communautés européennes (*J. O.* n° 226/1-14 du 31 janvier 1977).

Etant donné l'importance du projet n° 387/1 (1979-1980) et l'assez grande technicité du projet n° 388/1 (1979-1980), une Commission spéciale a été constituée en vue de leur examen.

Il a en outre été fait appel à MM. Pierre François et Ben Van Bruystegem pour assister la Commission en tant que conseillers juridiques.

La Commission a également reçu une délégation de l'Institut des réviseurs d'entreprises, ainsi que de la Fédération royale des notaires de Belgique.

La Commission spéciale a entamé ses travaux par l'examen du projet de loi n° 388/1 (1979-1980), celui-ci revêtant un caractère plus urgent. En effet, comme il a déjà été dit, ce projet tend à exécuter la deuxième directive du Conseil des Communautés européennes, à laquelle la législation belge aurait déjà dû être adaptée dès le 16 décembre 1978.

Au cours de l'examen du projet, une procédure de mise en demeure de l'Etat belge a d'ailleurs été entamée en vertu de l'article 169 du Traité créant la C. E. E., le délai de deux ans prévu à l'article 43 de la deuxième directive pour se conformer à celle-ci ayant été dépassé, et l'Etat belge a été condamné par la Cour de Justice.

Cette deuxième directive tend à coordonner, pour les rendre équivalentes, les garanties qui sont exigées dans les Etats membres des sociétés au sens de l'article 58, deuxième alinéa, du traité, en vue de la protection des intérêts, tant des associés que des tiers, en ce qui concerne la constitution de la société anonyme ainsi que le maintien et les modifications de son capital. L'exécution de cette directive constituait l'objet initial du projet de loi n° 388/1 (1979-1980).

Par la suite, le Gouvernement a, par voie d'amendement (Doc. n° 388/5, 1979-1980), proposé également l'adaptation des lois coordonnées sur les sociétés commerciales à la quatrième directive du Conseil des Communautés européennes datée du 25 juillet 1978 et « concernant les comptes annuels de certaines formes de sociétés » (*J. O.* n° L. 222/11-31 du 14 août 1978).

De aanpassing van de boekhoudwetgeving waartoe de eindtekst van de vierde richtlijn noopt, werd in het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen (Stuk nr 103/1 van 1981-1982) samengebracht. De wet van 17 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluit van 8 oktober 1976 (boekhouding en jaarrekening van de ondernemingen) was immers afgestemd op het ontwerp van vierde richtlijn en niet op de eindtekst.

Bij de besprekking in de commissie kon dankbaar gebruik worden gemaakt van de analyses van de ontwerp-tekst nr 388/1 (1979-1980) door de heren Massagé en Hambenne (gepubliceerd in *J. T.* 1981, blz. 125 en 1981, blz. 165) en van Prof. Ronse (« De op til zijnde wijziging van het vennootschapsrecht, studiedag 24 april 1981, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid »).

Wegens de menigvuldige amendementen en bemerkingen in de commissie werd de oorspronkelijke tekst herschreven.

Door de juridische adviseurs werd in overleg met de Regering een tekst opgesteld die door uw rapporteur werd neergelegd ter definitieve behandeling in de commissie (Stuk Kamer nr 210/2, 1981-1982). (In bijlage wordt een overzicht gegeven van de relevante stukken).

De voorgelegde tekst gaat op een aantal punten verder dan een loutere aanpassing aan de tweede en vierde richtlijn wat deels het gevolg is van gedachtenwisselingen in de commissie en deels het gevolg van de inspiratie die het wetsontwerp nr 387/1 van 1979-1980 heeft kunnen leveren.

B. Bindende voorschriften van de richtlijn

Wegens het belang van een eventuele interpretatievraag door het Hof van Justitie (art. 177 E. E. G. Verdrag) wordt in dit verslag een opsomming gegeven van de bepalingen, die rechtstreeks gesteund zijn op de E. E. G. voorschriften. Zie eveneens de concordantietabellen in de bijlagen van dit verslag.

Voor het belang van deze interpretatie verwijst uw verslaggever naar de opmerking van Prof. Ronse (o.c. blz. 7, met de aangehaalde verwijzing naar een arrest van het Hof van Justitie E. E. G., 12 november 1974, R. W., 1975-1976, met noot A. M. Collaert) en naar L. Simont, « La loi du 6 mars 1973 modifiant la législation relative aux sociétés commerciales », *Rev. Prat. Soc.*, 1974, nr 5812, blz. 4.

Zo zal ook het ongewijzigde artikel 70, Venn. W. m.b.t. de wijziging van de statuten voortaan moeten geïnterpreteerd worden in het licht van artikel 40 van de tweede richtlijn voor de onderwerpen waarop dit laatste artikel betrekking heeft. Voor de beperking of opheffing van het voorkeurrecht, voor kapitaalvermindering en voor de aflossing van het kapitaal moet het daartoe vereiste besluit van de algemene vergadering in elk geval beantwoorden aan artikel 40 van de tweede richtlijn en kunnen de statuten geen lager quorum of meerderheid hiervoor vereisen. Overigens was onder het vroegere recht reeds betwist of van de vereisten van artikel 70 i.v.m. de statutenwijziging kan afgeweken worden door een lager quorum of meerderheid te bepalen (hierop werd bevestigend geantwoord door J. Van Ryn, *Principes I*, eerste deel, nr 794, blz. 478 en ontkennend door Gilson, *Les modifications aux statuts*, nr 82).

L'adaptation de la législation comptable imposée par le texte définitif de la quatrième directive a fait l'objet du projet de loi modifiant la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises (Doc. n° 103/1, 1981-1982). En effet, la loi du 17 juillet 1975 et son arrêté d'exécution du 8 octobre 1976 (comptabilité et comptes annuels des entreprises) étaient basés sur la proposition de quatrième directive et non sur le texte définitif.

Au cours de l'examen du projet de loi n° 388/1 (1979-1980), la Commission n'a pas manqué de tirer profit des analyses faites par MM. Massagé et Hambenne (*J. T.* 1981, p. 125, et 1981, p. 165) ainsi que par le professeur Ronse (« De op til zijnde wijziging van het vennootschapsrecht », *Journée d'étude du 24 avril 1981, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid*).

En raison des nombreux amendements ainsi que des observations faites en commission, le texte initial a été récrit.

Après concertation avec le Gouvernement, les conseillers juridiques ont rédigé un texte qui a été déposé par votre rapporteur en vue de l'examen définitif en commission (Doc. Chambre n° 210/2, 1981-1982). (Une liste des documents déposés est publiée en annexe).

Sur certains points, le texte proposé va au delà d'une simple adaptation à la deuxième ou à la quatrième directive. Cela résulte soit des échanges de vues qui ont eu lieu en commission, soit du fait que la Commission s'est inspirée du projet de loi n° 387/1 (1979-1980).

B. Dispositions impératives de la directive

En raison de l'importance d'une éventuelle demande d'interprétation par la Cour de Justice (art. 177 du Traité créant la C. E. E.), le présent rapport énumère les dispositions qui se fondent directement sur les prescriptions de la C. E. E. Voir également les tables de concordance publiées en annexe au présent rapport.

Quant à l'importance de cette interprétation, votre rapporteur renvoie à l'observation formulée par le professeur Ronse (o.c., p. 7, lequel renvoie à un arrêt de la Cour de Justice des Communautés européennes du 12 novembre 1974, R. W., 1975-1976, avec note de A. M. Collaert) et à L. Simont, « La loi du 6 mars 1973 modifiant la législation relative aux sociétés commerciales », *Rev. Prat. Soc.*, 1974, n° 5812, p. 4.

C'est ainsi que l'article 70, L. C., relatif à la modification des statuts, qui n'a pas été modifié, devra désormais être interprété à la lumière de l'article 40 de la deuxième directive en ce qui concerne les points auxquels ce dernier article a trait. Pour ce qui est de la limitation ou de la suppression du droit de préférence, de la réduction du capital et de l'amortissement de celui-ci, les décisions de l'assemblée générale concernant ces points doivent de toute façon être conformes à l'article 40 de la deuxième directive et les statuts ne peuvent fixer, pour la prise de ces décisions, ni quorum ni majorité qui soient inférieurs à ceux prévus par la directive. Au reste, sous le régime des dispositions antérieures, il y avait déjà contestation quant à savoir si l'on pouvait déroger aux conditions de l'article 70 relatif à la modification des statuts en fixant un quorum ou une majorité plus faibles (question à laquelle J. Van Ryn répond par l'affirmative — cf. *Principes I*, première édition, n° 794, p. 478 — et à laquelle Gilson répond par la négative — cf. *Les modifications aux statuts*, n° 82).

C. Thematische inhoud

Ter bevordering van de leesbaarheid van het verslag, volgt hierna tevens een thematische inhoudsopgave.

1. N. V.				1. S. A.			
	(1)	(2)	Blz.		(1)	(2)	Page
a) Oprichting				a) Constitution			
1. minimale gegevens in de oprichtingsakte	art. 7	art. 30, Venn. W.	26	1. indications minimales que doit contenir l'acte constitutif	art. 7	art. 30, L.C.	26
— grondvereiste voor de oprichting	art. 4	art. 29, Venn. W.	12	— conditions fondamentales à remplir pour la constitution	art. 4	art. 29, L.C.	12
— uittreksel	art. 2	art. 9, Venn. W.	12	— extrait	art. 2	art. 9, L.C.	12
2. vennootschapsduur	art. 38	art. 102, Venn. W.	61	2. durée de la société	art. 38	art. 102, L.C.	61
— oprichtingsakte	art. 7	art. 30, 4o, Venn. W.	26	— acte constitutif	art. 7	art. 30, 4o, L.C.	26
— uittreksel	art. 2	art. 9, 5o, Venn. W.	12	— extrait	art. 2	art. 9, 5o, L.C.	12
3. afschaffing van de verplichting om zeven vennoten samen te brengen	art. 4	art. 29, Venn. W.	12	3. suppression de l'obligation de réunir sept associés	art. 4	art. 29, L.C.	12
	art. 41	art. 104bis, Venn. W.	68		art. 41	art. 104bis, L.C.	68
4. bijeenbrengen van het kapitaal				4. réunion du capital			
a) uitbreiding van het inbrengbegrip	art. 4	art. 29, § 3, Venn. W.	12	a) extension de la notion d'apport	art. 4	art. 29, § 3, L.C.	12
b) storting ten belope van het wettelijk minimum kapitaal	art. 4	art. 29, § 2, tweede lid, Venn. W.	12	b) libération à concurrence du capital minimum légal	art. 4	art. 29, § 2, deuxième alinéa, L.C.	12
c) storting op elk aandeel van één vierde	art. 4	art. 29, § 2, eerste lid, Venn. W.	12	c) libération de chaque action à concurrence d'un quart	art. 4	art. 29, § 2, premier alinéa, L.C.	12
	art. 8	art. 32, Venn. W.	27		art. 8	art. 32, L.C.	27
	art. 14	art. 46, Venn. W.	36		art. 14	art. 46, L.C.	36
d) storting van inbreng in natura	art. 4	art. 29, § 5, Venn. W.	12	d) libération des apports en nature	art. 4	art. 29, § 5, L.C.	12
e) aansprakelijkheidssanctie	art. 12, § 1	art. 35, 3o, Venn. W.	35	e) responsabilité et sanction	art. 12, § 1er	art. 35, 3o, L.C.	35
f) controle op inbreng in natura	art. 5	art. 29bis, Venn. W.	20	f) contrôle des apports en nature	art. 5	art. 29bis, L.C.	20
— afschaffing van de aantelling van de bedrijfsrevisor door de rechtbank	art. 68	art. 588, 10o, G.W.	87	— suppression de la désignation du reviseur d'entreprises par le tribunal	art. 68	art. 588, 10o, C.J.	87
g) bijzondere controle bij verkrijging door de vennootschap van belangrijke vermogensbestanddelen toebehorend aan haar leden	art. 6	art. 29quater, Venn. W.	23	g) contrôle spécial lors de l'acquisition par la société de biens importants appartenant à ses membres	art. 6	art. 29quater, L.C.	23
b) Instandhouding van het kapitaal				b) Maintien de l'intégrité du capital			
1. verbod eigen aandelen te nemen	art. 4	art. 29, § 6, Venn. W.	12	1. interdiction de souscrire ses propres actions	art. 4	art. 29, § 6, L.C.	12
— aansprakelijkheidssanctie	art. 13	art. 35bis, Venn. W.	35	— responsabilité et sanction	art. 13	art. 35bis, L.C.	35
2. winstuitkering	art. 28	art. 77bis, Venn. W.	52	2. distribution des bénéfices	art. 28	art. 77bis, L.C.	52
3. uitkering van interimdividend	art. 29	art. 77ter, Venn. W.	56	3. distribution d'acomptes sur dividendes	art. 29	art. 77ter, L.C.	56
4. aflossing van het kapitaal	art. 26	art. 72ter, Venn. W.	49	4. amortissement du capital	art. 26	art. 72ter, L.C.	49
5. verwerving van eigen aandelen	art. 16	art. 52bis, Venn. W.	37	5. acquisition d'actions propres	art. 16	art. 52bis, L.C.	37
6. verstrekken van middelen aan derden om eigen aandelen te verwerven	art. 17	art. 52ter, Venn. W.	42	6. avance de fonds à des tiers en vue d'acquérir des actions propres	art. 17	art. 52ter, L.C.	42
7. in pand neming van eigen aandelen	art. 18	art. 52quater, Venn. W.	42	7. prise en gage d'actions propres	art. 18	art. 52quater, L.C.	42
8. afschaffing van het aandelenpand voor beheerders en commissarissen	art. 19	art. 57, 58, 59 en 69, Venn. W.	42	8. suppression de l'obligation de cautionnement des administrateurs et des commissaires	art. 19	art. 57, 58, 59 et 69, L.C.	42

(1) Wetsontwerp.

(2) Gecoördineerde wetten.

C. Index thématique

L'index thématique ci-dessous est destiné à faciliter la lecture du rapport.

	(1)	(2)	Page
a) Constitution			
1. indications minimales que doit contenir l'acte constitutif	art. 7	art. 30, L.C.	26
— conditions fondamentales à remplir pour la constitution	art. 4	art. 29, L.C.	12
— extrait	art. 2	art. 9, L.C.	12
2. durée de la société	art. 38	art. 102, L.C.	61
— acte constitutif	art. 7	art. 30, 4o, L.C.	26
— extrait	art. 2	art. 9, 5o, L.C.	12
3. suppression de l'obligation de réunir sept associés	art. 4	art. 29, L.C.	12
	art. 41	art. 104bis, L.C.	68
4. réunion du capital			
a) extension de la notion d'apport	art. 4	art. 29, § 3, L.C.	12
b) libération à concurrence du capital minimum légal	art. 4	art. 29, § 2, deuxième alinéa, L.C.	12
c) libération de chaque action à concurrence d'un quart	art. 4	art. 29, § 2, premier alinéa, L.C.	12
	art. 8	art. 32, L.C.	27
	art. 14	art. 46, L.C.	36
d) libération des apports en nature	art. 4	art. 29, § 5, L.C.	12
e) responsabilité et sanction	art. 12, § 1er	art. 35, 3o, L.C.	35
f) contrôle des apports en nature	art. 5	art. 29bis, L.C.	20
— suppression de la désignation du reviseur d'entreprises par le tribunal	art. 68	art. 588, 10o, C.J.	87
g) contrôle spécial lors de l'acquisition par la société de biens importants appartenant à ses membres	art. 6	art. 29quater, L.C.	23
b) Maintien de l'intégrité du capital			
1. interdiction de souscrire ses propres actions	art. 4	art. 29, § 6, L.C.	12
— responsabilité et sanction	art. 13	art. 35bis, L.C.	35
2. distribution des bénéfices	art. 28	art. 77bis, L.C.	52
3. distribution d'acomptes sur dividendes	art. 29	art. 77ter, L.C.	56
4. amortissement du capital	art. 26	art. 72ter, L.C.	49
5. acquisition d'actions propres	art. 16	art. 52bis, L.C.	37
6. avance de fonds à des tiers en vue d'acquérir des actions propres	art. 17	art. 52ter, L.C.	42
7. prise en gage d'actions propres	art. 18	art. 52quater, L.C.	42
8. suppression de l'obligation de cautionnement des administrateurs et des commissaires	art. 19	art. 57, 58, 59 et 69, L.C.	42

(1) Projet de loi.

(2) Lois coordonnées.

	(1)	(2)	Blz.		(1)	(2)	Page
9. inhoud verslag van de commissaris	art. 21	art. 65, Venn. W.	44	9. contenu du rapport du commissaire	art. 21	art. 65, L.C.	44
10. inhoud jaarverslag	art. 27	art. 77, Venn. W.	51	10. contenu du rapport de gestion	art. 27	art. 77, L.C.	51
11. openbaarmaking controleverslag — uitzondering kleine ondernemingen	art. 32	art. 80, 50, Venn. W. art. 80, laatste lid, Venn. W.	57	11. publicité du rapport de contrôle — exception pour les petites entreprises	art. 32	art. 80, 50, L.C. art. 80, dernier alinéa, L.C.	57
12. openbaarmaking jaarverslag — uitzondering kleine ondernemingen	art. 32	art. 80, vierde lid, Venn. W. art. 80, laatste lid, Venn. W.	57	12. publicité du rapport de gestion — exception pour les petites entreprises	art. 32	art. 80, quatrième alinéa, L.C. art. 80, dernier alinéa, L.C.	57
13. openbaarmaking jaarrekeningen op parallelle integrale of verkorte wijze	art. 33	art. 80bis, Venn. W.	60	13. publicité des comptes annuels / version intégrale parallèle ou version abrégée	art. 33	art. 80bis, L.C.	60
c) Kapitaalverhoging							
1. invoering van het toegestane kapitaal — uittreksel — oprichtingsakte — uitgifte van converteerbare obligaties of van obligaties met inschrijvingsrecht	art. 9 art. 2 art. 7 art. 35	art. 33bis, § 2, Venn. W. art. 9, 60, Venn. W. art. 30, 60, Venn. W. art. 101ter, Venn. W.	27 12 26 60	1. instauracion du capital autorisé — extrait — acte constitutif — émission d'obligations convertibles ou avec droit de souscription	art. 9 art. 2 art. 7 art. 35	art. 33bis, § 2, L.C. art. 9, 60, L.C. art. 30, 60, L.C. art. 101ter, L.C.	27 12 26 60
2. emissie onder de fractiewaarde van de oude aandelen	art. 9	art. 33bis, § 3, Venn. W.	27	2. émission sous le pair comptable des actions anciennes	art. 9	art. 33bis, § 3, L.C.	27
3. volstorting agio	art. 10	art. 34, § 1, Venn. W.	30	3. versement intégral de la prime d'émission	art. 10	art. 34, § 1er L.C.	30
4. controle bij inbreng in natura	art. 10	art. 34, § 2, Venn. W.	30	4. contrôle en cas d'apport en nature	art. 10	art. 34, § 2, L.C.	30
5. bankattest bij inbreng in geld	art. 10	art. 34, § 3, Venn. W.	30	5. attestation bancaire en cas d'apport en numéraire	art. 10	art. 34, § 3, L.C.	30
6. kapitaalverhoging tot het bedrag van de inschrijving	art. 10	art. 34, § 5, Venn. W.	30	6. augmentation du capital jusqu'à concurrence des souscriptions recueillies	art. 10	art. 34, § 5, L.C.	30
7. voorkeurrecht — niet uitgeoefend voorkeur recht — afwijking van het voorkeur recht — vaste opneming	art. 11 art. 11 art. 11 art. 11	art. 34bis, Venn. W. art. 34bis, § 2, Venn. W. art. 34bis, §§ 3 en 4, Venn. W. art. 34bis, § 5, Venn. W.	31 31 31 31	7. droit de souscription préférentielle — droit de souscription préférentielle non exercé — dérogation au droit de souscription préférentielle — prise ferme	art. 11 art. 11 art. 11 art. 11	art. 34bis, L.C. art. 34bis, § 2, L.C. art. 34bis, §§ 3 et 4, L.C. art. 34bis, § 5, L.C.	31 31 31 31
d) Kapitaalvermindering							
1. intern vennootschapsrechtelijke voorschriften	art. 24	art. 72, Venn. W.	46	1. procédure interne	art. 24	art. 72, L.C.	46
2. bescherming van schuldeisers bij kapitaalvermindering door terugbetaling aan de aandeelhouders of bij vrijstelling van stortingsplicht	art. 25	art. 72bis, § 1, Venn. W.	46	2. protection des créanciers en cas de réduction du capital par remboursement aux actionnaires ou par dispense de l'obligation de versement	art. 25	art. 72bis, § 1er, L.C.	46
3. kapitaalvermindering tot aanzuivering van verliezen	art. 25	art. 72bis, § 2, Venn. W.	46	3. réduction du capital en vue d'apurer des pertes	art. 25	art. 72bis, § 2, L.C.	46
e) Maatregelen omtrent het nettoactief							
1. alarmprocedure bij belangrijke verliezen	art. 39	art. 103, Venn. W.	62	1. procédure d'urgence en cas de pertes importantes	art. 39	art. 103, L.C.	62
2. vermindering van het nettoactief beneden het wettelijk minimumkapitaal	art. 40	art. 104, Venn. W.	66	2. réduction de l'actif net au-dessous du capital minimum légal	art. 40	art. 104, L.C.	66

(1) Wetsontwerp.

(2) Gecoördineerde wetten.

(1) Projet de loi.

(2) Lois coordonnées.

	(1)	(2)	Blz.		(1)	(2)	Page
f) <i>Diversen</i>				f) <i>Divers</i>			
1. recht op antwoord	art. 23	art. 70ter, Venn. W.	46	1. obligation de répondre aux actionnaires	art. 23	art. 70ter, L.C.	46
2. openbaarmaking van jaarrekeningen binnen zes maanden na goedkeuring	art. 62	art. 201, 3o ^e quater, Venn. W.	86	2. publication des comptes annuels dans les six mois de leur approbation	art. 62	art. 201, 3o ^e quater, L.C.	86
3. vereniging van alle aandelen in een hand	art. 41	art. 104bis, Venn. W.	68	3. réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne	art. 41	art. 104bis, L.C.	68
2. P. V. B. A.							
a) <i>Oprichting</i>				a) <i>Constitution</i>			
1. minimale gegevens in de oprichtingsakte	art. 44 art. 1	art. 121, Venn. W. art. 7, b, Venn. W.	78 11	1. indications minimales que doit contenir l'acte constitutif	art. 44 art. 1er	art. 121, L.C. art. 7, b, L.C.	78 11
2. vennootschapsduur	art. 50	art. 139, Venn. W.	81	2. durée de la société	art. 50	art. 139, L.C.	81
— oprichtingsakte	art. 44	art. 121, 5o, Venn. W.	78	— acte constitutif	art. 44	art. 121, 5o, L.C.	78
— uittreksel	art. 1	art. 7, b, 7o, Venn. W.	11	— extrait	art. 1er	art. 7, b, 7o, L.C.	11
3. bijeenbrengen van het kapitaal				3. réunion du capital			
a) verruimd inbrengbegrip	art. 42	art. 120, Venn. W.	77	a) extension de la notion d'apport	art. 42	art. 120, L.C.	77
b) controle bij inbreng in natura		art. 120bis, Venn. W.		b) contrôle des apports en nature		art. 120bis, L.C.	
— afschaffing van de aanstelling van de bedrijfsrevisor door de rechtbank	art. 68	art. 588, 10o, G.W.	87	— suppression de la désignation du reviseur d'entreprises par le tribunal	art. 68	art. 588, 10o, C.J.	87
c) bijzondere controle bij verkrijging door de vennootschap van belangrijke vermogensbestanddelen toebehorend aan haar leden	art. 43	art. 120quater, Venn. W.	78	c) contrôle spécial lors de l'acquisition par la société d'actifs importants appartenant à ses membres	art. 43	art. 120quater, L.C.	78
b) <i>Instandhouding van het kapitaal</i>				b) <i>Maintien de l'intégrité du capital</i>			
1. winstuitkering	art. 49	art. 137, Venn. W.	81	1. distribution des bénéfices	art. 49	art. 137, L.C.	81
2. inhoud van het verslag van de commissaris		art. 134, Venn. W.		2. contenu du rapport du commissaire		art. 134, L.C.	
3. inhoud jaarverslag	art. 49	art. 137, Venn. W.	81	3. contenu du rapport de gestion	art. 49	art. 137, L.C.	81
4. openbaarmaking controleverslag	art. 49	art. 137, Venn. W.	81	4. publicité du rapport de contrôle	art. 49	art. 137, L.C.	81
— uitzondering kleine ondernemingen	art. 49	art. 137, Venn. W.	81	— exception pour les petites entreprises	art. 49	art. 137, L.C.	81
5. openbaarmaking jaarverslag	art. 49	art. 137, Venn. W.	81	5. publicité du rapport de gestion	art. 49	art. 137, L.C.	81
— uitzondering kleine ondernemingen	art. 49	art. 137, Venn. W.	81	— exception pour les petites entreprises	art. 49	art. 137, L.C.	81
6. openbaarmaking van de jaarrekeningen op parallelle integrale of verkorte wijze	art. 49	art. 137, Venn. W.	81	6. publicité des comptes annuels / version intégrale parallèle ou version abrégée	art. 49	art. 137, L.C.	81
c) <i>Kapitaalverhoging</i>				c) <i>Augmentation du capital</i>			
1. volstorting agio	art. 45	art. 122, § 2, Venn. W.	79	1. versement intégral de la prime d'émission	art. 45	art. 122, § 2, L.C.	79
2. controle bij inbreng in natura	art. 45	art. 122, § 3, Venn. W.	79	2. contrôle en cas d'apport en nature	art. 45	art. 122, § 3, L.C.	79
3. bankattest bij inbreng in geld	art. 45	art. 122, § 4, Venn. W.	79	3. attestation bancaire en cas d'apport en numéraire	art. 45	art. 122, § 4, L.C.	79

	(1)	(2)	Blz.		(1)	(2)	Page
4. voorkeurrecht	art. 46	art. 122bis, § 1, Venn. W.	79	4. droit de souscription préférentielle	art. 46	art. 122bis, § 1er, L.C.	79
— niet uitgeoefend voorkeurrecht	art. 46	art. 122bis, § 2, Venn. W.	79	— droit de souscription préférentielle non exercé	art. 46	art. 122bis, § 2, L.C.	79
d) <i>Kapitaalvermindering</i>				d) <i>Réduction du capital</i>			
1. intern vennootschapsrechtelijke voorschriften	art. 47	art. 122ter, § 1, Venn. W.	80	1. procédure interne	art. 47	art. 122ter, § 1er, L.C.	80
2. bescherming van de schuldeisers bij kapitaalvermindering door terugbetaling aan vennooten of bij vrijstelling van stortingsplicht	art. 47	art. 122ter, § 2, Venn. W.	80	2. protection des créanciers en cas de réduction du capital par remboursement aux actionnaires ou par dispense de l'obligation de versement	art. 47	art. 122ter, § 2, L.C.	80
3. kapitaalvermindering tot aanzuivering van verliezen	art. 47	art. 122ter, § 3, Venn. W.	80	3. réduction du capital en vue d'apurer des pertes	art. 47	art. 122ter, § 3, L.C.	80
e) <i>Maatregelen omtrent het netto-actief</i>				e) <i>Mesures relatives à l'actif net</i>			
1. alarmprocedure bij belangrijke verliezen	art. 51	art. 140, Venn. W.	82	1. procédure d'urgence en cas de pertes importantes	art. 51	art. 140, L.C.	82
2. vermindering van het netto-actief beneden het wettelijk minimumkapitaal	art. 51	art. 140, derde lid, Venn. W.	82	2. réduction de l'actif net au-dessous du capital minimum légal	art. 51	art. 140, troisième alinéa, L.C.	82
f) <i>Diversen</i>				f) <i>Divers</i>			
1. recht op antwoord	art. 48	art. 136, Venn. W.	81	1. obligation de répondre aux associés	art. 48	art. 136, L.C.	81
2. openbaarmaking van de jaarrékeningen binnen zes maanden na de goedkeuring	art. 62	art. 201, 3 ^o quater, Venn. W.	86	2. publication des comptes annuels dans les six mois de leur approbation	art. 62	art. 201, 3 ^o quater, L.C.	86
3. vereniging van alle aandelen in een hand	art. 52	art. 140bis, Venn. W.	82	3. réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne	art. 52	art. 140bis, L.C.	82
4. codificatieopdracht aan de Koning voor de bepalingen m.b.t. de P.V.B.A.	art. 66		86	4. Tâche de codification confiée au Roi en ce qui concerne les dispositions relatives aux S.P.R.L.	art. 66		86
3. Cooperatieve vennootschap				3. Société coopérative			
— duur van de vennootschap	art. 55	art. 146, 1 ^o , Venn. W.	84	— durée de la société	art. 55	art. 146, 1 ^o , L.C.	84
— oprichtingsakte	art. 54	art. 145, 1 ^o , Venn. W.	84	— acte constitutif	art. 54	art. 145, 1 ^o , L.C.	84
— verbod eigen aandelen te nemen	art. 53	art. 141bis, Venn. W.	83	— interdiction de souscrire ses propres parts	art. 53	art. 141bis, L.C.	83
— inhoud verslag van de commissarissen	art. 57	art. 158, Venn. W.	84	— contenu du rapport des commissaires	art. 57	art. 158, L.C.	84
— openbaarmaking controleverslag	art. 57	art. 158, Venn. W.	84	— publicité du rapport de contrôle	art. 57	art. 158, L.C.	84
— uitzondering kleine ondernemingen	art. 57	art. 158, Venn. W.	84	— exception pour les petites entreprises	art. 57	art. 158, L.C.	84
— inhoud jaarverslag	art. 57	art. 158, Venn. W.	84	— contenu du rapport de gestion	art. 57	art. 158, L.C.	84
— openbaarmaking jaarverslag	art. 57	art. 158, Venn. W.	84	— publicité du rapport de gestion	art. 57	art. 158, L.C.	84
— uitzondering kleine ondernemingen	art. 57	art. 158, Venn. W.	84	— exception pour les petites entreprises	art. 57	art. 158, L.C.	84
— openbaarmaking van de jaarrékeningen op parallelle integrale of verkorte wijze	art. 57	art. 158, Venn. W.	84	— publicité des comptes annuels / version intégrale parallèle ou version abrégée	art. 57	art. 158, L.C.	84
— openbaarmaking van de jaarrékeningen binnen zes maanden na de goedkeuring	art. 62	art. 201, 3 ^o quater, Venn. W.	86	— publicité des comptes annuels dans les six mois de leur approbation	art. 62	art. 201, 3 ^o quater, L.C.	86

4. Omzetting

	(1)	(2)	Blz.
— inhoud van de omzettingsakte	art. 58	art. 171, Venn. W.	85
— sancties voor de kapitaalbescherming bij omzetting	art. 59	art. 172, Venn. W.	85

5. Overgangsbepalingen

a) afschaffing overgangsbepaling van de wet van 1 februari 1977	art. 67	87
b) overgangsbepaling en sanctie	art. 69	87

II. — HOORZITTINGEN

Op verzoek van verschillende leden werd een delegatie ontvangen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en van de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen.

1. De afgevaardigden van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren bracht de commissie de essentiële punten van hun schriftelijke adviezen van 4 april 1980, 1 juli 1980 en 6 maart 1981 in herinnering.

a) De procedure voor de aanwijzing van de bedrijfsrevisor wordt becritiseerd : de tussenkomst van de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel wordt inopportun en in elk geval overbodig geacht :

— het Instituut van de Bedrijfsrevisoren is immers een « administratieve overheid » in de zin van artikel 10 van de richtlijn;

— de door de verschillende Voorzitters van de Rechtbanzen van Koophandel gevuldde werkmethode is daarenboven niet uniform; sommigen houden aan hun prerogatieven en aarzelen niet om de aanduiding van een bedrijfsrevisor af te wijzen;

— de keuze van de persoon die belast is met de controle van de inbreng in natura is een beleidsdaad en zou als zodanig moeten ontsnappen aan de bevoegdheid van de Rechtbank, waarvan de essentiële rol bestaat in het interpreteren van wetten en het vrijwaren van de openbare orde. Deze openbare orde is niet automatisch bedreigd bij een inbreng in natura. Trouwens in de huidige stand van zaken is het niet ongewoon dat de venootschap met een minimumkapitaal wordt opgericht, waarna een verhoging van het kapitaal volgt, rekening houdend met de inbreng in natura, omdat men zodoende de tussenkomst van de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel vermijdt en zelf de revisor kan kiezen;

— de keuze van de Voorzitter kan bovendien vallen op een revisor die niet de nodige specialisatie heeft om een bepaalde inbreng in natura in een bepaalde sector te waarden;

— de tussenkomst van de Voorzitter, wanneer men deze beschouwt als een waarborg voor derden, is niet noodzakelijk, vermits de Raad van het Instituut van Bedrijfsrevisoren op doelmatige wijze toezicht uitoefent op haar leden.

4. Transformation

	(1)	(2)	Page
— contenu de l'acte constatant la transformation	art. 58	art. 171, L.C.	85
— sanctions destinées à protéger le capital en cas de transformation	art. 59	art. 172, L.C.	85

5. Dispositions transitoires

a) suppression de la disposition transitoire de la loi du 1er février 1977	art. 67	87
b) disposition transitoire et sanctie	art. 69	87

II. — AUDITIONS

A la demande de plusieurs membres, la Commission a reçu une délégation de l'Institut des réviseurs d'entreprises et de la Fédération royale des notaires de Belgique.

1. La délégation de l'Institut des réviseurs d'entreprises a rappelé aux membres l'essentiel des avis écrits des 4 avril 1980, 1er juillet 1980 et 6 mars 1981.

a) La procédure de désignation du réviseur d'entreprises est critiquée : l'intervention du président du tribunal de commerce est jugée inopportune et en tout cas inutile :

— l'Institut des réviseurs d'entreprises est une « autorité administrative » au sens de l'article 10 de la directive;

— la pratique des différents présidents des tribunaux de commerce n'est pas identique : certains tiennent à leurs prérogatives et n'hésitent pas à refuser la désignation du réviseur proposé;

— le choix de la personne chargée du contrôle de l'apport en nature est un acte de gestion et devrait dès lors échapper à la compétence des tribunaux dont le rôle est d'interpréter les lois et de préserver l'ordre public; celui-ci n'est pas nécessairement menacé dès qu'il y a un apport en nature. Actuellement, il n'est d'ailleurs pas rare que l'on constitue la société avec un capital minimum, puis que l'on augmente son capital eu égard aux apports en nature pour éviter l'intervention du président du tribunal de commerce et pouvoir choisir soi-même son réviseur;

— en outre, le choix du président peut se porter sur un réviseur qui n'a pas la spécialisation nécessaire pour apprécier un apport en nature propre à un secteur;

— l'intervention du président, conçue comme une garantie des tiers, n'est pas nécessaire, car le Conseil de l'Institut des réviseurs d'entreprises exerce un contrôle efficace sur les membres de la profession.

(1) Wetsontwerp.

(2) Gecoördineerde wetten.

(1) Projet de loi.

(2) Lois coordonnées.

b) Ook werd het vetorecht van de bedrijfsrevisor betwist dat voorzien wordt in artikel 2 van het ontwerp (n° 388/1 van 1979-1980) met betrekking tot « de inbrengen in natura van goederen die niet voor gerechtelijke tegeldemaking vatbaar zijn ». Een vermogensbestanddeel dat niet voor gedwongen tenuitvoerlegging vatbaar is, moet noodzakelijk gewaardeerd worden volgens economische maatstaven. Het gaat om een vooruitzicht. Het is in strijd met de algemene beginselen dat de revisoren in dergelijke aangelegenheden een definitieve verantwoordelijkheid zouden opnemen. Derhalve werd voorgesteld dit vetorecht te vervangen door de verbintenis voor de oprichters om hun beslissing te rechtvaardigen.

c) Overeenkomstig artikel 9 van het oorspronkelijk wetsontwerp, kan de algemene vergadering, volgens de bijzondere vereisten van quorum en meerderheid, het voorkeurrecht in het belang van de vennootschap beperken of afschaffen. De verantwoording van deze maatregel moet het voorwerp uitmaken van een verslag van de raad van beheer dat inzonderheid betrekking moet hebben op de uitgifteprijs. Voorgesteld werd dat de door de raad van beheer voorgestelde cijfers zouden gewaarmerkt worden door een bedrijfsrevisor.

d) Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren verheugt zich over de invoeging in het wetsontwerp van een artikel 16bis (Stuk n° 388/5 van 1979-1980).

Drie opmerkingen werden nochtans geformuleerd :

— enkel de gewichtige belangen van de vennootschap zouden mogen verhinderen dat in het jaarverslag inlichtingen worden verstrekt over « de omstandigheden die de ontwikkeling van de vennootschap aanmerkelijk kunnen beïnvloeden »;

— het controleverslag zou betrekking moeten hebben op de waarachtheid van de inlichtingen die verstrekt worden betreffende de belangrijke gebeurtenissen die na het einde van het boekjaar hebben plaatsgevonden;

— het lijkt ook niet gepast in het controleverslag alle inbreuken, hoe klein ze ook wezen, op de vennootschaps-wet en de statuten te vermelden; zo kan bv. een inbreuk op de wetgeving op de boekhouding geen enkele invloed hebben op de jaarrekening en op de toestand van de aandeelhouders vnl. wanneer deze inbreuk hersteld werd.

* * *

Uit de discussie tussen de leden, de Regering en de afgevaardigden van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren kunnen volgende conclusies worden getrokken :

— wanneer er een verschil van mening bestaat met betrekking tot de juridische kwalificatie van de inbreng (al dan niet vatbaar voor gerechtelijke tegeldemaking), dan kunnen de oprichters op hun verantwoordelijkheid het advies van de bedrijfsrevisoren negeren;

— indien er een verschil van mening bestaat met betrekking tot de waardering van een inbreng die niet vatbaar is voor gerechtelijke tegeldemaking, zal dezelfde regel toepasselijk zijn; een amendement in die zin werd voorgesteld door de Regering (Stuk n° 388/7-I van 1979-1980);

— het verslag van de bedrijfsrevisor zal ook moeten slaan op de drie punten vermeld onder artikel 29, § 3, Venn. W.; een amendement werd door de Regering in deze zin voorgesteld (Stuk n° 388/7-I van 1979-1980);

— het is nuttig rekening te houden met de verplichting voor de oprichters om een bijzonder verslag op te stellen waarin zij hun beslissing rechtvaardigen.

b) L'attribution au réviseur d'entreprises d'un droit de veto en ce qui concerne « les apports de biens non susceptibles de réalisation forcée » par l'article 2 du projet n° 388/1 (1979-1980) est également contestée : un bien non susceptible de réalisation forcée doit nécessairement être évalué selon des critères économiques. Il s'agit d'une prévision. Il est contraire aux principes généraux que les réviseurs prennent une responsabilité définitive dans pareil domaine. Dès lors, il est proposé de remplacer ce droit de veto par l'obligation pour les fondateurs de justifier leur décision.

c) Conformément à l'article 9 du projet de loi initial, l'assemblée générale, statuant aux conditions spéciales de quorum et de majorité, peut, dans l'intérêt social, limiter ou supprimer le droit de souscription préférentielle. La justification de cette mesure doit faire l'objet d'un rapport du conseil d'administration portant notamment sur le prix d'émission. Il est proposé que les chiffres avancés par le conseil d'administration soient certifiés par un réviseur d'entreprises.

d) L'Institut des réviseurs d'entreprises se réjouit de l'insertion d'un article 16bis dans le projet de loi (Doc. n° 388/5, 1979-1980).

Trois observations ont cependant été formulées :

— seuls les intérêts majeurs de la société pourraient justifier l'omission dans le rapport de gestion des indications « sur les conditions susceptibles d'avoir une influence notable sur le développement de la société »;

— le rapport de contrôle devrait porter sur la sincérité des informations données au sujet des événements importants survenus après la clôture de l'exercice;

— il ne paraît pas opportun que le rapport de contrôle mentionne toutes les violations, si minimes soient-elles, de la loi sur les sociétés et des statuts; ainsi, une infraction à la législation comptable peut n'avoir aucune influence sur les comptes annuels et sur la situation de l'actionnaire, en particulier si cette infraction a été réparée.

* * *

La discussion entre les membres, le Gouvernement et la délégation de l'Institut des réviseurs d'entreprises a abouti aux conclusions suivantes :

— en cas de divergence sur la qualification juridique de l'apport (que celui-ci soit susceptible de réalisation forcée ou non), les fondateurs pourront, sous leur responsabilité, passer outre à l'avis du réviseur d'entreprises;

— il en sera de même en cas de divergence sur l'évaluation d'un apport non susceptible de réalisation forcée; un amendement a été déposé par le Gouvernement en ce sens (Doc. n° 388/7-I, 1979-1980);

— le rapport du réviseur d'entreprises devra porter sur les trois points repris à l'article 29, § 3, L. C.; un amendement a été déposé par le Gouvernement en ce sens (Doc. n° 388/7-I, 1979-1980);

— il serait utile d'envisager l'obligation pour les fondateurs de rédiger un rapport spécial dans lequel ils justifient leur décision.

Uit de verdere besprekking van het ontwerp zal blijken dat deze «conclusies» slechts een eerste stap waren naar een meer diepgaande wijziging van de artikelen 2 en 3 van het oorspronkelijk ontwerp.

2. De afgevaardigden van de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen hebben de draagwijde van de wenselijk geachte amendementen uiteengezet. Zij hebben voornamelijk betrekking op de volgende punten :

- de verplichting, vanaf de oprichting van de naamloze vennootschap, het minimumkapitaal volledig te storten; de verplichting van de onmiddellijke en volledige storting van alle inbrengen in natura; de verplichting integraal de uitgiftepremie te storten in geval van kapitaalverhoging;
- de procedure tot aanwijzing van de bedrijfsrevisor die belast is met de controle van de inbrengen in natura;
- de eenparigheid vereist voor het verwerven van eigen aandelen;
- de verplichting om bij kapitaalvermindering een wederbeleggingsvergoeding te betalen aan de schuldeisers die voldoening hebben gekregen;
- het vaststellen van het bedrag van het eerste dividend op niet afgeloste aandelen;
- de regeling m.b.t. de vennootschap die tijdens haar bestaan tot één enkele vennoot herleid wordt.

* * *

Hierop volgt een discussie tussen de leden, de Regering en de afgevaardigden van de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen.

Een lid stelt de vraag of een notaris, die belast is met het verlijden van de akte, het bestaan van het verslag van de bedrijfsrevisor moet nagaan. Hierop wordt geantwoord dat de notaris moet nagaan of de wettelijke voorschriften nageleefd werden. Hij zou zijn taak niet naar behoren vervullen indien hij er zich toe beperkte aan de oprichters te verklaren dat zij handelen in strijd met de wet. In de mate waarin het verslag van de bedrijfsrevisor ook een waarborg inhoudt voor derden, moet de notaris weigeren de akte te verlijden, indien hij het bewijs niet heeft dat dit verslag werd opgemaakt.

Een lid wenst te vernemen wat er gebeurt wanneer de notaris het niet eens is met de bedrijfsrevisor met betrekking tot de kwalificatie of de waardering van een inbreng. Opgemerkt wordt dat de notaris de eerste is die geconsulteerd wordt; hij stelt vooreerst het ontwerp van notariële akte op. In de mate waarin de kwalificatie van de inbreng een rechtsvraag is, is het de taak van de notaris daaromtrent zijn verantwoordelijkheid te nemen. Desgevallend moet hij zijn diensten weigeren. Het komt de oprichters niet toe de kwestie te beslechten, vermits zij niet vertrouwd zijn met de juridische beginselen. Wanneer de waardering van de inbreng betwist wordt, heeft de notaris een heel andere rol, met name de rol van raadgever. Op dit gebied is het de bedrijfsrevisor die verantwoordelijk is voor de economische waardering met dien verstande dat de oprichters niet gebonden zijn door de besluiten van de bedrijfsrevisor.

Een lid vraagt welke de aard is van de verantwoordelijkheid van de notaris. Aangenomen wordt dat het hier niet gaat om een louter deontologische verantwoordelijkheid maar eveneens om een financiële verantwoordelijkheid. Indien het oorzakelijk verband bewezen is, zou de notaris kunnen verplicht zijn de schade te vergoeden welke bv. geleden werd door de oprichters wier verantwoordelijkheid zelf toegenomen is ingevolge de schending van de wettelijke voorschriften.

La suite de la discussion du projet fera apparaître que ces «conclusions» n'étaient qu'un premier pas vers une modification plus fondamentale des articles 2 et 3 du projet initial.

2. La délégation de la Fédération royale des notaires de Belgique a précisé la portée des amendements qu'elle jugeait souhaitables. Ceux-ci portent essentiellement sur les points suivants :

- l'obligation de libérer intégralement le capital minimum dès la constitution de la société; l'obligation de libérer immédiatement et intégralement tous les apports en nature; l'obligation de libérer intégralement la prime d'émission en cas d'augmentation du capital;
- la procédure de désignation du réviseur d'entreprises chargé du contrôle des apports en nature;
- l'unanimité requise pour l'acquisition par une société de ses propres actions;
- l'obligation, en cas de réduction du capital, de payer une indemnité de remplacement aux créanciers désintéressés;
- la fixation du montant du premier dividende perçu sur des actions non amorties;
- le régime des sociétés dont, au cours de leur existence, le nombre des associés est réduit à un seul.

* * *

Une discussion s'est ensuite engagée entre les membres, le Gouvernement et la délégation de la Fédération royale des notaires de Belgique.

Un membre demande si le notaire chargé de passer l'acte doit vérifier l'existence du rapport établi par le réviseur d'entreprises. Il est répondu que le notaire doit vérifier si les prescriptions légales ont été respectées. Il ferait preuve de négligence dans l'exercice de ses fonctions s'il se bornait à signaler aux fondateurs qu'ils agissent au mépris de la loi. Dans la mesure où le rapport du réviseur d'entreprises est aussi une garantie pour les tiers, le notaire doit refuser de passer l'acte s'il n'a pas la preuve que le rapport a été établi.

Un membre demande ce qui se passerait si le notaire était en désaccord avec le réviseur d'entreprises sur la qualification ou sur l'évaluation d'un apport. Il est signalé que le notaire est le premier à être consulté; il rédige d'abord le projet d'acte notarié. Dans la mesure où la qualification de l'apport est une question de droit, il appartient au notaire de prendre ses responsabilités. Le cas échéant, il refusera son ministère. Il n'appartient pas aux fondateurs, peu au fait des principes juridiques, de trancher. Lorsque l'évaluation de l'apport est contestée, le notaire a un rôle tout différent à jouer, à savoir le rôle de conseil. Le réviseur d'entreprises est responsable de l'évaluation économique, étant entendu que les fondateurs ne sont pas liés par les conclusions de celui-ci.

Un membre s'interroge sur la nature de la responsabilité du notaire. Il est admis qu'en l'occurrence, il ne s'agit pas d'une simple responsabilité déontologique mais également d'une responsabilité financière. Sous réserve de la preuve d'un lien de cause à effet, le notaire pourrait être obligé à réparer par exemple le dommage causé aux fondateurs dont la responsabilité a elle-même été plus largement engagée à la suite de la violation des prescriptions légales.

Rekening houdend met de omvang van hun verantwoordelijkheid vragen de notarissen dat het begrip inbreng van goederen die niet voor gerechtelijke tegeldemaking vatbaar zijn, nader en nauwkeuriger zou worden gepreciseerd. Voorbeelden maken het hun niet mogelijk een duidelijk onderscheid te maken tussen dat begrip en het verrichten van diensten.

De vroegere Regering had aan de afgevaardigden uitleg gevraagd over de redenen waarom zij menen dat de bedrijfsrevisor door de oprichters zelf zou moeten worden aangeduid.

Hiervoor werden drie redenen opgegeven : de revisor van de vennootschap kent de vennootschap beter dan de revisor die aangeduid wordt door de Voorzitter van de Rechtbank; indien de oprichters een andere revisor willen raadplegen zijn zij verplicht zich met een nieuw verzoekschrift tot de Voorzitter te richten; bepaalde Voorzitters duiden steeds dezelfde revisoren aan.

De vroegere Regering meende dat de eerste reden niet pertinente is vermits het hier gaat om de oprichting van de vennootschap. Zij beschouwde de tweede reden als erg verontrustend voor de derden. Het is ontoelaatbaar dat de oprichters, zonder enig toezicht, telkens dat nodig geacht wordt van revisor gaan veranderen om het gewenste verslag te kunnen bekomen.

Een lid merkt op dat de vraag die hier rijst, veeleer is of de door de Voorzitter aangeduide revisor beter is dan die welke door de oprichters is aangeduid. Hij meent van niet want alle revisoren zijn onafhankelijk en zij zijn bovendien onderworpen aan het toezicht van het Instituut van Bedrijfsrevisoren.

III. — BESPREKING EN STEMMING OVER DE ARTIKELEN

De aandacht wordt erop gevestigd dat de amendementen van de rapporteur (Stuk nr 210/2) als basis werden genomen voor de besprekking in de Bijzondere Commissie en dat nieuwe artikelen werden ingevoegd, ingevolge de aanwerving van subamendementen. In de goedgekeurde tekst worden de artikelen evenwel in chronologische volgorde aangeduid.

Artikel 1

(art. 1 van het amendement)

*Vermeldingen in het uittreksel
van de oprichtingsakte van de P. V. B. A.*

1. In het artikel van de vennootschappenwet dat de inhoud van het te publiceren uittreksel van de oprichtingsakte van de P. V. B. A. regelt, wordt een formele wijziging aangebracht omdat de verplichte vermeldingen in de oprichtingsakte van de P. V. B. A. herschreven werden. Hierdoor moest de verwijzing in artikel 7, b), 6^e Venn. W. dat de inbrengen in natura betreft, aangepast worden.

2. Aangezien de tot hiertoe geldende wettelijke beperking van de duur van een P. V. B. A. tot 30 jaar vervalt (hiervoor wordt verwezen naar de besprekking van artikel 102, Venn. W., art. 38 van de goedgekeurde commissiestekst), en aangezien er in dit ontwerp van uitgegaan wordt dat de duur van de P. V. B. A. onbeperkt is, wanneer geen duur werd bepaald, kan het volstaan de eventueel beperkte duur van de vennootschap te vermelden.

Compte tenu de l'importance de leur responsabilité, les notaires demandent que soit précisée la notion d'apport de biens non susceptibles de réalisation forcée. Ils ajoutent que les exemples donnés ne leur permettent pas de distinguer clairement cette notion de celle de prestation de services.

Le Gouvernement de l'époque a demandé à la délégation de s'expliquer sur les raisons pour lesquelles elle estimait que le réviseur d'entreprises devrait être désigné par les seuls fondateurs.

Trois raisons ont été avancées : le réviseur de la société connaît mieux celle-ci que le réviseur désigné par le président du tribunal; si les fondateurs veulent consulter un autre réviseur, ils doivent adresser une nouvelle requête au président; certains présidents désignent toujours les mêmes réviseurs.

Le Gouvernement de l'époque a jugé la première raison non pertinente puisqu'il s'agit de la constitution de la société. Quant à la deuxième raison, il l'a surtout jugée fort inquiétante pour les tiers. On ne peut admettre que les fondateurs, sans aucun contrôle, changent de réviseur autant de fois qu'ils l'estiment nécessaire pour obtenir le rapport qu'ils souhaitent.

Un membre souligne que la question est plutôt de savoir si le réviseur désigné par le président est meilleur que celui désigné par les fondateurs. Il ne le croit pas, car tous les réviseurs sont indépendants et d'ailleurs soumis au contrôle de l'Institut des réviseurs d'entreprises.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Il convient de souligner que les amendements du rapporteur (Doc. n° 210/2) ont servi de base à la discussion au sein de la Commission spéciale et que de nouveaux articles ont été insérés à la suite de l'adoption de sous-amendements. Dans le texte adopté, les articles sont néanmoins présentés suivant l'ordre chronologique.

Article 1er

(art. 1er de l'amendement)

*Mentions devant figurer dans l'extrait
de l'acte constitutif des S. P. R. L.*

1. L'article des lois coordonnées sur les sociétés commerciales qui détermine le contenu de l'extrait de l'acte constitutif d'une S. P. R. L. devant être publié subit une modification formelle, étant donné que les énonciations qui doivent obligatoirement figurer dans l'acte constitutif d'une S. P. R. L. ont été revues. Le renvoi à l'article 7, b, 6e, L. C., relatif aux apports en nature devait dès lors être adapté en conséquence.

2. Comme la limitation légale de la durée d'une S. P. R. L. qui, jusqu'à présent, était fixée à 30 ans est supprimée (à ce sujet, il est renvoyé à la discussion de l'article 102, L. C., art. 38 du texte adopté par la Commission) et comme la Commission considère que la durée d'une S. P. R. L. est illimitée si aucune durée n'a été fixée, il suffit de mentionner la durée éventuellement limitée de la société.

Een en ander worden verwoord in het amendement van de rapporteur (Stuk n° 388/2, 1979-1980).

Artikel 1 van het amendement dat artikel 1 van de goedgekeurde tekst zal vormen wordt eenparig aangenomen.

Art. 2
(art. 2 van het amendement)

*Vermeldingen in het uittreksel
van de oprichtingsakte van de N. V.*

1. De in artikel 9, 5^e Venn. W. voorgestelde wijziging komt overeen met de aanpassing die voor de P. V. B. A. werd doorgevoerd in artikel 7, b), 6^e, Venn. W., maar dan wat het uittreksel van de oprichtingsakte van de N. V. betreft (zie Stuk n° 388/7, 1979-1980).

Het in hetzelfde artikel 9 ingevoegde 6^obis houdt onmiddellijk verband met artikel 33bis, § 2 Venn. W. (art. 9 van de goedgekeurde commissietekst), waarin de mogelijkheid wordt voorzien dat aan de raad van beheer de bevoegdheid wordt verleend het kapitaal te verhogen. Wordt hiervan gebruik gemaakt dan moet zulks in het uittreksel van de oprichtingsakte (of van de akte van statutenwijziging) vermeld worden.

3. De verwijzing in het 7^e van artikel 9, Venn. W. diende aangepast omwille van de wijziging van de inhoud van de oprichtingsakte waarnaar verwezen wordt.

Artikel 2 van het amendement dat artikel 2 wordt, wordt eenparig aangenomen.

Art. 3
(art. 3 van het amendement)

Vereenvoudiging van de bekendmaking

Dit artikel kwam in de vroegere teksten niet voor en poogt een zekere vereenvoudiging in de hand te werken. Onder het nog geldende recht bestaat immers de verplichting om bij de jaarlijkse bekendmaking van de jaarrekening een lijst te voegen met de vermelding van de publicatiedata van de uittreksels van de oprichtingsakte en van de akten tot wijziging van de statuten (art. 80, 4^e Venn. W.). Deze lijst kan wel uitgebreid zijn voor vennootschappen die reeds lang bestaan en herhaaldelijk hun statuten hebben gewijzigd, hetgeen de kosten opvoert, zeker wanneer de bekendmaking, zoals gezegd, jaarlijks moet gebeuren. Om dit te vermijden wordt de mogelijkheid voorzien dat bij de bekendmaking van de jaarrekening wordt verwezen naar een stuk dat de publicatiedata van de oprichtingsakte en van de akte van statutenwijziging vermeldt en dat in het vennootschapsdossier wordt neergelegd.

Artikel 3 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 3 van het wetsontwerp.

Art. 4
(art. 4 van het amendement)

Nieuwe voorwaarden bij de oprichting van een N. V.

1. Aantal oprichters

Over artikel 4, zoals het volgt uit de combinatie van het wetsontwerp n° 388/1 (1979-1980) en haar amendement n° 388/5 (1979-1980) geeft de Regering volgende toelichting :

Het ontwerp n° 388, (1979-1980) vooruitlopend op het ontwerp n° 387 (1979-1980), vereist niet langer zeven

Ces considérations sont à la base de l'amendement de votre rapporteur (Doc. n° 388/2, 1979-1980).

L'article 1er de l'amendement, qui constituera l'article 1er du texte adopté, est adopté à l'unanimité.

Art. 2
(art. 2 de l'amendement)

*Mentions devant figurer dans l'extrait
de l'acte constitutif des sociétés anonymes*

1. La modification proposée à l'article 9, 5e, L. C., reprend, pour les sociétés anonymes, la modification qui a été apportée, pour les S. P. R. L., à l'article 7, b, 6e, L. C. (voir Doc. n° 388/7, 1979-1980).

2. Le 6^obis inséré dans le même article 9 est le corollaire de l'article 33bis, § 2, L. C. (art. 9 du texte adopté par la Commission) qui prévoit la possibilité d'autoriser le conseil d'administration à augmenter le capital. S'il est usé de cette faculté, il convient de le mentionner dans l'extrait de l'acte constitutif de la société (ou dans l'acte modificatif des statuts).

3. La référence au 7e de l'article 9, L. C., doit être adaptée en raison de la modification du contenu de l'acte constitutif auquel il est fait référence.

L'article 2 de l'amendement, qui devient l'article 2, est adopté à l'unanimité.

Art. 3
(art. 3 de l'amendement)

Simplification de la publication

Cet article ne figurait pas dans les textes précédents et vise à réaliser une certaine simplification. La législation actuelle prévoit en effet l'obligation de joindre à la publication annuelle des comptes annuels une liste indiquant la date de publication des extraits de l'acte constitutif et des actes modificatifs des statuts (art. 80, 4e, L. C.). Cette liste peut être très longue lorsqu'il s'agit de sociétés qui existent depuis longtemps et qui ont modifié leurs statuts à plusieurs reprises, ce qui ne manque pas d'alourdir les frais, la publication devant, ainsi qu'il a été dit, être faite chaque année. Pour remédier à cet inconvénient, le texte prévoit la possibilité de renvoyer, lors de la publication des comptes annuels, à un document mentionnant la date de publication des actes constitutifs et modificatifs des statuts; ce document est déposé dans le dossier de la société.

L'article 3 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 3 du projet de loi.

Art. 4
(art. 4 de l'amendement)

*Nouvelles conditions à respecter
pour la constitution d'une société anonyme*

1. Nombre de fondateurs

Le Gouvernement précise ce qui suit au sujet de l'article 4 tel qu'il résulte de la combinaison du document n° 388/1 (1979-1980) et de son amendement (Doc. n° 388/5, 1979-1980).

Anticipant sur le projet n° 387 (1979-1980), le projet n° 388 (1979-1980) n'exige plus de réunir sept actionnaires

aandeelhouders bij de oprichting. De vroegere bepaling had soms voor gevolg dat een beroep gedaan werd op stro-mannen.

Het werd daarom nuttig geacht deze vereiste weg te laten ten einde de rekening te kunnen houden met de praktijk.

Logischerwijze werd de bestaande aansprakelijkheids-sanctie weggelaten voor het geval er geen 7 aandeelhouders waren bij de oprichting en even logisch wordt ook geen sanctie meer voorzien voor het geval dat het aantal aandeelhouders minder dan zeven bedraagt op gelijk welk ogenblik na de oprichting.

Voortaan geldt enkel artikel 13ter 4º Venn. W. dat bepaalt dat de nietigheid van de N. V. kan worden uitgesproken wanneer het aantal op geldige wijze verbonden oprichters van de vennootschap minder dan twee bedraagt.

Met oprichters worden in artikel 13ter, 4º Venn. W. bedoeld degenen die deelnemen aan de oprichtingsakte.

De aandacht wordt erop gevestigd dat hier enkel sprake is van de pluraliteitsvereiste bij de oprichting. Voor de vereniging van alle aandelen in één hand na de oprichting wordt verwezen naar artikel 41 van de tekst aangenomen door de Commissie.

Een lid vraagt wat het minimum aantal vennoten is dat door de andere Europese wetgeving vereist wordt bij de oprichting van een naamloze vennootschap.

De Regering geeft hierover volgende inlichtingen : het vereiste minimum bedraagt in Duitsland vijf, in Frankrijk zeven, in Luxemburg zeven, in Italië twee, in Nederland twee, in Groot-Brittannië twee, in Ierland zeven voor de « public companies » en twee voor besloten vennootschappen.

2. Authentieke akte

Aan te stippen valt dat de nieuwe tekst van artikel 29, § 4 Venn. W. uitdrukkelijk stelt dat de authentieke akte een constitutief element is van de oprichting van de N. V. (zie Massagé, o.c. J. T. 1981, nr 10, blz. 126).

3. Minimumkapitaal

De eis van een minimumkapitaal van 1 250 000 F, welke voor de N. V. reeds opgelegd is door de wet van 1 februari 1977, is conform de tweede Richtlijn. De Regering erkende de noodzaak van het amendement van de rapporteur op artikel 29, § 1 Venn. W., (Stuk nr 388/2 1979-1980) vermits inderdaad voor heel het kapitaal en niet enkel voor het minimumkapitaal moet ingeschreven zijn.

Een lid onderlijnt dat de Franse versie van het amendement op artikel 29, § 1, neergelegd door de rapporteur (Stuk nr 388/2, 1979-1980), niet strookt met de Nederlandse versie, vermits het woord « laatste » niet werd vertaald. Een verwarring blijft also mogelijk tussen het minimumkapitaal en het maatschappelijk kapitaal. De commissie is van mening dat de Franse versie het woord « dernier » vóór het woord « montant » moet toegevoegd worden.

Sommige leden vroegen of het wel aangewezen is de onmiddellijke volstorting van het minimumkapitaal te eisen. Het betreft hier een voorstel van amendement van de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen.

Een lid meent dat deze regel erg zwaar zal uitvallen voor de kleine ondernemingen die in de huidige stand van het recht nog steeds kunnen kiezen voor de naamloze vennoot-

lors de la constitution de la société. L'ancienne disposition entraînait parfois le recours à des hommes de paille.

Dès lors, il a paru utile de supprimer cette condition afin de tenir compte de la pratique.

Il est par conséquent logique que la disposition sanctionnant la responsabilité des fondateurs, au cas où il n'y aurait pas sept actionnaires au moment de la constitution de la société, soit supprimée. Il est tout aussi logique de ne plus prévoir de sanction pour le cas où, à un moment quelconque après la constitution, le nombre d'actionnaires serait inférieur à sept.

A l'avenir, seul sera applicable l'article 13ter, 4º, des lois coordonnées qui prévoit que la nullité d'une S. A. peut être prononcée si la société ne comprend pas au moins deux fondateurs valablement engagés.

Par fondateurs au sens de l'article 13ter, 4º, des lois coordonnées il faut entendre ceux qui participent à l'acte constitutif de la société.

L'attention est attirée sur le fait que l'exigence portant sur la pluralité des fondateurs n'existe qu'au moment de la constitution. En ce qui concerne la réunion, après la constitution de la société, de toutes les actions entre les mains d'une seule personne, il est renvoyé à l'article 41 du texte adopté par la Commission.

Un membre souhaite connaître le nombre minimum d'associés exigé par les autres législations européennes, lors de la constitution d'une société anonyme.

Le gouvernement donne à ce sujet les indications suivantes : le nombre minimum d'associés est de 5 en Allemagne, 7 en France, 7 au Luxembourg, 2 en Italie, 2 aux Pays-Bas, 2 en Grande-Bretagne, 7 (pour les public companies) et 2 (pour les sociétés fermées) en Irlande.

2. Acte authentique

Il convient de signaler que le texte proposé de l'article 29, § 4, L. C., prévoit expressément que l'acte authentique est un élément essentiel de la constitution de la société anonyme (voir Massagé, o.c., J. T. 1981, nr 10, p. 126).

3. Capital minimum

L'exigence d'un capital minimum de 1 250 000 F, qui était déjà imposée aux S. A. par la loi du 1er février 1977, est conforme à la deuxième directive. Le Gouvernement a admis le bien-fondé de l'amendement du rapporteur à l'article 29, § 1, L. C. (Doc. n° 388/2, 1979-1980), puisque le capital doit être souscrit dans son intégralité et pas seulement jusqu'à concurrence du capital minimum.

Un membre souligne que la version française de l'amendement proposé par le rapporteur à l'article 29, § 1 (Doc. n° 388/2, 1979-1980) n'est pas conforme à la version néerlandaise, le mot « laatste » n'ayant pas été traduit. Ainsi une confusion reste possible entre le capital minimum et le capital social. La commission estime que dans la version française le mot « dernier » doit être inséré avant le mot « montant ».

Certains membres s'interrogent sur l'opportunité d'imposer la libération immédiate du capital minimum. Il s'agit d'une proposition d'amendement de la Fédération royale des notaires de Belgique.

Un membre estime que cette règle sera fort onéreuse pour les petites entreprises, lesquelles, dans l'état actuel de notre législation, peuvent toujours choisir la forme d'une société

schap. Deze regel dreigt voor deze vennootschappen een likwiditeitsprobleem te creëren vanaf hun oprichting. Zou het derhalve niet verkeerslijker zijn de goedkeuring van het wetsontwerp n° 387/1 (1979-1980) af te wachten?

Verscheidene leden menen daarentegen dat faillissementen al te vaak te wijten zijn aan de gebrekkige financiële structuur van de vennootschappen. Een naamloze vennootschap die bij haar oprichting slechts over 312 500 F beschikt is meestal niet leefbaar.

De commissie sprak zich tenslotte uit voor de onmiddellijke volstorting van het minimumkapitaal. Daarbij wordt een sanctie voorzien in artikel 35, 3^e, van de gecoördineerde wetten.

De rapporteur merkt op dat in artikel 29, § 2, tweede lid Venn. W. de woorden « ten minste » kunnen geschrapt worden omdat zij een overlapping vormen met de verwijzing naar het minimumkapitaal.

De tekst wordt aangepast aan artikel 9 van de tweede richtlijn dat vereist dat op elk aandeel één/vierde moet gestort worden i.p.v. één/vijfde zoals is bepaald in de huidige wetgeving.

Op elk aandeel moet één/vierde gestort worden. Zulks betekent dat niet aan de wet is voldaan wanneer het kapitaal ten belope van één/vierde gestort wordt bij de oprichting waarbij op sommige aandelen niets en op andere meer dan een vierde gestort wordt. (vgl. Ronse, J., Kapitaalbescherming bij de oprichting van de N. V. in « Verzekerings van vriendschap » Rechtsgeleerde opstellen, aangeboden aan prof. T. J. Dorhout Mees, Kluwer Deventer 1974, blz. 183 vnl. 194).

4. De inbreng

Het voornaamste punt van de besprekking betrof het onderscheid tussen inbreng die wel en inbreng die niet vatbaar is voor gerechtelijke tegeldemaking.

a) Soorten van inbreng

Volgens artikel 1833, tweede lid B. W. zijn er drie soorten van inbreng : geld, goederen en arbeid.

De nieuwe tekst van artikel 29 § 3 bevestigt de Belgische rechtspraak dat de verplichting tot het verrichten van werk of van diensten, geen element kan zijn voor de samenstelling van het kapitaal van een N. V. of P. V. B. A. (Ronse, J., « Overzicht van rechtspraak », vennootschappen, T. P. R. 1967, blz. 682, nr 98, 99). Dit nieuw artikel 29 is rechtstreeks gebaseerd op artikel 7 van de richtlijn.

In de commissie kwam het verschil van mening vooral tot uiting over de inbrengen in natura.

In het oorspronkelijk wetsontwerp (Stuk n° 388/1) werd voorgesteld een onderscheid te maken tussen drie soorten van inbreng (met dien verstande dat de inbreng van arbeid uitgesloten wordt voor de vorming van het kapitaal) : inbreng van geld, inbreng in natura die vatbaar is voor gerechtelijke tegeldemaking, en de inbreng in natura van vermogensbestanddelen die niet voor gerechtelijke tegeldemaking vatbaar zijn maar enkel naar economische maatstaven waardeerbaar zijn.

Deze laatste soort van inbreng werd nuttig geacht, voornamelijk voor verbonden ondernemingen in de eerste jaren na de oprichting. De regels die voorkwamen in § 3 zijn ingegeven door artikel 63 van het ontwerp n° 387/1 (1979-1980) en werden opgenomen om de derden te beschermen tegen de verwatering van het maatschappelijk kapitaal.

anonyme. Cette disposition risque de créer pour ces sociétés un problème de liquidités dès leur constitution. Dès lors, ne serait-il pas préférable d'attendre le vote du projet de loi n° 387/1 (1979-1980) ?

Plusieurs membres estiment que trop de faillites sont dues à la faiblesse des structures financières des sociétés. Une société anonyme qui ne disposerait au départ que d'un capital de 312 500 F n'est généralement pas viable.

Finalement, la commission se prononce pour la libération immédiate du capital minimum. Une sanction est en outre prévue à l'article 35, 3e, L. C.

Le rapporteur fait observer que, dans le texte néerlandais proposé de l'article 29, § 2, deuxième alinéa, L. C., les mots « ten minste » peuvent être supprimés puisqu'ils font double emploi avec la référence au capital minimum.

Par la même occasion, le texte est adapté à l'article 9 de la deuxième directive qui prévoit que chaque action doit être libérée d'un quart au lieu d'un cinquième comme le prévoit la législation actuelle.

Chaque action doit être libérée d'un quart. Cela signifie que la loi n'est pas respectée lorsque le capital est libéré d'un quart lors de la constitution de la société mais que certaines actions ne sont pas libérées du tout et que d'autres le sont de plus d'un quart (Comp. Ronse J., « Kapitaalbescherming bij de oprichting van de N. V. » dans *Verzekerings van vriendschap*, Rechtsgeleerde opstellen aangeboden aan Prof. T. J. Dorhout Mees, Kluwer, Deventer, 1974, p. 183, principalement 194).

4. L'apport

La discussion a principalement porté sur la distinction entre les apports qui sont susceptibles de réalisation forcée et ceux qui ne le sont pas.

a) Catégories d'apports

L'article 1833, deuxième alinéa, du Code civil distingue trois catégories d'apports : l'argent, les biens et l'industrie.

Le texte proposé de l'article 29, § 3, consacre la jurisprudence belge selon laquelle l'engagement concernant l'exécution de travaux ou la prestation de services ne peut constituer un élément du capital d'une S. A. ou d'une S. P. R. L. (Ronse J., « Overzicht van rechtspraak », Vennootschappen, T. P. R. 1967, p. 682, nos 98 et 99). Le nouvel article 29 se fonde directement sur l'article 7 de la deuxième directive.

Toutefois, c'est principalement sur les apports en nature que les divergences de vues se sont manifestées en commission.

Le projet de loi initial (Doc. n° 388/1) faisait une distinction entre trois catégories d'apports (étant entendu que les apports en industrie restent exclus pour la constitution du capital) : les apports en numéraire, les apports en nature susceptibles de réalisation forcée et les apports en nature d'éléments d'actif qui, sans être susceptibles de réalisation forcée, sont néanmoins susceptibles d'évaluation économique.

Cette dernière catégorie d'apports a été introduite parce que, principalement pour les sociétés liées, elle a été jugée utile dans les premières années de la constitution. Les règles reprises au § 3 du nouvel article 29 sont inspirées de l'article 63 du projet n° 387/1 (1979-1980); elles ont été prévues pour protéger les tiers contre l'effritement du capital social.

Wat de storting van de aandelen betreft, werd in het oorspronkelijk wetsontwerp volgende regeling voorzien :

Op ieder aandeel dat overeenstemt met een inbreng in geld moet bij de oprichting ten minste één/vierde gestort worden; ieder aandeel dat overeenstemt met de inbreng in natura die voor gerechtelijke tegeldemaking vatbaar is, moet bij de oprichting worden volgestort : de aandelen die overeenstemmen met de derde categorie van inbrengs moeten slechts binnen vijf jaar na de oprichting zijn volgestort, zodat het niet noodzakelijk is, welke fractie dan ook, bij de oprichting te storten.

De Regering verantwoordt deze regel (art. 29, § 5 Venn. W.) door een bijzondere interpretatie van artikel 9 van de richtlijn. Artikel 9, § 1, van de Richtlijn bepaalt dat ten minste 1/4 moet worden gestort op ieder aandeel dat uitgegeven wordt tegen inbreng. Artikel 9, § 2 bepaalt evenwel dat de aandelen die overeenstemmen met een inbreng anders dan in geld binnen vijf jaar na de oprichting moeten worden volgestort. Dit is volgens de Regering een afwijking van artikel 9, § 1, zoals blijkt uit het gebruik van het woord « evenwel » in § 2.

Ten slotte wees de Regering er ook nog op dat het verbod om eigen aandelen te nemen reeds bij de oprichting van de vennootschap moet gelden, aangezien het, overeenkomstig artikel 13bis Venn. W., mogelijk is dat een vennootschap in oprichting op haar eigen aandelen inschrijft. Maar het is wel zo dat deze regel vooral toepassing vindt bij kapitaalverhoging.

Nog vóór de afvaardiging van het Instituut der Bedrijfsrevisoren werd gehoord, hadden de leden in verband met de voorgestelde tekst van artikel 29 § 3 Venn. W. de volgende vragen gesteld :

— Wat is een inbreng in natura van een vermogensbestanddeel dat niet vatbaar is voor gedwongen tegeldemaking maar wel naar economische maatstaven kan worden gewaardeerd; meer in het bijzonder, welke kwalificatie moet worden gegeven aan een octrooi, een merk, een transportvergunning, een reeds gedane studie, een fabricageprocédé ?

— Wie zal instaan voor de kwalificatie van de inbreng in natura ? Deze kwalificatie zal de aard bepalen van de controle die door de bedrijfsrevisor moet worden uitgeoefend. Indien artikel 29bis Venn. W. alleen toepasselijk is, zijn de oprichters niet gebonden door het verslag van de bedrijfsrevisor. Indien artikel 29 § 3 Venn. W. echter eveneens van toepassing is, zijn zij er daarentegen wel door gebonden.

Na de afgevaardigden van het Instituut der Bedrijfsrevisoren gehoord te hebben, verstrekte de vroegere Regering de volgende toelichting :

— Met betrekking tot het onderscheid tussen inbrengs in natura die voor gerechtelijke tegeldemaking vatbaar zijn en degene die dit niet zijn, moet geval per geval nagegaan worden of het vermogensbestanddeel voor beslag vatbaar is en bij gedwongen tenuitvoerlegging kan worden verkocht.

De Regering wees erop dat het verrichten van diensten in geen geval in aanmerking komt. Know-how bestaande in het ter beschikking stellen van een laboratorium met gemeenschappelijk gebruik van gebouwen, machines en voorzitters wordt echter niet aangezien als een dienstverlening.

— De Regering erkent dat de werking van het voorgestelde systeem bepaalde onvolkomenheden inhield. Daarvan heeft zij een oplossing willen brengen met haar amendement (Stuk n° 388/7-I, 1979-1980) waarbij het eensluitend

En ce qui concerne la libération des actions, le projet initial prévoyait les règles suivantes :

Chaque action correspondant à un apport en numéraire doit lors de la constitution être libérée d'un quart au moins; chaque action correspondant à un apport en nature susceptible de réalisation forcée doit lors de la constitution être intégralement libérée; les actions correspondant à la troisième catégorie d'apports ne doivent être entièrement libérées que dans les 5 ans de la constitution, sans qu'il soit nécessaire d'en libérer une quelconque fraction lors de la constitution.

Le Gouvernement justifiait cette règle (nouvel article 29, § 5, des lois coordonnées) par l'interprétation qu'il donnait de l'article 9 de la directive. L'article 9, 1, de la directive prévoit que chaque action émise en contrepartie d'un apport doit être libérée d'un quart au moins. L'article 9, 2, précise toutefois que les actions émises en contrepartie d'apports autres qu'en numéraire sont entièrement libérées dans les 5 ans de la constitution. De l'avis du Gouvernement, il s'agit d'une dérogation à l'article 9, 1, attestée par l'utilisation du terme « toutefois » au 2.

Enfin le Gouvernement indique que l'interdiction pour une société de souscrire ses propres actions doit déjà s'appliquer lors de la constitution, étant donné que, conformément à l'article 13bis, L. C., une société en formation pourrait souscrire ses propres actions. Cela étant, il est bien vrai que cette règle trouve surtout à s'appliquer en cas d'augmentation du capital.

Avant même l'audition de la délégation de l'Institut des réviseurs d'entreprises, plusieurs membres ayant posé les questions suivantes au sujet du texte proposé à l'article 29, § 3, L. C. :

— Qu'est-ce qu'un apport en nature d'un élément d'actif non susceptible de réalisation forcée mais d'évaluation économique ? Plus particulièrement, quelle qualification donner à un brevet, une marque, une licence de transport, une étude déjà réalisée, un procédé de fabrication ?

— Qui qualifiera un apport en nature ? La qualification déterminera la nature du contrôle exercé par le réviseur d'entreprises. S'il est fait application du seul article 29bis nouveau des lois coordonnées, les fondateurs ne sont pas liés par le rapport du réviseur d'entreprises, mais si l'article 29, § 3, L. C., est également d'application, ils seront liés par celui-ci.

Après avoir entendu la délégation de l'Institut des réviseurs d'entreprises, le Gouvernement de l'époque a fourni les précisions suivantes :

— En ce qui concerne la distinction entre les apports en nature qui sont susceptibles de réalisation forcée et ceux qui ne le sont pas, il convient d'examiner cas par cas si l'élément d'actif est saisisable et susceptible d'être vendu dans le cadre d'une procédure d'exécution forcée.

Le Gouvernement a rappelé que les prestations de services seront en tout état de cause exclues. Toutefois, le savoir-faire se concrétisant par la mise à disposition d'un laboratoire, impliquant l'utilisation commune des bâtiments, des machines et des chercheurs, n'est pas couvert par la notion de « prestation de services ».

— En ce qui concerne le fonctionnement du système proposé, le Gouvernement a admis qu'il présentait certaines imperfections. Afin d'y remédier, il a présenté un amendement (Doc. n° 388/7-I, 1979-1980) supprimant la condition de

advies van de bedrijfsrevisor niet meer geëist wordt voor inbreng in natura die niet voor gerechtelijke tegeldmaking vatbaar is.

In verband met de draagwijdte van artikel 29, § 5, Venn. W., ontspint zich een lange discussie nadat een lid gevraagd had hoe de volstorting moet gebeuren wanneer de inbreng opeenvolgende prestaties behelst die over meer dan vijf jaar gespreid zijn.

Twee antwoorden worden voorgesteld :

— Om vermogensbestanddelen te bepalen die kunnen worden ingebracht, meent de Regering dat moet nagegaan worden of zij overeenkomstig de wettelijke voorschriften kunnen worden volgestort.

Volgens de door de Regering voorgestelde interpretatie van artikel 29, § 5 Venn. W., zou (bijvoorbeeld) het ter beschikking stellen van een laboratorium voor een periode van meer dan vijf jaar dus niet kunnen worden vergoed door kapitaalaandelen, maar wel en uitsluitend door effecten die het kapitaal niet vertegenwoordigen.

— Sommige leden menen dat het voornamelijk het ogenblik is waarop de vennootschap over de inbreng kan beschikken dat ter zake van belang is. De vennootschap mag het risico nemen dat de terbeschikkingstelling niet onmiddellijk doch wel met 5 of 3 jaar vertraging gebeurt (zie in dat verband het amendement van de heer Leclercq — Stuk n° 388/7-II, 1979-1980), met alle (positieve of negatieve) gevolgen vandien.

De Regering heeft het advies van de Commissie van de Europese Gemeenschappen ingewonnen om te weten of bij artikel 9, § 1 van de tweede Richtlijn alleen inbreng in geld dan wel om het even welke inbreng bedoeld wordt. Zo artikel 9, § 1 voor elke inbreng geldt, kan men de vraag stellen hoe de verplichting om reeds bij de oprichting van de vennootschap een gedeelte of de totaliteit van de inbreng te storten, verenigbaar is met de aard van een genotsinbreng waarvan de storting, volgens de Belgische Regering, gebonden is aan het verloop van de tijd waarvoor hij ter beschikking is gesteld van de vennootschap.

In haar antwoord van 30 juni 1981 heeft de Commissie van de Europese Gemeenschap de volgende toelichtingen verstrekt :

— « De algemene terminologie van artikel 9, § 1, wijst erop dat dit artikel betrekking heeft op elke inbreng, hetzij in geld, hetzij anders dan in geld. Derhalve moet voor elke inbreng ten minste 25 % worden gestort bij de oprichting van de vennootschap. Daaruit volgt in het bijzonder dat inbreng anders dan in geld bij de oprichting van de vennootschap moet worden volgestort wanneer de inbreng ondeelbaar is. »

— » aangezien artikel 9, § 1 van de tweede Richtlijn elke inbreng betreft, beoogt het ook genotsinbreng, voor zover die inbreng overeenkomstig artikel 7 van de richtlijn naar economische maatstaven kan worden gewaardeerd en niet bestaat in verplichtingen tot het verrichten van werk of van diensten. Dat de tegeldemaking van genotsinbreng als zijnde in de tijd gespreid kan worden aangezien, is echter niet onverenigbaar met de verplichting tot volstorting bij de oprichting van de vennootschap. Men moet immers vaststellen dat het genotsrecht volledig wordt toegestaan aan de vennootschap zodra dat recht werkelijk en definitief in haar voordeel wordt ingesteld. Het kan dus een inbreng vormen wanneer het bij de oprichting van de vennootschap wordt toegestaan. »

l'avis conforme du réviseur d'entreprises pour les apports en nature non susceptibles de réalisation forcée.

Une longue discussion s'engage au sujet de la portée de l'article 29, § 5, des lois coordonnées après qu'un membre a demandé comment libérer un apport impliquant des prestations successives s'étendant sur plus de cinq ans.

Deux réponses sont proposées :

— Le Gouvernement estime que, pour déterminer quels sont les biens susceptibles d'être apportés, il convient de vérifier s'ils peuvent être libérés conformément aux prescriptions légales.

Selon l'interprétation qu'il donne de l'article 29, § 5, L. C., la mise à disposition d'un laboratoire pour une période supérieure à cinq ans par exemple ne pourra pas être rémunérée par des actions de capital mais uniquement par l'attribution de titres non représentatifs du capital.

— Certains membres estiment que c'est surtout le moment où la société pourra disposer de l'apport qui importe en l'espèce. La société peut prendre le risque que la mise à disposition ne soit pas immédiate mais qu'elle soit retardée de trois ou de cinq ans (voir à cet égard l'amendement de M. Leclercq (Doc. n° 388/7-II, 1979-1980), avec toutes les conséquences, favorables ou défavorables, que ce retard peut entraîner.

Le Gouvernement a demandé l'avis de la Commission des Communautés européennes. Il a été demandé si l'article 9, 1, de la deuxième directive ne vise que les apports en numéraire ou tous les types d'apports. Si l'article 9, 1, vise tous les types d'apports, comment concilier l'exigence, dès la constitution de la société, d'une libération totale ou partielle des apports avec la nature d'un apport en jouissance qui, de l'avis du Gouvernement belge, ne se libère qu'au fur et à mesure de l'écoulement du temps pendant lequel il est mis à la disposition de la société.

Dans une réponse datée du 30 juin 1981, la Commission des Communautés européennes a donné les indications suivantes :

— « Il résulte de la généralité des termes de l'article 9, 1., que celui-ci se réfère à tous les apports, qu'ils soient en numéraire ou autres qu'en numéraire. Des lors, tout apport doit être libéré dans une proportion de 25 % au moins lors de la constitution de la société. Il en résulte notamment que, lorsqu'un apport autre qu'en numéraire n'est pas divisible, il doit être intégralement libéré lors de la constitution de la société; »

— dès lors que l'article 9, 1, vise tous les types d'apports, il concerne également les apports en jouissance, dans la mesure toutefois où, conformément à l'article 7 de la directive, ceux-ci sont susceptibles d'une évaluation économique et ne constituent ni des engagements concernant l'exécution de travaux ni des prestations de services. Bien que la réalisation d'un apport en jouissance puisse apparaître comme échelonnée dans le temps, ce caractère ne le rend pas incompatible avec l'exigence d'une libération intégrale dès la constitution de la société. En effet, il convient de considérer que le droit à la jouissance est intégralement transmis à une société au moment où il est effectivement et définitivement constitué à son profit. Il peut donc constituer un apport lorsque cette transmission intervient au moment de la constitution de la société. »

Rekening houdende met het antwoord van de Commissie van de Europese Gemeenschappen spreken de Commissie en de Regering zich uit voor de verplichte storting van ten minste 25% voor elke inbreng en voor de handhaving van de volstorting binnen de vijf jaar voor inbreng in natura die uitzonderlijk deelbaar is (bijvoorbeeld een ton steenkool of duizend titels). Overeenkomstig de aangenomen regeling zal bijvoorbeeld de terbeschikkingstelling van een laboratorium voor een periode van tien jaar, volledig vergoed voor kapitaalaandelen, bij de inschrijving moeten gebeuren.

Het onderscheid tussen inbreng die wel en inbreng die niet vatbaar is voor gerechtelijke tegeldemaking, door de Regering werd oorspronkelijk gemaakt teneinde verschillende regelingen vast te stellen voor de storting. De leden spreken zich evenwel uit voor de afschaffing van dit onderscheid gezien de daaraan verbonden qualificatiemoeilijkheden.

De huidige Regering gaat in op de verschillende bezwaren en weerhoudt niet langer het onderscheid tussen inbrengen in natura, die wel of niet voor gerechtelijke tegeldemaking vatbaar zijn. Hiermede vervallen eveneens de restrictieve voorwaarden die aan de inbreng in natura die niet vatbaar is voor beslag, werden gesteld om met kapitaalaandelen te kunnen worden vergoed.

Aldus zal de regeling van het Belgisch recht beter afgestemd zijn op wat voorgesteld wordt in de tweede richtlijn die alleen een onderscheid maakt tussen inbreng in geld en inbreng, anders dan in geld, die naar economische maatstaven kan worden gewaardeerd. Het nieuwe artikel 29bis Venn. W. geeft de schuldeisers de nodige bescherming.

b) Inbreng in natura

Met betrekking tot het voorwerp van de inbreng in natura kan vastgesteld worden dat een verruiming van dit begrip wordt doorgevoerd.

Onder het vroegere recht werd niet alleen vereist dat het voorwerp van de inbreng in de handel dient te zijn in de zin van artikel 1182 en 1598 B. W. (Is buiten de handel een diploma, een vestigingsgetuigschrift. Du Faux, *Les actes de société spécialement en matière des sociétés anonymes*, in *Le Notariat et la vie des entreprises*, C. D. V. A., Brussel, 1975, blz. 117) en dat het voor overdracht vatbaar moet zijn. (Is wel in de handel maar niet voor overdracht vatbaar een exclusieve licentie waarin bedongen is dat ze niet kan overgedragen worden), maar ook dat het voor beslag vatbaar moet zijn of anders gezegd dat het voor gerechtelijke tegeldemaking vatbaar moet zijn (Ronse, J., *Algemeen deel Vennootschapsrecht* 1975, blz. 302; Van Ryn, J., *Principes de droit commercial*, I, eerste uitgave 1954, nr 334, blz. 234; Fredericq, L., *Traité de droit commercial*, IV, nr 33, blz. 982 en V, nr 626, blz. 893; Passeelecq, in *Les Nouvelles, Tw. Soc. commerciales*, nr 1073, blz. 212).

De gedachte die aan die laatste vereiste ten grondslag lag was dat het vermogen dat door de inbrengen in natura wordt gevormd een reëel onderpand voor de schuldeisers moet vormen omdat het vermogen van een vennootschap met zgn. beperkte aansprakelijkheid het enige executieobject is voor de schuldeisers.

De vereiste dat de inbreng in natura voor beslag vatbaar moet zijn, komt impliciet te vervallen daar de wet slechts eist dat de inbreng naar economische maatstaven waardeerbaar moet zijn.

Compte tenu de cette réponse donnée par la Commission des Communautés européennes, la Commission et le Gouvernement ont choisi d'imposer la libération à concurrence d'un quart au moins pour tous les types d'apports et de maintenir l'obligation de libérer intégralement dans un délai de cinq ans les apports en nature exceptionnellement divisibles (ainsi une tonne de charbon ou mille titres). Par exemple, la mise à disposition du laboratoire pour une période de dix ans, intégralement rémunérée en actions de capital, devra intervenir dès la souscription pour respecter les règles finalement retenues.

La distinction parmi les apports en nature entre ceux susceptibles de réalisation forcée et ceux non susceptibles de réalisation forcée avait été faite initialement par le Gouvernement pour prévoir des règles de libération différentes. Les membres optent toutefois pour la suppression de cette distinction, vu les difficultés qui en auraient résulté quant à la qualification des apports.

Le Gouvernement actuel admet les diverses objections et ne retient plus la distinction parmi les apports en nature, entre ceux qui sont susceptibles de réalisation forcée et ceux non susceptibles de réalisation forcée. De ce fait disparaissent également les conditions restrictives qui avaient été posées pour que les apports en nature non susceptibles de réalisation forcée puissent être rémunérés au moyen d'actions de capital.

Le système du droit belge sera ainsi plus proche de celui proposé par la deuxième directive qui distingue seulement les apports en numéraire et les apports autres qu'en numéraire susceptibles d'évaluation économique. La protection des créanciers sera assurée par le biais de l'article 29bis nouveau.

b) Apports en nature

En ce qui concerne l'objet de l'apport en nature, on constate un élargissement de cette notion.

La législation antérieure exigeait non seulement que l'objet de l'apport puisse être vendu au sens des articles 1182 et 1598 du Code civil. (Ne peuvent être vendus un diplôme, un certificat d'établissement. Du Faux, « Les actes de sociétés spécialement en matière des sociétés anonymes » dans *Le Notariat et la vie des entreprises*, C.D.V.A., Bruxelles 1975, p. 117) et soit cessible (Peut être vendue sans pour autant être cessible, une licence exclusive stipulant le caractère non cessible de cette dernière) mais également qu'il soit saisissable, en d'autres termes qu'il soit susceptible de réalisation forcée (Ronse, J., *Algemeen deel Vennootschapsrecht*, 1975, p. 302; Van Ryn, J., *Principes de droit commercial*, I, première édition 1954, nr 334, p. 234; Fredericq, L., *Traité de droit commercial*, IV, nr 33, pp. 982 et V, nr 626, p. 893; Passeelecq, dans *Les Nouvelles, Ve Soc. commerciales*, nr 1073, p. 212).

Cette dernière exigence se fonde sur l'idée que le capital social consistant en des apports en nature doit constituer un gage réel des créanciers, étant donné que le capital d'une société dite à responsabilité limitée représente pour les créanciers le seul élément pouvant faire l'objet d'une exécution forcée.

La condition selon laquelle l'apport en nature doit être saisissable disparaît implicitement dès lors que la loi exige seulement que l'apport soit susceptible d'évaluation économique.

Hiermee offert men ogenschijnlijk de belangen van de schuldeisers. In de praktijk is dit echter meer schijn dan werkelijkheid. De waardebepaling van een inbreng geschieft immers niet in functie van de liquidatiewaarde, dus de waarde die de schuldeisers zouden kunnen bekomen bij de gerechtelijke verkoop ervan maar in functie van een werkende onderneming. Bovendien kon deze vereiste onder het vroegere recht ook niet beletten dat de inbreng na de oprichting voor de gezamenlijke schuldeisers verdwijnt als reëel executieobject al was het maar door veroudering of door desastreuse overeenkomsten die door de vennootschap worden aangegaan.

Bovendien moet erkend worden dat voor de bescherming van derden vooral de omvang van het geplaatste kapitaal belangrijk is. Het is immers ten belope van het bedrag van het geplaatste kapitaal dat het vermogen van de vennootschap wordt gebonden en beneden hetwelk het vermogen niet mag dalen door uitkeringen (zie art. 8 van de tekst aangenomen door de commissie — art. 77bis Venn. W.). Door toe te laten dat ook niet voor beslag vatbare vermogensbestanddelen kunnen ingebracht worden en met aandelen kunnen vergoed worden, wordt niet alleen de vergoeding van dgl. inbrengen door winstbewijzen minder nodig, maar zal ook de bescherming van derde toeneemmen omdat de omvang van het geplaatste kapitaal daarvoor toeneemt.

Overigens wordt door de nieuwe omschrijving van de inbreng in natura ook geen sensationele uitbreiding gegeven, al worden wel enige betwistingen hierdoor beslecht.

Voor de duidelijkheid worden bij wijze van voorbeeld enige elementen nader bekeken.

Zoals onder het oude recht kunnen alle intellectuele rechten zoals een merk, een octrooi ingebracht worden en met kapitaalaandelen worden vergoed.

(Van Ryn, J., *Principes de droit commercial*, I, eerste druk, 1954, nr 331, 2e, blz. 231; M. Bockstaal, « Over de industriële eigendomsrechten als inbreng in handelsvennootschappen », R. W., 1953-1954, kol. 970, vnl. 987, e.v.;

Resteau, *Traité de S. A.*, t. I, 1933, nr 262, blz. 681 en nr 297, blz. 197; Ronse, J., *Algemeen deel vennootschapsrecht*, 1975, blz. 130.)

De meest ruime uitbreiding wordt wellicht gegeven door de inbreng van reeds gepresteerde diensten. Hieronder kan begrepen worden : het resultaat van een marktonderzoek maar ook gepresteerde arbeid van promotoren die bestaat uit het leggen van de nodige contacten.

Dit laatste verschilt met de vroegere bepalingen (Ronse, J., *De op til zijnde wijzigingen van het vennootschapsrecht*, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid, 24 april 1981, blz. 30).

Er is dus een wijziging van het vroegere recht (Ronse, J., *Algemeen deel Vennootschapsrecht* 1975, blz. 132; Van Ryn, *Principes*, I, eerste druk, nr 331, blz. 232; nr 335, blz. 234, zie ook en vgl. Resteau, *Traité des S. A.*, t. I, nr 280 en 281, blz. 198 en 199 anders Van Houtte, *Traité de S. P. R. L.*, 1935, nr 97, blz. 178).

Genotsrechten kunnen ook ingebracht worden en met kapitaalaandelen vergoed worden. Bedoeld wordt hier de vestiging door de inbrenger van een genotsrecht in hoofde van de vennootschap terwijl de inbrenger eigenaar blijft. Waar deze inbreng onbetwist was voor de vestiging van het vruchtgebruik (De Page/Dekkers, *Traité*, V, nr 65, blz. 82 en VI, nr 230, blz. 261) was er tenminste twijfel wanneer geen zakelijk maar persoonlijk recht van genot werd gevestigd. In dit geval zou men de mening kunnen toegedaan zijn dat successieve verbintenissen worden in-

Si les intérêts des créanciers paraissent de prime abord sacrifiés, dans la pratique, il s'agit plus d'une apparence que d'une réalité. En effet, l'évaluation de la valeur d'un apport ne se fait pas en fonction de la valeur de liquidation, donc de la valeur que les créanciers pourraient obtenir en cas de vente judiciaire de cet apport, mais bien en fonction d'une entreprise en activité. En outre, cette condition imposée précédemment n'empêche en fait nullement qu'après la constitution de la société, l'apport ne constitue plus pour les créanciers un objet qui soit réellement susceptible de saisie, ne fût-ce qu'à cause de sa vétusté ou en raison d'accords désastreux conclus par la société.

Il faut par ailleurs reconnaître que la protection des tiers dépend surtout de l'importance du capital souscrit. L'actif de la société est en effet intangible jusqu'à concurrence du montant du capital souscrit et il ne peut descendre au-dessous de ce montant à la suite d'une distribution de dividendes ou de tantièmes (cf. art. 28 du texte adopté par la commission — art. 77bis, L. C.). En permettant d'apporter également des actifs insaisissables et de les rémunérer au moyen d'actions, on rend moins nécessaire la rémunération de tels apports par des parts bénéficiaires, mais on renforce en outre la protection des tiers, puisque le montant du capital souscrit s'en trouve accru.

Au demeurant, la nouvelle définition de l'apport en nature n'a pas élargi cette notion de manière substantielle, encore qu'elle permette de trancher certaines controverses.

Pour plus de clarté, nous examinerons de manière plus approfondie quelques éléments choisis à titre d'exemples.

Tout comme en vertu des dispositions antérieures, tous les droits intellectuels, tels que les marques et les brevets, peuvent être apportés et rémunérés par des actions de capital.

(Van Ryn, J., *Principes de droit commercial*, I, première édition, 1954, n° 331, 2e, p. 231; M. Bockstaal, « Over de industriële eigendomsrechten als inbreng in handelsvennootschappen », R. W., 1953-1954, col. 970, princ. 987 e.s.;

Resteau, *Traité des sociétés anonymes*, t. I, 1933, n° 262, p. 681, et n° 297, p. 197; Ronse, J., *Vennootschapsrecht*, partie générale, 1975, p. 130.)

L'extension la plus importante de la notion d'apport en nature réside sans doute dans la possibilité d'apporter des prestations de services déjà exécutées. On peut entendre par là le résultat d'une étude de marché, mais également le travail réalisé par des promoteurs et consistant à établir les contacts nécessaires.

Cela constitue une modification par rapport aux dispositions anciennes (Ronse, J., *De op til zijnde wijzigingen van het vennootschapsrecht*, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid, 24 avril 1981, p. 30).

Il y a donc un changement par rapport au régime antérieur (Ronse, J., *Vennootschapsrecht*, partie générale, 1975, p. 132; Van Ryn, *Principes*, I, première édition, n° 331, p. 232; n° 335, p. 234; voir également et comp. Resteau, *Traité des sociétés anonymes*, t. I, n° 280 et 281, pp. 198 et 199; contra : Van Houtte, *Traité des S. P. R. L.*, 1935, n° 97, p. 178).

Les droits de jouissance peuvent également faire l'objet d'un apport et cet apport peut être rémunéré par des actions de capital. Est visé ici l'établissement par l'apporteur d'un droit de jouissance dans le chef de la société, l'apporteur restant propriétaire. Si ce type d'apport ne donnait pas lieu à contestation en cas d'établissement d'un usufruit (De Page/Dekkers, *Traité*, V, n° 65, p. 82, et VI, n° 230, p. 261), un doute existait néanmoins dans le cas de l'établissement d'un droit de jouissance non pas objectif, mais personnel. On pourrait estimer qu'il y a en l'occur-

gebracht die niet vatbaar zijn noch voor gerechtelijke tegel-demaking noch niet voor een minimale storting (Raucq, *Rép. Not. Soc. Anonymes*, n° 31, blz. 66; Fredericq, *Traité*, V, n° 626, blz. 983).

De meerderheid van de auteurs waren evenwel een andere mening toegedaan (Van Ryn/Heenen, *Principes*, II, n° 893, blz. 12; Van Houtte, *Traité des S.P.R.L.*, 1935, n° 96, blz. 177; Tschoffen/Lamalle, *Les S.P.R.L.*, 1980, n° 42, blz. 173, ook in Frankrijk wordt deze mening gevuld uit praktische overwegingen *Encyclopédie Dalloz*, Sociétés, I, Tw. Apports, n° 210; Hammel/Lagerde/Jauffret, *Droit commercial*, 2e uitgave, Deel I, n° 393, blz. 32 en 39 en blz. 24 zie Mons, 8 april 1977, R.P.S., 1977, n° 5940, blz. 134 waar het recht wordt verleend aan de vennootschap om een merk te gebruiken). Deze laatste mening moet gevuld worden rekening houdend met het hoger vermeld antwoord van de Commissie van de Europese Gemeenschappen en vermits de vraag naar de beslagvatbaarheid door de nieuwe wetelijke bepaling komt te vervallen.

Wat de andere immateriële rechten betreft zoals goodwill en know-how moet één en ander verduidelijkt worden.

(Er kan verwezen worden naar de verklaring van de Raad van Ministers bij artikel 7 van de tweede richtlijn waarvan gewag gemaakt werd in de Memorie van Toelichting 388 (1979-1980) n° 1, blz. 4, en die afgedrukt staat bij Maschhaupt en Storm, *De tweede E.E.G.-richtlijn inzake vennootschapsrecht*, Zwolle, 1978, blz. 260, e.v. : « Le conseil constate que les termes "éléments d'actif susceptibles d'évaluation économique" englobent le goodwill et le know-how et ne tombent donc pas sous la deuxième phrase de l'article 7 » (dat inbreng van arbeid of diensten uitsluit).

Goodwill is vooreerst niet te zien als een zelfstandig gegeven dat voor inbreng vatbaar is. Het is veeleer de meerwaarde die een bestande handelszaak of onderneming vertoont boven de som van de haar samenstellende delen doordat deze samengebracht en aangewend zijn om een onderneming te voeren en cliëntele aan te trekken of te behouden (zie ook hoofdstuk II van de bijlage bij het koninklijk besluit van 8 oktober 1976).

De goodwill staat dus niet los van de handelszaak die uiteraard kan ingebracht worden en met haar eigenheid gewaardeerd kan worden (Du Faux, a.w.; Ronse, J., *De op til zijnde wijziging van het vennootschapsrecht*, blz. 29, studiedag 24 april 1981. Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid.)

Voor know-how wordt de situatie nog complexer omdat het begrip geen vaste inhoud heeft (Van Gerven, *Handels- en economisch recht*, 1978, n° 31, blz. 271; Schrans, Juridische problematiek van de aanwending van research in de onderneming », R.W., 1971-72, 1809 e.v.; zie ook de Raadsverklaring bij artikel 7 van de tweede richtlijn waarvan de referentie hoger werd aangegeven).

In een poging tot synthese zou men kunnen zeggen dat know-how het niet beschermd intellectueel recht is dat betrekking heeft op geheime bijzondere kennis of vaardigheid die verworven werd uit ervaring i.v.m. produktiemethoden, fabricageprocédés e.d.m. Hierbij moet opgemerkt worden dat know-how die zich uit in een lichamelijke activiteit niet met kapitaalaandelen kan worden vergoed omdat het dan gaat om inbreng van arbeid of diensten wat uitdrukkelijk uit de inbreng in natura werd gesloten (Massagé,

rence apport d'engagements successifs qui ne sont susceptibles ni de réalisation forcée, ni de libération minimale (Raucq, *Rép. not. soc. anonymes*, n° 31, p. 66; Fredericq, *Traité*, V, n° 626, p. 983).

Toutefois, la majorité des auteurs étaient d'un autre avis (Van Ryn/Heenen, *Principes*, II, n° 893, p. 12; Van Houtte, *Traité des S.P.R.L.*, 1935, n° 96, p. 177; Tschoffen/Lamalle, *Les S.P.R.L.*, 1980, n° 42, p. 173; ce point de vue prévaut également en France et s'explique par des considérations pratiques : *Encyclopédie Dalloz*, Sociétés, I, rubrique « Apports », n° 210; Hamel/Lagerde/Jauffret, *Droit commercial*, 2e édition, Partie I, n° 393, pp. 32 et 39 et p. 24; cf. Mons, 8 avril 1977; R.P.S., 1977, n° 5940, p. 134, qui reconnaît à la société le droit d'utiliser une marque). Eu égard à la réponse précitée de la Commission des Communautés européennes, il convient de se rallier à cet avis, puisque le problème de la saisissabilité ne se pose plus en vertu de la nouvelle disposition légale.

Quant aux autres droits immatériels, tels que le « goodwill » et le savoir-faire (« know-how »), il convient d'éclaircir quelques points.

(On peut se référer à cet égard à la déclaration du Conseil de ministres au sujet de l'article 7 de la deuxième directive, déclaration à laquelle il est fait allusion à la page 4 de l'Exposé des motifs du projet modificatif (Doc. n° 388/1, 1979-1980) et qui est reproduite par Maschhaupt et Storm dans leur ouvrage *De tweede E.E.G.-richtlijn inzake vennootschapsrecht* — Zwolle, 1978, pp. 260 et suiv. — : « Le conseil constate que les termes "éléments d'actif susceptibles d'évaluation économique" englobent le goodwill et le know-how et ne tombent donc pas sous la deuxième phrase de l'article 7 » (qui exclut les apports constitués par des engagements concernant l'exécution de travaux ou la prestation de services).

Le goodwill ne doit tout d'abord pas être considéré comme un élément isolé susceptible de constituer un apport. Il correspond plutôt au « survaloir », à la plus-value qu'un commerce ou une entreprise présente par rapport à la somme de ses éléments constitutifs du fait de la conjonction de ceux-ci et de leur mise en œuvre en vue de faire prospérer l'entreprise et de constituer ou de conserver une clientèle (voir aussi le chapitre II de l'annexe à l'arrêté royal du 8 octobre 1976).

Le goodwill est donc indissociable du fonds de commerce, qui est évidemment susceptible d'apport et d'évaluation compte tenu de sa spécificité (Du Faux, a.w.; Ronse, J., *De op til zijnde wijziging van het vennootschapsrecht*, p. 29, journée d'étude du 24 avril 1981, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid).

Le problème que pose le savoir-faire (« know-how ») est encore plus complexe, cette notion n'ayant pas de contenu bien défini (Van Gerven, *Handels- en economisch recht*, 1978, n° 31, p. 271; Schrans, « Juridische problematiek van de aanwending van research in de onderneming », R.W., 1971-72, col. 1809 et suiv.; voir aussi la déclaration relative à l'article 7 de la deuxième directive, dont la référence a été indiquée plus haut).

On pourrait dire en guise de synthèse que le savoir-faire est le droit intellectuel non protégé qui est afférent à des connaissances ou procédés particuliers et secrets résultant de l'expérience acquise en matière de méthodes de production, de procédés de fabrication, etc. Il convient d'observer que le savoir-faire qui s'exprime dans une activité physique ne peut pas être rémunéré au moyen d'actions de capital, étant donné qu'il s'agit en l'espèce d'un apport constitué par un travail ou une prestation de services, c'est-à-dire d'un

« L'adaptation des lois coordonnées sur les sociétés commerciales à la deuxième directive », *J. T.*, 1981, blz. 126; Maschhaupt en Storm, *De tweede E. E. G.-richtlijn inzake vennootschapsrecht*, Zwolle, 1978, blz. 23).

Voor het overige kan know-how zowat in alles aanwezig zijn maar dan wordt dat gewaardeerd als een bijzondere eigenschap van het goed waarop het betrekking heeft waarbij men het begrip in deze context dan evengoed kan missen.

Zo kan de know-how die vb. in een blauwdruk van een bepaald toestel aanwezig is, geen enkel probleem opleveren omdat de waardering betrekking heeft op de blauwdruk zelf die als document kan ingebracht worden.

c) Controle van de waardering door de revisor

In het oorspronkelijk wetsontwerp was een blokkeringsmacht gegeven aan de bedrijfsrevisor m.b. tot inbreng in natura die niet voor gerechtelijke tegeldemaking vatbaar was.

Zoals hoger vermeld, wordt niet langer een onderscheid gemaakt tussen de inbrengen in natura die voor beslag vatbaar zijn en de inbrengen in natura die niet voor beslag vatbaar zijn maar die wel naar economische maatstaven waarderbaar zijn. Daardoor wordt tevens het veto-recht van de bedrijfsrevisor opgeheven. Het komt aan de oprichters toe zich over de economische waardering van een inbreng uit te spreken onder hun eigen verantwoordelijkheid.

In artikel 29bis, Venn. W., wordt overigens van de oprichters een speciaal verslag vereist waarin zij het belang van de inbreng uiteenzetten en waarom zij desgevallend afwijken van het verslag van de revisor.

Een lid stelt de vraag hoe een revisor een inbreng in natura moet waarderen die slechts binnen 5 jaar dient volgestort te worden. De Regering laat opmerken dat artikel 29, § 5, Venn. W., slechts zeer uitzonderlijk van toepassing kan zijn nl. op een inbreng die deelbaar is. Al naargelang het fluctuerend karakter van de waarde van de inbreng zal de revisor met meer voorzichtigheid deze inbreng waarderen.

* * *

Artikel 4 van het amendement wordt, eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 4 van het wetsontwerp.

Art. 5 (art. 5 van het amendement)

Controleprocedure bij inbreng in natura

Dit artikel heeft betrekking op de controleprocedure bij inbreng in nature.

1. Verplichtingen van de bedrijfsrevisor bij inbreng in natura

In het oorspronkelijke wetsontwerp werd uitdrukkelijk gewezen op de verplichting van de revisor om zijn mening te geven over de drie voorwaarden vermeld in artikel 29, § 3. Venn. W. nl. de beschrijving van elke inbreng in natura, de toegepaste waarderingsmethodes en de toegekende vergoeding (zie Massagé, *op. cit.*, *J. T.*, 1981, blz. 126, nr 11).

apport qui est exclu expressément des apports en nature (Massagé, « L'adaptation des lois coordonnées sur les sociétés commerciales à la deuxième directive », *J. T.*, 1981, p. 126; Maschhaupt et Storm, *De tweede E. E. G.-richtlijn inzake vennootschapsrecht*, Zwolle, 1978, p. 23).

Pour le reste, pratiquement tous les apports en nature peuvent comporter une part de savoir-faire, mais ce savoir-faire est alors évalué en tant que propriété particulière du bien auquel il a trait. Il s'ensuit que cette notion est superflue dans le présent contexte.

Ainsi, le savoir-faire qui est inclus dans un projet destiné à la fabrication d'un appareil ne posera aucun problème, puisque l'évaluation portera sur le projet lui-même et que celui-ci peut être apporté en tant que document.

c) Contrôle de l'évaluation par le réviseur

Le texte initial du projet de loi accordait un droit de veto au réviseur d'entreprises en ce qui concerne les apports en nature non susceptibles de réalisation forcée.

Ainsi qu'il a été dit plus haut, plus aucune distinction n'est faite entre les apports en nature qui sont saisissables et ceux qui ne le sont pas, mais qui sont susceptibles d'évaluation économique. Le réviseur d'entreprises ne dispose dès lors plus d'aucun droit de veto. Il appartient aux fondateurs de se prononcer, sous leur propre responsabilité, sur la valeur économique des apports.

L'article 29bis, L. C., oblige d'ailleurs les fondateurs à établir un rapport spécial dans lequel ils exposent l'intérêt de l'apport et indiquent éventuellement la ou les raisons pour lesquelles ils s'écartent du rapport du réviseur.

Un membre demande comment un réviseur doit procéder pour évaluer un apport en nature qui ne devra être libéré intégralement que dans cinq ans. Le Gouvernement fait observer que l'article 29, § 5, L. C., ne peut s'appliquer que très exceptionnellement, à savoir dans le cas d'un apport divisible. Le réviseur devra faire preuve d'une prudence d'autant plus grande dans l'évaluation de cet apport que la valeur de celui-ci sera sujette à des fluctuations plus importantes.

* * *

L'article 4 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient dès lors l'article 4 du projet de loi.

Art. 5 (art. 5 de l'amendement)

Procédure de contrôle en cas d'apport en nature

Cette disposition précise la procédure de contrôle en cas d'apport en nature.

1. Obligations du réviseur d'entreprises en cas d'apport en nature

Le texte initial du projet de loi prévoyait expressément l'obligation pour le réviseur d'entreprises d'émettre une appréciation au sujet des trois conditions prévues à l'article 29, § 3, L. C., c'est-à-dire la description de chaque apport en nature, les modes d'évaluation adoptés et la rémunération attribuée (cf. Massagé, *op. cit.*, *J. T.*, 1981, p. 126, nr 11).

De tekst van het amendement van de Regering (Stuk n° 388/7-I, 1979-1980) op het oorspronkelijk ontwerp betreft voornamelijk een vormverbetering. Dit amendement werd ook in zijn Nederlandstalige versie aangepast door een amendement van de heer Van de Velde (Stuk n° 388/7-III, 1979-1980). Door de tekst blijft wel vereist dat de revisor zich uitspreekt over inbrengen in natura die niet voor gedwongen tenuitvoerlegging vatbaar zijn.

De leden stellen zich de vraag of die verplichting nog verantwoord is vermits artikel 29 geen onderscheid meer maakt tussen die twee soorten van inbreng in natura.

Aangenomen wordt dat dit onderscheid ook niet meer moet worden gemaakt in artikel 29bis om moeilijkheden te voorkomen bij de toepassing van de desbetreffende bepaling.

De bedrijfsrevisoren moeten hun verslag opmaken op eigen verantwoordelijkheid. Zij moeten de derden nauwkeurig voorlichten en de inbreng met de nodige omzichtigheid waarderen.

Zij moeten er inzonderheid voor zorgen dat inbreng die uitsluitend naar economische maatstaven kan worden gewaardeerd niet te hoog wordt geraamd.

2. Bijzonder verslag opgemaakt door de oprichters

De leden maken de vergelijking tussen de regeling die bij de oprichting van de vennootschap, en deze die bij kapitaalverhoging (art. 34, § 2, Venn. w.) van toepassing is.

In beide gevallen mogen de oprichters, respectievelijk de beheerders afwijken van het verslag van de bedrijfsrevisor.

Volgens de oorspronkelijke tekst moesten zij de redenen van die afwijking echter alleen bij kapitaalverhoging aangeven en bekendmaken.

De leden waren van oordeel dat het wenselijk was de regels eenvormig te maken door toevoeging van een nieuw lid aan artikel 29bis. Voortaan moeten de oprichters, zoals dit vereist wordt van het beheer bij kapitaalverhoging, een bijzonder verslag opstellen waarin zij het belang voor de vennootschap uiteenzetten van de diverse inbrengs in natura. Zij moeten eveneens uiteenzetten waarom zij van oordeel zijn dat zij de conclusies van de revisor niet wensen te volgen.

Een lid stelt de vraag hoe de zin « het verslag vermeldt welke de werkelijke vergoeding is die als tegenwaarde voor de inbreng werd toegekend » begrepen moet worden, rekening houdend met artikel 30, 13°, Venn. W. (art. 7 van het Stuk n° 210/2).

De Regering antwoordt dat wat voorzien is in artikel 30, 13°, Venn. W., deel kan uitmaken van de vergoeding die wordt toegekend. Krachtens artikel 29bis, Venn. W., dient door de revisor aangegeven te worden wat de inbrenger heeft gekregen als vergoeding voor zijn inbreng. In artikel 30, 13°, worden alleen de bijzondere voordelen bedoeld die aan de inbrenger worden toegekend; die voordelen maken slechts een deel van de vergoeding uit.

Datzelfde lid stelt ook de vraag of er in elk geval er een verslag van de oprichters dient te zijn, ook wanneer niet wordt afgeweken van het verslag van de revisor.

Hierop wordt door de huidige Regering bevestigend geantwoord. Het verslag van de oprichters moet niet noodzakelijk betrekking hebben op elke onderdeel van wat ingebracht wordt. Het kan volstaan een globale motivering te geven. Bij inbreng van een wagenpark b.v.b. moet niet het belang van elke component worden weergegeven, tenzij bepaalde vrachtwagens een specifiek belang zouden vertonen, maar kan een globale uiteenzetting over het belang van de inbreng volstaan.

L'amendement du Gouvernement (Doc. n° 388/7-I, 1979-1980) au texte du projet initial vise essentiellement une amélioration formelle. La version néerlandaise de cet amendement a également été adaptée à la suite d'un amendement de M. Van de Velde (Doc. n° 388/7-III, 1979-1980). Le texte maintient l'obligation pour le réviseur d'entreprises de se prononcer sur les apports en nature qui ne sont pas susceptibles d'exécution forcée.

Les membres se demandent si cette obligation se justifie encore, étant donné que l'article 29 ne fait plus de distinction entre ces deux types d'apport en nature.

Il est admis que cette distinction ne doit plus non plus être faite à l'article 29bis, afin d'éviter des difficultés sur le plan de l'application de cette disposition.

Les réviseurs d'entreprises rédigent donc leur rapport sous leur propre responsabilité. Ils devront fournir des informations précises aux tiers et évaluer les apports avec la prudence requise.

Ils veilleront particulièrement à ne pas surévaluer les apports qui sont seulement susceptibles d'évaluation économique.

2. Rapport spécial des fondateurs

Les membres comparent les règles applicables lors de la constitution de la société et lors de l'augmentation de son capital (art. 34, § 2, L. C.).

Dans les deux cas, les fondateurs ou les administrateurs peuvent s'écartez du rapport du réviseur d'entreprises.

Le texte initial ne les oblige toutefois à donner et à publier les raisons de cette divergence qu'en cas d'augmentation du capital.

Les membres ont jugé opportun d'uniformiser les règles en ajoutant un nouvel alinéa à l'article 29bis. Comme le conseil d'administration en cas d'augmentation de capital, les fondateurs devront désormais rédiger un rapport spécial dans lequel ils exposeront l'intérêt que les divers apports en nature présentent pour la société. Ils y exposeront également les raisons pour lesquelles ils choisissent de s'écartez des conclusions du réviseur.

Un membre demande comment il convient d'interpréter la phrase « Le rapport indique quelle est la rémunération effectivement attribuée en contrepartie des apports », compte tenu de l'article 30, 13°, L. C. (art. 7 de l'amendement de M. Verhaegen, Doc. n° 210/2).

Le Ministre répond que ce qui est prévu à l'article 30, 13°, L. C., peut constituer une partie de la rémunération attribuée. Quant à l'article 29bis, il dispose cependant que le réviseur doit indiquer ce qui a été attribué à l'apporteur, en rémunération de son apport. L'article 30, 13°, ne vise que les avantages particuliers dont bénéficie un apporteur; ces avantages ne constituent qu'une partie de la rémunération.

Le même membre demande si les fondateurs sont tenus de rédiger un rapport même s'ils ne s'écartent pas des conclusions du réviseur.

Le Gouvernement actuel répond par l'affirmative. Le rapport des fondateurs ne doit pas obligatoirement porter sur tous les éléments de l'apport; une motivation globale peut suffire. Par exemple, en cas d'apport d'un parc de véhicules, il n'est pas nécessaire de montrer l'intérêt de chacun de ces véhicules, à moins que certains d'entre eux ne présentent un intérêt particulier; il suffit d'exposer globalement l'intérêt que présente l'apport.

Verwijzend naar de standpunten van de afgevaardigden die gehoord werden, stellen verschillende leden aan de Regering vragen aangaande de opportunité van de aanduiding van de bedrijfsrevisor door de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel. Zij herinneren eraan dat het wetsontwerp n° 387 (1979-1980) aan de oprichters de mogelijkheid biedt de bedrijfsrevisor te kiezen en dat de huidige wet zulks aan de beheerders overlaat in geval van kapitaalverhoging.

Na de aanduiding van de revisor oefent de Voorzitter van de Rechtbank verder geen controle meer uit op de uitvoering van diens opdracht. Wel wordt toezicht uitgeoefend door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en dit volstaat om de belangen van de derden te vrijwaren. Wanneer men de aanwijzing door de Voorzitter verplicht maakt, betekent zulks dan niet dat men twijfelt aan de ernst van het door het Instituut geleverde werk ?

De heer le Hardy de Beaulieu stelt een amendement op het oorspronkelijke wetsontwerp voor waardoor de commissie zich door een stemming over de voorgestelde optie zou kunnen uitspreken (Stuk n° 388/8 van 1979-1980). In dit amendement wordt geopteerd voor de aanwijzing van de bedrijfsrevisor door de oprichters zelfs.

Een lid merkt op dat de bevoegdheid van de Voorzitter afhangt van de keuze van de notaris door de oprichters, en niet van de plaats van de toekomstige maatschappelijke zetel.

Verschillende leden kunnen echter moeilijk akkoord gaan met de aanduiding van de revisor door de oprichters, ofschoon zij evenmin met de aanwijzing door de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel akkoord gaan. De heer Van den Bossche oppert daarom de idee om de revisor te laten aanwijzen door het Instituut der Bedrijfsrevisoren om toch in dit stadium een zeker toezicht uit te oefenen en omdat men moeilijk de teksten over de herziening van het revisoraat kan afwachten.

Hij legt een subamendement neer om de aanwijzing van de revisor bij inbreng in natura door het Instituut der Bedrijfsrevisoren te laten gebeuren (Stuk n° 210/3, II).

De Vice-Eerste Minister is de mening toegedaan dat dit amendement niet kon gevuld worden. Zijns inziens gaat het niet op dat de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren als controlerend en toezichthoudende autoriteit zou kunnen in de aanwijzing van de revisoren.

Hij stelt zich nochtans de vraag volgens welke criteria zij een keuze zou moeten maken zonder de indruk te wekken sommige van haar leden te bevoordelen ? Kan men zich inbeelden dat voortaan een vennootschap niet zelf meer haar advocaat zou mogen kiezen maar verplicht zou worden zich te richten naar de Raad van de Orde der advocaten ?

De Vice-Eerste Minister gaf hierbij ook mededeling van een brief van het Instituut der Bedrijfsrevisoren dd. 7 april 1982 gericht aan de Minister van Justitie waarin het volgende werd geschreven m.b.t. het subamendement van de heer Van den Bossche : « Wij zijn de mening toegedaan dat deze formule zeker niet praktisch is en wij nemen de vrijheid om U onze ongerustheid mee te delen. Men mag immers zijn ogen niet sluiten voor de realiteit en de problemen die een concentratie van benoemingsbevoegdheid meebrengen. Daar waar in het huidige recht reeds heel wat kritiek werd uitgebracht op de aanstellingswijze van de revisor zou het subamendement voorgesteld door de heer Van den Bossche deze kritiek niet wegnemen maar enkel verplaatsen naar het I. B. R. toe. Dit brengt ons ertoe om het systeem voorgesteld door de heer le Hardy de Beaulieu zoals overgenomen in het Stuk n° 210/ veruit te verkiezen boven het huidige systeem en a fortiori boven het systeem voorgesteld door het amendement van de heer Van den Bossche ».

Naast de redenen die uiteengezet werden door het Instituut der Bedrijfsrevisoren, moet ook vastgesteld worden dat dit instituut helemaal niet uitgerust is om de taak uit te oefenen die het subamendement haar wil toekennen.

Se référant à l'audition des délégations reçues, plusieurs membres interrogent à nouveau le Gouvernement sur l'opportunité de la désignation du réviseur d'entreprises par le président du tribunal de commerce. Ils rappellent que le projet n° 387 (1979-1980) laisse aux fondateurs le soin de choisir le réviseur d'entreprises et que la loi actuelle laisse ce soin aux administrateurs en cas d'augmentation du capital.

Après avoir désigné le réviseur d'entreprises, le président du tribunal ne le surveille pas ensuite dans l'accomplissement de sa tâche. Cette surveillance est en revanche exercée par l'Institut des réviseurs d'entreprises et ce contrôle suffit pour garantir les tiers. Imposer la désignation par le président ne revient-il pas à mettre en doute le sérieux du travail exercé par l'Institut ?

M. le Hardy de Beaulieu présente un amendement au texte initial du projet afin de permettre à la Commission de se prononcer par un vote sur cette option (Doc. n° 388/8). La solution retenue par cet amendement est la désignation du réviseur par les fondateurs.

Un membre fait observer que la compétence du président dépend du choix du notaire par les fondateurs et non de la localisation du futur siège social.

Cependant, plusieurs membres acceptent difficilement la désignation du réviseur par les fondateurs, mais ils n'approuvent pas davantage sa désignation par le président du tribunal de commerce. M. Van den Bossche propose dès lors de confier la désignation du réviseur à l'Institut des réviseurs d'entreprises; une certaine surveillance doit en effet être exercée à ce stade et l'on ne peut pas se permettre d'attendre les textes concernant la réforme du révisorat.

Il dépose un sous-amendement tendant à confier la désignation du réviseur à l'Institut des réviseurs d'entreprises en cas d'apport en nature (Doc. n° 210/3, II).

Le Vice-Premier Ministre estime que l'on ne peut se rallier à ce sous-amendement. Selon lui, on ne peut admettre qu'en tant qu'autorité de contrôle et de surveillance, le Conseil de l'Institut des réviseurs d'entreprises intervienne dans la désignation des réviseurs.

Il se demande cependant selon quels critères ce Conseil pourrait opérer un choix sans donner l'impression de favoriser certains de ses membres. Pourrait-on concevoir que, dorénavant, une société ne puisse plus choisir elle-même son avocat, mais qu'elle doive s'adresser au Conseil de l'Ordre des avocats ?

Le Vice-Premier Ministre donne également communication d'une lettre du 7 avril 1982 adressée au Ministre de la Justice par l'Institut des réviseurs d'entreprises et faisant observer ce qui suit au sujet du sous-amendement de M. Van den Bossche : « Nous estimons que cette formule n'est certainement pas pratique et nous prenons la liberté de vous faire part de notre inquiétude. En effet, on ne peut pas ignorer la réalité et les problèmes qui résultent d'une concentration du pouvoir de nomination. Alors qu'à cet égard, la législation actuelle a déjà donné lieu à de nombreuses critiques concernant le mode de désignation du réviseur, le sous-amendement présenté par M. Van den Bossche ne mettrait pas fin à ces critiques : il se bornerait à les reporter sur l'I. R. E. Cela nous amène à préférer nettement le système proposé par M. le Hardy de Beaulieu et repris dans le document n° 210/2 au système actuel et, a fortiori, au système proposé par M. Van den Bossche ».

Outre les raisons exposées par l'Institut des réviseurs d'entreprises, on constatera également que cette instance n'est pas du tout équipée pour accomplir la tâche que le sous-amendement veut lui confier.

Zijn conclusies zijn de volgende.

Al naargelang van de keuze tussen de voorgestelde teksten zal de werkelijke inhoud van de opdracht van de revisor verschillen. Wanneer de revisor niet aangeduid wordt door de oprichters maar door de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel of door het Instituut der bedrijfsrevisoren zal zijn opdracht eenvoudig controlerend zijn. Wanneer evenwel het systeem wordt gevolgd zoals voorgesteld in het amendement (Stuk nr 210/2), de revisor door de oprichters wordt aangewezen, zal hij volledig zijn rol kunnen vervullen, die niet enkel bestaat uit een controlefunctie maar tevens uit een adviesfunctie. Voor dit probleem zoals voor andere moet vertrouwen (desgevallend gesanctioneerd met een aansprakelijkheid) verkozen worden boven wantrouwen.

Dientengevolge moet aan de oprichters de verantwoordelijkheid van de uitoefening van hun taak overgelaten worden zoals overigens ook de memorie van toelichting van het wetsontwerp nr 387/1 (1979-1980) aangeeft.

Het opstapelen van formaliteiten en waarborgen waarvan het nut niet is aangetoond, dient afgewezen te worden.

De Vice-Eerste Minister nodigt dan de leden van de Commissie uit de tekst van artikel 5 zoals geformuleerd in het amendement (Stuk nr 210/2) goed te keuren en het subamendement van de heer Van den Bossche te verwijderen.

Het subamendement van de heer Van den Bossche, wordt met 11 tegen 4 stemmen en 1 onthouding verworpen. De Commissie sloot zich uiteindelijk aan bij het amendement van de heer le Hardy de Beaulieu (Stuk nr 388/8, 1979-1980). Zoals in het ontwerp tot algehele herziening van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, zal de revisor door de oprichters zelf worden aangesteld.

3. De verantwoordelijkheid van de bedrijfsrevisor en van de notaris

De wetgever wenst duidelijk te onderlijnen dat elke op tredende partij zijn specifieke verantwoordelijkheid heeft. De notaris dient na te gaan wanneer een verslag van de bedrijfsrevisor vereist is, aan welke formele voorwaarden dit verslag moet beantwoorden, en of het neergelegd is. De verantwoordelijkheid voor de verplichtingen, opgelegd bij artikel 29bis Venn. W. ligt integendeel bij de bedrijfsrevisor. Wanneer de oprichters willen afwijken van dit verslag, kunnen zij dit op eigen verantwoordelijkheid doen. Ook de neerlegging van het verslag van de oprichters dient door de notaris te worden vastgesteld.

Artikel 5 van het amendement wordt met 12 stemmen en 4 onthoudingen aangenomen en wordt aldus artikel 5 van het wetsontwerp.

Art. 6

(art. 6 van het amendement)

De verwerving van belangrijke vermogensbestanddelen binnen twee jaar na de oprichting

Dit artikel heeft betrekking op artikel 11 van de tweede richtlijn, die op dat punt geïnspireerd is door het Duitse recht. Het is de bedoeling te vermijden dat de controle door de bedrijfsrevisor bij inbreng in natura wordt ontdoken.

De voorafgaande goedkeuring van de algemene vergadering is vereist om van bepaalde personen en binnen een termijn van twee jaar te rekenen vanaf de oprichting van een vennootschap een vermogensbestanddeel te verwerven waarvan de waarde gelijk of groter is dan 1/10 van het geplaatste kapitaal. Een verslag moet opgesteld worden door een bedrijfsrevisor.

Ses conclusions sont les suivantes :

Le contenu réel de la mission du réviseur sera différent selon le choix qui sera opéré entre les textes proposés. Si le réviseur n'est pas désigné par les fondateurs, mais par le président du tribunal de commerce ou par l'Institut des réviseurs d'entreprises, sa mission sera une simple mission de contrôle. Par contre, si l'on opte pour le système proposé par l'amendement (Doc. n° 210/2), dans lequel le réviseur est désigné par les fondateurs, celui-ci pourra jouer pleinement son rôle, c'est-à-dire qu'il sera non seulement contrôleur, mais aussi conseiller. Dans un cas comme celui-ci, la confiance (assortie le cas échéant d'une responsabilité) est préférable à la méfiance.

Par conséquent, il faut laisser aux fondateurs la responsabilité de l'exercice de leur mission, comme l'indique d'ailleurs l'Exposé des motifs du projet n° 387/1 (1979-1980).

Il convient de rejeter l'accumulation de formalités et de garanties dont l'utilité n'est pas prouvée.

Le Vice-premier Ministre invite alors les membres de la Commission à adopter le texte de l'article 5 tel qu'il est formulé dans l'amendement (Doc. n° 210/2) et à rejeter le sous-amendement déposé par M. Van den Bossche.

Le sous-amendement de M. Van den Bossche est rejeté par 11 voix contre 4 et une abstention. La Commission se rallie finalement à l'amendement de M. le Hardy de Beau lieu (Doc. n° 388/8, 1979-1980). Comme le prévoit le projet portant révision générale des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, le réviseur sera désigné par les fondateurs eux-mêmes.

3. La responsabilité du réviseur d'entreprises et du notaire

Le législateur tient à souligner tout spécialement que chaque partie a sa responsabilité spécifique. Il appartient au notaire d'examiner dans quels cas un rapport du réviseur d'entreprises est requis et à quelles conditions formelles ce rapport doit satisfaire ainsi que de vérifier s'il a été déposé. En revanche la responsabilité en ce qui concerne le respect des obligations imposées par l'article 29bis, L. C., incombe au réviseur d'entreprises. Si les fondateurs veulent s'écartez de ce rapport, ils peuvent le faire sous leur propre responsabilité. Le dépôt du rapport des fondateurs doit également être constaté par le notaire.

L'article 5 de l'amendement est adopté par 12 voix et 4 abstentions et devient dès lors l'article 5 du projet de loi.

Art. 6

(art. 6 de l'amendement)

L'acquisition de biens importants dans les deux ans de la constitution de la société

Cet article applique l'article 11 de la deuxième directive, laquelle s'est inspirée sur ce point du droit allemand. Il vise à éviter les opérations dont le but est d'échapper à la vérification des apports en nature par le réviseur d'entreprises.

L'autorisation préalable de l'assemblée générale sera exigée pour acquérir de certaines personnes et dans un délai de deux ans à compter de la constitution de la société un bien d'une valeur au moins égale à un dixième du capital souscrit. Un rapport devra être établi par un réviseur d'entreprises.

Door de amendementen van de Regering (Stuk n° 388/5, 1979-1980) werd de oorspronkelijke tekst op de volgende punten gewijzigd :

- de toepasselijkheid van de tekst op de verwerving van een goed dat toebehoort aan een beheerder;
- de procedure m.b.t. de aanduiding van de bedrijfsrevisor wanneer de vennootschap reeds een commissaris-revisor heeft;
- de vervanging van de uitdrukking « gewone bedrijfsuitoefening » door een meer nauwkeurige formule die geïnspireerd is door artikel 88 van het ontwerp n° 387 (1979-1980).

Een lid merkt op dat in de Franse versie de woorden « tout actif » niet beantwoorden aan een juridisch begrip maar wel aan een boekhoudkundig begrip en dat deze woorden bovendien niet overeenstemmen met de Nederlandse tekst « enig vermogensbestanddeel ». De Regering stelt een amendement voor om rekening te houden met deze opmerking (Stuk n° 388/7-I, 1979-1980). De uitdrukking « tout bien » is algemeen en heeft betrekking op alle goederen, zowel lichaamlijke als onlichaamlijke.

De Regering geeft toe dat het verslag van de bedrijfsrevisor niet « naar het voorschrift van artikel 29bis » maar enkel naar analogie van de inhoud van dit artikel moet opgesteld worden. Er kan immers geen sprake zijn van een tegenprestatie in aandelen vermits artikel 29quater, Venn. W., geen betrekking heeft op inbrengen.

De leden drukken de wens uit dat de tekst uitdrukkelijk zou bepalen wat het verslag moeten bevatten. In die zin wordt een amendement ingediend door de Regering (Stuk n° 388/7, 1979-1980).

Het wordt nuttig geacht om ook terzake de beheerders ertoe te verplichten een bijzonder verslag op te stellen waarin zij het belang uiteenzetten van de voorgenomen verwerving evenals de redenen waarom zij afwijken van de besluiten van de bedrijfsrevisoren.

Diverse leden stellen nog andere subamendementen voor :

— een subamendement van de heer T. Declercq met betrekking tot de toepassing, in de tijd, van de in artikel 29quater, Venn. W., vermelde regeling (Stuk n° 388/6-I, 1979-1980).

— een subamendement van de heer L. Olivier dat ertoe strekt het systeem van artikel 29quater, Venn. W., niet toepasselijk te maken op de verwerving van een goed dat aan een gewone aandeelhouder toebehoort (Stuk n° 388/6-II, 1979-1980); (zie Massagé, o.c., J. T., 1981, noot 12, blz. 127).

— een subamendement van de heer le Hardy de Beaulieu m.b.t. de procedure inzake de aanstelling van de bedrijfsrevisor die belast is met het opstellen van het verslag (Stuk n° 388/7-IV, 1979-1980) dat wordt overgenomen in de definitieve tekst.

Er wordt op gewezen dat het ontbreken van de voorafgaande goedkeuring door de algemene vergadering burgerrechtelijk wordt gesanctioneerd door de toepassing van de algemene beginselen van beheer en vertegenwoordiging. Bovendien is er een strafsanctie voor de beheerders die de verslagen niet aan de algemene vergadering hebben voorgelegd (art. 201, 3^obis, Venn. W.). Aangezien het ook de bedoeling van deze bepaling is dat zou kunnen optreden worden wanneer de vergoeding die de vennootschap verstrekt in een aanmerkelijke mate afwijkt van de waarde van het overgedragen vermogensbestanddeel, moet er een aangepaste sanctie voorzien worden.

Les amendements du Gouvernement (Doc. n° 388/5, 1979-1980) ont modifié le texte initial du projet sur les points suivants :

- l'applicabilité du texte à l'acquisition d'un bien appartenant à un administrateur;
- la procédure de désignation du réviseur d'entreprises lorsque la société compte déjà un commissaire-réviseur;
- le remplacement de l'expression « opérations courantes » par une formule plus précise, inspirée de l'article 88 du projet n° 387 (1979-1980).

Un membre fait remarquer que, dans la version française, les mots « tout actif » représentent un concept non pas juridique, mais comptable, et qu'ils ne correspondent d'ailleurs pas à la version néerlandaise « enig vermogensbestanddeel ». Le Gouvernement présente un amendement pour tenir compte de cette remarque (Doc. n° 388/7-I, 1979-1980). L'expression « tout bien » est générale et couvre l'ensemble des biens tant corporels qu'incorporels.

Le Gouvernement admet que le rapport du réviseur ne soit pas établi « conformément à l'article 29bis », mais seulement par analogie avec le contenu de cet article. Il ne peut être question ici de contrepartie en actions, puisque l'article 29quater, L. C., ne vise pas les apports.

Les membres souhaitent que le texte prévoie expressément ce que le rapport devra contenir. Le Gouvernement présente un amendement en ce sens (Doc. n° 388/7, 1979-1980).

Les membres jugent opportun de prévoir en l'espèce également l'obligation pour les administrateurs de rédiger un rapport spécial dans lequel ils exposent l'intérêt de l'acquisition envisagée et les raisons pour lesquelles ils s'écartent des conclusions du réviseur d'entreprises.

Plusieurs membres présentent d'autres sous-amendements :

— sous-amendement de M. T. Declercq relatif à l'application dans le temps des dispositions de l'article 29quater, L. C. (Doc. n° 388/6-I, 1979-1980);

— sous-amendement de M. L. Olivier visant à rendre les dispositions de l'article 29quater, L. C., inapplicables aux acquisitions de biens appartenant à un simple actionnaire (Doc. n° 388/6-II, 1979-1980) (voir Massagé, o.c., J. T., 1981, note 12, p. 127);

— sous-amendement de M. le Hardy de Beaulieu relatif à la procédure de désignation du réviseur d'entreprises chargé d'établir le rapport (Doc. n° 388/7-IV, 1979-1980); ce sous-amendement est repris dans le texte définitif.

Des membres indiquent que le défaut d'autorisation préalable de l'assemblée générale sera sanctionné civilement par l'application des principes généraux en matière de pouvoirs et de représentation. Une disposition pénale sanctionne en outre les administrateurs qui n'ont pas présenté les rapports à l'assemblée générale (art. 201, 3^obis, L. C.). Etant donné que cette disposition vise également à permettre une intervention lorsqu'il y a une disproportion notable entre la contrepartie fournie par la société et la valeur du bien cédé, il faut prévoir une sanction appropriée.

Daarom wordt in § 2 een aansprakelijkheidssanctie voor geschreven die analog is aan artikel 35, 4e, Venn. W., die van toepassing is bij kennelijke overwaardering van inbreng in natura.

Tenslotte preciseert de Regering dat de woorden « gewone bedrijfsuitoefening » (art. 29*quater*, § 3) tot doel hebben de verrichtingen uit te sluiten die tot het dagelijks bestuur van de vennootschap behoren en, geleid op het doel van deze laatste, normaal zijn (aldus b.v. de aankoop van een grond door een immobiliënmaatschappij).

Met betrekking tot de definitieve versie van de tekst die ter stemming wordt gelegd, wijst de Regering erop dat artikel 29*quater*, Venn. W., tot doel heeft de ontdrukking van de revisorale controle bij inbreng in natura onmogelijk te maken.

Daarom worden in § 1 van artikel 29*quater* ook belangrijke vermogensoverdrachten van een aandeelhouder aan de vennootschap aan de bijzondere procedure onderworpen.

Om de regeling sluitend te maken dient ze eveneens van toepassing te zijn op de overname van de verbintenissen die ten name van een vennootschap in oprichting werden aangegaan (art. 13*bis*, Venn. W.), wat in artikel 29*quater*, § 1, eerste lid, Venn. W., voorgeschreven wordt.

Bedoeld wordt dus concreet dat de revisorale controle ook verplicht is wanneer bij het verlijden van de oprichtingsakte of nadien, de vennootschap een verbintenis overneemt die werd aangegaan voor de vennootschap in oprichting voor zover door de overname van de verbintenis een vermogensbestanddeel wordt verworven dat toebehoorde aan een persoon bedoeld in artikel 30, 12e, Venn. W., aan een beheerder of aan een aandeelhouder tegen een vergoeding van één tiende of meer van het geplaatste kapitaal.

Aangezien ook de algemene vergadering zich moet uitspreken over de bedoelde transacties dienen de aandeelhouders behoorlijk ingelicht te zijn. Daartoe voorziet artikel 29*quater*, § 1, vierde lid, Venn. W., in een regeling die eveneens in andere bepalingen van dit wetsonwerp wordt toegepast wanneer bijzondere verslagen worden vereist.

De periode, waarin die speciale procedure moet worden toegepast, wordt op twee jaar vastgesteld vanaf de oprichting. De bedoeling is immers onregelmatigheden in de oprichtingsfase uit te sluiten en daarom hoeft men niet verder te gaan dan noodzakelijk is.

Verschillende leden van de Commissie zijn van mening dat de toepassingstermijn van deze bepaling te kort is. Een lid vreest dat in de praktijk deze bepaling zal worden omzeild door de voorgenomen transactie uit te stellen tot dat de opgelegde termijn is verstrekken.

Een lid wijst erop dat de termijn die verleend wordt voor de volstorting van de inbreng in natura, vijf jaar bedraagt, waaruit blijkt dat de oprichtingsfase met de periode van vijf jaar overeenstemt. De heer Collignon laat opmerken dat de richtlijn een bepaalde toepassingstermijn vergt en legt een subamendement neer (Stuk n° 210/3-I) om de procedure die voorzien wordt, verplicht te maken gedurende vijf jaar na de oprichting.

Een lid vestigt er evenwel de aandacht op dat het doel van deze bepaling er in bestaat bedrog voornamelijk bij de oprichting te verhinderen en dus betrekking moet hebben op een beperkte periode.

Aansluitend meent een lid dat niet alle fraude wettelijk kan bestreden worden en dat hiertegen op onrechtstreekse wijze wordt ingegaan door de controle van registratie en domeinen en de vennootschapsbelasting, terwijl ook de gemene aansprakelijkheidsregels blijven gelden.

A cet effet, le § 2 prévoit une sanction analogue à l'article 35, 4e, L. C., qui est applicable en cas de surévaluation manifeste d'un apport en nature.

Enfin, le Gouvernement précise que, par l'expression « opérations courantes conclues » (art. 29*quater*, § 3), il a voulu exclure les opérations qui relèvent de la gestion journalière de la société et qui sont normales eu égard à l'objet de celle-ci (par exemple, l'acquisition d'un terrain par une société immobilière).

Le Gouvernement précise au sujet de la version définitive du texte mis aux voix que l'article 29*quater*, L. C., vise à écarter toute possibilité de se soustraire au contrôle révisoral lors d'un apport en nature.

A cet effet, le § 1er de l'article 29*quater* soumet à la procédure spéciale les cessions importantes de biens d'un actionnaire à la société.

Pour que le système soit cohérent, cette disposition doit s'appliquer également à la reprise d'engagements contractés au nom d'une société en formation (art. 13*bis*, L. C.), ce que prévoit l'article 29*quater*, § 1er, premier alinéa, L. C.).

Concrètement, cela signifie que le contrôle révisoral est également obligatoire quand, lors de la passation de l'acte constitutif ou par la suite, la société reprend un engagement pris au nom de la société en formation, pour autant que cette reprise entraîne l'acquisition d'un bien appartenant à l'une des personnes visées à l'article 30, 12e, L. C., à un administrateur ou un actionnaire, pour une contre-valeur au moins égale à un dixième du capital souscrit.

Les actionnaires doivent être convenablement informés, étant donné que l'assemblée générale doit se prononcer sur ces transactions. C'est pourquoi l'article 29*quater*, § 1er, quatrième alinéa, L. C., édicte une série de règles qui se retrouvent dans d'autres dispositions du présent projet où des rapports spéciaux sont exigés.

La période durant laquelle la procédure spéciale doit être appliquée est fixée à deux ans à compter de la constitution de la société. L'objectif étant d'exclure toute irrégularité lors de la phase de constitution, il n'est pas besoin d'aller plus loin qu'il ne faut.

Plusieurs membres de la Commission estiment que le délai d'application de cette disposition est trop bref. Un membre craint que, dans la pratique, il ne soit possible d'éviter cette disposition en effectuant la transaction envisagée quelques jours après l'expiration du délai fixé.

Un membre souligne que le délai pour la libération de l'apport en nature est fixé à cinq ans, ce qui semble indiquer que la phase de constitution correspond à cette période de cinq ans. M. Collignon fait observer que la directive impose qu'un délai d'application soit fixé et présente un sous-amendement (Doc. n° 210/3-I) visant à rendre la procédure obligatoire pendant cinq ans à compter de la constitution.

Un membre signale cependant que cette disposition vise à empêcher toute fraude, principalement lors de la constitution, ce qui implique la fixation d'un délai limité.

Un membre estime à ce propos qu'il n'est pas possible de combattre toutes les fraudes par des dispositions légales, mais que cela se fait également indirectement par le contrôle de l'Administration de l'Enregistrement et des Domaines ainsi que par l'impôt des sociétés et que les règles de droit commun en matière de responsabilité demeurent également d'application.

De Regering deelt nog mee dat in Frankrijk eveneens een toepassingsperiode van twee jaar geldt. Dezelfde regeling geldt ook in Duitsland (§ 52 Akt. G.), Nederland (art. 94 d, Boek 2, Titel 3) en Groot-Brittannië (Sect. 26 Companies Act 1980) betreft.

Een lid laat hier nog opmerken dat voor de procedure van artikel 29^{quater} een controle kan gebeuren door de commissaris-revisor. Aangezien de commissaris-revisor als orgaan van de vennootschap door de vennootschap zelf, zonder tussenkomst van de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel geschiedt, lijkt ook de aanstelling van de bedrijfsrevisor zonder tussenkomst van de rechtbank te kunnen geschieden. Belangrijk is dat een beroep gedaan wordt op onafhankelijk experten.

Het subamendement van de heer Collignon wordt met 11 tegen 5 stemmen verworpen.

Artikel 6 van het amendement wordt met 13 stemmen en 4 onthoudingen aangenomen en wordt aldus artikel 6 van het wetsontwerp.

Art. 7

(art. 7 van het amendement)

Verplichte vermeldingen in de vennootschapsakte

Artikel 30 Venn. W. wordt gewijzigd om het in overeenstemming te brengen met de artikelen 2 en 3 van de tweede richtlijn.

Wat de bepaling van artikel 7 betreft, werden volgende punten door de commissie behandeld :

— artikel 30, 4°

De tekst is geïnspireerd door het amendement van de rapporteur (Stuk nr 388/2, 1979-1980).

Ten gevolge van opmerkingen van verschillende leden worden de woorden « bepaalde » en « onbepaalde » vervangen door de woorden « beperkte » en « onbeperkte ».

Een lid onderlijnt dat het beginsel van de onbeperkte duur van een vennootschap een drukkingsmiddel ontneemt aan de minderheidsaandeelhouders, waarover zij tot hiertoe konden beschikken.

— artikel 30, 7°

De Regering verduidelijkt dat de woorden « van het beheer » niet overgenomen werden uit 2 d) van de tweede richtlijn vermits de directeurs in het Belgisch positieve recht geen organen van de vennootschap zijn. Daarentegen werd wel melding gemaakt van het dagelijks bestuur.

Een lid vraagt of de raad van beheer, zonder een voorafgaande wijziging van de statuten, zelf een orgaan van dagelijks bestuur kan instellen wanneer de oprichtingsakte daaromtrent niets vermeldt.

De Regering antwoordt bevestigend en verwijst naar artikel 63 Venn. W. dat betrekking heeft op de aanwijzing van een orgaan belast met het dagelijks bestuur.

De woorden « toezicht en controle » hebben geen betrekking op de commissarissen. De voorbereidende werken van de richtlijn zijn formeel op dat punt. Het ontwerp heeft niettemin deze uitdrukking hernoemd ondanks het feit dat de raad van toezicht nog niet werd geïntroduceerd in het Belgisch recht, zulks ten einde de algemene raad waarvan sprake in artikel 68 Venn. W. hierin te kunnen betrekken.

Le Gouvernement précise encore qu'en France le délai d'application est également de deux ans. Il en va de même en Allemagne (§ 52 Akt. G.), aux Pays-Bas (art. 94 d, Boek 2, Titel 3) et en Grande-Bretagne (Sect. 26 Companies Act 1980).

Un membre fait encore observer qu'en ce qui concerne la procédure de l'article 29^{quater}, un contrôle peut être effectué par un commissaire-reviseur. Etant donné que celui-ci, en tant qu'organe de la société, est désigné par la société elle-même sans l'intervention du président du tribunal de commerce, il semble que le reviseur d'entreprises puisse également être désigné sans l'intervention du tribunal. L'important est que l'on fasse appel à des experts indépendants.

Le sous-amendement de M. Collignon est rejeté par 11 voix contre 5.

L'article 6 de l'amendement est adopté par 13 voix et 4 abstentions et devient ainsi l'article 6 du projet de loi.

Art. 7

(art. 7 de l'amendement)

Mention devant figurer obligatoirement dans l'acte de société

L'article 30 des lois coordonnées est modifié pour le mettre en concordance avec les articles 2 et 3 de la deuxième directive.

En ce qui concerne les dispositions de l'article 7, les points suivants ont été discutés en commission :

— article 30, 4°, L. C.

Le texte s'inspire de l'amendement du rapporteur (Doc. n° 388/2, 1979-1980).

A la suite des remarques faites par plusieurs membres au sujet du texte néerlandais, les mots « bepaalde » et « onbepaalde » sont remplacés par les termes propres « beperkte » et « onbeperkte ».

Un membre souligne que le principe de la durée illimitée des sociétés supprimera un moyen de pression dont disposaient jusqu'à présent les actionnaires minoritaires.

— article 30, 7°, L. C.

Le Gouvernement précise que les mots « de la direction » n'ont pas été repris de l'article 2, d) de la deuxième directive parce qu'en droit positif belge les directeurs ne sont pas des organes de la société. En revanche, il a été fait mention de la gestion journalière.

Un membre demande si le conseil d'administration peut, sans modification préalable des statuts, créer un organe de gestion journalière lorsque l'acte constitutif est muet à ce sujet.

Le Gouvernement répond par l'affirmative en renvoyant à l'article 63 des lois coordonnées qui règle la question de la désignation d'un organe chargé de la gestion journalière.

Les mots « surveillance et contrôle » ne peuvent viser les commissaires. Les travaux préparatoires de la directive sont formels sur ce point. Le projet a cependant reproduit cette expression, avant l'introduction en droit belge du conseil de surveillance, pour viser le conseil général dont il est question à l'article 68 des lois coordonnées.

Datzelfde lid stelt de vraag naar het verschil tussen artikel 9, 11°, Venn. W., en het artikel 30, 7°, Venn. W. De Regering antwoordt dat artikel 9, 11°, Venn. W., hierin verschilt van artikel 30, 7°, Venn. W., dat eerstgenoemde bepaling betrekking heeft op het feit van de benoeming of het aftreden en de identiteit van de betrokken terwijl artikel 30, 7°, Venn. W., het organisatorisch kader van de vennootschap viseert voor zover dit niet uit de wet voortvloeit :

— in artikel 30, 9°, Venn. W., dienen de woorden tussen « verbonden » en « alsmede » in de Nederlandse tekst en tussen « parts » en « ainsi que » in de Franse tekst geschrapt aangezien winstbewijzen geen nominale of fractiewaarde hebben.

— artikel 30, 13°, Venn. W.

Een lid vraagt naar de betekenis van het woord « oorzaak » in artikel 30, 13°, Venn. W. De Regering antwoordt dat dit synoniem is van het woord « reden ». Verschillende leden vragen uitleg over het woord « derden ». Zijn hierin eveneens leden van het personeel begrepen ? Een lid meent dat het ontwerp verder gaat dan artikel 3, k), van de tweede richtlijn.

De Regering stelt een amendement voor (Stuk n° 388/7, 1979-1980). Wat men wil bekomen is een adequate informatie betreffende de voordelen die aan de promotoren worden toegekend. Het woord « derden » wordt vervangen door de uitdrukking die in de richtlijn is gebruikt.

Een lid duidt aan dat in de Nederlandse tekst in het 9° het woord « van » tussen « aantal » en « winstbewijzen » moet geschrapt worden en het in het 10° gebruikte woord « deze » dient vervangen te worden door het woord « die ».

Artikel 7 van het amendement wordt, rekening houdend met de verbeteringen, eenparig aangenomen en wordt artikel 7 van het wetsontwerp.

Art. 8

(art. 8 van het amendement)

Minimale storting bij publieke oprichting

In artikel 32 derde lid 5° Venn. W. wordt de minimale storting verhoogd tot één vierde teneinde de wetgeving aan te passen aan artikel 9.1 van de tweede richtlijn.

Artikel 8 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 8 van het wetsontwerp.

Art. 9

(art. 9 van het amendement)

Bevoegdheid tot kapitaalverhoging

1. Begrip « toegestaan kapitaal »

Artikel 33bis, Venn. W., voert in het Belgische recht de techniek van het toegestane kapitaal in d.w.z. dat door de raad van beheer tot kapitaalverhoging kan overgegaan worden wanneer de algemene vergadering de raad van beheer daartoe gemachtigd heeft. Het betreft hier een belangrijke toename van de bevoegdheden van de raad van beheer.

De oorspronkelijke tekst (Stuk n° 388/1, 1979-1980) voorzag dat een kapitaalverhoging in het kader van een toegestaan kapitaal slechts zou kunnen gebeuren bij inbreng in geld omdat voor deze inbreng geen enkele discussie om-

Le même membre interroge le Gouvernement sur la différence d'énoncé entre l'article 9, 11° et l'article 30, 7° des lois coordonnées. Le Gouvernement répond que l'article 9, 11° a trait à la désignation, à la démission et à l'identité des intéressés, tandis que l'article 30, 7° des lois coordonnées vise l'organisation de la structure de la société, dans la mesure où elle ne résulte pas de la loi :

— à l'article 30, 9°, L. C., il y a lieu de supprimer les mots figurant entre « parts » et « ainsi que » dans la version française et entre « verbonden » et « alsmede » dans la version néerlandaise, étant donné que les parts bénéficiaires n'ont pas de valeur nominale ou de pair comptable.

— article 30, 13°, L. C.

Un membre demande quelle signification donner au mot « cause » à l'article 30, 13°, L. C. Le Gouvernement répond que ce mot est synonyme de « raison ». Plusieurs membres s'interrogent sur la signification du mot « tiers ». Les membres du personnel sont-ils visés ? Un membre estime que le projet va plus loin que l'article 3, k), de la deuxième directive.

Le Gouvernement dépose un amendement (Doc. n° 388/7, 1979-1980). Ce que l'on veut obtenir est une information adéquate au sujet des avantages attribués aux promoteurs. Le mot « tiers » a été remplacé par l'expression utilisée dans la directive.

Un membre signale que, dans le texte néerlandais, il y a lieu de supprimer au 9° le mot « van » entre « aantal » et « winstbewijzen » et de remplacer au 10° le mot « deze » par le mot « die ».

Compte tenu des améliorations apportées, l'article 7 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 7 du projet de loi.

Art. 8

(art. 8 de l'amendement)

Versement minimum en cas de constitution par souscription publique

A l'article 32, troisième alinéa, 5°, L. C., le versement minimum est porté à un quart de manière à adapter la législation à l'article 9.1 de la deuxième directive.

L'article 8 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 8 du projet de loi.

Art. 9

(art. 9 de l'amendement)

Autorisation d'augmenter le capital

1. La notion de « capital autorisé »

L'article 33bis, L. C., introduit en droit belge la technique du « capital autorisé ». Une augmentation du capital pourra être décidée par le conseil d'administration après autorisation de l'assemblée générale. Il s'agit d'un accroissement important des pouvoirs du conseil d'administration.

Le texte initial (Doc. n° 388/1, 1979-1980) prévoyait qu'une augmentation de capital dans les limites du capital autorisé ne pourrait s'opérer que par des apports en espèces, car ces apports sont les seuls pour lesquels aucune dis-

trent de waarde mogelijk is. De heer Wathélet heeft een amendement neergelegd (Stuk n° 388/3, 1979-1980) met het oog op de uitbreiding van het toepassingsgebied van deze bepaling nl. tot inbreng in natura.

2. Publikatie van de speciale verslagen

De Regering heeft haar instemming betuigd met het beginsel van het amendement van de heer Wathélet maar het lijkt haar niet voldoende te verwijzen naar de procedure voor de verificatie, voorzien in artikel 29bis. De idee van de Regering is aan de aandeelhouders toe te laten om in een later stadium de raad van beheer te interpelleren omtrent het eventuele verschil tussen het verslag van de bedrijfsrevisor en het besluit van de raad van beheer. Na besprekking in de commissie wordt het publiciteitsysteem, dat voorzien werd in het amendement van de Regering (Stuk n° 388/5, 1979-1980) evenwel verlaten.

Een publicatie in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* dreigt immers onopgemerkt te blijven.

Daarom wordt er besloten de verslagen van de raad van beheer en van de revisor, die voor de beslissing tot kapitaalverhoging door de raad van beheer moeten worden opgesteld, in het jaarverslag (art. 27 van de commissietekst, art. 77 Venn. W.) op te nemen.

3. Termijn

De Regering vermeldt ook dat de termijn waarvoor door de algemene vergadering aan de raad van beheer toelating kan gegeven worden om het kapitaal te verhogen tot een bepaald bedrag, (uiteindelijk) op een hernieuwbare periode van 5 jaar werd vastgesteld. Hiermee wordt aangesloten bij een amendement van de heer Wathélet (Stuk n° 388/3, 1979-1980) dat eenvoudig de tijdsduur die voorkomt in artikel 25 van de tweede Richtlijn, herneemt.

Oorspronkelijk werd een maximum termijn van drie jaar weerhouden om elk misbruik te vermijden maar in de ons omringende landen is de maximumtermijn eveneens vijf jaar.

Een lid stelt verder ook nog de vraag of de operatie regelmatig zal blijven wanneer de kapitaalverhoging die geschiedt bij toepassing van de techniek van het toegestane kapitaal, vastgesteld wordt bij een authentieke akte die na de vijf jaar, waarvoor de toelating geldt, wordt verleden. Het antwoord is positief. Er moet echter opgemerkt worden dat indien de beheerders tot kapitaalverhoging besloten hebben binnen de wettelijke termijn maar dat deze beslissing nog niet werd uitgevoerd, hun verantwoordelijkheid integraal behouden blijft (zie hiervoor eveneens de bemerkingen van Massagé, o.c., J. T. 1981, n° 42, blz. 139).

4. Kapitaalverhoging door opneming van reserves

De huidige Regering vestigt de aandacht erop dat anders dan in de vroegere teksten, de bevoegdheid van de raad van beheer om het kapitaal te verhogen binnen het kader van het toegestane kapitaal, niet kan aangewend worden om het kapitaal te verhogen door opneming van reserves. De bedoeling van het toekennen van deze bevoegdheid aan de raad van beheer is immers haar de mogelijkheid te geven snel te reageren op de ontwikkelingen van de kapitaalmarkt om externe middelen te kunnen aantrekken.

Het spreekt voor zichzelf dat bij opneming van reserves er geen beroep wordt gedaan op externe middelen zodat een kapitaalverhoging door opneming van reserves tegen de bedoeling van het verlenen van deze bevoegdheid zou ingaan. De mogelijkheid om reserves, binnen het kader van

cussion sur la valeur n'est possible. M. Wathélet présente un amendement (Doc. n° 388/3, 1979-1980) en vue d'étendre l'application de cette disposition aux apports en nature.

2. Publication des rapports spéciaux

Le Gouvernement actuel marque son accord sur le principe de cet amendement, mais il ne lui paraît pas suffisant de se référer à la procédure de vérification prévue à l'article 29bis. L'idée du Gouvernement est de permettre aux actionnaires d'interroger ultérieurement le conseil d'administration sur les divergences éventuelles entre le rapport du réviseur d'entreprises et la décision du conseil. Après discussion en commission, le système de publicité prévu par l'amendement du Gouvernement (Doc. n° 388/5, 1979-1980) est cependant abandonné.

La publication dans les annexes du *Moniteur belge* risque en effet de passer inaperçue.

C'est pour cette raison qu'il est décidé de faire figurer dans le rapport de gestion les rapports du conseil d'administration et du réviseur qui doivent être établis avant de décider l'augmentation du capital (art. 27 du texte de la Commission - art. 77, L. C.).

3. Délai

Le Gouvernement indique encore que le délai durant lequel l'assemblée générale peut autoriser le conseil d'administration à procéder à l'augmentation du capital à concurrence d'un montant déterminé est (finalement) fixé à cinq ans, cette autorisation étant par ailleurs renouvelable. Il s'est ainsi rallié à un amendement de M. Wathélet (Doc. n° 388/3, 1979-1980) qui reprend simplement la durée prévue à l'article 25 de la deuxième directive.

Le délai maximum retenu initialement était de trois ans, afin d'éviter tout abus, mais le délai applicable dans les pays voisins est également de cinq ans.

Un membre demande encore si l'opération restera régulière lorsque l'augmentation du capital opérée suivant la technique du capital autorisé sera constatée par un acte authentique passé après l'expiration du délai de cinq ans pendant lequel cette augmentation est autorisée. La réponse est positive. Toutefois, si les administrateurs ont décidé l'augmentation du capital dans le délai légal, mais que cette décision n'a pas été exécutée, leur responsabilité reste entière (cf. également les observations de Massagé, o.c., J. T., 1981, n° 42, p. 139).

4. Augmentation du capital par incorporation de réserves

Le Gouvernement actuel attire l'attention sur le fait que, contrairement à ce que permettaient les textes antérieurs, l'augmentation du capital à laquelle le conseil d'administration est autorisé à procéder dans les limites du capital autorisé ne pourra pas être réalisée par l'incorporation de réserves. L'autorisation d'augmenter le capital jusqu'à concurrence d'un montant déterminé a été accordée au conseil d'administration pour lui permettre de réagir promptement face à l'évolution du marché des capitaux et d'ainsi attirer des capitaux extérieurs.

Or, il est évident qu'en cas d'incorporation de réserves, il n'est pas fait appel à des capitaux extérieurs, de sorte qu'une augmentation de capital par incorporation de réserves serait contraire à l'objectif de l'autorisation accordée au conseil d'administration. L'incorporation des réserves dans les limi-

het toegestane kapitaal, op te nemen in het kapitaal zou in feite deze reserves definitief immobiliseren. Vervolgens zou ook de bevoegdheid van de algemene vergadering ondergraven worden door de opneming van reserves aan het beheer over te laten, terwijl de winstbestemming, waaronder de reservering, toch tot de exclusieve bevoegdheid van de algemene vergadering behoort.

5. Draagwijdte van § 3

Met betrekking tot de oorspronkelijke § 3 van artikel 33bis, Venn. W., preciseert de Regering dat deze paragraaf van toepassing is op elke kapitaalverhoging zowel door inbreng in geld als door inbreng in natura.

Een lid stelt de Regering de vraag naar de draagwijdte van § 3. Wanneer een vennootschap slechte zaken heeft gedaan en zijn kapitaal wenst te verhogen moet zij dan vooraleer liefhebbers te vinden voor de inschrijving op een kapitaalverhoging eerst overgaan tot een voorafgaande kapitaalvermindering? Welke zijn de fiscale implicaties van deze kapitaalvermindering en het uitwissen van de verliezen op de balans?

De Regering stipt eerst en vooral aan dat de Memorie van Toelichting (Stuk nr 388/1, 1979-1980, blz. 16) moet verbeterd worden : het is inderdaad onjuist dat een uitgifte beneden de fractiewaarde betrekking zou hebben op de niet volledige plaatsing van het kapitaal. Artikel 8 van de tweede Richtlijn is hier niet relevant (Massagé, o.c., J. T., 1981, nr 45, blz. 133).

De ontwerptekst had de bedoeling te vermijden dat de rechten van de aandeelhouders zouden aangetast worden. We nemen een vennootschap waar het kapitaal vastgesteld werd op 10 000 000 vertegenwoordigd door 10 000 aandelen zonder nominale waarde. Hun fractiewaarde, zijnde het quotiënt bekomen door het kapitaal te delen door het aantal effecten dat het vertegenwoordigt, is dan 1 000 (zie Cass. 9 juli 1917, *Rev. Prat. Soc.*, 1922, nr 2418). Wanneer deze vennootschap, die bij hypothese noch verlies noch reserves heeft, haar kapitaal verhoogt met 9 000 000 F door uitgifte van 10 000 nieuwe titels zonder nominale waarde dan zullen de nieuwe aandeelhouders bevoordeeld worden met betrekking tot de oude vermits zij slechts 900 F hebben ingebracht en de oude aandeelhouders 1 000 F terwijl alle titels een gelijke waarde hebben van 950 F.

Deze situatie kan natuurlijk veranderen ten voordele van de oude aandeelhouders indien de vennootschap verliezen heeft geleden en ten voordele van de nieuwe aandeelhouders wanneer zij nog reserves heeft. In alle gevallen is de uitgifte onder de fractiewaarde een verdachte situatie.

De Regering is akkoord niet in alle gevallen te eisen dat een vermindering van het kapitaal zou geschieden om voorgaande verliezen aan te zuiveren en het komt haar voor dat het derhalve te verkiezen is dat de tekst wordt gewijzigd in de zin van artikel 129 van het ontwerp nr 387 (1979-1980), luidend als volgt :

« Indien de uitgifte van aandelen zonder vermelding van waarde geschiedt beneden de pariwaarde van de oude aandelen van dezelfde categorie moet zulks in de oproeping tot de algemene vergadering worden vermeld. De verrichting moet worden uiteengezet in een bijzonder verslag dat de raad van beheer opmaakt. »

De leden van de commissie stellen nog de vraag naar de opportunitet van een tussenkomst van de Bankcommissie als bijkomende waarborg.

les du capital autorisé se traduirait en fait par une immobilisation définitive de ces réserves. De plus, ce serait porter atteinte aux prérogatives de l'assemblée générale que d'autoriser le conseil d'administration à décider de l'incorporation des réserves, alors que l'affectation des bénéfices, y compris leur mise en réserve, relève de la compétence exclusive de l'assemblée générale.

5. Portée du § 3.

En ce qui concerne le § 3 initial de l'article 33bis, L. C., le Gouvernement précise qu'il est applicable à toute augmentation du capital, tant par apport en numéraire que par rapport en nature.

Un membre interroge le Gouvernement sur la portée de ce § 3 : lorsqu'une société ayant fait de mauvaises affaires souhaitera augmenter son capital, devra-t-elle, pour espérer trouver des amateurs, procéder chaque fois à une réduction préalable de son capital ? Quelles seraient les implications fiscales de cette réduction du capital et de l'effacement des pertes au bilan ?

Le Gouvernement indique tout d'abord qu'il convient de corriger l'Exposé des motifs (Doc. n° 388/1, page 16, 1979-1980) : il est inexact que l'émission au-dessous du pair comptable constituerait de facto une hypothèse de non-souscription intégrale; l'article 8 de la deuxième directive n'est pas applicable en l'espèce (Massagé, o.c., J. T., 1981, n° 45, p. 133).

Le texte du projet visait à éviter qu'il soit porté atteinte aux droits des actionnaires. Soit une société au capital de 10 000 000 de F, représenté par 10 000 titres sans mention de valeur nominale. Leur pair comptable, soit le quotient obtenu en divisant le capital par le nombre de titres qui le représentent, est donc de 1 000 (cf. Cass. 9 juillet 1917, *Rev. Prat. Soc.*, 1922, n° 2418). Si cette société, par hypothèse sans pertes ni réserves, augmente son capital de 9 000 000 de F par l'émission de 10 000 titres nouveaux sans mention de valeur nominale, les nouveaux actionnaires seront favorisés par rapport aux anciens, puisque ceux-là auront apporté 900 F et ceux-ci 1 000 F, alors que tous les titres auront une valeur identique de 950 F.

Cette situation pourrait évidemment varier au profit des anciens actionnaires, si la société accusait des pertes, et au profit des nouveaux actionnaires, si elle disposait de réserves. Dans tous les cas, l'émission d'action au-dessous du pair comptable est suspecte.

Le Gouvernement est d'accord pour ne pas imposer chaque fois une réduction du capital afin d'apurer les pertes au préalable et il estime qu'il est dès lors préférable de modifier le texte dans le sens de l'article 129 du projet n° 387 (1979-1980) :

« Si l'émission d'actions sans mention de valeur a lieu en dessous du pair comptable des actions anciennes de la même catégorie, la convocation à l'assemblée générale doit le mentionner expressément. L'opération doit alors faire l'objet d'un rapport spécial établi par le conseil d'administration. »

Les membres de la commission s'interrogent par ailleurs sur l'opportunité de prévoir en outre une intervention de la Commission bancaire à titre de garantie supplémentaire.

Een lid voegt hier volgende opmerking aan toe.

— In geval van kapitaalvermindering voor aanzuivering van geleden verliezen blijven de voorgaande verliezen fiscaal aftrekbaar vermits van het fiscaal standpunt uit het niet nodig is dat het verlies uit de balans zou blijken.

— Dit gesteld zijnde wordt de anticipatie op het grote wetsontwerp n° 387 (1979-1980) toch opportuun geacht. Er wordt echter opgemerkt dat een tussenkomst van de Bankcommissie zeer zwaar zou zijn, juist met het oog op de kleine en middelgrote ondernemingen die geen beroep doen op het spaarwezen.

Wel wordt ingegaan op de suggesties om een revisor te laten tussenkomen om de gegevens in het kader van § 3 te controleren.

De Regering vestigt tenslotte de aandacht op het feit dat tot een uitgifte beneden de fractiewaarde van de oude aandelen enkel kan overgegaan worden door de algemene vergadering en dus niet door de raad van beheer binnen het raam van het toegestane kapitaal.

Artikel 4 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 9 van het wetsontwerp.

Art. 10
(art. 10 van het amendement)

Kapitaalverhoging

Dit artikel heeft betrekking op kapitaalverhoging. Artikel 34, § 1, Venn. W., nieuw, is precieser dan de huidige tekst in de mate dat de verwijzing naar artikel 29 Venn. W. duidelijk wordt uitgedrukt.

Het agio zal volledig moeten gestort worden. Dat betekent dat men geen genoegen neemt met een onmiddellijke storting van 25 %. Het zal volledig moeten gestort worden vanaf het ogenblik van de kapitaalverhoging d.w.z. vanaf de intekening voor het volledige bedrag.

De heer Grafé heeft een amendement (Stuk n° 388/4-II, 1979-1980) neergelegd op artikel 34, § 2, Venn. W., waarbij de bedrijfsrevisor aangeduid wordt door het bestuur. De Regering sluit zich in de uiteindelijke versie hierbij aan.

De commissie wijzigt de tekst van het amendement om rekening te houden met de wijzigingen die aangebracht werden aan artikel 5 :

« Dit verslag heeft inzonderheid betrekking op de beschrijving van elke inbreng in natura en op de toegepaste waarderingsmethodes. Het verslag moet aangeven of de waarden waartoe deze methodes leiden, ten minste overeenkomen met het aantal en de nominale waarde of, bij gebreke aan nominale waarde, de fractiewaarde en, in voorkomend geval met het agio van de tegen de inbreng uit te geven aandelen. Het verslag vermeldt welke de werkelijke vergoeding is die als tegenwaarde voor de inbreng werd toegekend. »

§ 3 is conform aan bepalingen die van toepassing zijn bij de vorming van het kapitaal.

§ 5 herneemt de actuele tekst van artikel 34, laatste lid Venn. W., en voegt er twee preciseringen aan toe nl. dat de kapitaalverhoging door het beheer kan vastgesteld worden en een voor echt verklaarde staat van de geplaatste aandelen door de commissaris-revisor moet bevatten.

Un membre fait encore remarquer ce qui suit :

— En cas de réduction du capital en vue d'assainir la situation financière, les pertes antérieures restent fiscalement déductibles; à ce point de vue, il n'est en effet pas exigé que la perte continue d'apparaître au bilan.

— Cela étant, il juge opportun d'anticiper sur le grand projet de loi n° 387 (1979-1980) et considère pour le surplus que l'intervention de la Commission bancaire impliquerait une procédure très lourde, spécialement pour les petites et moyennes entreprises qui ne font pas appel à l'épargne.

Les suggestions visant à prévoir l'intervention d'un revisor afin de contrôler les données fournies conformément au § 3 sont par contre accueillies favorablement.

Le Gouvernement attire enfin l'attention sur le fait que seule l'assemblée générale peut procéder à l'émission d'actions au-dessous du pair comptable des actions anciennes et que le conseil d'administration ne dispose donc pas de cette faculté dans le cadre du capital autorisé.

L'article 9 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 9 du projet de loi.

Art. 10
(art. 10 de l'amendement)

Augmentation du capital

Cet article concerne l'augmentation du capital. L'article 34, § 1er (nouveau), L. C., est plus précis que le texte actuel, dans la mesure où le renvoi à l'article 29, L. C., est clairement spécifié.

La prime d'émission devra être versée intégralement, ce qui signifie qu'on ne se contentera pas d'un versement immédiat de 25 % : elle devra être versée dans son intégralité dès le moment de la réalisation de l'augmentation du capital, c'est-à-dire dès la souscription pour le montant total.

M. Grafé présente un amendement à l'article 34, § 2, L. C. (Doc. n° 388/4-II, 1979-1980). Il propose que le revisor d'entreprises soit désigné par le conseil d'administration. Le Gouvernement se rallie à cette proposition dans la version finale.

La Commission modifie le texte de l'amendement pour tenir compte des modifications apportées à l'article 5 :

« Ce rapport porte notamment sur la description de chaque apport en nature et sur les modes d'évaluation adoptés. Il indique si les valeurs auxquelles conduisent ces modes d'évaluation correspondent au moins au nombre et à la valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, au pair comptable et, le cas échéant, à la prime d'émission des actions à émettre en contrepartie. Le rapport indique quelle est la rémunération effectivement attribuée en contrepartie des apports. »

Le § 3 est conforme aux dispositions qui sont applicables lors de la constitution du capital.

Le § 5 reprend le texte de l'article 34, dernier, alinéa, L. C., en y ajoutant deux précisions, à savoir que l'augmentation de capital peut être constatée par le conseil d'administration et que le document constatant cette augmentation de capital doit contenir le relevé des souscriptions, certifié par le commissaire-revisor.

Het werd nuttig geacht om uitdrukkelijk de regeling van artikel 28 van de Richtlijn over te nemen. Deze wordt uitgedrukt in de laatste alinea.

Hierin wordt bepaald dat de kapitaalverhoging slechts plaats heeft ten belope van het bedrag van de geplaatste aandelen voor zover de emissievoorwaarden dit uitdrukkelijk bepalen.

De bijzondere verslagen waarvan sprake in artikel 34, § 2, Venn. W., worden aan de aandeelhouders meegedeeld op de wijze voorgeschreven door het vierde lid telkens wanneer de algemene vergadering dient te besluiten over een kapitaalverhoging door inbreng in natura en dus niet wanneer de bevoegdheid daartoe op grond van artikel 33bis, § 2, Venn. W. (art. 9 van de commissietekst) aan de raad van beheer toekomt.

Artikel 10 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 10 van het wetsontwerp.

Art. 11 (art. 11 van het amendement)

Voorkeurrecht

Dit artikel introduceert in de gecoördineerde wetten de reglementering van het voorkeurrecht van de oude aandeelhouders bij kapitaalverhoging, dit in toepassing van artikel 29 van de tweede richtlijn. Hierbij inspireert men zich aan artikel 127 van het wetsontwerp nr 387 (1979-1980).

Het beginsel van dit voorkeurrecht wordt uitgedrukt in het eerste lid van het nieuwe artikel 34bis Venn. W.

1. Belang van dit voorkeurrecht

Het recht van de oude aandeelhouders om vóór alle anderen in te schrijven op een kapitaalverhoging tegen inbreng in geld in verhouding tot hun deel in het geplaatste kapitaal vóór de verhoging ervan, heeft een tweevoudig belang.

Enerzijds wordt door het gebruik maken van het voorkeurrecht vermeden dat de zeggenschapsverhoudingen zouden gewijzigd worden naar aanleiding van een kapitaalverhoging.

Anderzijds wordt daardoor voorkomen dat de oude aandeelhouders een vermogensverlies zouden lijden omdat de berekening van het agio bij emissie van aandelen bij derden moeilijk nauwkeurig kan gebeuren.

2. Huidige regeling

Wettelijk werd reeds het voorkeurrecht toegekend aan de oude aandeelhouder bij uitgifte van converteerbare obligaties en van obligaties met inschrijvingsrecht (art. 101^{quater} Venn. W.).

Daarenboven heeft de Bankcommissie dit recht laten erkennen door de vennootschappen die aan haar toezicht onderworpen zijn (o.m. Le Brun, *La protection de l'épargne publique et de la Commission bancaire*, Brussel 1979, nr 751, blz. 313 e.v.).

Il a été jugé utile de reprendre explicitement la règle énoncée à l'article 28 de la directive. Cette règle trouve son expression concrète dans le dernier alinéa.

Il y est précisé que le capital n'est augmenté à concurrence des souscriptions recueillies que si les conditions de l'émission ont expressément prévu cette possibilité.

Les rapports spéciaux visés à l'article 34, § 2, des lois coordonnées sont communiqués aux actionnaires de la manière prescrite au quatrième alinéa chaque fois que l'assemblée générale est appelée à se prononcer sur une augmentation du capital par des apports en nature; ils ne doivent donc pas l'être lorsque c'est le conseil d'administration qui décide de procéder à une augmentation du capital en vertu de l'article 33bis, § 2, des lois coordonnées (art. 9 du texte de la commission).

L'article 10 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 10 du projet de loi.

Art. 11 (art. 11 de l'amendement)

Droit de préférence

Cet article, appliquant l'article 29 de la deuxième directive et s'inspirant de l'article 127 du projet de loi n° 387 (1979-1980), introduit dans les lois coordonnées la réglementation du droit de préférence à reconnaître aux actionnaires anciens en cas d'augmentation de capital.

Le principe de ce droit est contenu dans le premier alinéa du nouvel article 34bis des lois sur les sociétés commerciales.

1. Intérêt de ce droit de préférence

Le droit accordé aux actionnaires anciens de souscrire avant toute autre personne à une augmentation du capital en contrepartie d'un apport en numéraire, et ce proportionnellement à la part que représentent leurs actions dans le capital souscrit avant l'augmentation, présente un double intérêt.

D'une part, l'introduction du droit de préférence permet d'éviter que les rapports au niveau du pouvoir de décision ne se trouvent modifiés à la suite d'une augmentation du capital.

D'autre part, on évite ainsi que les anciens actionnaires ne subissent une perte de capital parce qu'il est difficile de calculer avec précision la prime sur les actions émises auprès de tiers.

2. Régime actuel

La loi accorde déjà aux anciens actionnaires le droit de souscription préférentielle lors de l'émission d'obligations convertibles ou assorties d'un droit de souscription (art. 101^{quater} des lois coordonnées).

En outre, la Commission bancaire a fait reconnaître ce droit par les sociétés soumises à sa surveillance (cf. notamment Le Brun, *La protection de l'épargne publique et de la Commission bancaire*, Bruxelles 1979, n° 751, p. 313 et suiv.).

Ook in de rechtsleer werd dit recht erkend als een bestanddeel van de lidmaatschapsrechten van het aandeel (Ronse J., *Overzicht van rechtspraak 1964-1967, T. P. R.*, 1969, nr 4, blz. 718).

Bovendien werd in de praktijk dit recht erkend in vele statuten.

3. Nieuw principe van artikel 10

Aan alle aandeelhouders of juister omschreven aan elk kapitaalsaandeel wordt dit recht voortaan toegekend.

Dit wil daarom niet zeggen dat elk oud aandeel recht geeft op een nieuw aandeel. Dit is namelijk afhankelijk van het aantal nieuwe aandelen of van hun nominale waarde.

Wanneer men niet voldoende oude aandelen heeft om een nieuw aandeel te bekomen kan de betrokkenen het voorkeurrecht trachten af te kopen van medeaandeelhouders. Hij kan ook zijn voorkeurrecht verkopen. Hierbij zal desgevallend rekening dienen gehouden te worden met clausules of overeenkomsten die de overdracht van aandelen beperken. De overdracht van het voorkeurrecht wordt immers krachtens de wet hieraan onderworpen omdat het de mogelijkheid biedt aandeelhouder te worden.

4. Welke aandelen hebben een voorkeurrecht?

Alleen kapitaalaandelen hebben voorkeurrecht en daarvan kan bij de statuten geen afbreuk worden gedaan. Dit betekent dus dat geen voorkeurrecht door de statuten kan toegekend worden aan aandelen buiten kapitaal. Maar de uitgifte van converteerbare obligaties of obligaties met inschrijvingsrecht kan het voorkeurrecht verbonden aan kapitaalaandelen beperken of wijzigen.

5. Termijn waarbinnen het voorkeurrecht moet uitgeoefend worden

Teneinde de uitzonderingen op het voorkeurrecht zoveel mogelijk te beperken, wordt de termijn waarbinnen het voorkeurrecht moet worden uitgeoefend op een relatief korte termijn van tenminste 15 dagen gesteld.

De facto zullen de aandeelhouders reeds 8 dagen vóór de eerste inschrijvingsdag worden geïnformeerd door een bericht in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* en in de nationale en regionale bladen wanneer de aandelen aan toonder zijn of door een aangetekende brief wanneer de aandelen op naam zijn.

In het eerste lid wordt een tijdsduur van 15 dagen weerhouden en de tijdsduur die bepaald is in artikel 101*quater Venn. wet. voor de uitgifte van converteerbare obligaties of obligaties met inschrijvingsrecht* wordt daarmee in overeenstemming gebracht.

6. Wat gebeurt er met de niet onderschreven aandelen?

De tekst van het oorspronkelijke vijfde lid is hernoemd van het huidige artikel 101*quater*. De vroegere Regering erkent dat zij verkozen heeft niets te voorzien met betrekking tot de techniek van de verhandelbaarheid van dit voorkeurrecht

La doctrine reconnaît également ce droit en tant qu'élément des droits afférents à l'action (Ronse J., *Overzicht van rechtspraak 1964-1967, T. P. R.*, 1967, no 4, p. 718).

De plus, ce droit a été reconnu dans la pratique dans de nombreux statuts.

3. Nouveau principe de l'article 10

Ce droit est accordé dorénavant à tous les actionnaires ou, plus exactement, à chaque action de capital.

Cela ne signifie pas pour autant que chaque ancienne action donne droit à une nouvelle action. Cela dépend en effet du nombre de nouvelles actions ou de leur valeur nominale.

L'actionnaire qui n'a pas assez d'anciennes actions pour en acheter une nouvelle, peut demander à d'autres actionnaires de lui vendre leur droit de souscription préférentielle. Il peut également vendre son droit de souscription préférentielle. A cet effet, il conviendra éventuellement de tenir compte de clauses ou de conventions fixant des limites à la cession des actions. En effet, la cession du droit de souscription préférentielle est soumise à de telles clauses ou conventions en vertu de la loi, parce que ce droit offre la possibilité de devenir actionnaire.

4. Quelles actions bénéficient d'un droit de souscription préférentielle?

Seules les actions de capital sont assorties d'un droit de souscription préférentielle et les statuts ne peuvent pas déroger à cette règle. Cela signifie donc que les statuts ne peuvent pas accorder un droit de souscription préférentielle aux actions non représentatives du capital. Toutefois, l'émission d'obligations convertibles ou d'obligations assorties d'un droit de souscription peut limiter ou modifier le droit de souscription préférentielle attaché aux actions de capital.

5. Délai dans lequel le droit de souscription préférentielle doit être exercé

Afin de limiter le plus possible les exceptions au droit de souscription préférentielle, le délai dans lequel le droit de préférence doit être exercé a été fixé à 15 jours au moins, délai relativement court.

En fait, les actionnaires seront déjà informés 8 jours avant le premier jour de souscription par un avis publié aux annexes du *Moniteur belge* et dans les journaux nationaux et régionaux lorsqu'il s'agit d'actions au porteur et par lettre recommandée lorsqu'il s'agit d'actions nominatives.

Le premier alinéa prévoit une durée de 15 jours et la durée prévue à l'article 101*quater* des lois coordonnées pour l'émission d'obligations convertibles ou d'obligations assorties d'un droit de souscription est mise en concordance.

6. Quel est le sort des actions non souscrites?

Le texte du cinquième alinéa initial est repris de l'actuel article 101*quater*. Le Gouvernement de l'époque a reconnu qu'il avait préféré s'abstenir de toute réglementation concernant la technique de la négociabilité du droit

en de gevolgen van de niet-uitoefening van dat recht gedurende de wettelijke termijn. Het gaat hier immers om een complexe regeling waarvoor het beter is, volgens de Regering, de Bankcommissie te laten optreden opdat de noodzakelijke ontwikkelingen van de praktijk zouden kunnen gevuld worden. In theorie kunnen twee technieken onderkend worden : de eerste waarbij de aandeelhouders die van hun voorkeurrecht gebruik hebben gemaakt een tweede maal de kans krijgen om in te schrijven ten behoeve van het bedrag waarvan de andere oude aandeelhouders geen gebruik hebben gemaakt en anderzijds het te koop stellen van de scripts op de beurs ten voordele van de oude aandeelhouders die niet hebben gereageerd gedurende de voorgeschreven tijd. De Bankcommissie blijft zich voor het ogenblik houden aan de tweede formule om de gelijkheid van de aandeelhouders te verzekeren.

Een lid betwist de opportunitéit van de oplossing die weerhouden wordt door de Bankcommissie voor de K.M.O.'s die niet op de beurs genoteerd zijn. Hij stelt zich de vraag of het niet verkeerslijker zou zijn om voor deze vennootschappen ten minste een toepassing te overwegen van de eerste formule.

Een ander lid wenst dat, eens de inschrijvingstermijn verstreken, er een oplossing zou geboden worden om de situatie vlug te deblokkeren want in de voorgestelde regeling zou een oude aandeelhouder zich kunnen blijven verzetten tegen een kapitaalverhoging. Hij stelt voor dat er een oplossing zou gevonden worden die analoog is met de regel die betrekking heeft op de overdracht van deelbewijzen in een P. V. B. A. De commissie is van oordeel dat het in ieder geval niet opportuun is om niets te preciseren in de wettekst.

Teneinde een antwoord te geven op de vraag wat er dient te gebeuren wanneer niet alle voorkeurrechten gebruikt worden stelt de huidige Regering voor dat de mogelijkheid zou gelaten worden aan het bestuur om het resterende deel van de kapitaalverhoging te laten inschrijven :

1° door de aandeelhouders die hun voorkeurrecht hebben uitgeoefend in evenredigheid aan hun aandeel in het oorspronkelijk kapitaal;

2° door derden, tenminste voor zover de statuten geen regels voorschrijven.

Dit systeem geldt slechts voor de vennootschappen die geen publiek beroep doen of gedaan hebben op de markt van spaarders en beleggers. Voor de andere vennootschappen kan het systeem van « scripts » dat de Bankcommissie aankleeft, blijven gelden.

7. Beperking of uitsluiting van het voorkeurrecht

De oorspronkelijke noch de gewijzigde statuten kunnen het voorkeurrecht beperken of uitsluiten. Dit betekent onder meer, zoals reeds werd aangestipt, dat door de statuten geen voorkeurrecht kan worden toegekend aan aandelen buiten kapitaal.

Het voorkeurrecht van de kapitaalaandelen zelf kan nochtans beperkt of uitgesloten worden in het belang van de vennootschap naar aanleiding van een kapitaalverhoging.

De commissie is van oordeel dat het begrip « in het belang van de vennootschap » voldoende ruim dient opgevat te worden en dat er geen bredere omschrijving moet ingelast worden in de tekst.

de préférence et les conséquences du non-exercice de ce droit pendant le délai légal. En effet, il s'agit d'une réglementation complexe qu'il vaut mieux laisser à l'appréciation de la Commission bancaire afin que celle-ci puisse suivre l'évolution rendue nécessaire par la pratique. En théorie, deux techniques peuvent être appliquées : la première consistant à donner aux actionnaires qui ont fait usage de leur droit de préférence, une deuxième fois la possibilité de souscrire à concurrence du montant que les anciens actionnaires n'ont pas souscrit, la seconde étant la mise en vente de « scripts » en bourse au profit des anciens actionnaires qui ne se sont pas manifestés pendant le délai imparti. La Commission bancaire s'en tient actuellement à la seconde formule afin de garantir l'égalité entre les actionnaires.

Un membre conteste l'opportunité de la solution retenue par la Commission bancaire pour les petites et moyennes entreprises non cotées en bourse. Il se demande s'il ne serait pas préférable de prévoir, au moins pour ces sociétés, l'application de la première formule.

Un autre membre souhaite qu'une fois le délai de souscription préférentielle écoulé, une solution permette de débloquer rapidement la situation, car il ne faudrait pas qu'un ancien actionnaire puisse en fait mettre son veto à l'opération d'augmentation du capital. Il propose que cette solution soit inspirée des règles en vigueur pour la cession des parts d'une S. P. R. L. La Commission estime qu'il est en tout cas inopportun de ne rien préciser dans le texte légal.

En réponse à la question de savoir ce qu'il y a lieu de faire lorsque tous les droits de préférence n'ont pas été exercés, le Gouvernement actuel propose de laisser au conseil d'administration la faculté de faire souscrire la quotité restante de l'augmentation de capital :

1° par les actionnaires qui ont exercé leur droit de préférence proportionnellement à leur quote-part dans le capital initial;

2° par des tiers, du moins dans la mesure où les statuts ne prévoient pas de règles.

Ce système s'applique seulement aux sociétés n'ayant pas fait ou ne faisant pas publiquement appel à l'épargne. Pour les autres sociétés, le système des « scripts » de la Commission bancaire peut continuer à s'appliquer.

7. Suppression ou limitation du droit de préférence

Les statuts (initiaux ou modifiés) ne peuvent ni supprimer ni limiter le droit de préférence. Ainsi qu'il a été noté précédemment, cela signifie entre autres que les statuts ne peuvent pas accorder de droit de préférence à des actions ne représentant pas une part du capital.

Lors d'une augmentation du capital, le droit de souscription préférentielle afférente aux actions de capital peut néanmoins être supprimé ou limité dans l'intérêt social.

A cet égard, la Commission estime que les termes « dans l'intérêt social » doivent être interprétés de manière suffisamment large et qu'il n'y a pas lieu de recourir à une formulation plus explicite.

Bij de beperking of uitsluiting van dit voorkeurrecht dient er een onderscheid te worden gemaakt tussen enerzijds het gebruik dat ervan wordt gemaakt binnen het kader van het toegestaan kapitaal en anderzijds binnen de normale procedure van de kapitaalverhoging waartoe door de algemene vergadering wordt besloten.

1. Binnen het kader van het toegestane kapitaal kan toegelaten worden dat het voorkeurrecht beperkt of uitgesloten wordt op twee wijzen. Ofwel door de statutaire clausule in de oorspronkelijke statuten die de raad van beheer machtigt het voorkeurrecht te beperken of uit te sluiten. Ofwel door het besluit van de algemene vergadering die besluit tot wijziging van de oorspronkelijke statuten teneinde het toegestane kapitaal in te voeren en waarbij een afzonderlijk besluit vereist is van de algemene vergadering, volgens de regels van quorum en meerderheid die gelden voor statutenwijziging, voor de machtiging aan de raad van beheer om het voorkeurrecht te beperken of uit te sluiten.

2. Deze vereiste van een afzonderlijk besluit voor de beperking of uitsluiting van het voorkeurrecht volgens de regels die gelden voor statutenwijziging moet overigens ook in acht genomen worden wanneer de algemene vergadering zelf tot kapitaalverhoging besluit.

8. Motiveringsplicht in een afzonderlijk verslag

a) Procedure bij kapitaalverhoging door de algemene vergadering

De raad van beheer dient zijn voorstel om het voorkeurrecht te beperken of uit te sluiten in een omstandig verslag aan de algemene vergadering te verantwoorden. Dit verslag zal ondermeer handelen over de uitgiftekoers en de financiële gevolgen voor de aandeelhouders.

Een verslag wordt opgesteld door de commissaris-revisor, en bij gebreke daarvan door een bedrijfsrevisor die werd aangesteld overeenkomstig artikel 34. Hierin wordt verklaard dat de financiële- en boekhoudkundige inlichtingen die voorkomen in het verslag van de raad van beheer oprecht zijn en voldoende om de vergadering, die over dit voorstel moet stemmen, in te lichten.

De verificatie door de revisor werd toegevoegd omdat n.a.v. een dergelijk besluit de financiële belangen van de aandeelhouders ernstig kunnen aangetast worden zoals werd opgemerkt door de delegatie van het Instituut der Bedrijfsrevisoren op 4 april 1980.

b) Procedure bij vermelding in de statuten van het systeem van het toegestaan kapitaal

Wanneer de statuten de raad van beheer toelaten het voorkeurrecht te beperken of uit te sluiten dan is hier ook een bijzonder verslag vereist dat moet opgesteld worden vóór het besluit van de raad van beheer die daarvan gebruik wenst te maken. Hiervan moet in het jaarverslag melding worden gemaakt om de aandeelhouders toe te laten het optreden van de raad van beheer te beoordelen.

Aangezien de beslissing door de raad van beheer wordt genomen zoals ook het besluit tot kapitaalverhoging, moet de revisor zich niet uitspreken over de vraag of de informatie die verleend wordt door de raad van beheer in haai verslag voldoende is om de algemene vergadering voor te lichten aangezien de algemene vergadering niet tussenkomt.

A propos de la suppression ou de la limitation du droit de préférence, il convient de faire une distinction entre l'usage qui est fait de cette faculté, d'une part, dans le cadre du capital autorisé et, d'autre part, dans le cadre de la procédure normale d'augmentation du capital décidée par l'assemblée générale.

1. S'il s'agit d'une augmentation du capital réalisée selon la technique du capital autorisé, le droit de préférence peut être supprimé ou limité soit en vertu de la clause contenue dans les statuts initiaux, qui autorise le conseil d'administration à supprimer ou à limiter le droit de préférence, soit en vertu d'une décision de l'assemblée générale de modifier les statuts initiaux afin de prévoir un capital autorisé, auquel cas l'assemblée générale doit, par une décision spéciale prise dans les conditions de quorum et de majorité prévues pour la modification des statuts, statuer sur l'autorisation qui doit habiliter le conseil d'administration à supprimer ou à limiter ce droit de souscription préférentielle.

2. Cette obligation de statuer en l'espèce par le biais d'une décision spéciale qui est prise selon les règles applicables à la modification des statuts doit d'ailleurs aussi être respectée lorsque l'assemblée générale décide elle-même de procéder à une augmentation du capital.

8. Justification obligatoire dans un rapport spécial

a) Procédure en cas d'augmentation du capital sur décision de l'assemblée générale

Le conseil d'administration est tenu de justifier devant l'assemblée générale sa proposition de supprimer ou de limiter le droit de préférence, et ce dans un rapport détaillé qui indiquera notamment le prix d'émission et l'incidence financière pour les actionnaires.

Un rapport sera établi par le commissaire-reviseur ou, à défaut, par un réviseur d'entreprises désigné conformément à l'article 34. Ce rapport indiquera si les données financières et comptables figurant dans le rapport du conseil d'administration sont sincères et suffisantes pour informer l'assemblée appelée à se prononcer sur la proposition.

La vérification par un réviseur a été prévue, étant donné qu'une telle décision peut causer un préjudice sérieux aux intérêts financiers des actionnaires, ainsi que la délégation de l'Institut des réviseurs d'entreprises l'a souligné le 4 avril 1980.

b) Procédure lorsque les statuts prévoient le système du capital autorisé

Lorsque les statuts autorisent le conseil d'administration à supprimer ou à limiter le droit de souscription préférentielle, un rapport spécial doit également être établi avant que cet organe ne prenne la décision d'user de cette autorisation. Mention doit en être faite dans le rapport de gestion, afin de permettre aux actionnaires de juger les actes du conseil d'administration.

La décision relative au droit de préférence et la décision d'augmenter le capital étant prises par le conseil d'administration, le réviseur n'a pas à apprécier si les informations fournies par les administrateurs sont suffisantes pour éclairer l'assemblée générale, étant donné que cette dernière n'intervient pas.

c) *Opname door financiële instellingen*

De commissie is ook van mening dat het noodzakelijk is om in een nieuwe § 5 de toepasselijke regel tot uiting te brengen die betrekking heeft op de hypothese van de vaste opname door financiële instellingen, wat voorkomt in artikel 29, § 7, van de Richtlijn. Hierbij geldt de overweging dat het verkeerselijk is om uitdrukkelijk deze bepalingen in de wet zelf op te nemen i.p.v. in de Memorie van Toelichting.

De tekst zou dan de volgende zijn :

« Wanneer er volgens het besluit inzake verhoging van het kapitaal aandelen worden uitgegeven aan banken of andere financiële instellingen, om overeenkomstig § 1 te worden aangeboden aan de aandeelhouders van de vennootschap wordt dat niet als een uitsluiting van het voorkeurrecht in de zin van dit artikel beschouwd. »

Terminologie

Een lid laat in de Nederlandse tekst de woorden in artikel 34bis, § 2, « openbaar beroep doen op spaargelden » vervangen door de woorden « publiek beroep doen of gedaan hebben op de beleggers ».

Een lid laat opmerken dat het woord « ontstentenis » in artikel 34bis, § 3, derde lid en § 4, tweede lid, Venn. W., moet gevolgd worden door « van » zodat na het woord ontstentenis telkens de woorden « van een commissaris-revisor » dient toegevoegd te worden.

Datzelfde lid verduidelijkt ook dat het woord « gewest » in artikel 34bis, § 1, derde lid, Venn. W., niet in de grondwettelijke betekenis van het woord, zoals dit voorkomt in artikel 107^{quater} van de Grondwet, moet geïnterpreteerd worden, maar in de zin van streek zoals in artikel 73, derde lid, b), Venn. W., van de huidige gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.

Een lid merkt op dat het woord « offertes » in de Franse tekst en het woord « uitgegeven » in de Nederlandse tekst van artikel 34bis, § 5 Venn. W. beter vervangen worden door respectievelijk « souscrites » « geplaatst ».

Een lid vestigt er de aandacht op dat in de Franse tekst van artikel 34bis, Venn. W., vijf verschillende woorden worden gebruikt om het woord « voorkeurrecht » weer te geven, daarom wordt in artikel 34bis, § 1, tweede lid, Venn. W., het woord « préférentielle » toegevoegd tussen de woorden « souscription » en « peut ».

Rekening houdend met deze tekstaanpassing wordt artikel 11 van het amendement eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 11 van het wetsontwerp.

Art. 12 en 13

(art. 12 van het amendement)

Aansprakelijkheidssancties bij onvoldoende storting

Deze bepaling omvat de aansprakelijkheidssancties die verbonden zijn aan overtredingen van artikel 29 (art. 4 van de commissietekst).

c) *Souscription par des établissements financiers*

La Commission estime également qu'il faut reproduire dans un § 5 nouveau la règle applicable à l'hypothèse de la « prise ferme » par des établissements financiers, qui figure à l'article 29, 7., de la directive. Elle considère en effet qu'il est préférable de reprendre ces dispositions dans le texte de la loi plutôt que dans l'Exposé des motifs.

Le texte serait dès lors le suivant :

« Il n'y pas exclusion du droit de souscription préférentielle au sens du présent article lorsque, selon la décision relative à l'augmentation du capital, les actions sont émises à des banques ou à d'autres établissements financiers en vue d'être offertes aux actionnaires de la société conformément au § 1er. »

Terminologie

Un membre fait remplacer, dans le texte néerlandais de l'article 34bis, § 2, les mots « openbaar beroep doen op spaargelden » par les mots « publiek beroep doen of gedaan hebben op de beleggers ».

Un membre fait observer que le mot « ontstentenis » figurant dans le texte néerlandais de l'article 34bis, § 3, troisième alinéa, et § 4, deuxième alinéa, des lois coordonnées sur les sociétés commerciales doit être suivi de la préposition « van », de sorte qu'il faut chaque fois insérer les mots « van een commissaris-revisor » après le mot « ontstentenis ».

Le même membre précise également que le terme « gewest » qui figure dans le texte néerlandais de l'article 34bis, § 1er, troisième alinéa, L. C., doit être interprété non pas dans le sens que lui donne l'article 107^{quater} de la Constitution, mais dans le sens dans lequel il est employé à l'article 73, troisième alinéa, b), L. C.

Un membre fait observer qu'il serait préférable de remplacer, à l'article 34bis, § 5, L. C., le mot « offertes » par le mot « souscrites » dans la version française et le mot « uitgegeven » par le mot « geplaatst » dans la version néerlandaise.

Un membre attire l'attention sur le fait qu'à l'article 34bis, la notion de « droit de préférence » est exprimée de cinq manières différentes. C'est pourquoi le mot « préférentielle » est inséré entre les mots « souscription » et « peut » au § 1er, deuxième alinéa.

L'article 11 de l'amendement, dont le libellé est ainsi adapté, est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 11 du projet de loi.

Art. 12 et 13

(art. 12 de l'amendement)

Responsabilité et sanctions en cas de libération insuffisante

Cette disposition détermine les sanctions qui sont applicables en cas de contravention à l'article 29 (art. 4 du texte adopté par la Commission).

Het 1e van artikel 35, Venn. W., moet geschrapt worden vermits volgens dit wetsontwerp de vereiste van zeven vennoten opgeheven wordt.

Een lid stelt de vraag naar de opportunitéit van een nieuwe nummering. De Regering antwoordt dat het verkiezelik is het 1e niet te vervangen teneinde de verwijzingsproblemen te vermijden.

Een eensluidend advies van de revisor bij inbreng in natura wordt niet meer vereist in de uiteindelijke tekst. Indien de oprichters of bij kapitaalverhoging, de beheerders afwijken van de conclusies van het rapport van de bedrijfsrevisor zullen zij de inbreng onder hun verantwoordelijkheid moeten waarderen.

Het 3^e van artikel 35, Venn. W., wordt gewijzigd, rekening houdend met de nieuwe regels met betrekking tot de storting van de inbreng. Zoals reeds aangeduid werd in het verslag, is de ontwerptekst geamendeerd door de commissie, om de tekst aan te passen aan het vereiste van de onmiddellijke storting van het minimumkapitaal.

Met betrekking tot artikel 35bis, Venn. W., heeft de Regering geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid die voorzien is in artikel 18, 3, van de richtlijn. Er is geen mogelijkheid om zich te ontdoen van zijn aansprakelijkheid. Het betreft een garantieverbintenis die op de oprichters of op het bestuur rust. Het komt er op aan in de verschillende toepassingsgevallen, die onder ogen kunnen genomen worden, de belangen van de derden maximaal te beschermen.

Artikel 12 van het amendement wordt eenparig aangenomen.

Aangezien artikel 12 tevens een wijziging van artikel 35, Venn. W., en de invoeging van een nieuw artikel 35bis behelst, past het dit artikel in twee artikelen te splitsen. Deze bepaling zal derhalve het voorwerp uitmaken van de artikelen 12 en 13 van het wetsontwerp.

Art. 14

(art. 13 van het amendement)

Minimale storting

Artikel 46 van de gecoördineerde wetten op de handelsgesellschaften wordt aangepast aan de verplichting van de tweede Richtlijn om de minimale storting op een vierde te brengen.

Artikel 13 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 14 van het wetsontwerp.

Art. 15

(art. 14 van het amendement)

Jaarlijkse opgave van het aantal geplaatste aandelen

De tweede Richtlijn vereist volgens artikel 3, b, een jaarlijkse opgave van het aantal geplaatste aandelen en hieraan wordt beantwoord door de aanpassing van artikel 51 van de gecoördineerde wetten op de handelsgesellschaften. Voor de duidelijkheid wordt in de inleidende zin tussen de woorden « worden » en « de volgende » in de Nederlandse tekst en tussen de woorden « coordonnées » en « sont insérés » in de Franse tekst respectievelijk de woorden « bij het begin van de opsomming » en « au début de l'énumération » toegevoegd.

Artikel 14 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 15 van het wetsontwerp.

Le 1e de l'article 35, L. C., doit être supprimé puisque, selon le projet de loi, l'obligation de réunir sept associés est abandonnée.

Un membre s'interroge sur l'opportunité d'une nouvelle numérotation. Le Gouvernement répond qu'il est préférable de ne pas remplacer le 1e afin d'éviter les problèmes de renvoi.

L'avis conforme du réviseur en cas d'apport en nature n'est plus requis aux termes du texte final. Si les fondateurs ou, dans le cas d'une augmentation du capital, les administrateurs s'écartent des conclusions du rapport du réviseur, ils devront évaluer l'apport sous leur propre responsabilité.

Le 3e de l'article 35, L. C., est modifié eu égard aux nouvelles règles relatives à la libération des apports. Il a déjà été indiqué dans le présent rapport que le texte du projet avait été amendé par la Commission pour tenir compte de l'obligation de libérer immédiatement le capital minimum.

A l'article 35bis, L. C., le Gouvernement n'a pas usé de la faculté visée à l'article 18, 3, de la directive. Il n'y a donc pas de décharge possible de l'obligation de garantie incomptant aux fondateurs et aux administrateurs, car il importe dans les différents cas envisagés de protéger au maximum les intérêts des tiers.

L'article 12 de l'amendement est adopté à l'unanimité.

L'article 12 comportant à la fois une modification de l'article 35 des lois coordonnées et l'insertion d'un nouvel article 35bis, il convient de scinder cet article en deux articles. Cette disposition fera par conséquent l'objet des articles 12 et 13 du projet de loi.

Art. 14

(art. 13 de l'amendement)

Libération minimale

L'article 46, L. C., est adapté à l'obligation imposée par la deuxième directive de porter la quotité minimale de libération à un quart de l'import des actions.

L'article 13 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 14 du projet de loi.

Art. 15

(art. 14 de l'amendement)

Relevé annuel du nombre d'actions souscrites

La deuxième directive impose en son article 3, b, l'établissement d'un relevé annuel du nombre d'actions souscrites. L'adaptation de l'article 51, L. C., satisfait à cette exigence. Pour la clarté du texte, les mots « au début de l'énumération » sont insérés dans la phrase liminaire, entre le mot « coordonnées » et les mots « sont insérés ».

L'article 14 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 15 du projet de loi.

Art. 16
(art. 15 van het amendement)

Verwerving door de vennootschap van haar eigen aandelen

De artikelen 19 en 22 van de Richtlijn hebben betrekking op de delicate vraag van de verwerving door de vennootschap van haar eigen aandelen. De beginselen van deze bepalingen werden hernoemd in artikel 16 van de commisietekst.

Artikel 19, 1, van de Richtlijn verplicht de Lid-staten niet om de inkoop te verbieden of toe te laten, maar wanneer ze de inkoop toelaten moeten ze toch een aantal voorwaarden in acht nemen die betrekking hebben op de voorafgaande beslissing van de algemene vergadering, op de vaststelling van de preciese modaliteiten, enz.

De Regering en voor haar de commissie belast met de herziening van de vennootschapswetgeving hebben rekening gehouden met de ruime consultatie van de geïnteresseerde milieus om hun standpunt te bepalen. De techniek van de inkoop heeft een aprioristisch ongunstige kritiek omwille van de redenen die reeds uiteengezet werden in de Memorie van Toelichting (Stuk nr 388/1, blz. 18, 1979-1980).

De inkoop van de eigen aandelen kan schade toebrengen aan de schuldeisers die hun onderpand zodoende zien verminderen. Ze kan ook de aandeelhouders schade toebrengen in de mate waarin soms reserves gebruikt worden om de inkoop te financieren zonder dat het bevoegde orgaan dat over de aanwending ervan moet beslissen tussen gekomen is. De inkoop houdt vaak ook een aanslag in op het beginsel van de gelijkheid van aandeelhouders.

De voorwaarden waaronder de verwerving kan plaats vinden

— *Het verwerven van winstbewijzen*

Een lid laat opmerken dat het systeem zoals voorgesteld door de Regering eveneens van toepassing is op het verwerven van winstbewijzen, terwijl enkele van deze bepalingen werkelijk niet transponeerbaar zijn op deze effecten buiten kapitaal bv. « de nominale waarde of, bij gebreke daarvan de fractiewaarde der verkregen aandelen of winstbewijzen ».

De winstbewijzen hebben geen nominale waarde en geen fractiewaarde. Zij vertegenwoordigen geen deel van het kapitaal en vallen dus buiten het probleem van het behoud van het kapitaal. Er kan dus geen sprake van zijn van deelbewijzen die volgestort zijn zoals in de Franse versie van artikel 52bis, § 1, al. 3, 3^e, Venn. W., staat.

De Regering meent dat de gevaren van verwerven van eigen aandelen, zoals hierboven beschreven, evengoed gelden voor de aandelen buiten kapitaal als voor de kapitaalaandelen. Het beginsel is dat voor beide soorten effecten artikel 57bis, Venn. W., moet toegepast worden, maar het is duidelijk dat de teksten moeten gecorrigeerd worden om de incorrecties die door het lid werden aangebracht uit de weg te helpen.

— *Besluit van de algemene vergadering*

Hoewel het verwerven van eigen aandelen weliswaar toegelaten wordt, is ze ondergeschikt aan de beslissing van de aandeelhouders volgens de regels die gelden voor de wijziging van het maatschappelijk doel (art. 70bis, Venn. W.).

Hierdoor wordt tegemoet gekomen aan het amendement van de heer le Hardy de Beaulieu (Stuk nr 388/4-I, 1979-1980) dat de oorspronkelijk voorgelegde tekst, die een eenparig besluit van de voltallige algemene vergadering vereiste, terecht beoordeelde als een verbod de facto.

Art. 16
(art. 15 de l'amendement)

Acquisition par une société de ses propres actions

Les articles 19 et 22 de la directive sont consacrés à la question délicate du rachat par une société de ses propres actions. Les principes établis par ces dispositions ont été repris à l'article 16 du texte adopté par la Commission.

L'article 19, 1, de la directive n'oblige pas les Etats membres à interdire ou à permettre le rachat d'actions. Toutefois, s'ils autorisent le rachat d'actions, ils sont tenus de soumettre ces acquisitions à certaines conditions relatives à la décision préalable de l'assemblée générale, à la fixation de modalités précises, etc.

Le Gouvernement et, avant lui, la Commission chargée de la réforme de la législation sur les sociétés commerciales se sont basés sur une large consultation de l'ensemble des milieux intéressés. Cela étant, la réglementation relative au rachat d'actions procède d'un a priori critique, voire défavorable pour les raisons déjà énoncées dans l'Exposé des motifs (Doc. n° 388/1, p. 18, 1979-1980).

Le rachat d'actions propres peut entraîner un préjudice pour les créanciers de la société, dont le gage commun est entamé, ainsi que pour les actionnaires, dans la mesure où des réserves sont parfois utilisées pour financer l'opération sans que l'organe compétent pour décider de leur utilisation ne soit intervenu. En outre, le rachat d'actions propres porte souvent atteinte au principe de l'égalité des actionnaires.

Conditions auxquelles l'acquisition peut avoir lieu

— *Acquisition de parts bénéficiaires*

Un membre fait remarquer que, selon le projet du Gouvernement, la réglementation en la matière est également applicable aux acquisitions de parts bénéficiaires, alors que certaines dispositions ne sont manifestement pas transposables aux titres hors capital (par exemple, « la valeur nominale » ou « le pair comptable des actions acquises »).

Les parts bénéficiaires n'ont ni valeur nominale ni pair comptable. Elles ne représentent aucune part du capital et sont dès lors étrangères au problème de sa conservation. Il ne peut par conséquent être question de « parts entièrement libérées », contrairement à ce qui est dit dans la version française de l'article 52bis, § 1, troisième alinéa, 3e, L. C.

Le Gouvernement estime que les dangers inhérents à l'acquisition d'actions propres, qui ont été indiqués ci-dessus, sont tout aussi réels dans le cas du rachat de parts bénéficiaires que dans le cas de rachat d'actions. Le principe de l'applicabilité de l'article 52bis, L. C., aux deux sortes de titres n'est donc pas contestable, mais il est exact qu'il faudra procéder à une toilette des textes pour éliminer les incorrects relevés par le membre.

— *Décision de l'assemblée générale.*

Si l'acquisition d'actions propres est autorisée, elle n'en est pas moins subordonnée à la décision des actionnaires, prise selon les règles applicables à la modification de l'objet social (art. 70bis, L. C.).

Cette restriction rencontre l'amendement de M. le Hardy de Beaulieu (Doc. n° 388/4-I, 1979-1980), qui considérait à juste titre comme une interdiction de fait la disposition du texte initial qui imposait une décision unanime d'une assemblée générale à laquelle tous les actionnaires seraient présents ou représentés.

De Regering heeft geen gebruik willen maken van de mogelijkheid die geboden wordt door artikel 19, 2, van de tweede Richtlijn. Deze tekst is geïnspireerd op het Duitse recht en in § 2 is het voorafgaand akkoord van de algemene vergadering niet vereist wanneer er eer dreigend en ernstig nadeel wordt ingeroepen. De Bankcommissie heeft tegen dit beginsel gereageerd, in het bijzonder omdat het zeer moeilijk zou zijn om een onderscheid te maken tussen het maatschappelijk belang en het belang van de leidinggevende aandeelhouders. Zelfs wanneer een dreigend en ernstig nadeel wordt ingeroepen, zal de raad van beheer dus niet zonder voorafgaand akkoord van de algemene vergadering tot een inkoop van eigen aandelen kunnen overgaan.

— *Gelijkheid van de aandeelhouders*

De verwerving van de eigen effecten moet gebeuren met eerbieding van de gelijke behandeling van de aandeelhouders. Alle aandeelhouders moeten de kans krijgen aandelen te vervreemden tegen dezelfde voorwaarden. Hier wordt dus een bijzondere toepassing gemaakt van het meer algemene beginsel van de gelijke behandeling van de aandeelhouders zoals dat in artikel 42 van de tweede Richtlijn wordt uitgedrukt.

Een lid laat opmerken dat de Franse tekst beter zou overeenstemmen met de Nederlandse door het woord « faite » te gebruiken in artikel 52bis, § 1, 4e, in plaats van het woord « adressée ».

— *Vernietiging van de effecten*

Opgemerkt kan worden dat de tweede Richtlijn toestaat dat aandelen die verworven werden in strijd met artikel 52bis, § 1, vierde lid, Venn. W., gedurende één jaar kunnen gehouden worden (art. 21) om dan ingetrokken te worden (art. 20, 3). In de tekst wordt evenwel geopteerd voor een dadelijke vernietiging van de verworven effecten wat aan de beoogde doelstelling beter beantwoordt.

Dit neemt daarenboven niet weg dat door een inbreuk op deze vereisten de leden van de raad van bestuur aansprakelijk kunnen gesteld worden op grond van artikel 62, tweede lid, Venn. W., en onverminderd de toepassing van artikel 206, Venn. W.

Om zoveel mogelijk te beletten dat de effecten die rechters van onwaarde zijn, terug in omloop zouden gebracht worden, wordt voorgeschreven dat zij moeten vernietigd worden en dat de lijst van de zo vernietigde effecten op de griffie van de Rechtbank van Koophandel moeten worden neergelegd om controle te kunnen uitoefenen.

Een lid vraagt of de nietigheid betrekking heeft op de inkoop of op het aandeel. De Regering antwoordt dat de rechtshandeling zal blijven bestaan, zodat de tegenwaarde van het aandeel niet moet terugbetaald worden aan de vennootschap door de verkoper. De sanctie raakt slechts de vennootschap : de verworven titel zal niet langer meer kunnen bestaan. Dit gezegd zijnde moet aangestipt worden dat wanneer zou blijken dat de derde verkoper te kwader trouw is de regels van het gemene recht met inbegrip van het adagium *nemo auditur propriam turpitudinem suam alegans* van toepassing zullen zijn.

De leden zijn ook van mening dat in de Franse tekst « nulles de plein droit » beter dan het woord « annulées », tot uitdrukking brengt dat de effecten alle waarde verliezen zodat de tekst kan behouden worden.

Het gevolg van het feit dat deze effecten van onwaarde worden, kan sterk verschillen al naar gelang van de inbreuk die werd begaan. Het kan hier volstaan met te verwijzen naar de eventuele verplichte kapitaalvermindering die zal moeten doorgevoerd worden wanneer niet met beschikbare winst werd ingekocht (art. 52bis, § 6, Venn. W.).

Le Gouvernement n'a pas voulu faire usage de la faculté offerte par l'article 19, 2, de la deuxième directive. Le texte de la directive, qui s'inspire du droit allemand prévoit au point 2 de l'article précité que l'accord préalable de l'assemblée générale n'est pas requis lorsque l'acquisition d'actions propres est nécessaire pour éviter un dommage grave et imminent. La Commission bancaire a réagi contre ce principe, spécialement parce qu'il serait malaisé de faire le départ entre l'intérêt social et les intérêts particuliers des actionnaires dirigeants. Même en invoquant un dommage grave et imminent, le conseil d'administration ne pourra donc pas acquérir d'actions propres sans l'accord préalable de l'assemblée générale.

— *Egalité des actionnaires*

L'acquisition des titres propres doit s'opérer dans le respect du principe de l'égalité des actionnaires. Tous les actionnaires doivent avoir la possibilité de céder des titres à des conditions identiques. Il s'agit en l'occurrence d'une application spécifique du principe général du traitement égal des actionnaires qui est énoncé à l'article 42 de la deuxième directive.

Un membre fait observer qu'afin d'améliorer la concordance du texte français de l'article 52bis, § 1, 4e, avec le texte néerlandais, il serait préférable d'employer le mot « faite » au lieu du mot « adressée ».

— *Destruction des titres*

On peut observer que la deuxième directive permet que des actions acquises en violation de l'article 52bis, § 1, quatrième alinéa, L. C., soient conservées durant un an (art. 21), pour être ensuite annulées (art. 20, 3). Le texte proposé opte toutefois pour la destruction immédiate des effets acquis, ce qui répond mieux à l'objectif visé.

Cela n'empêche par ailleurs pas qu'en cas de non-respect des exigences formulées, les membres du conseil d'administration puissent être rendus responsables en vertu de l'article 62, deuxième alinéa, L. C., et ce sans préjudice de l'application de l'article 206, L. C.

Afin d'empêcher autant que possible la remise en circulation des titres nuls de plein droit, il est prescrit qu'ils doivent être détruits, la liste des titres ainsi détruits devant être déposée au greffe du tribunal de commerce afin de permettre un contrôle.

Un membre demande si la nullité vise le rachat ou l'action. Le Gouvernement répond que l'acte juridique demeurera, de sorte que le vendeur ne devra pas restituer la contrepartie du titre à la société. La sanction ne vise que la société : le titre acquis ne pourra plus exister. Cela étant, s'il devait apparaître que le tiers vendeur est de mauvaise foi, les règles du droit commun (en ce compris l'adage *nemo auditur propriam turpitudinem suam alegans*, s'appliqueraient.

Les membres estiment par ailleurs que l'expression « nulles de plein droit » exprime mieux le fait que les titres perdent toute valeur que le terme « annulées »; le texte peut donc être maintenu tel quel.

La nullité des titres a des conséquences qui peuvent être fort différentes selon la nature de l'infraction commise. On se bornera à citer ici l'obligation éventuelle de procéder à une réduction du capital lorsque les titres n'ont pas été rachetés au moyen de bénéfices disponibles (art. 52bis, § 6, L. C.).

In portefeuille gehouden eigen effecten

— Onbeschikbare reserve

Zolang de eigen effecten in portefeuille gehouden worden moet er een onbeschikbare reserve worden gecreerd ten behoeve van het bedrag waarvoor deze effecten in de inventaris zijn opgenomen. Opdat er geen twijfel zou zijn over de algemeenheid van de tekst is de commissie van mening dat het woord « ingekocht » door het woord « verkregen » moet vervangen worden.

— Rechten verbonden aan de verworven eigen effecten

Gedurende de periode dat de eigen effecten in portefeuille gehouden worden, worden de rechten eraan verbonden van rechtswege geschorst.

Dividenden

M.b.t. de uitkering van dividenden wordt evenwel de keuze gelaten om ofwel de dividenden die aan deze effecten toekomen te reserveren en bij een latere overdracht de overnemer een deel van de aldus gereserveerde dividenden toe te kennen, ofwel de verworven eigen effecten, wat de winstverdeling betreft buiten beschouwing te laten.

Een lid stelt voor in de Nederlandse tekst het woord « die » tussen de woorden « blijven » en « dividendbewijzen » in artikel 52bis, § 3, vijfde lid, Venn. W., te vervangen door het woord « de ».

— Periode gedurende dewelke de verworven eigen effecten in portefeuille kunnen gehouden worden (art. 52bis, § 3, eerste lid)

De eigen effecten mogen gedurende twee jaar in portefeuille gehouden worden. Daarna worden zij rechtens van onwaarde. Hiervoor kan verwezen worden naar hetgeen hierboven desbetreffend werd uiteengezet.

De verkregen eigen effecten mogen ook door de vennootschap vervreemd worden in de loop van de twee jaar gedurende welke zij in portefeuille mogen gehouden worden. Hiervoor is dan wel een gelijkaardig besluit van de algemene vergadering nodig zoals voor de verwerving van de eigen effecten.

Gevolg van de intrekking van de verworven effecten (art. 52bis, § 6)

Worden de eigen effecten van onwaarde gemaakt, wat rechtens het geval is wanneer ze gedurende twee jaar in portefeuille werden gehouden, dan zal op het passief van de balans ook de gebonden reserve verdwijnen of desgevallend zullen de vrije reserves moeten verminderd worden met het bedrag waarvoor de eigen effecten op de inventaris werden opgenomen. Wanneer geen gebonden reserve was aangelegd en er evenmin voldoende vrije reserves zijn, zal het kapitaal moeten verminderd worden waarvoor de algemene vergadering uiterlijk vóór de afsluiting van het lopende boekjaar moet bijeengeroepen worden.

Daar artikel 30 van de tweede Richtlijn een kapitaalvermindering slechts toelaat door besluit van de algemene vergadering, kon het amendement van de Regering (Stuk nr 388/5, blz. 4, 1979-1980) op § 6 niet gehandhaafd worden omdat in dat amendement een kapitaalvermindering van rechtswege voorgeschreven was.

Moet men tot kapitaalvermindering overgaan dan blijven de artikelen 72 en 72bis, Venn. W., van toepassing.

Titres propres détenus en portefeuille

— Réserve indisponible

Aussi longtemps que les titres propres sont détenus en portefeuille, une réserve indisponible, dont le montant est égal à la valeur pour laquelle ces titres figurent à l'inventaire, doit être constituée. Afin qu'il n'y ait aucun doute sur le caractère général du texte, la Commission estime qu'il convient de remplacer le mot « achetées » par le mot « acquises ».

— Droits afférents aux titres propres acquis par la société

Durant la période au cours de laquelle les titres propres sont détenus en portefeuille, les droits y afférents sont suspendus de plein droit.

Dividendes

En ce qui concerne la distribution des dividendes, deux possibilités sont toutefois prévues : ou bien les dividendes afférents à ces titres sont conservés pour être attribués aux acheteurs lors d'une cession ultérieure, ou bien il n'est pas tenu compte des titres propres acquis par la société pour la distribution des bénéfices.

Un membre propose de remplacer, dans le texte néerlandais de l'article 52bis, § 3, cinquième alinéa, L. C., le mot « die » figurant entre les mots « blijven » et « dividendbewijzen » par le mot « de ».

— Période durant laquelle les titres propres acquis par la société peuvent être détenus en portefeuille (art. 52bis, § 3, premier alinéa)

Les titres propres peuvent être détenus en portefeuille durant une période de deux ans. À l'expiration de ce délai, les titres sont nuls de plein droit. On se reportera aux commentaires qui ont été donnés plus haut à ce sujet.

Les titres propres acquis par la société peuvent également être aliénés par elle durant la période de deux ans au cours de laquelle ils peuvent être détenus en portefeuille. Cette aliénation requiert cependant une décision de l'assemblée générale, tout comme l'acquisition des titres propres.

Conséquences de la nullité des titres acquis (art. 52bis, § 6)

En cas de nullité des titres propres (ces titres deviennent nuls de plein droit lorsqu'ils ont été détenus en portefeuille pendant plus de deux ans), la réserve indisponible doit être supprimée du passif du bilan ou, le cas échéant, les réserves disponibles doivent être diminuées à concurrence de la valeur pour laquelle ces titres figurent à l'inventaire. S'il n'a pas été constitué de réserve indisponible et que les réserves disponibles sont insuffisantes, le capital doit être réduit par l'assemblée générale, qui doit être convoquée au plus tard avant la clôture de l'exercice en cours.

L'amendement du Gouvernement au § 6 (Doc. n° 388/5, p. 4, 1979-1980), prévoyant une réduction du capital de plein droit, ne peut être retenu, étant donné que l'article 30 de la deuxième directive subordonne toute réduction du capital à une décision de l'assemblée générale.

S'il faut procéder à une réduction du capital, les articles 72 et 72bis, L. C., restent applicables.

Verwerving van eigen effecten met het oog op de uitkering aan het personeel

Ook werd rekening gehouden met het amendement van de heer Louis Olivier (Stuk nr 388/9, 1979-1980) m.b.t. het verwerven van eigen aandelen met het oog op uitkering aan het personeel van de vennootschap. Op grond van artikel 19.3 van de tweede Richtlijn kan hiervoor alleen de vereiste goedkeuring van de algemene vergadering achterwege blijven zowel bij de verwerving als bij de uitkering aan het personeel.

Een lid stelt de vraag of m.b.t. de verwerving van de eigen effecten met het oog op uitkering aan het personeel het aanbod tot verwerving niet meer tegen dezelfde voorwaarden aan alle aandeelhouders moet worden gedaan (art. 52bis, § 1 derde lid, 4^e). De Regering antwoordt hierop ontkenend en er wordt ingestemd met het voorstel van een lid om het vierde lid dat op de verwerving van eigen effecten met het oog op de uitkering aan het personeel betrekking heeft in, te voegen tussen het tweede en het derde lid om elke verkeerde interpretatie dienaangaande uit te sluiten.

Uitzonderingen

Artikel 52bis, § 4, Venn. W., somt drie situaties op waarin de algemene regels voor de verwerving van eigen effecten niet van toepassing zijn.

Opgemerkt werd dat artikel 52bis, § 4, al. 1, Venn. W., de toepassing is van artikel 22 van de Richtlijn, dat geen afwijking toelaat m.b.t. de vorming van een gebonden reserve wanneer de aandelen in portefeuille gehouden worden. De Regering en de leden zijn van mening dat dit derhalve moet gepreciseerd worden.

— Kapitaalvermindering

De eerste hypothese die weerhouden wordt door de regering is deze van kapitaalvermindering : de artikelen 52 en 72bis, Venn. W., regelen het toepasselijk regime. De verworven aandelen ter uitvoering van het besluit tot kapitaalvermindering worden dan onmiddellijk vernietigd en artikel 52bis, § 2, Venn. W., zal dus niet van toepassing zijn.

— Ovolgeling onder algemene titel

De tweede hypothese is deze van een opvolging onder algemene titel. Een lid merkt op dat vele herstructureringen op andere wijze gebeuren dan bij wijze van fusie : zo kan men denken aan de splitsing, aan inbreng van een bedrijf. Worden ze ook geviseerd door artikel 52bis, § 4, al. 1, 2^e, Venn. W. De Regering antwoordt dat deze technieken ook onder de genoemde uitdrukking vallen, wat overigens ook de bedoeling was van de Richtlijn zoals die kan gehaald worden uit de voorbereidende werken.

Een lid stelt de vraag of een vennootschap die gefusioneerd is met een andere de onbeschikbare reserve zoals bedoeld in artikel 52bis, § 2, Venn. W., kan vormen door een kapitaalvermindering en zonder dat de bijzondere procedure voor de bescherming van de schuldeiser moet gevolgd worden zoals bepaald in artikel 72bis, Venn. W. Hij voegt eraan toe dat een negatief antwoord zou neerkomen op een verbod van fusie tussen vennootschappen die in moeilijkheden zijn en waarvan éne de titels van de andere bezit.

Acquisition de titres propres destinés à être distribués au personnel

On a également tenu compte de l'amendement de M. Louis Olivier (Doc. n° 388/9, 1979-1980) relatif à l'acquisition par la société de ses propres actions destinées à être distribuées au personnel de celle-ci. Aux termes de l'article 19.3 de la deuxième directive, c'est là le seul cas où l'approbation de l'assemblée générale n'est requise ni pour l'acquisition des actions ni pour leur distribution au personnel.

Un membre demande si en ce qui concerne l'acquisition d'actions propres destinées à être distribuées au personnel, l'offre d'acquisition ne doit plus être faite aux mêmes conditions à tous les actionnaires (art. 52bis, § 1e, 3e alinéa, 4e). Le Gouvernement répond par la négative et la Commission approuve la proposition d'un membre d'insérer le 4e alinéa, qui se rapporte à l'acquisition d'actions propres destinées à être distribuées au personnel, entre le 2e et le 3e alinéa, afin d'exclure toute possibilité d'interprétation erronée à ce sujet.

Dérogations

L'article 52bis, § 4, des lois coordonnées énumère trois situations auxquelles les règles générales relatives à l'acquisition d'actions propres ne s'appliquent pas.

Il est signalé que l'article 52bis, § 4, al. 1, L. C., est la mise en œuvre de l'article 22 de la directive, laquelle n'admet pas de dérogation en ce qui concerne l'établissement d'une réserve indisponible lorsque les actions sont détenues en portefeuille. Dès lors, le Gouvernement et les membres estiment que ce point doit être précisé.

— Réduction du capital

La première hypothèse retenue par le gouvernement est celle de la réduction du capital. Les articles 72 et 72bis des lois coordonnées nouveaux en organisent le régime. Normalement les actions acquises en exécution de la décision de réduction seront aussitôt annulées et l'article 52bis, § 2, des lois coordonnées, ne trouvera donc pas à s'appliquer.

— Transmission de patrimoine à titre universel

La seconde hypothèse est celle de la transmission de patrimoine à titre universel. Un membre indique que de nombreuses restructurations de sociétés se font par d'autres voies que la fusion : ainsi l'on peut rencontrer des cas de scission, d'apport de branche d'activité. Ces techniques sont-elles également visées par l'article 52bis, § 4, premier alinéa, des lois coordonnées ? Le Gouvernement répond que ces techniques sont effectivement visées par l'expression retenue. Telle était d'ailleurs l'intention qui se dégage des travaux préparatoires de la directive.

Un membre demande si la société ayant fusionné peut constituer la réserve indisponible visée à l'article 52bis, § 2 des lois coordonnées en réduisant son capital et sans devoir recourir à la procédure spéciale prévue pour la protection des créanciers, telle qu'elle est définie par l'article 72bis, L. C. Il ajoute qu'une réponse négative reviendrait à empêcher les fusions entre des sociétés en difficulté dès que l'une d'elles détient des actions de l'autre.

De Regering antwoordt dat een gebonden reserve slechts moet gevormd worden voor zover de eigen aandelen op het actief van de balans worden gebracht. Wanneer nu een N. V. in moeilijkheden (waarvoor art. 52bis, § 1, derde lid, 2e, Venn. W., niet geldt) een andere vennootschap opslorpt en toch de eigen aandelen die de opgesloten vennootschap behield op het actief van de balans wil brengen moet er een gebonden reserve gemaakt worden. Dit is eventueel mogelijk door het kapitaal te verminderen waarvoor de bijzondere procedure voor de bescherming van de schuldeisers niet geldt aangezien het niet gaat om een terugbetaaling aan de aandeelhouders of een vrijstelling van de stortingsplicht maar wel om een kapitaalvermindering om een reserve aan te leggen tot dekking van een voorzienbaar verlies (art. 72bis, § 2, Venn. W.).

De commissie en de Regering zijn verder ook van mening dat het algemeen regime inderdaad kan gecumuleerd worden met het uitzonderingsregime zodat alleen het deel dat 10 % van het geplaatste kapitaal overschrijdt bij het verstrijken van de periode van één jaar, moet vervreemd worden en zodat artikel 52bis, § 4, tweede lid, door volgende tekst dient vervangen te worden :

« Aandelen die verkregen zijn in de gevallen bedoeld in 2e en 3e, moeten binnen een termijn van 12 maanden te rekenen van de verkrijging worden vervreemd ten belope van het aantal aandelen dat nodig is opdat de nominale waarde of, bij gebreke hiervan, de fractiewaarde van de aldus verkregen aandelen met inbegrip van aandelen die de vennootschap kan hebben verkregen door een persoon die in eigen naam maar voor rekening van de vennootschap handelt, niet meer dan 10 % bedraagt van het kapitaal dat het verstrijken van die termijn van 12 maanden is geplaatst. »

Dit wil dus zeggen dat enkel zoveel effecten dienen vervreemd te worden als nodig om onder de 10 % grens te komen zodat het niet nodig is dat alle verworven effecten vervreemd worden wanneer voor meer dan 10 % van het geplaatste kapitaal effecten verworven werden (Hambenne, « Examen de lege ferenda de certains problèmes de fusion de sociétés », J. T., 1981, blz. 166, 2, c), eerste streepje).

Een lid laat nog opmerken dat het woord « aan » in artikel 52bis, § 4, 3e, Venn. W., dient vervangen door het woord « tegenover ».

Verkrijging van eigen effecten ten kosteloze titel

Volgens de Regering is een verkrijging door de vennootschap van haar eigen aandelen of winstbewijzen ten kosteloze titel een sterk verdachte handeling. Indien dit zou toegelaten worden onder de voorwaarden van artikel 20, 1, van de Richtlijn dan moet gevreesd worden dat er vele verkrijgingen zullen gebeuren onder bezwarende titel en voorgesteld worden als zijnde gedaan onder kosteloze titel om te ontkommen aan de beperkende voorschriften voor de verwerving van de eigen aandelen of winstbewijzen.

Teneinde dit te voorkomen wordt bepaald dat de aandelen of winstbewijzen die ten kosteloze titel verworven worden rechtens van onwaarde worden.

Optiebewijzen

De leden stellen aan de Regering verschillende vragen die door de juridische adviseurs werden opgesteld naar aanleiding van het oorspronkelijk artikel 52bis, § 7 (Stuk nr 388/1, 1979-1980).

Deze paragraaf verbiedt een N. V. optiebewijzen te verwerven. Deze tekst is geïnspireerd op artikel 87, § 7, van het wetsontwerp n° 387, maar de gecoördineerde wetten kennen momenteel de techniek van de optiebewijzen niet.

Le Gouvernement répond qu'il n'y a lieu de constituer une réserve indisponible que dans la mesure où les actions propres sont portées à l'actif du bilan. Lorsqu'une S. A. en difficulté (à laquelle l'art. 52bis, § 1, troisième alinéa, 2e, des lois coordonnées, ne s'applique pas) absorbe une autre société et qu'elle désire néanmoins porter à l'actif de son bilan les actions propres détenues par la société absorbée, il y a lieu de constituer une réserve indisponible. Cette réserve peut éventuellement être constituée par le biais d'une réduction de capital, à laquelle la procédure spéciale de protection des créanciers ne s'applique pas étant donné qu'il ne s'agit pas d'un remboursement aux actionnaires ni d'une dispense de versement mais d'une réduction de capital en vue de constituer une réserve pour couvrir une perte prévisible (art. 72bis, § 2, L. C.).

La Commission et le Gouvernement estiment en outre que le régime général peut en effet se cumuler avec le régime d'exception, de telle sorte que seule la portion dépassant les 10 % du capital souscrit doit être aliéné à l'expiration du délai de 12 mois et qu'il convient, dès lors, de remplacer l'article 52bis, § 4, deuxième alinéa, par le texte suivant :

« Les actions acquises dans les cas visés aux 2e et 3e ci-dessus doivent être aliénées dans un délai de 12 mois à compter de leur acquisition à concurrence du nombre d'actions nécessaires pour que la valeur nominale, ou, à défaut de valeur nominale, le pair comptable des actions ainsi acquises, y compris le cas échéant les actions acquises par une personne agissant en son propre nom mais pour compte de la société, ne dépasse pas 10 % du capital souscrit à l'expiration de ce délai de 12 mois. »

Cela revient à dire qu'il suffit d'aliéner le nombre de titres nécessaire afin de rester en deçà du seuil de 10 % et qu'il ne s'impose pas d'aliéner la totalité des titres acquis lorsque le nombre de ces titres dépasse les 10 % du capital souscrit (Hambenne, « Examen de lege ferenda de certains problèmes de fusion de sociétés », J. T., 1981, p. 166, 2, c), premier tiret).

Un membre fait encore observer que, dans le texte néerlandais de l'article 52bis, § 4, 3e, L. C., il convient de remplacer le mot « aan » par le mot « tegenover ».

Acquisition de titres propres à titre gratuit

Selon le Gouvernement, l'acquisition par la société de ses propres actions ou parts bénéficiaires à titre gratuit est très suspecte. Si ce genre d'acquisition était autorisé aux conditions prévues à l'article 20, 1, de la directive, il serait à craindre que de nombreuses acquisitions à titre onéreux soient présentées comme étant réalisées à titre gratuit pour échapper aux dispositions restrictives régissant l'acquisition d'actions ou parts bénéficiaires propres.

Afin d'écartier ce risque, il est prévu que les actions ou parts bénéficiaires acquises à titre gratuit sont nulles de plein droit.

Bons de souscription

Les membres posent au Gouvernement plusieurs questions rédigées par les conseillers juridiques au sujet de l'article 52bis, § 7, du texte initial (Doc. n° 388/1, 1979-1980).

Ce paragraphe interdit l'acquisition par une société anonyme des bons de souscription à ses propres actions. Ce texte est inspiré de l'article 87, § 7, du projet de loi n° 387, mais les lois coordonnées actuelles ne connaissent pas la technique des bons de souscription.

Het werd dan ook wenselijk geacht deze § 7, dat het verwerven van optiebewijzen regelde, te schappen. Enerzijds omdat krachtens artikel 29, § 6, van de Venn. W., de vennootschap niet mag inschrijven op eigen aandelen zodat de optie niet kan worden gelicht en anderzijds omdat optiebewijzen wel voorzien zijn in het wetsontwerp nr 387 (1979-1980) tot algehele herziening van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen maar het niet gepast leek het statuut van deze effecten uit te werken naar aanleiding van deze aanpassing van de gecoördineerde wetten.

Op de opmerking dat de regeling betreffende het verwerven door de vennootschappen van haar eigen aandelen onnodig, moeilijk en riskant is en dat het daarom beter zou zijn ze te schrappen, wordt door de Regering geantwoord dat in uitzonderlijke omstandigheden het verwerven van eigen aandelen toch gewenst kan zijn, zoals reeds uiteengezet in de Memorie van Toelichting (Stuk nr 388/1, blz. 19, 1979-1980).

Rekening houdend met de hierboven aangegeven tekstverbeteringen wordt artikel 15 van het amendement eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 16 van het wetsontwerp.

Art. 17

(art. 16 van het amendement)

Financiering door de vennootschap van de verwerving door derden van eigen aandelen

De tekst van het nieuwe artikel 52ter, Venn. W., herneemt de regel die in artikel 23 van de Richtlijn werd uitgezet, namelijk het principe dat een naamloze vennootschap geen middelen mag voorschieten voor het laten verwerven door derden van haar eigen aandelen.

Tevens wordt in § 2 toepassing gemaakt van een van de voorziene uitzonderingen nl. de verrichtingen in de gewone bedrijfsuitoefening van financiële instellingen.

De tekst van het oorspronkelijk wetsontwerp werd gewijzigd door de Regering (Stuk nr 388/5, blz. 5, 1979-1980) en dit om beter te onderlijnen dat de voorziene uitzonderingen betrekking hebben op hetgeen tot de « normale activiteiten » van de financiële instellingen behoort. Hiermee werd op een meer duidelijke wijze de grenzen van deze uitzondering bepaald.

Een lid stelt de vraag of het verbod logischerwijze niet tevens zou moeten uitgebreid worden tot de voorschotten om de verwerving van winstbewijzen door de vennootschap langs een derde om te verbieden.

De commissie wijzigt de § 1 door toevoeging van de woorden « of van haar winstbewijzen ».

Geen enkele strafbepaling sanctionneert de overtreding van het verbod van artikel 52ter, Venn. W., terwijl artikel 52bis en 52quater, Venn. W., wel strafrechtelijk gesanctionneerd zijn. Het gaat hier niet om een vergetelheid. De Regering twijfelt immers aan de opportunitet om hier een strafrechtelijke aansprakelijkheid te voorzien boven de burgerrechtelijke aansprakelijkheid.

Paragraaf 2 in fine bepaalt verder duidelijk dat de leningen niet groter mogen zijn dan wat voor uitkering vatbaar is waarvoor kan verwezen worden naar de bespreking van artikel 77bis.

Artikel 16 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 17 van het wetsontwerp.

Art. 18 en 19 (art. 17 van het amendement)

1. Inpandneming van eigen aandelen

De oorspronkelijke tekst van artikel 52quater, Venn. W., (Stuk nr 388/1, 1979-1980), schakelde de regels die van toe-

Dès lors, il a paru souhaitable de supprimer ce § 7 qui régissait l'acquisition de bons de souscription, d'une part, parce qu'en vertu de l'article 29, § 6, L. C., la société ne peut souscrire ses propres actions et que l'option ne peut donc pas être levée et, d'autre part, parce que les bons de souscription sont effectivement prévus par le projet n° 387 (1979-1980) portant révision générale des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, mais qu'il n'a pas été jugé opportun de régler le statut de ces titres à l'occasion de la présente adaptation des lois coordonnées.

A l'observation selon laquelle la réglementation de l'acquisition par une société de ses propres actions est superflue et difficile à interpréter et présente des risques, de sorte qu'il serait préférable de la supprimer, le Gouvernement répond que, dans des circonstances exceptionnelles, il peut être souhaitable qu'une société puisse acquérir ses propres actions, ainsi que cela a été indiqué dans l'Exposé des motifs (Doc. n° 388/1, p. 19, 1979-1980).

Compte tenu des améliorations de texte indiquées ci-dessus, l'article 15 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 16 du projet de loi.

Art. 17 (art. 16 de l'amendement)

Financement par la société de l'acquisition de ses propres actions par des tiers

Le texte du nouvel article 52ter, L. C., reproduit la règle prévue à l'article 23 de la directive, qui interdit à une société d'avancer des fonds en vue de l'acquisition de ses actions par un tiers.

Une des exceptions prévues, à savoir celle relative aux transactions faites dans le cadre des opérations courantes des établissements financiers, fait l'objet du § 2.

Le Gouvernement a modifié (Doc. n° 388/5, p. 5, 1979-1980) le texte initial du projet de loi afin de mieux souligner que les exceptions prévues concernent les « activités normales » des organismes financiers. Les limites de l'exception sont ainsi mieux définies.

Un membre demande si l'interdiction ne devrait pas logiquement être étendue aux avances de fonds en vue de l'acquisition de parts bénéficiaires de la société par un tiers.

La Commission amende le § 1 en ajoutant les mots « ou de ses parts bénéficiaires ».

Aucune sanction pénale n'est prévue en cas de violation de l'interdiction énoncée à l'article 52ter, L. C., alors que les infractions aux articles 52bis et 52quater, L. C., sont sanctionnées. Il ne s'agit pas d'un oubli. Le Gouvernement doute en effet de l'opportunité de prévoir ici une responsabilité pénale en plus de la responsabilité civile.

Le § 2 précise *in fine* que les avances de fonds ne peuvent excéder les montants qui sont susceptibles d'être distribués. On se référera à ce propos à la discussion de l'article 77bis.

L'article 16 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 17 du projet de loi.

Art. 18 et 19 (art. 17 de l'amendement)

1. Prise en gage d'actions propres

Le texte initial de l'article 52quater, L. C., (Doc. n° 388/1, 1979-1980) prévoyait pour la prise en gage par la so-

passing zijn voor het in pandnemen door de vennootschap van haar eigen aandelen of winstbewijzen volledig gelijk met de regels die gelden voor de verwerving van de eigen aandelen. De heer Massagé heeft in zijn artikel (*J. T.*, 1981, blz. 131, nr 36) gewezen op de moeilijkheden die deze werkwijze meebrengt. Deze moeilijkheden zijn het gevolg van het feit dat artikel 52bis restrictiever is dan artikel 19 van de tweede Richtlijn.

Om deze moeilijkheid op te lossen werd er vooreerst een selectie gemaakt in de verwijzing naar de bepaling die geldt voor het verwerven van eigen aandelen (art. 52bis, *Venn. W.*).

Bovendien wordt ook verwezen naar het jaarverslag waarin bij analogie dezelfde gegevens dienen opgenomen te worden in geval van inpandneming door de vennootschap van haar eigen aandelen of deelbewijzen als in geval van verwerving van de eigen aandelen of winstbewijzen (art. 77, vijfde lid, *Venn. W.*).

Tevens wordt uitgesloten dat het stemrecht verbonden aan de in pand gegeven effecten zou worden uitgeoefend door de pandhoudende schuldeisers namelijk de vennootschap zelf, waardoor elke betwisting dienaangaande wordt uitgesloten.

Terminologie

Een lid laat opmerken dat de laatste verwijzing in het eerste lid van § 1 van artikel 52*quater*, *Venn. W.*, in de Franse tekst in overeenstemming dient gebracht met de Nederlandse tekst waardoor « 78bis » moet vervangen worden door « 77, cinquième alinéa ».

Een ander lid laat opmerken dat in § 2 van artikel 52*quater*, *Venn. W.*, de woorden « eerste lid » dienen toegevoegd te worden tussen « § 1 » en « is niet » teneinde ook voor de financiële instellingen de regel toepasselijk te maken waardoor de vennootschap, die haar eigen aandelen in pand heeft, het daarvan verbonden stemrecht niet kan uitoefenen.

2. Beheerderspand op aandelen

Tenslotte dient ook het cijfer 3 in de laatste paragraaf van artikel 17 van het amendement in de Franse versie vervangen te worden door het cijfer 2. Dit alinea heeft immers geen betrekking op artikel 52*quater*, maar wil de gecoördineerde wetten op de handelvennootschappen op een ander vlak aanpassen, namelijk een nieuwe omschrijving geven van de verplichting van de beheerders wanneer zij aandelen van de vennootschap verbinden tot waarborg van hun bestuur. Er wordt algemeen aangenomen dat het rechtskarakter van deze zekerheid een inpandgeving is (*Van Ryn, Principes I*, eerste druk, nr 638, blz. 407). Hierdoor zou dus deze zekerheidsstelling onderworpen worden aan artikel 52*quater*, *Venn. W.*, en indirect aan de zware procedure van een aantal bepalingen van artikel 52bis *Venn. W.*. Aan de andere kant is algemeen aangenomen dat de artikelen 57, 58, 59 en 69, *Venn. W.*, zonder praktische betekenis zijn. Door de opheffing van deze bepalingen wordt dus een nodeloze verzwaring van een reeds complexe wetgeving vermeden terwijl niet uitgesloten wordt dat de statuten een andere zekerheidsstelling kunnen voorschrijven (zie *Memorie van Toelichting* bij art. 104, Stuk nr 387/1, blz. 47).

Artikel 17 van het amendement wordt met de aangegeven verbeteringen eenparig aangenomen.

Daar artikel 17 betrekking heeft zowel op de invoeging van een nieuw artikel 52*quater* als op de weglating van de artikelen 57, 58, 59 en 69, dient het bedoelde artikel in twee nieuwe artikelen te worden gesplitst, die de artikelen 18 en 19 van het wetsontwerp zullen worden.

cité de ses propres actions ou parts des règles identiques à celles qui s'appliquent à l'acquisition d'actions propres. Dans son article (*J. T.*, 1981, p. 131, nr 36), M. Massagé souligne les difficultés qu'entraîne cette manière de procéder et qui résultent du fait que l'article 52bis est plus restrictif que l'article 19 de la deuxième directive.

Pour résoudre ces difficultés, on a commencé par se référer de manière sélective à la disposition applicable à l'acquisition d'actions propres (art. 52bis, L. C.).

En outre, il est également fait référence au rapport de gestion qui, en cas de prise en gage par la société de ses propres actions ou parts, doit contenir, par analogie, les mêmes éléments qu'en cas d'acquisition d'actions ou de parts propres (art. 77, cinquième alinéa, L. C.).

De plus, le droit de vote attaché aux titres donnés en gage ne peut en aucune façon être exercé par le créancier gagiste, c'est-à-dire par la société elle-même, ce qui exclut toute contestation à ce sujet.

Terminologie

Un membre fait remarquer que, dans la version française, la dernière référence du 1er alinéa du § 1er de l'article 52*quater* des lois coordonnées doit être mise en concordance avec la version néerlandaise, « 78bis » devant dès lors être remplacé par « 77, cinquième alinéa ».

Un autre membre signale qu'au § 2 de l'article 52*quater* des lois coordonnées, il y a lieu d'ajouter les mots « 1er alinéa » entre les mots « § 1er » et « ne », afin de rendre également applicable aux établissements financiers la règle selon laquelle la société qui a ses propres actions en gage ne peut exercer le droit de vote qui y est attaché.

2. Actions données en gage par les administrateurs

Enfin, le chiffre 3 du dernier paragraphe de l'article 17 de l'amendement doit être remplacé, dans la version française, par le chiffre 2. En effet, cet alinéa ne concerne pas l'article 52*quater*, mais prévoit une adaptation des lois coordonnées sur les sociétés commerciales sur un autre plan : il veut redéfinir l'obligation des administrateurs qui affectent des actions de la société à la garantie de leur gestion. Il est généralement admis que cette garantie constitue juridiquement une dation en gage (*Van Ryn, Principes I*, 1re édition, nr 638, p. 407). Cette garantie serait donc soumise à l'article 52*quater*, L. C., et, indirectement, à la procédure laborieuse prévue par certaines dispositions de l'article 52bis, L. C. D'autre part, il est généralement admis que les articles 57, 58, 59 et 69, L. C., n'ont pas de signification pratique. L'abrogation de ces dispositions permet donc d'éviter un alourdissement inutile d'une législation déjà suffisamment complexe, tandis qu'il n'est pas exclu que les statuts ne prescrivent une autre forme de garantie (v. *Exposé des motifs*, ad art. 104, Doc. nr 378/1, p. 47).

L'article 17 de l'amendement, corrigé ainsi qu'il est indiqué, est adopté à l'unanimité.

L'article 17 concernant à la fois l'insertion d'un nouvel article 52*quater* et la suppression des articles 57, 58, 59 et 69, il convient de scinder l'article en deux nouveaux articles qui deviendront les articles 18 et 19 du projet de loi.

Art. 20

(Subamendement van de heer Verhaegen)

Door een subamendement van de rapporteur (Stuk n° 210/4-I) wordt een nieuw artikel 17bis aan de commissietekst toegevoegd teneinde artikel 64, § 2, derde lid, 3^e, Venn. W., in zijn verwijzing in overeenstemming te brengen met de wijzigingen aangebracht aan artikel 34, Venn. W., door de commissietekst. Hierdoor moet de verwijzing naar artikel 34, tweede lid, Venn. W. vervangen worden door de verwijzing naar artikel 34, § 5 Venn. W.

Het subamendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 20 van het wetsontwerp.

Art. 21 en 22

(art. 18 van het amendement)

1. Inhoud van het controleverslag

Daar waar in het oorspronkelijk wetsontwerp de inhoud van het verslag van de commissaris bepaald werd in artikel 77, Venn. W., wordt er voor de duidelijkheid geopteerd de inhoud van het verslag van de commissaris op te nemen in artikel 65, Venn. W.

In het nieuwe derde en vierde lid van artikel 65 Venn. W. wordt bepaald wat het verslag van de commissarissen tenminste moet vermelden. In het 6^e van het derde lid van artikel 65, Venn. W., wordt het subamendement van de heren Knoops en Louis Olivier (Stuk n° 388/11, 1979-1980) overgenomen dat de suggestie van het Instituut der Bedrijfsrevisoren volgt zoals dat op 6 maart 1981 werd uitgedrukt :

« De voorgestelde tekst zou zeer erge gevolgen kunnen hebben vermits hij in alle gevallen en voor elke inbreuk hoe klein ze ook weze een publicatieplicht stelt in een document dat onder het ruime publiek zal verspreid worden.

De tekst zou tenminste twee temperingselementen moeten invoeren :

a) de publicatie zou niet vereist zijn wanneer ze van aard is om een ongerechtvaardigd nadeel aan de vennootschap te berokkenen;

b) de publicatie zou niet vereist zijn wanneer de raad van beheer de nodige maatregelen heeft getroffen om de inbreuk te doen ophouden en om eventueel de situatie te herstellen. »

De commissarisfunctie evolueert immers meer en meer naar een controle op de boekhouding en jaarrekening. Dit ontwerp sluit hierbij aan, wat moge blijken uit het feit dat bij de vervanging van het derde lid van artikel 65 en van het laatste lid van artikel 77, Venn. W., de verplichting weggelaten wordt voor de commissarissen om voorstellen te doen, hetgeen immers meer tot de bestuursfunctie behoort.

Toch wordt fundamenteel het standpunt niet verlaten dat de commissaris een algemene controle dient uit te oefenen op het bestuur.

Het ligt evenwel in de redelijkheid om niet elke inbreuk op te nemen in het verslag van de commissaris.

Dit verslag moet immers bij toepassing van artikel 80 Venn. W. openbaar gemaakt worden. Bij het niet vermelden van een bepaalde inbreuk kan er een dubbele bekommernis zijn. Ofwel zijn het beuzelarijen ofwel kan de commissaris van oordeel zijn dat de vermelding van de inbreuk onverantwoord schade zou berokkenen aan de vennootschap.

Art. 20

(Sous-amendement de M. Verhaegen)

Un sous-amendement du rapporteur (Doc. n° 210/4-I) tend à insérer un nouvel article 17bis dans le texte adopté par la commission, afin de mettre la référence de l'article 64, § 2, 3e alinéa, 3e, L. C., en concordance avec les modifications apportées à l'article 34 des lois coordonnées par le texte de la commission. Ainsi, la référence à l'article 34, 2e alinéa, des lois coordonnées doit être remplacé par une référence à l'article 34, § 5, desdites lois.

Le sous-amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 20 du projet de loi.

Art. 21 et 22

(art. 18 de l'amendement)

1. Contenu du rapport de contrôle

Alors que dans le projet initial, le contenu du rapport du commissaire faisait l'objet de l'article 77 des lois coordonnées, les membres préfèrent, par souci de clarté, que le contenu de ce rapport soit indiqué à l'article 65 des lois coordonnées.

Les nouveaux alinéas 3 et 4 de l'article 65 des lois coordonnées précisent quel doit être le contenu minimum du rapport des commissaires. Le troisième alinéa, 6e, de l'article 65 des lois coordonnées reprend le sous-amendement de MM. Knoops et Louis Olivier (Doc. n° 388/11, 1979-1980), suivant ainsi la suggestion faite par l'Institut des Réviseurs d'Entreprises le 6 mars 1981 :

« Le texte proposé pourrait avoir des conséquences très graves, car il impose dans tous les cas et pour toute infraction quelle qu'elle soit, une obligation de publication dans un document qui sera largement diffusé dans le public.

Le texte devrait à tout le moins introduire deux éléments de souplesse :

a) la publication ne serait pas requise si elle est susceptible de causer un préjudice injustifié à la société;

b) la publication ne serait pas requise lorsque le conseil d'administration a pris les mesures nécessaires pour faire cesser l'infraction et éventuellement pour redresser la situation. »

En effet, la fonction du commissaire se transforme de plus en plus en une fonction de contrôle de la comptabilité et des comptes annuels. Le présent projet tient compte de cette évolution, qui est illustrée par le fait que lors du remplacement du troisième alinéa de l'article 65 et du dernier alinéa de l'article 77, L. C., l'obligation pour le commissaire de formuler des propositions a été supprimée, car elle fait davantage partie des fonctions du conseil d'administration.

Fondamentalement cependant, le point de vue selon lequel le commissaire doit exercer un contrôle général sur la direction est maintenu.

Cependant, on peut raisonnablement admettre que toutes les infractions ne doivent pas figurer dans le rapport du commissaire.

En effet, l'article 80, L. C., impose la publication du rapport. Deux préoccupations peuvent justifier l'omission de certaines infractions : ou bien il s'agit de faits sans grande importance, ou bien le commissaire peut estimer que la publication de l'infraction causerait un préjudice injustifié à la société.

Het al dan niet opnemen van de imbreuk in het verslag valt zodoende onder de verantwoordelijkheid van de commissaris zelf.

Verschillende leden hebben aan de Regering de vraag gesteld naar de mogelijkheid voor de commissarissen om zich te onthouden in hun rapport bv. wanneer een weliswaar ongewone onzekerheid zich voordoet met betrekking tot het al dan niet plaats hebben van een bepaalde gebeurtenis of met betrekking tot de evaluatie van een belangrijke post van de rekeningen die hun niet toelaat een advies te formuleren met betrekking tot de documenten die hun zijn overhandigd door de raad van beheer.

In de gevallen waar de raad van beheer zich niet zou hebben uitgesproken over een zodanige gebeurtenis die van aard is invloed te hebben op de evolutie van de vennootschap « wegens gewichtige belangen », dan zullen de commissarissen bijkomende vragen moeten stellen naar de grond van deze « gewichtige belangen ». Wanneer deze belangen niet aanwezig zouden zijn, is het jaarverslag onvolledig. De commissarissen zullen dit aanduiden in hun controlesverslag op gevaar af hun eigen verantwoordelijkheid in zake te brengen.

In gevallen waarin de raad van beheer werkelijk geconfronteerd wordt met een ongewone onzekerheid moeten de commissarissen om na te gaan of een getrouw beeld van de situatie werd gegeven, aanduiden of de rekeningen en het jaarverslag voldoende voorzichtig zijn. In geen geval kunnen de commissarissen stilzwijgend blijven en hun controle niet uitoefenen. Wanneer zij niet alle uitspraken kunnen doen die van hen verwacht worden, moeten zij de reden daarvan uitdrukken.

2. Terminologie

Een lid laat opmerken dat het woord « onrechtmatige » in het derde lid, 6e, in de Nederlandse versie beter vervangen wordt door het woord « onverantwoorde » ten einde meer in overeenstemming te zijn met de Franse versie waar sprake is van « injustifié ».

3. Verbetering in de verwijzing naar de aansprakelijkheid van de commissaris

In artikel 66, Venn. W., wordt een verbetering in de verwijzing aangebracht. Tengevolge van de wijziging van artikel 65, Venn. W., bij de wet van 1 december 1953 was nagelaten de verwijzing naar artikel 65, derde lid, Venn. W., aan te passen (Ronse, J., *Wetboek van Koophandel*, Story Scientia, sub art. 66 gecoördineerde wetten op de handelsvennotschappen).

Door de nieuwe wijziging moet nu verwezen worden naar artikel 65, 6^e lid, dat betrekking heeft op de aansprakelijkheid van de commissaris.

Artikel 18 van het amendement wordt eenparig aangenomen met de aangegeven tekstverbetering.

Daar artikel 18 wijzigingen bevat zowel van artikel 65 als van artikel 66 van de gecoördineerde wetten, moet het in twee onderscheiden artikelen worden gesplitst, die de artikelen 21 en 22 van het wetsontwerp zullen worden.

Art. 23
(art. 19 van het amendement)

Recht op antwoord

Door een amendement van de Regering (Stuk nr 388/5, 1979-1980, blz. 9) werd in artikel 79 van de gecoördineerde

La responsabilité de l'omission éventuelle d'une infraction incombe par conséquent au commissaire en personne.

Plusieurs membres ont interrogé le gouvernement sur la possibilité pour les commissaires d'adopter dans leur rapport une attitude d'abstention, par exemple lorsqu'une incertitude inhabituelle relative à la survenance d'un fait ou à l'évaluation d'un poste important des comptes ne leur permet pas de formuler un avis sur les documents qui leur sont remis par le conseil d'administration.

Si le conseil d'administration ne s'est pas expliqué sur un événement susceptible d'avoir une influence sur l'évolution de la société « en raison d'intérêts majeurs », les commissaires seront amenés à poser des questions sur le bien-fondé de ces « intérêts majeurs », car si ceux-ci sont inexistant, le rapport de gestion est incomplet et, sous peine d'engager leur responsabilité, les commissaires doivent l'indiquer dans le rapport de contrôle.

Dans les cas où le conseil d'administration est effectivement confronté à une « incertitude inhabituelle », les commissaires, pour vérifier s'il est donné une image fidèle de la situation, devront indiquer si les comptes et le rapport de gestion sont suffisamment prudents. Les commissaires ne pourront en aucun cas se dérober à leur responsabilité ni se soustraire à leur devoir de contrôle; lorsqu'ils ne pourront donner tous les avis qu'on attend d'eux, ils devront en indiquer la raison.

2. Terminologie

Un membre fait observer, en ce qui concerne le troisième alinéa, 6e, du texte néerlandais, qu'il serait préférable d'y remplacer le mot « onrechtmatige » par le mot « onverantwoorde », ce terme correspondant mieux à l'adjectif « injustifié » qui figure dans le texte français.

3. Rectification du renvoi relatif à la responsabilité du commissaire

Une correction est apportée au renvoi figurant à l'article 66 des lois coordonnées. On avait en effet omis d'adapter le renvoi à l'article 65, 3e alinéa, de ces lois lors de la modification de ce dernier article par la loi du 1er décembre 1953 (Ronse, J., *Wetboek van koophandel*, Story-Scientia, sub art. 66 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales).

Par suite de la nouvelle modification, il faut à présent renvoyer à l'article 65, 6e alinéa, qui concerne la responsabilité du commissaire.

L'article 18 de l'amendement est adopté à l'unanimité, moyennant la correction de texte indiquée ci-dessus.

L'article 18 concernant à la fois des modifications des articles 65 et 66 des lois coordonnées, il convient de scinder l'article en deux articles distincts qui seront les articles 21 et 22 du projet de loi.

Art. 23
(art. 19 de l'amendement)

Obligation de répondre

Un amendement présenté par le Gouvernement (Doc. n° 388/5, 1979-1980, p. 9) a prévu à l'article 79 des lois

wetten op de handelsvennootschappen de verplichting ingevoerd voor bestuurders en commissarissen om antwoord te geven op vragen van aandeelhouders tenzij de algemene vergadering zich daartegen zou verzetten.

Prof. Ronse, J., had reeds gewezen op de moeilijkheden die deze bepaling dreigde mee te brengen (*De op til zijnde wijziging van het vennootschapsrecht*, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid, studiedag 24 april 1981, n° 6, blz. 11).

Een lid had reeds de vraag gesteld hoe de algemene vergadering kan weten of een antwoord op een bepaalde vraag op ernstige wijze de belangen van de vennootschap zou kunnen schaden.

Om aan alle onzekerheden een einde te maken wordt het subamendement van de heer Steverlynck (Stuk n° 388/12-III, 1979-1980) overgenomen dat de bestuurders en commissaris en onder hun verantwoordelijkheid de verplichting oplegt om op vragen te antwoorden (vgl. Simont L., « Le devoir d'information. Sanctions et responsabilités » in *L'entreprise et ses devoirs d'information en matière économique et sociale*, C. D. V. A., Brussel, 1979, blz. 355 vnl. 373 en 374).

Dit amendement omschrijft tevens het toepassingsgebied van die verplichting om te antwoorden. De bestuurders moeten antwoorden op de vragen m.b.t. de agenda en het jaarverslag en de commissaris moet antwoorden op vragen m.b.t. zijn controleverslag.

De nieuwe tekst wordt opgenomen in een nieuw artikel 70ter om aan te geven dat het van toepassing is op alle algemene vergaderingen.

Een lid stelt de vraag of de beheerders zich niet gemakkelijk achter een nietszeggende agenda zullen verschuilen, om geen antwoord te moeten geven. De juridische adviseur van de commissie vestigt er de aandacht op dat de aandeelhouders niet enkel recht hebben om vragen te stellen m.b.t. punten op de agenda maar ook wat de beheerder betreft m.b.t. al wat in het jaarverslag moet opgenomen worden. De inhoud van dit jaarverslag wordt door artikel 77, Venn. W., sterk uitgebreid zodat de mogelijkheid om zich te verschuilen achter een niets zeggende agenda door de wettelijke inhoud van het jaarverslag sterk wordt verhinderd. Zo houdt het recht om vragen te stellen ondermeer in dat wanneer de jaarrekening in verkorte vorm werd opgesteld en openbaar gemaakt conform de boekhoudwetgeving, de aandeelhouders het recht hebben kennis te krijgen van de verschillende posten die tot één post werden samengevoegd.

Artikel 19 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 23 van het wetsontwerp.

Art. 24 en 25
(art. 20 en 21 van het amendement)

1. Kapitaalvermindering

Vijf artikelen van de tweede Richtlijn hebben betrekking op de kapitaalvermindering : artikel 30 legt de verplichting op van een tussenkomst van een buitengewone algemene vergadering; artikel 31 heeft betrekking op de hypothese waar er verschillende categorieën van aandelen zijn; artikel 32 drukt de voor de schuldeisers te voorziene waarborgen uit; artikel 33 heeft betrekking op het bijzonder regime voor de kapitaalvermindering ter herstructurering; artikel 34 heeft betrekking op de verhouding tussen de kapitaalvermindering en het minimumkapitaal.

coordonnées sur les sociétés commerciales l'obligation pour les administrateurs et les commissaires de répondre aux questions qui leur sont posées par les actionnaires, sauf si l'assemblée générale s'y oppose.

Le professeur J. Ronse avait déjà souligné les difficultés que cette disposition risquait d'entraîner (*De op til zijnde wijziging van het vennootschapsrecht*, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid, journée d'étude du 24 avril 1981, n° 6, p. 11).

Un membre avait demandé comment il serait possible à l'assemblée générale de savoir si la réponse à une question déterminée pourrait causer un préjudice grave aux intérêts de la société.

Afin de lever toute incertitude, la Commission reprend le sous-amendement de M. Steverlynck (Doc. n° 388/12-III, 1979-1980), qui oblige les administrateurs et les commissaires à répondre aux questions sous leur responsabilité (comp. Simont L., « Le devoir d'information. Sanctions et responsabilités » dans *L'entreprise et ses devoirs d'information en matière économique et sociale*, C. D. V. A., Bruxelles, 1979, p. 355 et surtout pp. 373 et 374).

Cet amendement précise par ailleurs le champ d'application de cette obligation de répondre. Les administrateurs sont tenus de répondre aux questions relatives à l'ordre du jour et au rapport de gestion, tandis que les commissaires doivent répondre aux questions concernant le rapport de contrôle.

Le nouveau texte fait l'objet d'un nouvel article 70ter, afin d'indiquer qu'il s'applique à l'assemblée générale.

Un membre demande si les administrateurs ne risquent pas de se retrancher derrière un ordre du jour très vague pour se soustraire à l'obligation de répondre. Le conseiller juridique de la Commission souligne que les actionnaires ont le droit de poser des questions au sujet des points figurant à l'ordre du jour, mais aussi, en ce qui concerne l'administrateur, au sujet de tous les éléments qui doivent figurer dans le rapport de gestion. L'article 77, L. C., prévoit une extension considérable du contenu du rapport de gestion. Il sera donc difficile de se retrancher derrière un ordre du jour vague, étant donné le contenu légal du rapport de gestion. Ainsi, lorsque la société établit et publie des comptes abrégés, le droit de poser des questions implique que les actionnaires peuvent demander à être informés des rubriques qui ont été regroupées en un poste unique.

L'article 19 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 23 du projet de loi.

Art. 24 et 25
(art. 20 et 21 de l'amendement)

1. Réduction du capital

Cinq articles de la directive ont trait à la réduction du capital : l'article 30 impose la convocation d'une assemblée générale extraordinaire; l'article 31 vise l'hypothèse où il existe plusieurs catégories d'actions; l'article 32 énonce les garanties à prévoir pour les créanciers; l'article 33 est relatif au régime spécial de la réduction-assainissement; l'article 34 concerne le rapport entre la réduction du capital et le capital social minimum.

2. Bevoegd orgaan

In vergelijking met de oorspronkelijke teksten (Stukken 388/1 en 388/5, 1979-1980) wordt de structuur van de artikelen 72 en 72bis, Venn. W., gewijzigd. In artikel 72, Venn. W., wordt uitgedrukt welk orgaan bevoegd is voor een kapitaalvermindering met name de algemene vergadering en welke regels steeds in acht moeten genomen worden te weten :

- dat het besluit moet genomen worden conform artikel 70, derde lid, Venn. W., of een strengere statutaire bepaling;
- dat artikel 71, Venn. W., moet toegepast worden wanneer er verschillende categorieën van aandelen zijn;
- dat de oproeping de wijze moet vermelden waarop de voorgenomen kapitaalvermindering dient te geschieden;
- dat de oproeping ook het doel van de voorgestelde kapitaalvermindering moet vermelden.

3. Gelijkheid van de aandeelhouders

Daarbij wordt in artikel 72 ook uitdrukkelijk vermeld dat de aandeelhouders die zich in gelijke omstandigheden bevinden op gelijke wijze moeten behandeld worden. Deze bepaling consacreert de bestaande rechtsspraak (Brussel, 8 februari 1927, *Rw. Prat. Soc.*, 1927, nr 2752, blz. 98, noot F. Paridant) en rechtsleer (Van Ryn J., *Principes I*, eerste druk, nr 842, blz. 501; Frédéricq L., *Traité V*, nr 532, blz. 753; Raucq, *Rép. Not.*, *Sociétés Anonymes*, nr 331).

Dit is een bijzondere toepassing van artikel 42 van de tweede richtlijn zoals artikel 52bis, § 1, derde lid, 4e, daar eveneens een bijzondere toepassing van is. Aangestipt kan worden dat artikel 42 van de tweede Richtlijn voor het Duitse recht als het meest belangrijke van de tweede Richtlijn wordt aanzien (Lutter M. en Hommelhoff P., *tijdschrift De N. V.*, feb. 1981, 59/2, « Das Unternehmens und Gesellschaftsrecht in der B. R. D. », blz. 20, vnl. blz. 23).

4. De verschillende wijzen van kapitaalvermindering

Artikel 72bis schrijft de regels voor die in acht moeten genomen worden bij de verschillende wijzen van kapitaalvermindering. In vergelijking met het vroegere recht wordt het systeem van de kapitaalvermindering grondig gewijzigd.

Onder het oude recht kon men zich inderdaad de vraag stellen of een kapitaalvermindering praktisch realiseerbaar was, rekening houdend met het laatste lid van artikel 72, Venn. W., dat bepaalde dat een kapitaalvermindering in geen geval nadeel mag toebrengen aan de rechten van derden (zie Corbiau J., « De la réduction du capital des sociétés anonymes », *Rev. Prat. Soc.* 1914, nr 2410, blz. 178; Hommel noot onder Brussel 8 december 1937, *Rev. Prat. Soc.* 1939, blz. 119; Van Ryn, *Principes I*, eerste druk, nr 843, blz. 502; Fredericq, *Traité V*, nr 529, 750).

a) Kapitaalvermindering door terugbetaling of vrijstelling van stortingsplicht

1e Nieuwe regeling voor de bescherming van derden

Voortaan zullen de derden enkel specifiek beschermd worden bij de kapitaalvermindering door terugbetaling of vrijstelling van de stortingsplicht.

2. Organe compétent

La structure des articles 72 et 72bis, L. C., a été modifiée par rapport aux textes initiaux (Doc. n° 388/1 et 388/5, 1979-1980). L'article 72, L. C., prévoit que la réduction du capital ne peut être décidée que par l'assemblée générale et il énonce les règles qu'il convient d'observer en l'occurrence :

- la décision doit être prise conformément à l'article 70, troisième alinéa, L. C., ou à une disposition statutaire plus stricte;
- il y a lieu d'appliquer l'article 71, L. C., lorsqu'il existe plusieurs catégories d'actions;
- la convocation indique la manière dont la réduction sera opérée;
- la convocation mentionne également le but de la réduction.

3. Egalité des actionnaires

L'article 72, L. C., prévoit en outre que les actionnaires qui se trouvent dans des conditions identiques doivent être traités sur un pied d'égalité. Cette disposition consacre la jurisprudence (Bruxelles, 8 février 1927, *Rev. Prat. Soc.*, 1927, n° 2752, p. 98, note F. Paridant) et la doctrine (J. Van Ryn, *Principes I*, première édition, n° 842, p. 501; L. Frédéricq, *Traité V*, n° 532, p. 753; Raucq, *Rép. Not.*, « Sociétés anonymes », n° 331).

Il s'agit d'une application particulière de l'article 42 de la deuxième directive, de la même manière que l'article 52bis, § 1, troisième alinéa, 4e, en constitue lui aussi une application particulière. Il faut signaler que l'article 42 de la deuxième directive est considéré comme le plus important de cette directive pour le droit allemand (M. Lutter et P. Hommelhoff, rev. *De N. V.*, fév. 1981, 59/2, « Das Unternehmens und Gesellschaftsrecht in der B. R. D. », p. 20 et surtout p. 23).

4. Les différentes techniques de réduction du capital

L'article 72bis, L. C., énonce les règles relatives aux différentes techniques de réduction du capital. Le système de réduction du capital est profondément modifié par rapport au régime antérieur.

Il était en effet permis de se demander si cette opération était réalisable dans la pratique, étant donné que le dernier alinéa de l'article 72, L. C., prévoyait qu'« en aucun cas, la réduction du capital ne peut préjudicier aux droits des tiers » (voir Corbiau, J., « De la réduction du capital des sociétés anonymes », *Rev. prat. soc.*, 1914, n° 2410, p. 178; Hommel, note sous Bruxelles, 8 décembre 1937, *Rev. prat. soc.*, 1939, p. 119; Van Ryn, *Principes I*, première édition, n° 843, p. 502; Frédéricq, *Traité V*, n° 529, p. 750).

a) Réduction du capital par remboursement ou par dispense du versement du solde des apports

1e Nouvelle réglementation pour la protection des tiers

Désormais, les tiers ne jouiront plus d'une protection spécifique qu'en cas de réduction du capital par remboursement ou par dispense du versement du solde des apports.

Artikel 72bis, § 1, Venn. W., heeft betrekking op de gehele of gedeeltelijke vrijstelling van de stortingsplicht en de terugbetaling van de aandeelhouders van hun inbreng ten laste van het kapitaal.

In deze hypothese hebben de vennootschapsschuldeisers wiens vordering ontstaan is en nog niet vervallen is vóór de bekendmaking van het besluit tot kapitaalvermindering, recht om zekerheid te vragen wanneer hun schuldvordering niet onmiddellijk wordt betaald onder aftrek van het disconto.

De huidige tekst volgt artikel 32 van de Richtlijn in de mate dat alleen de schuldeisers wier vordering is ontstaan vóór de openbaarmaking van het besluit van kapitaalvermindering op bijzondere wijze beschermd worden. De schuldeisers wier vordering ontstaan is na de bedoelde openbaarmaking hebben immers met kennis van zaken gecontracteerd.

Verder worden slechts de schuldeisers wier vordering nog niet is vervallen vóór de openbaarmaking bijzonder beschermd, daar waar de oorspronkelijke tekst (Stuk n° 388/1, 1979-1980) ook de schuldeisers wier vordering reeds was vervallen vóór de openbaarmaking van het besluit van kapitaalvermindering op bijzondere wijze beschermde. De bijzondere bescherming voor deze laatste schuldeisers volgde geenszins uit artikel 32 van de Richtlijn; bovendien dreigde daardoor het toepassingsgebied van de bijzondere procedure van artikel 72bis, § 1, Venn. W., in niet onbelangrijke mate uitgebreid te worden terwijl deze schuldeisers reeds in de mogelijkheid zijn hun vordering te doen betalen.

b) *Uitbetaling — geen wederbeleggingsvergoeding, wel disconto*

Opgemerkt kan ook worden dat de betaling aan de schuldeisers gebeurt met aftrek van het disconto en niet met bijbetaling van een wederbeleggingsvergoeding zoals in de vroeger tekst (Stuk n° 388/1, 1979-1980) voorzien was. Hiermee wordt aangesloten bij een bedenking van de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen waarbij enerzijds gewezen wordt op artikel 190, Venn. W., en anderzijds de mening werd uitgedrukt dat het een voordeel is voor de schuldeisers onmiddellijk over de verschuldigde sommen te kunnen beschikken zodat rekening dient gehouden te worden met het disconto.

2º *Procedure bij betwistingen*

Opdat betwistingen de kapitaalvermindering niet op de lange baan zouden worden geschreven, wordt voorzien dat de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel volgens de procedure van het kortgeding (art. 1035 Gerechtelijk Wetboek) uitspraak doet over de noodzaak tot het stellen van een zekerheid. De Voorzitter spreekt zich derhalve alleen uit over de noodzaak een zekerheid te stellen. Al naargelang de vermogenstoestand en de solvabiliteit van de vennootschap, kan de Voorzitter het stellen van een zekerheid afwijzen of een algemene zekerheid toekennen aan de schuldeisers of een individuele zekerheid toekennen aan een schuldeiser.

De zekerheden die gesteld worden bij toepassing van artikel 72bis, Venn. W., met inbegrip van die welke op bevel van de Voorzitter worden gegeven, blijven in elk geval onderworpen aan artikel 445 van de faillissementswet en zouden desgevallend niet tegenstelbaar kunnen verklaard worden aan de failliete boedel.

L'article 72bis, § 1er, L. C., concerne la dispense totale ou partielle du versement du solde des apports et le remboursement aux actionnaires de leur apport à charge du capital.

Dans cette hypothèse, les créanciers de la société dont la créance est née antérieurement à la publication de la décision de réduction du capital et n'est pas encore échue au moment de cette publication ont le droit d'exiger une sûreté quand leur créance n'est pas payée immédiatement, après déduction de l'escompte.

Le texte actuel est conforme à l'article 32 de la directive, dans la mesure où seuls les créanciers dont la créance est née antérieurement à la publication de la décision de réduction du capital bénéficient d'une protection spéciale. Les créanciers dont la créance est née postérieurement à cette publication ont en effet contracté en connaissance de cause.

De plus, seuls les créanciers dont la créance n'est pas encore échue avant la publication de la décision visée bénéficient d'une protection spéciale, alors que le texte initial (Doc. n° 388/1, 1979-1980) accordait cette protection spéciale à tous les créanciers dont la créance était déjà échue avant la publication de la décision de réduction du capital. La protection spéciale de ces derniers créanciers ne résultait aucunement de l'article 32 de la directive; en outre, le champ d'application de la procédure spéciale prévue à l'article 72bis, § 1er, L. C., risquait ainsi d'être étendu considérablement, alors que ces créanciers ont déjà la possibilité d'obtenir le paiement de leur créance.

b) *Paiement — pas d'indemnité de remploi, mais déduction de l'escompte.*

On notera que le paiement des créanciers se fait après déduction de l'escompte, et sans l'indemnité de remploi que prévoyait le texte initial (Doc. n° 388/1, 1979-1980). En effet, on a tenu compte des observations de la Fédération royale des notaires de Belgique qui, d'une part, attirait l'attention sur l'article 190 des lois coordonnées et, d'autre part, faisait remarquer que le fait de disposer immédiatement des sommes dues constituait un avantage pour les créanciers et qu'il convenait dès lors de tenir compte de l'escompte.

2º *Procédure en cas de contestation*

Pour ne pas différer exagérément le règlement des contestations concernant la réduction du capital, il est prévu que le président du tribunal de commerce statue en référé (art. 1035 du Code judiciaire) sur la nécessité de fournir une sûreté. Le président se limite dès lors à cette question. Il peut, en considération de la situation financière et de la solvabilité de la société, rejeter la demande de sûreté, accorder une sûreté générale à l'ensemble des créanciers ou une sûreté individuelle à un de ceux-ci.

Les sûretés constituées en application de l'article 72bis des lois coordonnées, en ce compris celles ordonnées par le président, resteront soumises à l'article 445 de la loi sur les faillites et pourront ainsi être déclarées inopposables à la masse faillie.

b) Kapitaalvermindering tot aanzuivering van verliezen

In § 2 van artikel 72bis wordt tot uitdrukking gebracht dat de regels die gelden voor een kapitaalvermindering door uitkering aan de aandeelhouders of door ontheffing van de stortingsplicht niet van toepassing zijn op de kapitaalvermindering tot aanzuivering van verliezen. Hierbij werd ook het amendement Wathélet (Stuk n° 388/3, 1979-1980) verwerkt, zodat het ook mogelijk is, zonder de bijzondere bescherming van de schuldeisers, een gebonden reserve te stellen tot aanzuivering van een voorzienbaar verlies. De bedoelde reserve is dus onbeschikbaar krachtens de wet.

5. Behoud van het minimumkapitaal

Verder wordt in het laatste lid het zgn. accordeonsysteem gelegaliseerd. Hiermede wordt bedoeld dat een kapitaalvermindering tot aanzuivering van verliezen wel kan plaatsvinden tot beneden het bedrag van het wettelijk minimumkapitaal maar onmiddellijk moet gevolgd worden door een kapitaalverhoging zodat tenminste het minimumkapitaal wordt bereikt.

Zolang de kapitaalverhoging niet is gerealiseerd heeft de kapitaalvermindering tot beneden het wettelijk minimumkapitaal geen gevolg, zodat het oorspronkelijk kapitaal op de balans blijft. Wel moet het besluit in de toelichting op de jaarrekening vermeld worden.

6. Terminologie

Een lid laat opmerken dat het woord « verhoging » in het tweede lid van § 2 van artikel 72bis, Venn. W., moet vervangen worden door het woord « verminderen ».

Rekening houdend met de tekstverbetering worden de artikelen 20 en 21 van het amendement eenparig aangenomen en worden aldus artikelen 24 en 25 van het wetsontwerp.

Art. 26

(art. 22 van het amendement)

Aflossing van het kapitaal

De techniek van de aflossing van het kapitaal is reeds lang gekend (Resteau, *Traité S. A.*, III, 1933, n° 1497, blz. 150) en bestaat hierin dat de kapitaalaandelen tegen hun nominale waarde of hun fractiewaarde aan de aandeelhouders worden terugbetaald door de vennootschap. Deze terugbetaling gebeurt zonder vermindering van het geplaatste kapitaal door middel van sommen die voor uitkering vatbaar zijn waarbij de afgeloste aandelen worden vervangen door bewijzen van deelgerechtigheid (Van Ryn, J., *Principes*, I, eerste druk, 1954, blz. 497 en blz. 502 e.v.).

Het artikel 35 van de tweede Richtlijn schrijft een reglementering voor wanneer aflossing van het kapitaal door de nationale wetgever wordt toegelaten.

Derhalve moet eerst een standpunt ingenomen worden omrent de geboden mogelijkheid in onze wetgeving. Zoals hierboven reeds vermeld, is de techniek van aflossing reeds gekend door de praktijk wat dus pleit voor het gebruik maken van de geboden optie. Bovendien is aflossing slechts mogelijk met uitkeerbare winst zodat deze techniek slechts kan gebruikt worden door welvarende vennootschappen waardoor ook schuldeisers geen nadeel hoeven te vrezen.

b) Réduction du capital en vue d'apurer une perte

Le § 2 de l'article 72bis précise que les règles en vigueur pour une réduction du capital par remboursement aux actionnaires ou par dispense de versement ne s'appliquent pas à la réduction du capital en vue d'apurer une perte. L'amendement de M. Wathélet a également été repris dans ce texte (Doc. n° 388/3, 1979-1980). Il sera donc également possible, sans observer les règles protégeant spécialement les créanciers, de constituer une réserve indisponible en vue d'apurer une perte prévisible. Cette réserve est indisponible en vertu de la loi.

5. Maintien du capital minimum

Le dernier alinéa légalise également le système dit « de l'accordéon ». Cela signifie qu'une réduction du capital en vue d'apurer une perte peut dépasser le montant du capital minimum légal, mais qu'elle doit être suivie immédiatement d'une augmentation du capital permettant d'atteindre à nouveau le montant du capital minimum.

Tant que l'augmentation du capital n'est pas réalisée, la réduction du capital en deçà du montant du capital minimum légal n'a pas d'effet de sorte que le capital initial reste inscrit au bilan. La décision concernant la réduction doit cependant figurer dans l'annexe des comptes annuels.

6. Terminologie

Un membre fait observer que le mot « augmentation » qui figure au deuxième alinéa du § 2 de l'article 72bis des lois coordonnées doit être remplacé par le mot « réduction ».

Les articles 20 et 21 de l'amendement, dont le texte est ainsi corrigé, sont adoptés à l'unanimité et deviennent les articles 24 et 25 du projet de loi.

Art. 26

(art. 22 de l'amendement)

Amortissement du capital

La technique de l'amortissement du capital est connue depuis longtemps (Resteau, *Traité de la société anonyme*, III, 1933, n° 1497, p. 150). Elle consiste dans le remboursement par la société aux actionnaires des actions de capital à leur valeur nominale ou à leur pair comptable, sans réduction du capital souscrit et au moyen de sommes distribuables, les actions amorties étant remplacées par des actions de jouissance (Van Ryn, J., *Principes*, I, première édition, 1954, p. 497 et pp. 502 et suiv.).

L'article 35 de la deuxième directive contient une réglementation applicable lorsque la législation nationale autorise l'amortissement du capital.

Il faut par conséquent considérer tout d'abord l'opportunité de faire usage dans notre législation de la possibilité offerte par la directive. Comme il a été observé ci-dessus, la technique de l'amortissement est déjà pratiquée, ce qui plaide en faveur de l'usage par le législateur de la faculté qui lui est accordée. En outre, l'amortissement ne peut être réalisé qu'à l'aide des bénéfices distribuables; il s'ensuit que cette technique ne peut être employée que par des sociétés prospères, les créanciers n'ayant alors à craindre aucun préjudice.

Met deze gegevens lijkt het wenselijk gebruik te maken van de mogelijkheid die de tweede Richtlijn biedt om te anticiperen op de terugbetaling van de kapitaalaandelen a pari. Normaal kan dit slechts bij de vereffening gebeuren. Dit veronderstelt dus een gezonde vennootschap en is in feite niet meer dan een bijzondere vorm van winstuitkering.

De Belgische regeling wordt door twee hoofdvereisten beheersd nl. inlassing van de techniek in de statuten en toepassing van artikel 77bis, Venn. W.

De verschillende vereisten die gesteld worden zijn de volgende :

De techniek van de aflossing moet in de statuten voorzien worden.

a) *Speciale meerderheid*

Wanneer de oprichtingsakte niet in de mogelijkheid van de aflossing van het kapitaal heeft voorzien, is het besluit om een aflossing van het kapitaal toe te staan, een statutenwijziging. Dit besluit is dan aan dezelfde regels inzake vorm en openbaarheid onderworpen als de andere besluiten die een statutenwijziging inhouden. Desgevallend moet ook hier artikel 71, Venn. W., toegepast worden.

b) *Gewone meerderheid*

Indien de techniek van de aflossing voorzien is in de statuten (oorspronkelijke of gewijzigde), dan is de uitvoering onderworpen aan een besluit van de algemene vergadering in beginsel genomen met gewone meerderheid.

In de oorspronkelijke tekst werd de Europese richtlijn verkeerdelijk geïnterpreteerd en werd ook een bijzondere meerderheid vereist, zelfs wanneer de mogelijkheid van aflossing van het kapitaal in de statuten voorzien was.

Dit standpunt werd uiteindelijk verlaten omdat de aflossing van het kapitaal een bijzondere vorm is van winstuitkering, waartoe door de algemene vergadering normaliter met gewone meerderheid wordt besloten. Bovendien werden derden en aandeelhouders voldoende beschermd door de bekendmaking van een statutaire clausule die de aflossing van het kapitaal toelaat en die ofwel in de oorspronkelijke statuten is ingeschreven ofwel ingevoerd werd met de vereiste van quorum en meerderheid vereist voor wijziging van de statuten.

— Aangezien de aflossing van het kapitaal een bijzondere vorm van winstuitkering is spreekt het voor zich dat alleen de sommen die voor uitkering vatbaar zijn volgens artikel 77bis, Venn. W., voor de aflossing kunnen aangewend worden.

— De aandeelhouders die volledige terugbetaling hebben verkregen van de nominale- of fractiewaarde van hun aandeel blijven aandeelhouders. Zij behouden al hun rechten in de vennootschap met uitzondering van het recht op terugbetaling van hun inbreng bij verdere aflossingen of bij vereffening omdat zij dit reeds bekomen hebben. Zij kunnen evenmin een eerste dividend bekomen dat bestemd is voor de niet afgeloste aandelen. Het bedrag ervan moet door de statuten worden bepaald. Dit eerste dividend vb 5 % van de nominale- of fractiewaarde van de niet afgeloste aandelen of op het niet afgeloste bedrag van het aandeel, is een compensatie voor het feit dat deze aandelen geen terugbetaling hebben bekomen en derhalve hun risico niet hebben zien verminderen.

Compte tenu de ces éléments, il paraît souhaitable d'user de la possibilité offerte par la deuxième directive d'anticiper sur le remboursement au pair des actions de capital. Normalement, ce remboursement ne peut être effectué qu'au moment de la liquidation. Seule une société saine peut donc recourir à cette technique, qui n'est en fait rien de plus qu'une forme particulière de distribution de bénéfices.

La réglementation belge repose sur deux conditions essentielles : l'inscription de la faculté d'amortissement aux statuts de la société et l'application de l'article 77bis des lois coordonnées.

Les conditions à respecter sont les suivantes :

La technique de l'amortissement doit être prévue aux statuts.

a) *Majorité spéciale*

Si l'acte constitutif ne prévoit pas la faculté de recourir à la technique de l'amortissement du capital, la décision d'autoriser un amortissement du capital constitue une modification des statuts de la société. C'est pourquoi cette décision est soumise aux mêmes conditions de forme et de publicité que les autres décisions comportant une modification des statuts. Le cas échéant, il devra également être fait application de l'article 71 des lois coordonnées.

b) *Majorité simple*

Si le recours à la technique de l'amortissement est prévu aux statuts (initiaux ou modifiés), la réalisation de l'amortissement requiert une décision de l'assemblée générale qui est prise, en principe, à la majorité simple.

Le texte initial donnait une interprétation fausse de la directive européenne. En effet, une majorité spéciale était requise, même lorsque les statuts prévoient la possibilité de procéder à un amortissement du capital.

Ce point de vue a finalement été abandonné, étant donné que l'amortissement du capital constitue en fait une forme particulière de distribution de bénéfices et que c'est normalement l'assemblée générale qui décide cette distribution à la majorité simple. En outre, les tiers et les actionnaires bénéficient d'une protection suffisante dans la mesure où une clause autorisant l'amortissement du capital figure aux statuts ou est introduite en respectant les conditions de quorum et de majorité prévues pour la modification des statuts.

— L'amortissement du capital étant une forme particulière de distribution de bénéfices, il est évident que seules peuvent être affectées à l'amortissement les sommes qui sont susceptibles d'être distribuées en vertu de l'article 77bis, L. C.

— Les actionnaires qui ont obtenu le remboursement intégral de la valeur nominale ou du pair comptable de leur action restent actionnaires; ils conservent tous leurs droits au sein de la société, à l'exception du droit au remboursement de leur apport lors d'amortissements ultérieurs ou d'une liquidation, puisqu'ils ont déjà obtenu ce remboursement. Ils ne peuvent pas non plus obtenir de premier dividende réservé aux actions non amorties. Son montant doit être déterminé par les statuts. Ce premier dividende, qui est par exemple égal à 5 % de la valeur nominale ou du pair comptable des actions non amorties ou du montant non encore amorti de l'action, est destiné à compenser le fait que ces actions n'ont pas fait l'objet d'un remboursement et que, par conséquent, le risque qui leur est inhérent n'a pas diminué.

— De volledig afgeloste aandelen worden omgewisseld tegen bewijzen van de deelgerechtigdheid, wat kan gebeuren door nieuwe documenten uit te geven of door overstempling.

Wanneer de afgeloste aandelen vervangen worden door bewijzen van deelgerechtigdheid zullen de statuten moeten aangepast worden wat door het bestuur kan gebeuren vermits het gaat om uitvoering van de beslissing van de algemene vergadering.

Conform met de praktijk wordt bepaald dat de aandelen die voor aflossing in aanmerking kunnen komen alleen door het lot bepaald kunnen worden waardoor alle aandeelhouders een gelijke kans hebben op aflossing (toepassing van art. 42 Richtlijn nl. de gelijkheid van de aandeelhouders).

Artikel 22 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 26 van het wetsontwerp.

Art. 27

(art. 23 van het amendement)

Inhoud jaarverslag

Dit artikel wijzigt artikel 77, Venn. W., rekening houdend met artikel 46 van de vierde Richtlijn en artikel 303 van het ontwerp n° 387 (1979-1980).

Het jaarverslag moet duidelijk onderscheiden worden van de toelichting die een bestanddeel is van de jaarekening naast de balans en de resultatenrekening.

In het jaarverslag zal dan ondermeer de verantwoording moeten uitgedrukt worden van het gebruik van het toegebrachte kapitaal, de verwerving van eigen aandelen en zal desgevallend informatie worden verstrekt over de inbreng in natura. Het jaarverslag leek daarvoor een meer aangepast informatiekanaal dan een publicatie in het *Belgisch Staatsblad* zoals oorspronkelijk i.v.m. inbrengen in natura binnen het raam van het toegebrachte kapitaal was voorgesehen.

Een lid wijst erop dat de wijzigingen aan artikel 77, Venn. W., mogelijk de belangen kunnen dienen van personen die aandelen wensen te kopen van de betrokken vennootschap maar hij wijst erop dat dit artikel, voornamelijk in een periode van economische moeilijkheden, beheerders en commissarissen verplicht informatie te geven, ook al zou die kunnen schaden aan de kredietwaardigheid van de vennootschap. Moet werkelijk in deze zin gelegifereerd worden?

De Regering antwoordt dat de vierde Richtlijn tot deze openbaarheid verplicht. Een zekere discretie blijft echter in elk geval toegelaten wanneer gewichtige belangen van de vennootschap aan de orde zijn.

Het jaarverslag moet o.m. een commentaar op de jaarekening bevatten met het oog op een getrouwe uiteenzetting van de evolutie van de gang van zaken en de situatie van de vennootschap.

Een lid stelt de vraag naar wat men moet begrijpen onder de uitdrukking « op een getrouwe wijze ».

Het woord « getrouw » werd overgenomen uit artikel 46 van de vierde Richtlijn. Het gaat om een principiële regeling die de delegaties van het Verenigd Koninkrijk en Ierland in het bijzonder hebben willen inschrijven in de tekst van de Richtlijn. Dit artikel heeft betrekking op de getrouwheid van het rapport met betrekking tot de realiteit van de patrimoniale toestand van de vennootschap.

— Les actions entièrement amorties sont échangées contre des actions de jouissance, ce qui peut se faire par l'émission de nouveaux documents ou par un nouvel estamplage.

Si les actions amorties sont remplacées par des actions de jouissance, les statuts doivent être adaptés. Cette adaptation peut être effectuée par le conseil d'administration, étant donné qu'il s'agit de l'exécution d'une décision de l'assemblée générale.

Il est prévu, conformément à ce qui se fait dans la pratique, que le sort devra désigner les actions devant être amorties, de manière à ce que tous les actionnaires aient une chance égale (application de l'art. 42 de la directive concernant le traitement égal des actionnaires).

L'article 22 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 26 du projet.

Art. 27

(art. 23 de l'amendement)

Contenu du rapport de gestion

Cet article modifie l'article 77, L. C., compte tenu notamment de l'article 46 de la quatrième directive et de l'article 303 du projet n° 387 (1979-1980).

Il importe de ne pas confondre le rapport de gestion et l'annexe, qui fait partie des comptes annuels au même titre que le bilan et le compte de résultats.

Le rapport de gestion devra contenir entre autres une justification de l'utilisation du capital autorisé et de l'acquisition d'actions propres et il fournira éventuellement des informations sur les apports en nature. Il a paru plus indiqué de communiquer ces données par la voie du rapport de gestion que par une publication au *Moniteur belge*, comme il était prévu initialement en ce qui concerne les apports en nature dans les limites du capital autorisé.

Un membre fait observer que les modifications à l'article 77, L. C., serviront peut-être les intérêts des personnes qui envisagent d'acheter des actions de la société concernée, mais il souligne que, surtout dans une période de difficultés économiques, cet article oblige les administrateurs et les commissaires à communiquer des informations qui pourraient nuire au crédit de la société. Faut-il vraiment légiférer en ce sens?

Le Gouvernement répond que la quatrième directive impose cette obligation de publicité; une certaine discrétion restera de toute façon autorisée si des intérêts majeurs de la société sont en cause.

Le rapport de gestion devra comporter « un commentaire sur les comptes annuels en vue d'exposer d'une manière fidèle l'évolution des affaires et la situation de la société ».

Un membre demande ce qu'il faut entendre par « d'une manière fidèle ».

Le mot « fidèle » est emprunté au texte même de l'article 46 de la quatrième directive. Il s'agit d'une règle de principe que les délégations britannique et irlandaise, plus particulièrement, ont souhaité voir inscrire dans le texte de la directive. Ce terme vise la fidélité par rapport à la réalité de la situation patrimoniale de la société.

Een lid onderstreept dat de beheerders de verplichting hebben om een commentaar op te maken die zo exact mogelijk is. Wat men van hen vraagt is oprechtheid, rekening houdend met de informatie waarover zij beschikken. Vergissingen impliceren niet noodzakelijkerwijze een gebrek aan getrouwheid.

Terminologie

Een lid onderstreept dat de « gewichtige belangen » die het ontbreken van vermelding van « informatie omtrent de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling » zouden kunnen rechtvaardigen, ook hier slechts de gewichtige belangen van de vennootschap kunnen zijn en in geen geval deze van de beheerders. De woorden « van de vennootschap » worden aan de tekst toegevoegd. De commissie is van mening dat de opmerking van het lid gerechtvaardigd is.

Tengevolge van de opmerkingen van een lid worden, in de Franse tekst, de woorden « conditions susceptibles » vervangen door de woorden « circonstances susceptibles » wat overigens conform is aan de Nederlandstalige versie waarin het woord « omstandigheden » werd gebruikt.

In het vijfde lid van artikel 77, Venn. W., wordt de inhoud vermeld die vereist is ingeval van verwerving van eigen aandelen. Teneinde conform te zijn met artikel 22, § 2, C) van de tweede Richtlijn moet bij het 3^e tussen de woorden « verkregen » en « aandelen » de woorden « of overgedragen » worden toegevoegd.

Met deze toevoeging wordt artikel 23 van het amendement aangenomen en wordt aldus artikel 27 van het wetsontwerp.

Art. 28

(art. 24 van het amendement)

Winstuitkering

1. In dit artikel worden de voorwaarden omschreven waarbinnen uitkeringen, nl. dividenden en tantièmes, mogen gebeuren.

Verschillende versies van artikel 77bis, Venn. W., werden reeds voorgesteld door de vroegere Regering (Stukken n° 388/1 en 388/5, 1979-1980).

De eerste twee leden van de oorspronkelijke tekst luidden als volgt :

« Aan de aandeelhouders mag geen dividend worden uitgekeerd indien op de datum van afsluiting van het laatste boekjaar het netto-actief, zoals blijkt uit de jaarrekening, is gedaald of ingevolge de uitkering zou dalen beneden het bedrag van het gestorte kapitaal, vermeerderd met het in artikel 77, vierde lid, bedoelde reserve en, in voorkomend geval, met de reserves die volgens de wet of de statuten niet mogen worden uitgekeerd.

Het bedrag van een dividendumtkeering mag niet hoger zijn dan het bedrag van de resultaten van het laatste afgesloten boekjaar, vermeerderd met de overgebrachte winst en met de bedragen die zijn onttrokken aan de daarvoor beschikbare reserves, en verminderd met het overgebrachte verlies en met de volgens artikel 77 en, in voorkomend geval, volgens de wet of de statuten aan de reserves toegevoegde bedragen. »

Un membre souligne que les administrateurs sont tenus de fournir un commentaire qui soit le plus exact possible; on exige d'eux d'être sincères, compte tenu des informations dont ils disposent. Des erreurs n'impliquent pas nécessairement une infidélité.

Terminologie

Un membre souligne que les « intérêts majeurs » qui pourraient justifier le défaut de mention « des indications sur les circonstances susceptibles d'avoir une influence notable sur le développement de la société » ne peuvent en l'occurrence qu'être ceux de la société et en aucun cas ceux des administrateurs. Les mots « de la société » sont ajoutés au texte; la Commission considère en effet que la remarque du membre est justifiée.

A la suite d'une remarque faite par un membre, les mots « conditions susceptibles » sont remplacés par les mots « circonstances susceptibles », qui correspondent d'ailleurs à la version néerlandaise « omstandigheden ».

Le cinquième alinéa de l'article 77, L. C., énumère les informations qui doivent figurer dans le rapport de gestion en cas d'acquisition d'actions propres. En vue de mettre le texte en concordance avec l'article 22, § 2, C, de la deuxième directive, il y a lieu de compléter le 3e par les mots « ou cédées ».

L'article 23 de l'amendement ainsi complété est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 27 du projet de loi.

Art. 28

(art. 24 de l'amendement)

Distribution de bénéfices

1. Cet article définit les conditions dans lesquelles la distribution de dividendes et de tantièmes peut se faire.

Le Gouvernement de l'époque a présenté plusieurs versions de l'article 77bis des L. C. (Doc. n° 388/1 et 388/5, 1979-1980).

Les deux premiers alinéas du texte initial étaient libellés comme suit :

« Aucune distribution de dividendes ne peut être faite aux actionnaires lorsqu'à la date de clôture du dernier exercice, l'actif net tel qu'il résulte des comptes annuels est ou deviendrait, à la suite d'une telle distribution, inférieur au montant du capital libéré augmenté du fonds de réserve prévu à l'article 77, quatrième alinéa, et, le cas échéant, des réserves que la loi ou les statuts ne permettent pas de distribuer.

Le montant d'une distribution de dividendes ne peut excéder le montant des résultats du dernier exercice clôturé, augmenté des bénéfices reportés ainsi que des prélevements effectués sur des réserves disponibles à cet effet et diminué des pertes reportées ainsi que des sommes portées en réserve en vertu de l'article 77 et, le cas échéant, de la loi ou des statuts. »

Een latere versie (Stuk nr 388/5, 1979-1980) luidde als volgt :

« Winst mag alleen dan worden uitgekeerd wanneer, na deze uitkering, het totaal van de beschikbare reserve, van de belastingsvrije reserve en van het overgedragen resultaat, gelijk is aan of groter dan het totaal van :

1° het nog niet afgeschreven bedrag van de activa die niet voor gerechtelijke tegelijking vatbaar zijn;

2° het nog niet afgeschreven bedrag van de kosten van oprichting en uitbreiding;

3° behoudens in uitzonderings gevallen te vermelden en te motiveren in de toelichting, het nog niet afgeschreven bedrag van kosten van onderzoek en ontwikkeling. »

De Commissie is van oordeel dat een negatieve formulering zoals deze in de tweede versie voorkomt niet wenselijk is.

In de uiteindelijke tekst wordt in het eerste lid het artikel 15, 1, a), van de tweede Richtlijn hernoemd en wordt het winstbegrip statisch benaderd nl. in relatie tot het kapitaal en de reserves.

Het bepaalt het bedrag waaronder het netto-actief niet mag dalen als gevolg van uitkeringen. Dit komt op hetzelfde neer als de dynamische benadering vanuit de resultatenrekening (art. 15, 1, C, tweede richtlijn) dat het maximale bedrag van de uitkering bepaalt.

Teneinde de tekst niet bovenmatig te verzwaren werd geopteerd om in de tekst slechts één benaderingswijze uit te drukken.

Het bedrag boven het geplaatste kapitaal, vermeerderd met de gebonden wettelijke of statutaire reserves, is immers gelijk aan het resultaat van het afgesloten boekjaar, vermeerderd met de overgebrachte winst en met de bedragen die zijn onttrokken aan de daarvoor beschikbare reserves en verminderd met het overgebrachte verlies en de gebonden wettelijke of statutaire reserves. D.w.z. dat het netto-actief niet door uitkering mag aangetast worden waardoor het zou dalen beneden het peil van het kapitaal vermeerderd met de volgens de wet of de statuten onbeschikbare reserves (Ronse, J., *De op til zijnde wijziging van het vennootschapsrecht*, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid, Studiedag 24 april 1981, blz. 44).

Opgemerkt moet nog worden dat volgens de wetgeving op de boekhouding en de jaarrekening op de passiefzijde van de balans het geplaatste kapitaal verminderd wordt met het bedrag van het nog niet gestorte kapitaal (koninklijk besluit van 8 oktober 1976).

2. Netto-actief

Teneinde ook elke twijfel weg te nemen wordt in de wet bepaald wat onder het netto-actief dient begrepen te worden nl. het geheel van het actief zoals blijkt uit de balans verminderd met de voorzieningen en schulden.

Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de belangrijke vraag van een lid aangezien dit begrip verschillende malen voorkomt in de gecoördineerde wetten (zie artikelen 103 en 104, Venn. W.).

3. Uitkeerbare winst

De aandacht moet erop gevestigd worden dat de begrippen winst en uitkeerbare winst niet altijd identiek zijn. Er dient rekening gehouden te worden met de artikelen 34 en 37 van de vierde Richtlijn. Dit werd in het derde lid van arti-

Une version ultérieure (Doc. n° 388/5, 1979-1980) était libellée comme suit :

« Un bénéfice ne peut être distribué que pour autant que, après cette distribution, le total de la réserve disponible, des réserves immunisées et du résultat reporté reste égal ou supérieur au total des éléments suivants :

1° le montant non encore amorti des actifs non susceptibles de réalisation forcée;

2° le montant non encore amorti des frais d'établissement;

3° sauf cas exceptionnel à mentionner et à justifier dans l'annexe, le montant non encore amorti des frais de recherche et de développement. »

La Commission estime qu'il ne convient pas d'employer une formulation aussi négative que celle qui figure dans la deuxième version.

Le premier alinéa du texte définitif reproduit l'article 15, 1, a) de la deuxième directive. La notion de bénéfice est considérée de manière statique, c'est-à-dire en fonction du capital et des réserves.

Il fixe le minimum auquel l'actif net ne peut être inférieur à la suite d'une distribution. On aboutit ainsi à la même solution qu'en appliquant l'approche dynamique (art. 15, 1, C, de la deuxième directive) basée sur les comptes de résultats, qui fixe le montant maximum de la distribution.

Afin de ne pas trop alourdir le texte, il a été décidé de n'exprimer qu'une seule approche.

En effet, l'excédent du capital libéré, augmenté des réserves légales ou statutaires indisponibles, est égal au résultat de l'exercice comptable clôturé augmenté des bénéfices reportés et des prélèvements sur réserves disponibles à cet effet et diminué des pertes reportées et des réserves légales ou statutaires indisponibles. En résumant on peut dire que l'actif net ne peut être diminué par des distributions qui auraient pour effet de le ramener à un niveau inférieur à celui du capital augmenté des réserves légalement ou statutairement indisponibles (Ronse, J., *De op til zijnde wijziging van het vennootschapsrecht*, Centrum voor Fiscale Wetenschappen en Bedrijfsbeleid, Journée d'études du 24 avril 1981, p. 44).

D'autre part, il convient de faire observer que, conformément à la législation sur la comptabilité et les comptes annuels des entreprises, le capital souscrit figurant au passif du bilan est diminué du montant du capital non encore libéré (arrêté royal du 8 octobre 1976).

2. Actif net

Afin de ne laisser subsister aucun doute à ce sujet, la loi précise ce qu'il faut entendre par actif net. Il s'agit du total de l'actif tel qu'il figure au bilan, déduction faite des provisions et dettes.

La loi rencontre ainsi la question pertinente d'un membre; en effet, cette notion revient à plusieurs reprises dans les lois coordonnées (voir les articles 103 et 104, L. C.).

3. Bénéfice distribuable

Il convient d'attirer l'attention sur le fait que les notions de bénéfice et de bénéfice distribuable ne coïncident pas toujours. Il faut tenir compte des articles 34 et 37 de la quatrième directive, ce que fait le troisième alinéa de l'arti-

kel 77bis, Venn. W., tot uiting gebracht. Voor de uitkering van dividenden en tantièmes mag het netto-actief niet omvatten :

1° het nog niet afgeschreven bedrag van de kosten van oprichting en uitbreiding;

2° behoudens in uitzonderingsgevallen, te vermelden en te motiveren bij de jaarrekening, het nog niet afgeschreven bedrag van de kosten van onderzoek en ontwikkeling.

Dit lid is evenwel slechts van toepassing voor zover de bedoelde oprichtingskosten niet ten laste van de resultatenrekening van het lopende boekjaar komen (koninklijk besluit van 8 oktober 1967, bijlage, hoofdstuk I, I, 1) en voor zover de kosten van onderzoek en ontwikkeling onder de activa zijn opgenomen.

Opgemerkt kan worden dat uit de tweede Richtlijn zelf (art. 15, 1) het verbod voortvloeit van zgn. bouwrenten, d.w.z. renten die krachtens de statuten tijdens de beginperiode van de onderneming onafhankelijk van de beschikbare winst aan de aandeelhouders kunnen worden uitgekeerd. Dit werd overigens in België nooit geoorloofd beschouwd (Van Ommeslaghe, P., La distribution de dividendes intercalaires par les sociétés commerciales, *Rev. prat. soc.*, 1958, n° 4764, blz. 225).

Een lid stelt de vraag naar de betekenis van de uitzonderingsgevallen in het 2° van het derde lid.

De Regering antwoordt na contact genomen te hebben met de Commissie van de Europese Gemeenschap, dat in bepaalde gevallen toch winst kan uitgekeerd worden ook al zijn de kosten van onderzoek en ontwikkeling nog niet afgeschreven nl. wanneer deze kosten omvangrijk zijn en voortdurend hernieuwd worden, maar toch met een zeer grote waarschijnlijkheid, positief resultaat zullen afwerpen. Gedacht zou kunnen worden aan de investeringen in de aeronautica, de electronica, de farmaceutische industrie.

Voor de duidelijkheid wordt in het derde lid de woorden « in geen geval » vervangen door « niet ».

Een cijfervoorbeeld ter verduidelijking :

Toepassing van artikel 77bis, Venn. W.

4. Voorbeeld

De toestand van de vennootschap ziet er als volgt uit :

Activa. — Actif

Oprichtingskosten. — Frais d'établissement	4	
Immateriële vaste activa (kosten voor onderzoek en ontwikkeling). — Immobilisations incorporelles (frais de recherche et de développement)	6	
Materiële vaste activa. — Immobilisations corporelles	400	
Vorderingen. — Créesances	200	
Voorraden. — Stocks	390	
		1 000

Passiva. — Passif

Kapitaal. — Capital	200
Reserves. — Réserves	200
— wettelijke reserve. — réserve légale	50
— niet-beschikbare reserves. — réserves indisponibles	50
— beschikbare reserves. — réserves disponibles	100
Overgedragen verlies. — Perte reportée	50
Voorzieningen voor risico's en lasten. — Provisions pour risques et charges	75
Schulden. — Dettes	575
	1 000

Toepassing van artikel 77bis, eerste en tweede lid, Venn. W.

Netto-actief :

totaal van de activa	1 000
----------------------	-------

cle 77bis, L. C. Pour la distribution de dividendes et de tantièmes, l'actif net ne peut comprendre :

1° le montant non encore amorti des frais d'établissement;

2° sauf cas exceptionnel à mentionner et à justifier dans l'annexe aux comptes annuels, le montant non encore amorti des frais de recherche et de développement.

Toutefois, cet alinéa ne s'applique que pour autant que les frais d'établissement ne soient pas à charge du compte de résultats de l'exercice en cours (arrêté royal du 8 octobre 1976, annexe, chapitre I, I, 1) et pour autant que les frais de recherche et de développement soient comptabilisés à l'actif.

Remarquons que la deuxième directive elle-même (art. 15, 1) interdit de verser des intérêts dits « intercalaires », c'est-à-dire des intérêts qui, en vertu des statuts, peuvent être distribués aux actionnaires pendant la période de démarrage de l'entreprise, indépendamment de l'existence de bénéfices disponibles. En Belgique, le versement de tels intérêts a d'ailleurs toujours été considéré comme illicite (Van Ommeslaghe, P., « La distribution de dividendes intercalaires par les sociétés commerciales », *Rev. prat. soc.*, 1958, n° 4764, p. 225).

Un membre demande ce qu'il faut entendre par les « cas exceptionnels » visés au 2° du troisième alinéa.

Après avoir consulté la Commission des Communautés européennes, le Gouvernement précise que, dans certains cas, des bénéfices peuvent être distribués même si les frais de recherche et de développement ne sont pas encore amortis, c'est-à-dire lorsqu'il s'agit de frais considérables qui doivent être renouvelés constamment, mais dont il est très probable qu'ils auront un résultat positif. On pourrait citer à cet égard les investissements dans l'aéronautique, l'électronique et l'industrie pharmaceutique.

Par souci de clarté, les mots « en aucun cas » figurant au troisième alinéa sont supprimés.

Un exemple chiffré facilitera la compréhension :

Application de l'article 77bis, L. C.

4. Exemple

La situation de la société se présente comme suit :

Application de l'article 77bis, premier et deuxième alinéas, L. C.

Actif net :

actif total	1 000
-------------	-------

verminderd met :

— voorzieningen voor risico's en lasten	— 75
— schulden	— 575
	350

te vergelijken met : kapitaal	200
vermeerderd met niet-uitkeerbare reserves (wettelijke reserve + niet-beschikbare reserves)	300
	300

Er is derhalve, vóór de toepassing van het derde lid een winst van 50. Dit cijfer is overigens gelijk aan het bedrag van de beschikbare reserves verminderd met het overgedragen verlies.

Toepassing van artikel 77bis, derde lid, Venn. W.

Voor de berekening van het bedrag van de voor uitkering vatbare winst is er een bijkomende beperking. Het netto-actief (350), zoals bepaald krachtens het eerste lid, moet worden verminderd met het bedrag van de niet-afgeschreven :

— oprichtingskosten	— 4	350
— kosten voor onderzoek en ontwikkeling	— 6	— 10
	— 10	340

Te vergelijken met het bedrag van het kapitaal en de niet-uitkeerbare reserves (300) :

340	
— 300	
40 = bedrag van de uitkeerbare winst.	

5. Terugvordering van ten onrechte uitgekeerde dividenden

Zoals de doctrine en de rechtspraak onder het vroegere recht reeds aannam, kunnen dividenden die werden uitgekeerd in strijd met artikel 77bis, Venn. W., slechts teruggevorderd worden wanneer de vennootschap bewijst dat de aandeelhouders kennis hadden van deze onregelmatige uitkeringen (zie referenties bij Ronse, J. et Van Hulle, K., m.m.v., Nelissen, J. M., Van Bruystegem, B., *Overzicht van rechtspraak 1968-1977 vennootschappen T. P. R.*, 1978, n° 246, blz. 856).

Hieraan wordt nu toegevoegd in artikel 77bis, laatste alinea, Venn. W., dat hetzelfde ook geldt wanneer de ontvanger, gezien de omstandigheden, van de onregelmatigheid niet onkundig kon zijn.

Met andere woorden wanneer uitkeringen in strijd met de goede trouw in objectieve zin, wat door de rechter in concreto dient te worden nagegaan (vgl. art. 63bis; Ronse, J., *De vennootschapswetgeving*, 1973, n° 359, blz. 192; Simont, L., La loi du 6 mars 1973 modifiant la législation relative aux sociétés commerciales, *Rev. prat. soc.*, 1975 n° 5 812, rand n° 59, blz. 60), werden ontvangen kunnen deze teruggevorderd worden. Maar de vennootschap moet dit bewijzen.

Rekening houdend met de aangegeven tekstverbetering wordt artikel 24 van het amendement eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 28 van het wetsontwerp.

diminué des :

— provisions pour risques et charges	— 75
— dettes	— 575
	350

à comparer au capital	200
augmenté des réserves non distribuables (réserve légale + réserves indisponibles)	100
	300

Avant application du troisième alinéa, il y a donc un bénéfice de 50. Ce chiffre correspond d'ailleurs au montant des réserves disponibles diminué de la perte reportée.

Application de l'article 77bis, troisième alinéa, L. C.

Pour calculer le montant des bénéfices distribuables, il faut appliquer une restriction supplémentaire. L'actif net (350), tel qu'il a été déterminé conformément au premier alinéa, doit être diminué du montant non amorti :

— des frais d'établissement	— 4	350
— des frais de recherche et de développement	— 6	— 10
	— 10	340

A comparer à la somme du capital et des réserves non distribuables (300) :

340	
— 300	
40 = montant des bénéfices distribuables.	

5. Répétition des dividendes distribués en contravention des dispositions légales

Ainsi que la doctrine et la jurisprudence l'admettaient déjà sous l'empire de la législation antérieure, les dividendes distribués en contravention de l'article 77bis, L. C., ne peuvent être répétés que si la société apporte la preuve que l'actionnaire avait connaissance de l'irrégularité de leur distribution (voir références dans Ronse, J., et Van Hulle, K., avec la coll. de Nelissen, J. M., et Van Bruystegem, B., « Overzicht van rechtspraak 1968-1977 vennootschappen », T. P. R., 1978, n° 246, p. 856).

Désormais, l'article 77bis, dernier alinéa, prévoit en outre qu'il en va de même lorsque, compte tenu des circonstances, le bénéficiaire ne pouvait ignorer cette irrégularité.

En d'autres termes, les dividendes distribués peuvent être répétés lorsqu'ils ont été perçus au mépris de la bonne foi comprise dans un sens objectif, ce qu'il appartiendra au juge d'apprécier de manière concrète (cf. art. 63bis; Ronse, J., *De vennootschapswetgeving*, 1973, n° 359, p. 192; Simont, L., « La loi du 6 mars 1973 modifiant la législation relative aux sociétés commerciales », *Rev. prat. soc.*, 1975, n° 5 812, en marge du n° 59, p. 60). C'est cependant à la société qu'incombe la charge de la preuve.

Compte tenu de la correction de texte indiquée, l'article 24 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 28 du projet de loi.

Art. 29

(art. 25 van het amendement)

Interimdividend

In het nieuwe artikel 77ter worden de regels bepaald voor de uitkering van tussentijdse dividenden, ter uitvoering van artikel 15 en 16 van de tweede Richtlijn.

De techniek van het uitkeren van interimdividenden, dit zijn dus voorschotten op het definitieve dividend, is reeds lang gekend en heeft tot doel de aandelen aantrekkelijker te maken voor de beleggers.

Tot nog toe was deze uitkering wettelijk niet duidelijk geregeld. Wel werd aangenomen dat de statuten dit moesten voorzien en dat de uitkeringen beperkt bleven tot de winsten van het lopend boekjaar.

De vereiste statutaire clausule wordt ook in het nieuwe artikel 77ter opgenomen. Hebben de oorspronkelijke of gewijzigde statuten de techniek van de uitkering van voorschotten op dividenden voorzien dan behoort het tot de bevoegdheid van de raad van beheer om tot uitkering over te gaan onder haar verantwoordelijkheid. Zowel de beslissing tot uitkering als de omvang en het ogenblik van de uitkering van het interimdividend behoort dan tot de bevoegdheid van de raad van beheer.

Met betrekking tot de sommen die voor de uitkering van een interimdividend kunnen aangewend worden, werden verschillende teksten voorgelegd (Stukken n° 388/1 en 388/5, 1979-1980). De oorspronkelijke teksten werden evenwel enerzijds te eng maar anderzijds ook te ruim bevonden. Te eng omdat de uitkering slechts kan gebeuren met winst van het lopende boekjaar; te ruim omdat geen rekening werd gehouden met de verplichte wettelijke of statutaire reserves.

Aansluitend bij het amendement van de heer L. Olivier (Stuk n° 388/12-IV, 1979-1980) wordt geopteerd voor de mogelijkheid om ook rekening te houden met de overgedragen winst van vorige boekjaren. Vrije reserves mogen evenwel niet aangewend worden voor de uitkering van tussentijdse dividenden. De bevoegdheid van de algemene vergadering m.b.t. de winstbestemming moet immers door de raad van beheer geërbiedigd worden.

Aan de andere kant dient bij de uitkering van een interimdividend rekening gehouden te worden met de wettelijke of statutaire reserves die op het einde van het lopend boekjaar moeten gevestigd worden.

Teneinde een en ander duidelijk tot uiting te brengen wordt de tekst verder verfijnd en de tekst in fine van het tweede lid wordt :

« zonder onttrekking aan, hetzij reserves die zijn samengesteld, hetzij reserves die moeten worden samengesteld krachtens een wettelijke of statutaire bepaling. »

Tot uitkering van interimdividend mag verder slechts worden overgegaan wanneer de raad van beheer aan de hand van een staat van actief en passief heeft vastgesteld dat er voldoende winst is.

Op vraag van een lid wordt door de Regering toegelicht dat de staat van actief en passief geen bepaalde vorm moet aannemen met het oog op de boekhouding maar dat deze volgens boekhoudkundige beginselen voldoende klaar dient te zijn om de commissaris toe te laten controle uit te oefenen.

Die staat van actief en passief moet ook door de commissaris nagezien worden.

Art. 29

(art. 25 de l'amendement)

Acompte sur dividende

Le nouvel article 77ter détermine les règles à suivre pour la distribution d'acomptes sur dividendes, en exécution des articles 15 et 16 de la deuxième directive.

La technique qui consiste à distribuer des acomptes, c'est-à-dire des avances sur le dividende définitif, est connue depuis longtemps; son but est de rendre les actions plus attrayantes pour les investisseurs.

Jusqu'à présent, toutefois, cette distribution ne faisait pas encore l'objet d'une réglementation claire par la loi. On admettait cependant que les statuts devaient prévoir le cas et qu'il convenait de limiter les distributions aux bénéfices de l'exercice en cours.

La clause statutaire requise est également reprise dans le nouvel article 77ter. Si les statuts originaux ou modifiés ont prévu la technique consistant à distribuer des acomptes sur dividendes, c'est au conseil d'administration qu'il appartient de procéder sous sa responsabilité à la distribution. Tant la décision de procéder à une distribution d'acompte que le montant et le moment de cette distribution relèvent de la compétence du conseil d'administration.

En ce qui concerne les sommes pouvant être affectées à la distribution d'un acompte, plusieurs textes ont été proposés (Doc. n°s 388/1 et 388/5, 1979-1980). Toutefois, certains ont estimé que les textes initiaux avaient une portée trop étroite tandis que d'autres estimaient qu'ils avaient une portée trop large. Trop étroite, parce que la distribution ne peut avoir lieu qu'en cas de bénéfice au terme de l'exercice en cours; trop large, parce qu'il n'avait pas été tenu compte des réserves légales ou statutaires.

S'inspirant de l'amendement de M. L. Olivier (Doc. n° 388/2-IV, 1979-1980), la Commission opte pour la possibilité de tenir compte également du bénéfice reporté d'exercices antérieurs. Les réserves disponibles ne peuvent toutefois pas être affectées à la distribution d'acomptes sur dividendes. En effet, la compétence de l'assemblée générale en ce qui concerne l'affectation des bénéfices doit être respectée par le conseil d'administration.

D'autre part, lors de la distribution d'un acompte sur dividende, il faut tenir compte des réserves à constituer à la fin de l'exercice en cours en vertu d'une disposition légale ou statutaire.

Afin de préciser clairement ce qui précède, la fin du deuxième alinéa est modifié comme suit :

« à l'exclusion de tout prélèvement soit sur des réserves constituées soit sur des réserves à constituer en vertu d'une disposition légale ou statutaire. »

En outre, il ne peut être distribué d'acompte sur dividende que si, sur le vu d'un état résumant la situation active et passive, le conseil d'administration constate que le bénéfice est suffisant.

En réponse à la question d'un membre, le Gouvernement précise que l'état résumant la situation active et passive ne devra pas revêtir une forme déterminée dans la comptabilité, mais qu'il devra seulement être suffisamment clair au regard des principes comptables pour permettre au commissaire d'exercer son contrôle.

Cet état résumant la situation active et passive doit être vérifié par le commissaire.

Hierbij werd het meer geschikt geacht de bevindingen van de commissaris die de staat van actief en passief controleert op te nemen in het jaarlijks controleverslag van de commissaris veeleer dan hiervoor te verwijzen naar de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* zoals voorheen voorzien was (Stuk nr 388/5, 1979-1980).

In verwijzing naar het advies van de Raad van State (Stuk nr 388/1, 1979-1980, blz. 38) laten de juridische adviseurs opmerken dat een dividend zou kunnen uitgekeerd worden in strijd met artikel 77ter, Venn. W., wanneer de verplichte aanrekening van de voorschotten niet regelmatig gebeurd is.

Deze inbreuk zal niet noodzakelijkerwijze verbonden zijn met een inbreuk op artikel 77bis, Venn. W. De Regering en de commissie zijn van mening dat aan het laatste lid de woorden « of elk dividend » dient toegevoegd te worden.

Artikel 25 van het amendement wordt met de aangebrachte verbeteringen eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 29 van het wetsontwerp.

Art. 30

(art. 26 van het amendement)

Artikel 78, 4°, Venn. W., wordt terminologisch aangepast aan artikel 77 zoals gewijzigd door artikel 27 van de commissietekst.

Artikel 26 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 30 van het wetsontwerp.

Art. 31

(art. 27 van het amendement)

Artikel 79, Venn. W., wordt eveneens terminologisch aangepast aan artikel 77, Venn. W., zoals gewijzigd door artikel 27 van de commissietekst en aan artikel 65 zoals gewijzigd door artikel 21 van de commissietekst.

Artikel 27 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 31 van het wetsontwerp.

Art. 32

(art. 28 van het amendement)

1. *Openbaarmaking jaarrekening - jaarverslag - controleslagen*

Aanvullingen bij artikel 80, Venn. W.

In plaats van de conclusie dient het volledig verslag te worden neergelegd van de commissarissen en/of van de commissaris-revisor. Daarenboven zal naast de jaarrekening eveneens het jaarverslag moeten neergelegd worden op de griffie van de Rechtbank van Koophandel. Deze laatste verplichting geldt niet indien iedereen inzage kan nemen van het jaarverslag op de maatschappelijke zetel of zelfs schriftelijk en kosteloos een geheel of gedeeltelijk afschrift van dit jaarverslag kan bekomen. Een gedeeltelijk afschrift moet minstens de gegevens bevatten vermeld in artikel 77, vierde en vijfde lid.

Een lid stelt de vraag of het mogelijk is bij toepassing van het nieuwe vierde lid van artikel 80 het jaarverslag nog ter griffie neer te leggen wanneer de stock van het jaarverslag op de maatschappelijke zetel uitgeput is.

A cet égard, il a été jugé préférable de reprendre les constatations du commissaire chargé de vérifier l'état résumant la situation active et passive dans le rapport de contrôle annuel du commissaire plutôt que de renvoyer aux annexes du *Moniteur belge*, comme cela était prévu précédemment (Doc. n° 388/5, 1979-1980).

Se référant à l'avis du Conseil d'Etat (Doc. n° 388/1, p. 38, 1979-1980), les conseillers juridiques font remarquer qu'un dividende pourrait être distribué en violation de l'article 77ter, L. C., si l'imputation obligatoire des acomptes n'a pas été effectuée régulièrement.

Cette infraction ne s'accompagnerait pas nécessairement d'une infraction à l'article 77bis, L. C. Le Gouvernement et la Commission estiment qu'il convient d'insérer les mots « ou tout dividende » dans le dernier alinéa.

L'article 25 de l'amendement, corrigé ainsi qu'il est indiqué ci-dessus, est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 29 du projet de loi.

Art. 30

(art. 26 de l'amendement)

L'article 78, 4°, L. C., est adapté, au point de vue terminologique, à l'article 77 tel qu'il a été modifié par l'article 27 du texte adopté par la Commission.

L'article 26 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 30 du projet de loi.

Art. 31

(art. 27 de l'amendement)

L'article 79, L. C., est également adapté, au point de vue terminologique, aux articles 65 et 77, L. C., tels qu'ils ont été modifiés respectivement par les articles 21 et 27 du texte adopté par la Commission.

L'article 27 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 31 du projet de loi.

Art. 32

(art. 28 de l'amendement)

1. *Publicité des comptes annuels, du rapport de gestion et des rapports de contrôle*

Dispositions complétant l'article 80, L. C.

Au lieu des conclusions, c'est la totalité du rapport des commissaires et/ou du commissaire-reviseur qui doit être déposée au greffe du tribunal de commerce. En outre, le rapport de gestion doit également être déposé en plus des comptes annuels. Toutefois, le dépôt de ce rapport ne doit pas être effectué si toute personne s'adressant au siège social de la société peut en prendre connaissance et en obtenir gratuitement, même par correspondance, copie intégrale ou partielle. Une copie partielle doit au moins contenir les indications visées à l'article 77, quatrième et cinquième alinéas.

Un membre demande s'il sera encore possible, en vertu du quatrième alinéa nouveau de l'article 80, de déposer le rapport de gestion au greffe lorsque le stock d'exemplaires de ce rapport sera épuisé au siège social.

Hierop wordt door de Regering ontkennend geantwoord aangezien het jaarverslag ter griffie moet neergelegd worden binnen de 30 dagen na de goedkeuring van de jaarrekening. Derhalve wordt tot voorzichtigheid aangeraden wanneer van het vierde lid gebruikt wordt gemaakt.

2. Vereenvoudiging van de vroegere procedure

Het anders gelibelleerde 4^e van artikel 80 Venn. W. (Stuk nr 210/4, II) beoogt een textuele verduidelijking en een vereenvoudiging van de vroegere procedure.

Onder het bestaand recht moet telkenjare een stuk openbaar gemaakt worden dat de datum van openbaarmaking van een uittreksel van de oprichtingsakte en van de akten van statutenwijziging bevatte. Voor oudere vennootschappen was de vroegere regeling een heel administratief werk vooral wanneer de statuten reeds herhaalde malen worden gewijzigd. Daarenboven werden de kosten voor de openbaarmaking daardoor nog opgedreven.

Nu wordt voorzien dat enkel de datum van neerlegging van de oprichtingsakte wordt vermeld wanneer de oprichtingsakte niet werd gewijzigd (art. 10, § 1, vierde lid, Venn. W.) ofwel dat de datum van neerlegging wordt vermeld van een stuk dat de datum van bekendmaking van de oprichtingsakte en van de akte van statutenwijziging vermeldt, wanneer één of meerdere statutenwijzigingen werden doorgevoerd (zie art. 12, § 3, eerste lid, 2e *in fine*, Venn. W.).

3. Uitzonderingsregime voor de kleine vennootschappen

De rapporteur heeft een amendement neergelegd (Stuk nr 210/4, I) ten einde kleinere vennootschappen van openbaarmaking van de resultatenrekening, het controleverslag en het jaarverslag te ontslaan, conform met artikel 47.2 van de vierde richtlijn.

Wat de niet-openbaarmaking van de resultatenrekening betreft kan de Regering het amendement niet volgen. Zij verwijst daarvoor naar het verslag aan de Koning dat het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 voorafgaat waarin tot uitdrukking wordt gebracht dat de resultatenrekening een essentiële betekenis heeft die zo mogelijk nog belangrijker is dan de balans. Overigens is de openbaarmaking reeds verplicht sedert 1913. Verder zal het aan de bedoelde kleinere ondernemingen toegelaten worden een verkorte jaarrékening op te stellen, met een verkorte resultaatrekening die volgende vorm zou aannemen :

I. Bedrijfsresultaat	...	0000
Bruto bedrijfsopbrengst	...	0000
Andere bedrijfsopbrengsten	0000	
Personnel	...	(0000)
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en lasten		(0000)
Andere bedrijfskosten	...	(0000)
II. Financiële opbrengsten	...	0000
Financiële kosten	...	(0000)
III. Uitzonderlijke opbrengsten	.	0000
Uitzonderlijke kosten	...	(0000)
IV. Resultaat van het boekjaar	vóór belasting	...
V. Belastingen op de winst	...	(0000)
VI. Netto resultaat van het boekjaar		
Winst van het boekjaar	...	0000
Verlies van het boekjaar	...	0000

Le Gouvernement répond par la négative, car le rapport de gestion doit être déposé au greffe dans les 30 jours de l'approbation des comptes annuels. Il est dès lors recommandé d'être prudent quand il est fait application du quatrième alinéa.

2. Simplification de la procédure

Le nouveau libellé de l'article 80, 4e, L. C. (Doc. n° 210/4, II) présente un texte plus précis et simplifie la procédure existante.

Les dispositions actuelles imposent la publication annuelle d'un document indiquant la date de publication de l'extrait de l'acte constitutif et des actes modificatifs des statuts. Cette exigence entraîne un important travail administratif pour les sociétés anciennes, surtout lorsque leurs statuts ont déjà subi de nombreuses modifications, et accroît en outre le coût de publication.

Le nouveau texte prévoit qu'il sera uniquement fait mention de la date du dépôt de l'acte constitutif lorsque cet acte n'a pas subi de modification (art. 10, § 1e, quatrième alinéa, L. C.) ou de la date du dépôt d'un document indiquant la date de publication de l'acte constitutif et de l'acte modificatif des statuts s'il y a eu une ou plusieurs modifications des statuts (voir art. 12, § 3, premier alinéa, 2e *in fine*, L. C.).

3. Régime d'exception en faveur des petites sociétés

Le rapporteur présente un amendement (Doc. n° 210/4, I) tendant à dispenser les petites sociétés de l'obligation de publier le compte de résultats, le rapport de contrôle et le rapport de gestion eu égard à l'article 47.2 de la quatrième directive.

Le Ministre ne peut accepter une telle dispense en ce qui concerne le compte de résultats. Il se réfère à ce propos au rapport au Roi de l'arrêté royal du 8 octobre 1976 selon lequel le compte de résultats est un élément essentiel dont l'importance peut éventuellement dépasser celle du bilan. Cette publication est d'ailleurs obligatoire depuis 1913. Les petites sociétés seront d'ailleurs autorisées à publier une version abrégée des comptes annuels, comportant une version abrégée du compte de résultats dont la présentation serait la suivante :

I. Résultats d'exploitation	...	0000
Résultat brut d'exploitation		0000
Autres produits d'exploitation		0000
Personnel	...	(0000)
Amortissements, réductions de valeur et provisions pour risques et charges		(0000)
Autres charges d'exploitation		(0000)
II. Produits financiers	...	0000
Charges financières	...	(0000)
III. Produits exceptionnels	...	0000
Charges exceptionnelles	...	'0000
IV. Résultat de l'exercice avant impôts	...	0000
V. Impôt sur le résultat	...	(0000)
VI. Résultat net de l'exercice		
Bénéfice de l'exercice	...	0000
Perte de l'exercice	...	0000

Wat de vrijstelling van openbaarmaking van het controleverslag betreft kan de Regering gedeeltelijk akkoord gaan met het voorgestelde amendement in deze zin dat het volstaat voor deze kleinere vennootschappen de conclusie van het controleverslag openbaar te maken.

Dit lijkt noodzakelijk omdat anders het gevaar bestaat dat de schuldeisers misleid zouden worden door de openbaar gemaakte jaarrekening waarover de commissaris reserves of bezwaren heeft gemaakt wat volgens het amendement niet openbaar zou dienen gemaakt te worden.

Wat de vrijstelling van de openbaarmaking van het jaarverslag betreft is de Regering het eens met het amendement Verhaegen aangezien dit verslag bedoeld is ter informatie van de aandeelhouders.

Voor wat de laatste twee punten betreft legt de Regering een subamendement neer (Stuk nr 210/7).

Een lid verzet zich tegen de amendementen van de rapporteur en wijst op zijn beurt op het belang van de resultaatrekening dat de vermogensstroom over een bepaalde periode weergeeft. Deze weergave van een bepaalde ontwikkeling is belangrijker dan de balans die de vermogens-toestand op een bepaald ogenblik weergeeft.

Wat het controle-verslag betreft wenst het lid ook de tekst van het amendement nr 210/2 behouden te zien en laat opmerken dat in het 5e van artikel 80 het woord « éventuelle » in de Franse versie dient vervangen te worden door de woorden « le cas échéant » en in de Nederlandse versie het woord « eventueel » door het woord « desgevallend ».

Wat het jaarverslag betreft laat hetzelfde lid opmerken dat het nieuwe vierde lid van artikel 80 ruimschoots aan de behoeften van kleinere vennootschappen tegemoet komt.

Over dit laatste punt is de Regering van mening dat deze formaliteit voor kleinere ondernemingen niet moet gehanhaaf word gezien de betekenis van het jaarverslag.

De rapporteur kan zich aansluiten bij het standpunt van de Regering en trekt daarom zijn subamendement in. Hij preciseert dat de bedoeling van zijn subamendement hierin gelegen was dat het wil uitnodigen tot een bezinning over de op te leggen regels waarbij enerzijds de belangen van de schuldeisers dienen beschermd te worden maar waarbij anderzijds men er zich toch voor moet hoeden te vervallen in excessieve regels. Hij wijst er tevens op dat ter uitvoering van de vierde richtlijn in Engeland en Nederland en ook in Duitsland, wat de GmbH betreft, verregaande vrijstellingen worden verleend aan ondernemingen met kleinere dimensie. Door een l'art pour l'art wetgeving dreigt immers het onderscheid tussen grote open vennootschappen en kleinere familiale vennootschappen die in belangrijke mate gesteund zijn op de persoonlijkheid van de aandeelhouders of vennooten ongedaan gemaakt te worden, terwijl een gegrondte reden daarvoor ontbreekt. Teneinde de uitvoering van de Europese richtlijnen niet noodeloos te vertragen kan het bedoelde lid zich aansluiten bij het ingenomen standpunt van de Regering.

Het voorgestelde sub-amendement van de Regering wordt met 14 stemmen en 1 onthouding aangenomen.

Het lid dat zich heeft onthouden, verklaart zijn houding door erop te wijzen dat hij wel kan akkoord gaan met het eerste gedeelte van de oplossing door de Regering voorgesteld maar niet met het gedeelte van het amendement van de rapporteur in verband met de jaarrekening.

Het gewijzigde artikel 28 van het amendement wordt met 14 stemmen en een onthouding aangenomen en wordt aldus artikel 32 van het wetsontwerp.

En ce qui concerne la dispense de l'obligation de publier le rapport de contrôle, le Gouvernement se déclare partiellement d'accord sur l'amendement proposé en ce sens que les petites sociétés peuvent se limiter à publier les conclusions du rapport de contrôle.

Cette précaution est, semble-t-il, indispensable pour éviter le risque que les créanciers soient induits en erreur par la publication de comptes annuels au sujet desquels le commissaire aurait formulé des réserves ou des objections qui, aux termes de l'amendement, ne devraient pas être publiées.

Quant à la dispense de publication du rapport de gestion, le Gouvernement marque son accord sur l'amendement du rapporteur, ce rapport étant destiné à informer les actionnaires.

En ce qui concerne ces deux derniers points, le Gouvernement présente un sous-amendement (Doc. n° 210/7).

Un membre s'oppose aux amendements du rapporteur en soulignant à son tour l'importance du compte de résultats qui reflète l'évolution du patrimoine au cours d'une période déterminée et qui présente, dès lors, un plus grand intérêt que le bilan, lequel n'est qu'un reflet de la situation du patrimoine à un moment déterminé.

En ce qui concerne le rapport de contrôle, le membre souhaite le maintien de l'amendement figurant au Doc. n° 210/2. Il fait observer que dans le texte français de l'article 80, 5e, il y aurait lieu de remplacer le mot « éventuelle » par les mots « le cas échéant » et que, dans le texte néerlandais de la même disposition, il y aurait lieu de substituer le mot « desgevallend » au mot « eventuel ».

Quant au rapport de gestion, le même membre fait observer que le nouvel alinéa 4 de l'article 80 rencontre largement les préoccupations des petites sociétés.

En ce qui concerne ce dernier point, le Gouvernement estime que cette formalité ne doit pas être maintenue pour les petites entreprises, étant donné la signification que revêt le rapport de gestion.

Le rapporteur peut se rallier au point de vue du Gouvernement et retire dès lors son sous-amendement. Il précise que celui-ci visait à inviter à la réflexion en ce qui concerne les règles à imposer : d'une part, il y a lieu de protéger les intérêts des créanciers, mais, d'autre part, il faut éviter d'établir des règles excessives. Il signale en outre que, pour la mise en œuvre de la quatrième directive au Royaume-Uni, aux Pays-Bas et en Allemagne (en ce qui concerne les GmbH), d'importantes dispenses sont accordées aux entreprises de petite dimension. En légiférant de manière formaliste, on risque en effet de supprimer la distinction entre les grandes sociétés ouvertes et les sociétés familiales de moindre envergure, fondées dans une large mesure sur la personnalité des actionnaires ou des associés, alors qu'aucune raison pertinente ne le justifie. Pour ne pas retarder inutilement l'exécution des directives européennes, le membre déclare qu'il peut se rallier au point de vue du Gouvernement.

Le sous-amendement du Gouvernement est adopté par 14 voix et une abstention.

Le membre qui s'est abstenu lors du vote explique son attitude en indiquant qu'il est d'accord sur la première partie de la solution préconisée par le Gouvernement mais qu'il estime ne pouvoir se rallier à la partie de l'amendement du rapporteur relative aux comptes annuels.

L'article 28 de l'amendement ainsi modifié est adopté par 14 voix et une abstention et devient dès lors l'article 32 du projet de loi.

Art. 33

(art. 29 van het amendement)

Waarborgen bij alternatieve publicatievormen van de jaarrekening en het jaarverslag

Deze tekst introduceert in de gecoördineerde wetten een nieuw artikel 80bis dat een toepassing is van de artikelen 48 en 49 van de vierde richtlijn dat de integrale verspreiding van de jaarrekening en van het jaarverslag op andere wijze regelen dan die welke reeds voorzien zijn door de wet.

Hierbij wordt een dubbele zorg opgevangen.

Vooreerst schrijft dit artikel voor wat er dient te gebeuren wanneer de jaarrekening en het jaarverslag in hun geheel op een andere wijze worden verspreid dan volgens de procedure, die reeds voorzien is in de wet.

Daarenboven worden er waarborgen ingelast wanneer er een verkorte versie wordt gepubliceerd.

Dit artikel moet een waarborg zijn dat de verkorte versie geen misleiding kan zijn voor derden.

Noch het verslag nog de aanmerkingen van de commissarissen zal de verkorte versie van de jaarrekeningen mogen vergezellen. Wel moet vermeld worden of er al dan niet een goedkeurende verklaring werd gegeven of een voorbehoud werd gemaakt door de commissarissen of commissaris-revisoren.

Een discussie werd gehouden met betrekking tot de betekenis van de woorden « verklaring » en « attestation ». Het blijkt dat de « verklaring » een deel van het controleverslag is dat betrekking heeft op de jaarrekening. Meer in het bijzonder gaat het om een formule die bij wijze van conclusie aanduidt of de rekeningen een getrouw beeld weergeven en conform zijn aan de wet of die aanduidt of reserves moeten gemaakt worden of dat de waarmaking moet geweigerd worden. Een verklaring is niet steeds een eenvoudige goedkeuring.

Artikel 29 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt artikel 33 van het wetsontwerp.

Art. 34 tot 37

(art. 30 van het amendement)

Converteerbare obligaties en obligaties met inschrijvingsrecht

Rekening houdend met het feit dat aan de raad van beheer de bevoegdheid kan verleend worden om het kapitaal te verhogen binnen het kader van het toegestane kapitaal dat geregeld wordt door artikel 33bis, § 2, Venn. W., moet de procedure voor de uitgifte van converteerbare obligaties of obligaties met inschrijvingsrecht hieraan aangepast worden.

Tot deze uitgifte kan binnen het kader van artikel 33bis, Venn. W., voortaan ook door de raad van beheer worden overgegaan, vermits de uitgifte als het ware de verbintenis impliceert het kapitaal te verhogen (Ronse, J., In aandelen converteerbare obligaties en obligaties met inschrijvingsrecht, T. V. V. S., 1962-1963, blz. 205 en 209).

Anderzijds moet ook rekening gehouden worden met de regeling van het voorkeurrecht zoals uiteengezet in artikel 34bis, Venn. W. Hiervoor leek het herschrijven van de artikelen noodzakelijk.

Van deze gelegenheid wordt ook gebruik gemaakt om een vergetelheid van de wet van 23 juli 1962 recht te zetten nl. wat de vergoeding van de Bankcommissie betreft voor het onderzoek van het dossier.

Art. 33

(art. 29 de l'amendement)

Garanties en cas de publication des comptes annuels et du rapport de gestion sous d'autres formes

Ce texte introduit dans les lois coordonnées un nouvel article 80bis qui, en application des articles 48 et 49 de la quatrième directive, réglemente la diffusion intégrale des comptes annuels et du rapport de gestion par d'autres voies que celles déjà imposées par la loi.

Ce texte répond à une double préoccupation.

Il prévoit tout d'abord ce qu'il y a lieu de faire lorsque les comptes annuels et le rapport de gestion de la société sont intégralement diffusés selon une autre procédure que celle prévue par la loi.

Des garanties sont en outre prévues pour le cas où les comptes annuels sont publiés sous une forme abrégée.

Cet article a pour objet d'empêcher que la version abrégée puisse induire les tiers en erreur.

Ni le rapport, ni l'attestation des commissaires ne peuvent accompagner les comptes annuels abrégés. Il faut cependant indiquer si les commissaires ou les commissaires-reviseurs ont attesté les comptes ou s'ils ont formulé des réserves.

La Commission se penche sur la signification du terme « attestation ». Il s'avère que l'attestation est un élément du rapport de contrôle relatif aux comptes annuels. Il s'agit plus précisément d'une formule conclusive qui indique si les comptes reflètent fidèlement la réalité et sont conformes à la loi, si certaines réserves doivent être faites ou si les comptes ne peuvent être certifiés. L'attestation n'est pas toujours une approbation pure et simple.

L'article 29 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 33 du projet de loi.

Art. 34 à 37

(art. 30 de l'amendement)

Obligations convertibles et obligations assorties d'un droit de souscription

Etant donné que le conseil d'administration peut être autorisé à augmenter le capital dans les limites du capital autorisé conformément à l'article 33bis, § 2, L. C., il faut adapter la procédure d'émission d'obligations convertibles ou d'obligations assorties d'un droit de souscription.

Eu égard à l'article 33bis, L. C., le conseil d'administration peut désormais procéder lui aussi à cette émission, puisque celle-ci implique pour ainsi dire l'engagement d'augmenter le capital (Ronse, J., « In aandelen converteerbare obligaties en obligaties met inschrijvingsrecht », T.V.V.S., 1962-1963, pp. 205 et 209).

D'autre part, il faut également tenir compte du droit de préférence prévu à l'article 34bis, L. C. Aussi s'est-il avéré nécessaire de récrire les articles.

Cette occasion est également mise à profit pour réparer un oubli dans la loi du 23 juillet 1962 en ce qui concerne la rémunération à percevoir par la Commission bancaire pour l'examen du dossier.

Opgemerkt dient te worden dat de effecten buiten kapitaal die het kapitaal niet vertegenwoordigen geen recht meer hebben om in te schrijven op de bedoelde obligaties omdat de tweede richtlijn uitdrukkelijk stelt dat aan het voorkeurrecht geen afbreuk mag worden gedaan in de oprichtingsakte of door statutenwijziging. Het toekennen van een voorkeurrecht door de statuten aan de effecten buiten kapitaal zou hier duidelijk afbreuk aan doen.

Art. 101sexies

Bij kapitaalverhoging door inbreng in geld, hebben de converteerbare obligaties en de obligaties met voorkeurrecht het recht om in te schrijven.

Deze mogelijkheid heeft geen zin bij kapitaalverhoging in natura, welke gespecificeerd is.

De conversie van obligaties in aandelen moet als zodanig niet beschouwd worden als een inbreng in natura maar als een uitvoering van een geconditioneerde kapitaalverhoging die besloten was in de uitgifte van de bedoelde effecten.

Voor de duidelijkheid kan nog aangestipt worden dat de verwijzing naar het nieuwe artikel 101sexies, Venn. W., in artikel 101quinquies, Venn. W., tot gevolg heeft dat dit laatste artikel verwezen wordt naar de kapitaalverhoging door inbreng van geld.

Artikel 30 van het amendement wordt eenparig aangenomen.

Daar artikel 30 van het amendement tegelijk betrekking heeft op wijzigingen in de artikelen 101bis, 101ter, 101quater en 101sexies, Venn. W., moet dit artikel gesplitst worden in afzonderlijke artikelen, die de artikelen 34 t.e.m. 37 van het wetsontwerp worden.

Art. 38

(art. 31 van het amendement)

De wettelijke beperking van de duur van de vennootschap tot 30 jaar wordt eveneens verlaten. Er wordt door de wet in artikel 102 Venn. W. ervan uitgegaan dat de duur van de vennootschap onbeperkt is. Deze bepaling werd overgenomen van het amendement van de rapporteur (Stuk nr 388/2, 1979-1980, blz. 2).

Hierdoor kunnen de hinderlijke gevolgen, niet het minst op het fiscale vlak, vermieden worden die verbonden zijn aan een ontbinding ten gevolge van een ontijdige duurverlenging (zie Weyts L., *Tijdige verlengingen van de vennootschapsduur*, T. Not. 1980, blz. 231).

De onbeperkte duur van de vennootschap neemt niet weg dat het vrijwillig besluit tot ontbinding genomen moet worden met het quorum en de meerderheid vereist voor statutenwijziging gezien de gevolgen van dergelijke beslissing.

Om elke betwisting uit te sluiten, worden ook artikel 1865, 5°, B. W., dat in de mogelijkheid voorziet om de vennootschap te ontbinden door een verklaring van één of meer vennoten dat zij niet langer tot de vennootschap willen behoren en artikel 1869, B. W., dat toelaat dat de vennootschap door opzegging ontbonden wordt, uitdrukkelijk uitgesloten.

Artikel 1871 van het Burgerlijk Wetboek blijft onvermindert van toepassing zoals bepaald door de rechtspraak (Van Ryn, Van Ommeslaghe, *Examen de jurisprudence*, R. J. B., 1973, blz. 535; Ronse, Van Hulle m.m.v. Nelissen en Van Bruystegem, *Overzicht van rechtspraak*, T. P. R., 1978, blz. 913).

Il convient de souligner que les détenteurs de titres hors capital, ne représentant pas le capital, n'ont plus le droit de souscrire aux obligations visées, étant donné que la deuxième directive prévoit expressément que l'acte constitutif ou les statuts ne peuvent porter atteinte au droit de souscription préférentielle. Or, il est évident que l'octroi par les statuts d'un droit de préférence aux détenteurs de titres hors capital porterait atteinte au droit de préférence des autres actionnaires.

Art. 101sexies

En cas d'augmentation du capital par apports en numéraire, le droit de souscription est reconnu aux détenteurs d'obligations convertibles et d'obligations assorties d'un droit de souscription.

La reconnaissance de ce droit ne se justifie pas en cas d'augmentation du capital devant s'opérer par apports en nature.

La conversion d'obligations en actions ne doit pas être considérée en tant que telle comme un apport en nature, mais comme la réalisation d'une augmentation du capital assortie de conditions qu'impliquait l'émission de ces titres.

Pour la clarté, il convient de souligner qu'en raison de la référence faite par l'article 101quinquies, L. C., au nouvel article 101sexies, L. C., le premier article fait référence à l'augmentation du capital par apports en numéraire.

L'article 30 de l'amendement est adopté à l'unanimité.

L'article 30 de l'amendement concernant à la fois des modifications des articles 101bis, 101ter, 101quater et 101sexies, L. C., il convient de scinder l'article en articles distincts qui deviennent les articles 34 à 37 du projet de loi.

Art. 38

(art. 31 de l'amendement)

La limitation légale de la durée de la société à 30 ans est également abandonnée. L'article 102, L. C., prévoit que la société est en principe constituée pour une durée illimitée. Cette disposition avait été proposée par le rapporteur dans son amendement (Doc. n° 388/2, p. 2, 1979-1980).

Cette nouvelle disposition permet d'éviter les inconvénients, notamment sur le plan fiscal, d'une dissolution imprévisible (voir L. Weyts, « *Tijdige verlengingen van de vennootschapsduur* », T. Not., p. 321).

Le fait que la durée de la société soit illimitée n'empêche pas que la dissolution volontaire doit être décidée dans les conditions de quorum et de majorité requises pour la modification des statuts, ceci en raison des implications d'une telle décision.

Afin d'exclure toute contestation, il est prévu expressément que l'article 1865, 5°, du Code civil, qui prévoit la possibilité de dissoudre la société lorsqu'un ou plusieurs associés expriment la volonté de n'être plus en société, et l'article 1869 du même Code, qui autorise la dissolution de la société par renonciation, ne sont pas applicables.

L'article 1871 du Code civil continue à s'appliquer sans restriction, ce qui est conforme à la jurisprudence (voir Van Ryn et Van Ommeslaghe, « *Examen de jurisprudence* », R. J. B., 1973, p. 535; Ronse et Van Hulle, avec la collaboration de Nelissen et Van Bruystegem, « *Overzicht van de rechtspraak* », T. P. R., 1978, p. 913).

Dit geldt ook wanneer de vennootschap voor onbeperkte duur is aangegaan omdat steeds op de rechter een beroep moet kunnen gedaan worden wanneer de samenwerking van de vennoten onmogelijk is geworden.

Om dienaangaande elke discussie weg te nemen waartoe een grammaticale interpretatie van artikel 1871 van het Burgerlijk Wetboek zou kunnen leiden bij vennootschappen voor een onbeperkte duur aangegaan, werd de tekst verduidelijkt, zodat buiten twijfel staat dat om ernstige redenen, zoals bedoeld in artikel 1871 van het Burgerlijk Wetboek tot ontbinding van de vennootschap door de rechter kan verzocht worden ook wanneer deze voor onbeperkte duur zou zijn aangegaan. Daarom worden volgende woorden toegevoegd « de gerechtelijke ontbinding van de vennootschap kan gevorderd worden om wettige redenen ».

Het voorgaande neemt niet weg dat het soms verkeerd kan zijn de vennootschap aan te gaan voor een beperkte duur.

Immers in geval van verlenging van de duur kan de samenwerking van de minderheid vereist zijn om de vereiste meerderheid te bekomen, nodig voor de statutenwijziging.

Derhalve kan bij de oprichting van de vennootschap soms nuttig een proeftijd voorzien worden van 5 jaar.

Werd een beperkte duur verkozen dan moet dit in de oprichtingsakte worden opgenomen (art. 30, 4^e Venn. W.) en in het uitreksel van de oprichtingsakte bestemd voor openbaarmaking (art. 9, 5^e Venn. W.).

Wat de toepassing betreft van de onbeperkte duur voor bestaande vennootschappen, wordt verwezen naar de besprekking van de overgangsbepaling van artikel 69 van de commissietekst.

Artikel 31 van het amendement wordt rekening houdend met de vermelde toevoeging eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 38 van het wetsontwerp.

Art. 39

(art. 32 van het amendement)

1. Alarmprocedure bij aanmerkelijke verliezen

Naar aanleiding van artikel 17 van de tweede richtlijn wordt ook artikel 103 Venn. W. gewijzigd. Van deze gelegenheid wordt tevens gebruik gemaakt om de bestaande controverse over de toepasselijkheid van deze bepaling te beslechten.

De Richtlijn zelf noopt de Belgische wetgever slechts tot twee aanpassingen te weten het bepalen van een termijn waarbinnen de algemene vergadering dient samengeroepen en te voorzien dat niet alleen tot ontbinding maar ook tot andere maatregelen kan besloten worden.

2. Termijnbepaling voor het bijeenroepen van de algemene vergadering

Bepaald wordt dat de algemene vergadering binnen de 6 weken moet bijeenkomen.

De algemene vergadering moet dus niet enkel binnen deze periode van zes weken opgeroepen worden maar ook moet de vergadering in deze periode bijeenkomen om te beraadslagen. De termijn van 6 weken begint te lopen vanaf het ogenblik dat het bedoelde verlies werd vastgesteld of had moeten worden vastgesteld door een normaal zorgvuldig beheer.

Rekening houdend met artikel 73 Venn. W. zal het bestuur dus zeer vlug dienen op te treden om aan de tijdslimieten van artikel 73 en 103 Venn. W. te voldoen.

Cette disposition reste également applicable lorsque la société est constituée pour une durée illimitée : le recours au juge doit demeurer possible lorsque les associés ne peuvent poursuivre leur collaboration.

Afin d'éviter tout litige pouvant résulter d'une interprétation grammaticale de l'article 1871 du Code civil dans le cas de sociétés constituées pour une durée illimitée, le texte est rendu plus explicite de manière à ce qu'il soit incontestable que la dissolution de la société peut être demandée au juge pour des motifs graves, ainsi qu'il est prévu à l'article 1871 du Code civil, même lorsque la société a été constituée pour une durée illimitée. Cette précision est apportée par l'insertion des mots « La dissolution de la société peut en outre être demandée en justice pour de justes motifs ».

Néanmoins, il peut parfois être préférable de constituer la société pour une durée limitée.

En cas de prorogation, le concours de la minorité peut en effet être nécessaire en vue d'obtenir la majorité requise pour la modification des statuts.

Il peut dès lors être utile de prévoir une période d'essai de 5 ans lors de la constitution de la société.

Si la société est constituée pour une durée limitée, mention doit en être faite dans l'acte constitutif (art. 30, 4e, L. C.) et dans l'extrait de l'acte constitutif destiné à la publication (art. 9, 5e, L. C.).

Pour ce qui est de l'application de la règle relative à la durée illimitée de la société en ce qui concerne les sociétés existantes, votre rapporteur renvoie à la discussion de la disposition transitoire de l'article 69 du texte adopté par la Commission.

L'article 31 de l'amendement, complété comme indiqué ci-dessus, est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 38 du projet de loi.

Art. 39

(art. 32 de l'amendement)

1. Procédure d'urgence en cas de perte grave

L'article 103, L. C., est modifié en fonction des dispositions de l'article 17 de la deuxième directive. La controverse relative à l'applicabilité de cette disposition est réglée par la même occasion.

La directive elle-même n'impose que deux adaptations de la législation belge : elle oblige le législateur à fixer un délai maximum pour la convocation de l'assemblée générale et à prévoir que celle-ci peut décider non seulement la dissolution de la société, mais aussi toute autre mesure.

2. Fixation d'un délai pour la convocation de l'assemblée générale

Il est prévu que l'assemblée générale doit se réunir dans un délai de six semaines.

Il ne suffit donc pas que l'assemblée générale soit convoquée dans le délai prévu de six semaines ; elle doit aussi se réunir pour délibérer dans ce délai. Le délai de six semaines court à partir du moment où la perte a été constatée ou aurait dû l'être par des gestionnaires normalement attentifs.

Compte tenu de l'article 73, L. C., le conseil d'administration devra donc agir très rapidement afin de respecter les délais fixés aux articles 73 et 103, L. C.

Een lid stelt de vraag of de periode van zes weken om de algemene vergadering bijeen te roepen en te houden niet te kort is en neemt als bijzondere hypothese de ketting-reactie van faillissementen.

Wat zal er gebeuren wanneer de algemene vergadering niet het vereiste quorum bereikt?

De Regering antwoordt dat de periode slechts begint te lopen vanaf het ogenblik dat het verlies werd vastgesteld of had moeten vastgesteld worden.

Weliswaar kan deze tijdsduur relatief kort lijken, maar de omstandigheden die geviseerd worden door deze bepalingen leggen een bijzondere nauwlettendheid op.

Als antwoord op de tweede vraag van het lid antwoordt de Regering dat de raad van beheer al haar verplichtingen is nagekomen door de algemene vergadering te houden binnen zes weken, zelfs indien het minimum quorum niet is bereikt vermits deze omstandigheid niet van de raad van beheer afhangt.

3. Ontbinding of andere saneringsmaatregelen

Teneinde in overeenstemming te zijn met artikel 17 van de tweede richtlijn wordt het amendement van de rapporteur overgenomen (Stuk nr 388/2, 1979-1980, blz. 3) waardoor ook andere maatregelen dan een ontbinding aan de algemene vergadering kunnen worden voorgesteld. Dit amendement was overigens reeds overgenomen door de Regering (Stuk nr 388/5, blz. 12).

Om de algemene vergadering met kennis van zaken toe te laten zich uit te spreken over het noodzakelijke besluit, wordt het amendement van de heer L. Olivier (Stuk nr 388/12-IV, 1979-1980, blz. 3) overgenomen. Hierdoor wordt de raad van beheer verplicht haar voorstellen om de onderneming verder te zetten in een verslag uiteen te zetten.

Voor de duidelijkheid kan ook aangestipt worden dat wanneer de beraadslaging geen betrekking heeft op een statutenwijziging de besluiten van de algemene vergadering genomen worden volgens de gewone vereisten van beraadslaging en meerderheid zonder quorum of bijzondere meerderheid.

4. Aansprakelijkheid van de bestuurders

De meest ingrijpende verduidelijking die wordt aangebracht betreft de regel die wordt uitgedrukt in het vierde lid dat de gevolgen regelt van de overtreding van dit voorstchrift.

Ter uitvoering van artikelen 17 en 43, eerste lid van de tweede Richtlijn volstaat het niet dat de bepalingen van deze richtlijn worden overgenomen om aan de Richtlijn te voldoen.

Een Richtlijn moet op effectieve wijze uitgevoerd worden wat soms kan meebrengen dat de sancties zullen moeten aangepast worden.

Voor de toepassing van artikel 103 Venn. W. bleek dit inderdaad noodzakelijk gezien een zekere rechtspraak voorhoudt dat het oorzakelijk verband tussen de schade en het niet bijeenroepen van de algemene vergadering niet kan bewezen worden omdat niet kan aangevoerd worden dat, indien de algemene vergadering wel bijeengeroepen zou zijn, deze tot ontbinding zou besloten hebben (Bergen, 16 mei 1979, *Rev. prat. soc.*, 1979, nr 6023, blz. 158).

Hiervoor liet deze rechtspraak zich inspireren door een deel van de doctrine (Resteau, Ch., *Traité des sociétés anonymes*, IV, nr 1823, blz. 75; Coppens, noot onder Antwerpen, 28 november 1977, R. P. S., 1977, nr 6036, blz. 251; Van Ommeslaghe, P., Développements récents de la responsabilité civile professionnelle en matière économique, *Jeune Barreau*, 1978, nr 13, blz. 47).

Un membre demande si le délai de six semaines prévu pour convoquer et tenir l'assemblée générale n'est pas trop court et il cite comme hypothèse particulière une réaction en chaîne de faillites.

Que se passera-t-il lorsque le quorum n'est pas atteint pour la tenue de l'assemblée générale?

Le Gouvernement répond que le délai ne commence à courir qu'au moment où la perte a été constatée ou aurait dû l'être.

Il est vrai que ce délai peut paraître relativement court, mais les circonstances visées par ces dispositions imposent une vigilance particulière.

En réponse à la deuxième question du membre, le Gouvernement indique que le conseil d'administration aura rempli toutes ses obligations en réunissant l'assemblée générale dans les six semaines, même si le quorum n'est pas atteint, car cette circonstance ne dépend pas de lui.

3. Dissolution ou autres mesures d'assainissement

L'amendement du rapporteur (Doc. n° 388/2, p. 3, 1979-1980) prévoyant que des mesures autres que la dissolution peuvent être proposées à l'assemblée générale est repris afin d'assurer la concordance avec l'article 17 de la deuxième directive. Du reste, cet amendement avait déjà été repris par le Gouvernement (Doc. n° 388/5, p. 12).

L'amendement de M. L. Olivier (Doc. n° 388/12-IV, p. 3, 1979-1980) est repris afin de permettre à l'assemblée générale de se prononcer en connaissance de cause sur la décision à prendre. Il oblige le conseil d'administration à préciser dans un rapport ses propositions quant à la poursuite des activités de l'entreprise.

Par souci de clarté, on notera également que, lorsque la délibération ne porte pas sur une modification des statuts, les décisions de l'assemblée générale sont prises selon les règles ordinaires de délibération et de majorité, sans quorum ni majorité particulière.

4. Responsabilité des administrateurs

La précision la plus importante qui ait été apportée figure au quatrième alinéa, qui détermine les effets du manquement à l'obligation imposée par la présente disposition.

Pour l'application conjointe des articles 17 et 43, premier alinéa, de la deuxième directive, il ne suffit pas, pour se conformer à la directive, d'en reprendre les dispositions.

Une directive doit être appliquée de manière effective, ce qui peut dans certains cas nécessiter une adaptation des sanctions.

Cela s'avère en effet nécessaire pour l'application de l'article 103, L. C., étant donné que, selon une certaine jurisprudence, le lien de causalité entre le dommage et l'omission de convoquer l'assemblée générale ne peut pas être prouvé, puisqu'il est impossible de démontrer que, si l'assemblée avait été convoquée, celle-ci aurait effectivement décidé la dissolution de la société (Mons, 16 mai 1979, *Rev. prat. soc.*, 1979, nr 6023, p. 158).

Une partie de la doctrine a inspiré cette jurisprudence (Resteau Ch., *Traité des sociétés anonymes*, IV, n° 1823, p. 75; Coppens, note sous Anvers, 28 novembre 1977, R. P. S., 1977, n° 6036, p. 251; Van Ommeslaghe, P., « Développements récents de la responsabilité civile professionnelle en matière économique », *Jeune Barreau*, 1978, n° 13, p. 47).

Daartegenover staat een ander deel van de doctrine (Ronse, J., en Van Hulle, K., *Overzicht van rechtspraak*, 1968-1977, T.P.R., blz. 819; Lievens, J., *Recente tendensen inzake aansprakelijkheid van beheerders en zaakvoerders van vennootschappen*, *Eclectica*, 1980, nr 15, blz. 20) en de rechtspraak (Antwerpen, 29 september 1981, *Rev. prat. soc.*, 1982, nr 6180, blz. 89, noot P.C.; Rb. Kortrijk, 2 oktober 1980, *B.R.H.*, 1981, 630; Antwerpen, 28 november 1977, *B.R.H.*, 1978, 520; *Rev. prat. soc.*, 1979, nr 6036, 251, noot P.C.; Rb. Verviers, 13 juli 1937, *Rev. prat. soc.*, 1939, nr 3815, 258 en andere aangehaald bij Van Bruystegem, *Mythe of werkelijkheid van de verantwoordelijkheid van het bestuur*, *B.R.H.*, 1980, 487 vnl. 496) — die weigert deze bepaling als een dode letter te behandelen en ervan uitgaat dat wanneer een norm die een verplichting oplegt iets te doen, wordt overtreden dan *prima facie* moet aan genomen worden dat de schade het gevolg is van het verzuim.

Een lid meent dat de voorstellen van de Regering en de wijziging van het gemeen recht die ze inhouden voor gevolg zullen hebben dat het evenwicht tussen de ondernemingskansen en de ondernemingslasten wordt verbroken wat niet wegneemt dat hij van mening is dat de risico's voor de vennooten en de leveranciers moet beperkt worden. Zal men door een vermoeden van schuld ten laste van de beheerders in te stellen, niet diegenen ontmoedigen die nog onze economie willen redden? Zal men daardoor de faillissementsprocedures niet bespoedigen wanneer nu in een kleine vennootschap de beheerders als goede huisvaders wachten om een passende oplossing te vinden voordat zij de algemene vergadering bijeenroepen? Zullen zij niet gedwongen worden om vlugger op te geven teneinde de wettelijke tijdsbepalingen te respecteren en zodoende hun verantwoordelijkheid terzake te dekken?

Rekeninghoudende met het feit dat er geen nieuwe motieven bestaan om af te wijken van het gemene recht herneemt de heer Le Hardy de Beaulieu het amendement neergelegd door de heer Wathélet (Stuk nr 388/3, 1979-1980). Volgens hem is het helemaal niet evident dat de beheerders gemakkelijker dan de derden bv. de curator de vereiste bewijzen zullen kunnen bijbrengen. Een afwijking van het gemene recht lijkt hem gevaarlijk voor de economie.

De Regering antwoordt dat onder het huidige recht het in feite onmogelijk is de schending van artikel 103 Venn. W. te sanctioneren. Hieraan moet verholpen worden. De hypothese van het lid hernemend onderlijnt de Regering dat de houding van de beheerders onverzoenlijk is met de wettelijke beperkingen van hun opdracht: het netelige probleem moet beslecht worden door de algemene vergadering, zelfs wanneer het aan de raad van beheer toekomt aan de algemene vergadering veeleer deze dan gene oplossing voor te stellen.

Bovendien moet men ook niet menen dat de voorgenomen wijzigingen voor gevolg zouden hebben dat de faillissementen toenemen. Integendeel, het komt aan de vennootschap toe om te beslissen met enige kennis van zaken, welke aangepaste maatregelen moeten genomen worden om een toename van het passief te vermijden.

Een lid dat volledig akkoord kan gaan met de voorgestelde tekst, twijfelt nochtans aan de opportunitet van de bijeenroeping van de algemene vergadering. In sommige gevallen zal de algemene vergadering voor een voldongen feit of tenminste een reeds besloten situatie komen te staan, gedomineerd zoals ze is door het bestuur. In andere gevallen, in het bijzonder in kleine ondernemingen, zal de bijeenroeping van de algemene vergadering aan een passieve vennoot de mogelijkheid geven om de ontbinding te vragen van de vennootschap die hem, in tegenstelling tot de andere vennoten, niet interesseert.

Une autre partie de la doctrine (Ronse J. et Van Hulle K., « Overzicht van rechtspraak », 1968-1977, T.P.R., p. 819; Lievens, J., « Recente tendensen inzake aansprakelijkheid van beheerders en zaakvoerders van vennootschappen », *Eclectica*, 1980, nr 15, p. 20) ainsi que de la jurisprudence (Anvers, 29 septembre 1981, *Rev. prat. soc.*, 1982, nr 6180, p. 89, note P. C.; Tribunal de Courtrai, 2 octobre 1980, *B.R.H.*, 1981, 630; Anvers, 28 novembre 1977, *B.R.H.*, 1978, 520; *Rev. prat. soc.*, 1979, nr 6036, 251, note P. C.; tribunal de Verviers, 13 juillet 1937, *Rev. prat. soc.*, 1939, nr 3815, 258, et autres cités par Van Bruystegem, « Mythe of werkelijkheid van de verantwoordelijkheid van het bestuur », *B.R.H.*, 1980, 487-496) s'y oppose. Celle-ci refuse de considérer cette disposition comme lettre morte en estimant que lorsqu'une norme imposant l'obligation de faire quelque chose n'est pas respectée, il y a lieu de considérer *prima facie* que les dommages sont la conséquence de l'omission.

Un membre, tout en considérant qu'il faut limiter les risques courus par les associés et les fournisseurs, estime que les propositions du Gouvernement et le bouleversement du droit commun qu'elles impliquent auront pour effet de rompre l'équilibre entre les chances et les charges des entreprises. En présumant la culpabilité des administrateurs, ne va-t-on pas décourager ceux qui, dans les circonstances présentes, veulent encore sauver notre économie? Ne va-t-on pas précipiter les faillites? Ainsi, dans une petite société, les administrateurs qui aujourd'hui, « en bons pères de famille », attendent de trouver une solution avant de convoquer l'assemblée générale, ne seront-ils pas contraints, pour respecter les délais et éviter d'engager leur responsabilité, de renoncer plus rapidement?

Considérant qu'il n'existe pas de motifs nouveaux pour s'écartier des règles de droit commun, M. le Hardy de Beaulieu reprend à son compte l'amendement déposé par M. Wathélet (Doc. nr 388/3, 1979-1980). Selon lui il n'est pas du tout évident que les administrateurs sont plus aptes que les tiers (par exemple le curateur) à apporter les preuves exigées. La dérogation au droit commun lui paraît dangereuse pour l'économie du pays.

Le Gouvernement rappelle qu'actuellement il est pratiquement impossible de sanctionner les violations de l'article 103, L. C.; il faut remédier à cette situation. Reprenant l'hypothèse envisagée par le membre, il souligne que l'attitude des administrateurs est incompatible avec les limites légales de leur mission: le problème délicat qui se pose doit dans pareille hypothèse être tranché par l'assemblée générale, même s'il appartient au conseil d'administration de proposer à cette assemblée une solution plutôt qu'une autre.

Il ne faut pas non plus croire que la modification envisagée entraînera une multiplication des faillites; au contraire, il appartiendra à la société de décider, en connaissance de cause, les mesures adéquates pour éviter un alourdissement du passif.

Un membre, tout en approuvant le texte proposé, doute que la convocation de l'assemblée générale soit réellement opportune: dans certains cas, l'assemblée générale, dominée par le conseil d'administration, sera placée devant le fait accompli ou, à tout le moins, devant une décision irréversible. Dans d'autres cas, particulièrement dans les petites entreprises, la convocation de l'assemblée générale permettra à un associé commanditaire de provoquer la liquidation d'une société lorsqu'à l'inverse des autres associés, la survie de celle-ci ne l'intéresse pas.

De Regering stemt in met deze opmerkingen maar herinnert eraan dat de oprichting van een vennootschap aan degene die er lid van zijn, de verplichting opleggen om een aantal regels van het spel te respecteren.

De leden hebben ook een aantal andere vragen behandeld die inherent zijn aan het verantwoordelijkheidssysteem.

Een lid vraagt of het hanteren van het begrip netto-actief betekent dat de reserves moeten verloren gegaan zijn alvorens een eventuele toename van het verlies vergeleken wordt met het bedrag van het maatschappelijk kapitaal. Is het netto-actief waarvan sprake hetzelfde als datgene dat voorkomt bv. in artikel 28 van de commissietekst meer in het bijzonder artikel 77bis, tweede lid, Venn. W.

De Regering bevestigt dat de betekenis van de tekst wel degelijk diegene is die het lid beschrijft. Dit is conform aan de rechtspraak en beantwoordt overigens aan de idee volgens dewelke de reserves een eerste beschermingskussen bieden tegen verliezen.

Uiteindelijk wordt het subamendement van de heer Collignon (Stuk nr 210/3-I) overgenomen. Anders dan in de tekst van Stuk nr 210/2 wordt het oorzakelijk verband tussen fout en schade vermoed en komt het aan de bestuurders toe te bewijzen dat er geen causaal verband tussen de fout en de schade bestaat. De weerlegging van een causaal verband kan volgens de aangenomen tekst dan geleverd worden door aan te tonen dat bv. een deel van het passief ook zou zijn ontstaan wanneer de vennootschap eerder zou ontbonden zijn geweest bv. het sociaal passief (vgl. P. Van Ommeslaghe, « Développements récents de la responsabilité civile professionnelle en matière économique », in « L'évolution récente du droit commercial et économique », Brussel, Jeune Barreau, 1978, blz. 39, nr 15).

In vergelijking met de tekst van Stuk nr 210/2 wordt dus de uitsluitelijke verwijzing naar de toepassing van artikel 62, tweede lid, van de gecoördineerde wetten, weggelaten. Die verwijzing is immers nutteloos aangezien de overtreding van artikel 103 Venn. W. geheel normaal in de lijn ligt van het regime van de aansprakelijkheid van de bestuurders zoals die zowel ten opzichte van derden als ten opzichte van de vennootschap bij artikel 62, tweede lid, Venn. W. georganiseerd is.

Anderzijds lijkt het verkieslijker om de bewijslast inzake het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de schade en het ontbreken van een bijeenroeping om te keren door het bestaan van dat oorzakelijk verband te vermoeden in plaats van een wettelijk vermoeden te scheppen waarin zou worden gesteld dat de algemene vergadering zou hebben beslist de vennootschap te ontbinden indien zij regelmatig was bijeengeroepen, terwijl in de praktijk de vergaderingen die worden samengeroepen om te beraadslagen over de vervroegde ontbinding, zich in de meeste gevallen voor de voortzetting van de activiteit van de vennootschap uitspreken.

De bestuurders zijn in twee gevallen van hun aansprakelijkheid ontslagen :

— door het leveren van het bewijs overeenkomstig artikel 62, tweede lid, Venn. W., dat zij geen deel genomen hebben aan de overtreding, dat hun geen enkele fout kan worden aangewreven en dat zij geen kennis hebben gehad van de inbraak of, indien zij er wel kennis van hebben gehad, dat zij de inbraeken aan de eerstkomende algemene vergadering aangeklaagd hebben;

— door het leveren van het tegenbewijs dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen het ontbreken van de bijeenroeping en de schade wanneer het grotere verlies bij

Le Gouvernement admet ces observations mais rappelle que la constitution d'une société impose à ceux qui en sont les fondateurs de respecter un certain nombre de « règles du jeu social ».

Les membres soulèvent également d'autres questions inhérentes au régime de responsabilité.

Un membre demande si l'introduction de la notion d'actif net signifie que les réserves devront être perdues avant que la perte éventuellement accrue ne soit comparée au montant du capital social. L'actif net dont il est question est-il identique à celui qui est visé par exemple à l'article 28 du texte de la Commission, en particulier à l'article 77bis, deuxième alinéa, L. C. ?

Le Gouvernement confirme que le texte a bien le sens que le membre lui donne. Cette interprétation est conforme à la jurisprudence et correspond d'ailleurs à l'idée selon laquelle les réserves constituent une première ressource en cas de perte.

Finalement, le sous-amendement présenté par M. Collignon (Doc. n° 210/3-I) est repris. A la différence du texte du document n° 210/2, le lien de causalité entre la faute et le dommage est présumé et c'est aux administrateurs qu'il appartient de prouver que ce lien est inexistant. Selon le texte adopté, la preuve contraire peut être faite en établissant qu'une partie du passif, par exemple le passif social, se serait constituée même si la société avait été dissoute plus tôt (comp. P. Van Ommeslaghe, « Développements récents de la responsabilité civile professionnelle en matière économique » dans *L'évolution récente du droit commercial et économique*, Bruxelles, Jeune Barreau, 1978, p. 39, n° 15).

Par rapport au texte figurant dans le Doc. n° 210/2, la référence expresse à l'application de l'article 62, deuxième alinéa, L. C., est donc supprimée. Cette référence est en effet inutile, puisque la violation de l'article 103 L. C., s'inscrit tout naturellement dans le régime de la responsabilité des administrateurs organisé tant à l'égard des tiers qu'à l'égard de la société par l'article 62, deuxième alinéa, L. C.

D'autre part, il paraît préférable de renverser la charge de la preuve du lien de causalité entre le dommage et le défaut de convocation en présument l'existence de ce lien de causalité, plutôt que d'instituer une présomption légale selon laquelle l'assemblée générale aurait décidé de dissoudre la société si elle avait été régulièrement convoquée, alors que, dans la pratique, les assemblées convoquées pour délibérer sur la dissolution anticipée se prononcent le plus souvent pour la poursuite de l'activité sociale.

Les administrateurs pourront dégager leur responsabilité dans deux cas :

— en prouvant conformément à l'article 62, deuxième alinéa, L. C., qu'ils n'ont pas pris part à l'infraction, qu'aucune faute ne leur est imputable et qu'ils n'ont pas eu connaissance de l'infraction ou, s'ils en ont eu connaissance, qu'ils l'ont dénoncée à l'assemblée générale;

— en prouvant qu'il n'y a pas de relation de cause à effet entre le défaut de convocation et le dommage, l'accroissement de la perte ayant par exemple été causé par des événements

voorbeeld veroorzaakt werd door gebeurtenissen die zich voordeden vóór het ogenblik waarop de algemene vergadering had moeten worden bijeengeroepen.

5. *Algemene slotbemerkung*

De rechtszekerheid vraagt duidelijke teksten en de commissietekst tracht dan ook de bestaande rechtsonzekerheid op te heffen m.b.t. de sanctie bij overtreding van het hier gewijzigde artikel.

Overigens moet ook vastgesteld worden dat de beheerders aan de aansprakelijkheidssanctie kunnen ontkomen door de algemene vergadering tijdig bijeen te roepen.

Tenslotte kan nog aangestipt worden dat de statuten strengere bepalingen kunnen voorschrijven.

Artikel 32 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 39 van het wetsontwerp.

Art. 40 (art. 33 van het amendement)

Vermindering van het netto-actief beneden 1 250 00 B. F.

Het vroegere artikel 104 van de gecoördineerde wetten voorzag twee hypothesen waarin de gerechtelijke ontbinding op verzoek van elke belanghebbende moet uitgesproken worden.

De eerste hypothese had betrekking op het aantal aandeelhouders en moet geschrapt worden vermits de naamloze vennootschap niet langer zeven aandeelhouders moet tellen.

Ongeacht de tekst van artikel 104, 2^e, Venn. W., en de voorbereidende werken van de wet van 1 februari 1977 (Senaat gedrukt stuk nr 187/2 van 1974, blz. 4) was het volgens de Regering, de bedoeling dat de tweede hypothese betrekking zou hebben op een vermindering van het netto-actief en niet op een formele kapitaalvermindering door besluit van de algemene vergadering (zie oud art. 72 in fine, Venn. W.).

Het is de bedoeling van de Regering door een nieuwe tekst deze controverse, die dateert van 1977, te beslechten.

De juridische adviseur overhandigde de commissie een korte rechtsvergelijkende nota in verband met de gerechtelijke ontbinding op verzoek van elke belanghebbende wan-neer het netto-actief lager is dan het bedrag van het wettelijk minimum-kapitaal — waarvan wij hierbij de tekst ge-ven :

« De tekst van artikel 104 Venn. W. (art. 22, Stuk nr 388/1, 1979-1980), zoals die door de Regering wordt voorgesteld, komt erop neer dat het netto-actief van de vennootschap te allen tijde moet overeenkomen met het bedrag van het wettelijk minimumkapitaal. Als straf geldt dat elke belanghebbende om de gerechtelijke ontbinding van de vennootschap kan verzoeken.

Implicit blijkt uit deze gedachtengang dat de oprichting van een naamloze vennootschap met het wettelijk minimum-kapitaal niet volstaat vermits het actief dat bij de oprichting aan het bedrag van het wettelijk minimumkapitaal dient te beantwoorden onmiddellijk onder dat bedrag daalt door de gemaakte oprichtingskosten zodat de ont-binding zou kunnen gevorderd worden.

nements antérieurs à l'époque où l'assemblée générale aurait dû être convoquée.

5. *Remarque finale d'ordre général*

Il n'y a pas de sécurité juridique sans textes clairs. Le texte adopté par la Commission vise à mettre fin à l'incertitude actuelle quant à la sanction applicable en cas d'infraction à l'article qui est modifié ici.

Il convient du reste de noter que les administrateurs peuvent se dégager de leur responsabilité et échapper à la sanction en convoquant l'assemblée générale dans le délai requis.

On observera enfin que les statuts peuvent contenir des dispositions plus rigoureuses.

L'article 32 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 39 du projet de loi.

Art. 40 (art. 33 de l'amendement)

Réduction de l'actif net à un montant inférieur à 1 250 000 francs.

L'article 104, L. C., actuel prévoit deux cas où la dissolution judiciaire doit être prononcée à la demande de tout intéressé.

Le premier cas, qui se produit lorsque le nombre d'actionnaires n'atteint pas le minimum requis, doit être supprimé, la société anonyme ne devant plus compter sept actionnaires.

Nonobstant le texte de l'article 104, 2e, L. C., et les travaux préparatoires de la loi du 1er février 1977 (Doc. Sénat n° 187/2, p. 4, 1974), le second cas devait, selon le Gouvernement, concerner non une réduction formelle du capital social par l'assemblée générale (voir l'article 72 actuel, *in fine*, L. C.), mais une réduction de l'actif net.

Le Gouvernement entend trancher la controverse datant de 1977 en établissant un nouveau texte.

Le conseiller juridique remet à la Commission une note relative à la dissolution judiciaire prononcée à la demande de tout intéressé lorsque l'actif net est réduit à un montant inférieur au capital minimum légal; cette note est libellée comme suit :

« Le texte de l'article 104 des lois coordonnées (art. 22, Doc. n° 388, 1979-1980) proposé par le Gouvernement, revient à imposer à tout moment que l'actif net de la société corresponde au montant du capital minimum légal. Le texte est sanctionné par une demande en dissolution par tout intéressé.

Cela signifie implicitement qu'il est exclu de constituer une société anonyme si l'on dispose tout juste du capital minimum légal, puisque l'actif, qui, au moment de la constitution, doit correspondre au montant du capital minimum légal, sera immédiatement inférieur à ce montant à cause des frais de constitution et que la dissolution de la société pourrait dès lors être exigée.

Bovendien betekent dit systeem dat het minimum-kapitaal niet enkel een grens is waaronder het vermogen van de vennootschap niet mag dalen door uitkering aan vennoten, zoals dat wel het geval is voor het maatschappelijk kapitaal, maar dat het minimum-kapitaal ten belope van dat bedrag een volledige vermogensbinding inhoudt.

De voorgestelde tekst kan vergeleken worden met de artikelen 2447 en 2448 van de Italiaanse Codice Civile, waarin bepaald wordt dat de vennootschap van rechtswege ontbonden wordt wanneer de algemene vergadering nalaat, in het geval dat het netto-actief voor meer dan één derde verloren is gegaan, om het kapitaal te verhogen tot een bedrag dat ten minste gelijk is aan het wettelijk minimum-kapitaal wanneer het kapitaal tot aanzuivering van de geleden verliezen beneden het wettelijk minimum-kapitaal diende vermindert te worden of nalaat de vennootschap om te vormen (zie Bonelli e.a., *Casi e materiali di diritto commerciale, Società per azioni*, II, Milano, 1974, blz. 1371, 1379 e.v. en 1601 e.v.; Alessi e.a., *La Società*, II, 2, Milano, 1976, blz. 1311 e.v., 1341 e.v.; Colombo in *Enquête comparative sur les sociétés par actions*, 1974, 4, III, blz. 1733).

Andere onderzochte landen kennen dergelijke bepaling niet althans niet in de hierboven beschreven gedachtengang.

Artikel 241 van de Franse wet op de handelsvennootschappen voorziet weliswaar de mogelijkheid dat elke belanghebbende ontbinding van de vennootschap kan vragen wanneer de voorziene procedure in verband met aanmerkelijke verliezen niet gevuld werd maar dit situeert zich in een kader dat overeenstemt met het Belgische artikel 103 (art. 39 van de commissietekst).

Wat de overige onderzochte landen betreft, moet vastgesteld worden dat zij allen wel artikelen kennen die geleid hebben tot of de uitvoering zijn van artikel 17 van de tweede richtlijn waaraan het Belgische artikel 103 correspondeert hetgeen echter buiten het onderzoeksgebied moet gesitueerd worden (zie Duitsland, § 92 AktG; Nederland, art. 108a 82 B. W.; Verenigd Koninkrijk, Soc. 33 Companies Act 80, bijlage 3). »

Een lid stelt de Regering volgende vragen :

— de tekst is zo opgesteld dat het volstaat dat elke belanghebbende de rechtbank verzoekt om de ontbinding uit te spreken opdat de rechter daarop zou moeten ingaan, is dit opportuun? Loopt men niet het gevaar dat een concurrente vennootschap de ontbinding kan vorderen terwijl de betreffende vennootschap economisch leefbaar is en terwijl haar krediet op geen enkele wijze aan het wankelen is gebracht.

In vergelijking met artikel 103 komt men dan tot de merkwaardige vaststelling dat tot de ontbinding van de vennootschap door de algemene vergadering in geval van ernstige verliezen slechts kan besloten worden met quorum en meerderheid vereist voor statutenwijziging, terwijl hetzelfde resultaat nl. een ontbinding, kan bekomen worden voor elke belanghebbende, dus ook een minderheidsaandeelhouder of een concurrent, wanneer het netto-actief lager is dan het bedrag van het wettelijk minimumkapitaal terwijl deze laatste hypothese niet noodzakelijk de leefbaarheid van de onderneming aantast.

De Regering meent dat de tweede richtlijn haar oplegt om regels te voorzien die een werkelijke sanctie stellen aan de vereisten van het minimum-kapitaal. Men moet immers rekening houden met een aantal belangrijke artikelen, die dit minimum-kapitaal beschermen. Het artikel 72 beoogt de kapitaalvermindering, indien daartoe besloten wordt door

Dans ce système, le capital minimum constitue non seulement une limite sous laquelle l'actif de la société ne peut pas descendre par distribution aux associés, ce qui est le cas pour le capital social, mais l'assujettissement de l'actif est en outre total à concurrence de ce montant.

Le texte proposé peut être comparé aux articles 2447 et 2448 du code civil italien, qui prévoit la dissolution de plein droit de la société lorsqu'en cas de perte de plus d'un tiers de l'actif net, l'assemblée générale omet d'augmenter le capital à concurrence d'un montant au moins égal au capital minimum légal si le capital a dû être diminué au-dessous du minimum légal pour compenser les pertes subies, ou lorsqu'elle omet de transformer la société (voir Bonelli et autres *Casi e materiali di diritto commerciale, Società per azioni*, II, Milan, 1974, pp. 1371, 1379 et suiv. et p. 1601 et suiv.; Alessi et autres, *La Società*, II, 2, Milan, 1976, p. 1311 et suiv., p. 1341 et suiv.; Colombo dans *Enquête comparative sur les sociétés par actions*, 1974, 4, III, p. 1733).

Une telle disposition, du moins conçue comme il est décrit ci-dessus, ne figure dans la législation d'aucun autre pays auquel nous nous sommes intéressé.

L'article 241 de la loi française sur les sociétés commerciales prévoit, certes, la possibilité pour tout intéressé de demander la dissolution de la société lorsque la procédure prévue en cas de pertes considérables n'a pas été appliquée, mais cette disposition s'inscrit dans un cadre qui correspond à l'article 103 des lois coordonnées belges (art. 39 du texte adopté par la Commission).

Quant aux autres pays, il faut constater que leur législation à tous contient des articles qui ont inspiré l'article 17 de la deuxième directive, auquel correspond l'article 103 des lois coordonnées belges, ou qui en constituent l'exécution, mais cela sort du champ de nos investigations (voir Allemagne, § 92 AktG; Pays-Bas, art. 108a 82, B. W.; Royaume-Uni, Soc. 33 Companies Act 80, annexe 3). »

Un membre pose les questions suivantes au Gouvernement :

— le texte est ainsi rédigé qu'il suffit à tout intéressé de demander la dissolution au tribunal pour que le juge doive faire droit à cette demande; est-ce opportun? Ne risque-t-on pas de voir une société concurrente demander la dissolution, alors que la société concernée reste économiquement viable et n'a en aucune façon son crédit ébranlé?

Si l'on compare cette disposition à l'article 103, on constate, ce qui est curieux, qu'en cas de perte grave, l'assemblée générale ne peut décider la dissolution de la société qu'en respectant les conditions de quorum et de majorité requises pour la modification des statuts, alors que tout intéressé, donc également un actionnaire minoritaire ou un concurrent, peut obtenir le même résultat (la dissolution) lorsque l'actif net est inférieur au montant du capital minimum légal (la viabilité de l'entreprise n'est pourtant pas nécessairement affectée dans cette dernière hypothèse).

Le Gouvernement considère que la deuxième directive lui impose de prévoir des règles qui sanctionnent effectivement le non-respect des obligations en matière de capital minimum. Il faut en effet tenir compte d'un certain nombre d'articles importants qui visent à préserver l'intégrité du capital minimum. L'article 72, L. C., vise la réduction du

de algemene vergadering, maar bepaalt terzelfdertijd dat een kapitaalvermindering onder het wettelijk minimum zonder gevolg zal blijven als ze niet gevolgd wordt door een latere kapitaalverhoging. Het artikel 103, Venn. W., is van toepassing op de verminderingen van het netto-actief met betrekking tot het maatschappelijk kapitaal wat ook het bedrag daarvan is. Het artikel 104 Venn. W., heeft betrekking op de vermindering van het netto-actief met betrekking tot het minimumkapitaal. In sommige gevallen zullen deze laatste twee artikelen gelijktijdig van toepassing zijn bv. wanneer een naamloze vennootschap met een kapitaal van 2 miljoen een netto-actief heeft van nog slechts 750 000 F.

— Wanneer een naamloze vennootschap opgericht wordt met een maatschappelijk kapitaal dat gelijk is aan het minimum-kapitaal dan zullen de eenvoudige oprichtingskosten een toepassing van artikel 104 Venn. W. meebrengen. Zou men daarom geen lager bedrag dan het minimum-bedrag moeten bepalen en zich laten inspireren door artikel 140 Venn. W. dat van toepassing is op de P. V. B. A. ?

De Regering antwoordt hierop dat het bedrag bepaald in artikel 140 en dat de rechter noopt tot het uitspreken van de ontbinding, te laag is om getransponeerd te worden op de N. V.

Tengevolge van de daarop volgende discussie in de commissie is men het er over eens dat artikel 34 van de commissietekst zo moet gewijzigd worden dat aan de rechters de mogelijkheid wordt gegeven een regularisatieperiode toe te staan in functie van de reddingspogingen waartoe desgevallend beslist is bij toepassing van artikel 103, Venn. W.

Een ander lid lijkt het terwille van de rechtszekerheid meer gewenst dat de rechter een wettelijk bepaalde maximale regularisatieperiode moet toestaan voor zover de vennootschap zich niet in een faillissementstoestand bevindt.

Om die reden wordt door de Regering een subamendement ingediend dat hogervermelde bekommernis zou omschrijven (Stuk n° 210/5, blz. 1).

De Regering trekt het voorgestelde subamendement evenwel in ten gevolge van de bemerking van enige leden dat er niets wordt toegevoegd dat al niet in de versie van het amendement (Stuk n° 210/2) is terug te vinden.

Artikel 33 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 40 van het wetsontwerp.

Art. 41

(art. 34 van het amendement)

Dit artikel voegt in de gecoördineerde wetten een nieuw artikel 104bis in waarbij een poging wordt gedaan om de moeilijkheden op te lossen die zich voordoen wanneer in een vennootschap alle aandelen in één hand worden verenigd.

1. Huidige situatie

a. Het principe van het behoud van de rechtspersoonlijkheid

De vereniging van alle aandelen in één hand heeft naar Belgisch recht van rechtswege ontbinding van de vennootschap ten gevolge zowel bij de N. V. als bij de personen-vennootschap (Cass., 5 december 1958, Pas., 1958, I. 342

capital par l'assemblée générale et prévoit qu'une réduction du capital sous le minimum légal restera sans effet si elle n'est pas suivie d'une augmentation du capital. L'article 103, L. C., s'applique aux réductions de l'actif net par rapport au capital social, quel que soit le montant du celui-ci, tandis que l'article 104, L. C., s'applique aux réductions de l'actif net par rapport au capital minimum. Dans certains cas, ces deux articles s'appliqueront simultanément, par exemple lorsqu'une société anonyme au capital de 2 millions a un actif net réduit à 750 000 F;

— si une société anonyme est constituée avec un capital social égal au capital minimum, les seuls frais de constitution entraîneront l'application de l'article 104, L. C.; dès lors, ne devrait-on pas retenir un montant inférieur au montant du capital minimum et s'inspirer de l'article 140, L. C., applicable aux S. P. R. L. ?

Le Gouvernement répond que le montant fixé à l'article 140, sous lequel le juge doit prononcer la dissolution de la société, est trop peu élevé que pour être retenu par la société anonyme.

A la suite de la discussion qui s'est ensuite déroulée en son sein, la Commission marque son accord sur une modification de l'article 34 de son texte afin de laisser aux juges la faculté d'accorder un délai de régularisation eu égard aux mesures de sauvetage décidées en application de l'article 103, L. C.

Un autre membre estime qu'il serait préférable, compte tenu des garanties légales qui s'imposent, de prévoir que le juge doit accorder une période maximum de régularisation fixée par la loi, pour autant que la société ne se trouve pas en état de faillite.

Le Gouvernement présente dès lors un sous-amendement (Doc. n° 210/5, p. 1) traduisant ces préoccupations.

Le Gouvernement retire cependant ce sous-amendement, certains membres ayant fait remarquer qu'il n'ajoutait rien au contenu de l'amendement (Doc. n° 210/2).

L'article 33 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 40 du projet de loi.

Art. 41

(art. 34 de l'amendement)

Cet article insère dans les lois coordonnées un nouvel article 104bis qui vise à résoudre les problèmes résultant de la réunion de toutes les actions d'une société entre les mains d'une seule personne.

1. Situation actuelle

a. Le principe du maintien de la personnalité juridique

Selon le droit belge, la réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne entraîne la dissolution de plein droit de la société, qu'il s'agisse d'une société anonyme ou d'une société de personnes (Cass., 5 décembre, Pas., 1958,

J. Ronse, T. P. R. 1964, vennootschappen — nr 182, blz. 215). Dit is o.a. zo wanneer een fictieve overdracht bij middel van stromannen gebeurt (Gent 9 maart 1954 R. W., 1954-1955, 421, aangehaald door Ronse, T. P. R., 1967, blz. 750).

In de conclusie van advocaat-generaal Ganshof van der Meersch bij het arrest van het Hof van Cassatie van 22 maart 1962 (Pas., 1962, I, 807) werd een overzicht gegeven van de toenmalige rechtsleer en rechtspraak.

Dit was bijzonder nadelig voor specifieke familiale ondernemingen. Bij wijze van voorbeeld verwijst uw verslaggever naar twee voorbeelden.

In 1964 besliste het Hof van Brussel nog dat een P. V. B. A. waar de derde vennoot overleed zodat de P. V. B. A. slechts uit echtgenoten bestond, van rechtswege ontbonden was. (Brussel 22 april 1964, Pas., 1965, II, 138; T. Not., 1966, 63, T. P. R., 1967 blz. 723, nr 183 met aangehaalde rechtsleer).

Prof Ronse betwiste deze beslissing (T. P. R., 1967, blz. 723, nr 183).

Ondertussen is aan deze moeilijkheid tegemoet gekomen door de wet van 29 november 1979. (Voor de motivering van deze wet: zie Wetsvoorstel Verhaegen — Uyttendaele Parl. Stuk Kamer nr 330/1, 1977-1978).

Doch ook in de gevallen waar één van de twee vennooten in de P. V. B. A. overlijdt zonder erfgenamen, die van rechtswege zijn plaats kunnen innemen, blijft er onzekerheid. De gecoördineerde wetten voorzien geen uitdrukkelijke bepaling zodat geval per geval zal dienen onderzocht te worden. De rapporteur verwijst hierbij naar o.a. H. Du Faux, « P. V. B. A. begrijpende twee vennooten. Overlijden van één der vennooten zonder erfgenamen na te laten die van rechtswege vennoot worden — Ontbinding der vennootschap? », T. Not. 1952, blz. 2; J. Ronse, T. P. R. 1967, nr 185 tot 187, blz. 724 tot 726).

Wanneer blijkt uit het onderzoek dat er slechts 1 aandeelhouder meer is, treedt de ontbinding van rechtswege in. Om hoger vermelde oplossing te rechtvaardigen steunde de rechtsleer en de rechtspraak zich in hoofdzaak op twee hoofdargumenten: ten eerste op de pluraliteit van de vennooten wegens het contractueel karakter van elke vennootschap en vervolgens op de artikelen 7 en 8 van de Hypotheekwet waarbij bepaald wordt dat geen enkel persoon op blijvende wijze twee verschillende vermogens kan hebben.

Van Ryn argumenteert in zijn *Principes* (deel I, uitg. 1954, blz. 241, nr 344) dat een automatische ontbinding van de vennootschap wanneer slechts één vennoot overblijft, kan aanvaard worden voor de burgerlijke vennootschappen (art. 1300, Burgerlijk Wetboek) voor de personenvennootschappen (de vennooten hebben wederzijdse rechten en verplichtingen) maar dat dit moeilijk te verdedigen is voor de kapitaalvennootschappen omdat « de aandelen in hoofde van hun bezitters wel rechten geven tegenover de rechtspersonen, maar niet jegens de dragers van de titels ».

Voor de meest recente rechtspraak verwijzen wij naar Van Ryn en Van Ommeslaghe « Examens de jurisprudence sur les sociétés commerciales », R. C. J. B., 1981, blz. 439, nr 96.

Van Ommeslaghe beklemtoont nog eens dat er nog veelvuldige verwarring is in verband met de juridische gevolgen van deze van rechtswege ontbinding en onderstreept ten overvloede dat in de huidige stand van de rechtspraak de ontbinding onvermijdelijk is. De vennootschap kan niet herleven door het intreden van een nieuwe vennoot. Hij verwijst hierbij naar Hof van Beroep, Brussel 11 juni 1971, Pas. II, 316.

I, 342; J. Ronse, T. P. R., 1964, « vennootschappen », nr 182, p. 215). Il en est notamment ainsi en cas de cession fictive avec intervention de prête-noms (Gand, 9 mars 1954, R. W., 1954-1955, col. 421, cité par Ronse, T. P. R., 1967, p. 750).

La conclusion de M. Ganshof van der Meersch, avocat général, jointe à l'arrêt de la Cour de cassation du 22 mars 1962 (Pas., 1962, I, 807) contient un exposé de la doctrine et de la jurisprudence de l'époque.

Cette doctrine et cette jurisprudence étaient particulièrement défavorables aux entreprises familiales, ainsi qu'en témoignent les deux exemples ci-dessous.

En 1964, la Cour de Bruxelles a prononcé la dissolution de plein droit d'une S. P. R. L. dont le troisième associé était décédé, les seuls associés restants étant des époux (Bruxelles, 22 avril 1964, Pas., 1965, II, 138; T. Not., 1966, 63, T. P. R., 1967, p. 723, nr 183, avec doctrine citée).

Le professeur Ronse a contesté cette décision (T. P. R., 1967, p. 723, nr 183).

Depuis, ce problème a été résolu par la loi du 29 novembre 1979 (pour les développements, voir la proposition de loi déposée par MM. Verhaegen et Uyttendaele — Doc. Chambre nr 330/1, 1977-1978).

L'incertitude subsiste néanmoins lorsqu'un des deux associés d'une S. P. R. L. décède sans laisser d'héritier susceptible de lui succéder de plein droit. Les lois coordonnées ne prévoient aucune disposition expresse, de sorte qu'il faut examiner chaque cas séparément. Votre rapporteur renvoie notamment à H. Du Faux, « P. V. B. A. begrijpende twee vennooten. Overlijden van één der vennooten zonder erfgenamen na te laten die van rechtswege vennoot worden — Ontbinding der vennootschap? », T. Not. 1952, p. 2; J. Ronse, T. P. R. 1967, nr 185 à 187, pp. 724 à 726).

Il y a dissolution de plein droit lorsqu'il s'avère qu'il ne reste plus qu'un seul actionnaire. Pour justifier cette solution, la jurisprudence et la doctrine invoquaient essentiellement, d'une part, la pluralité des associés, étant donné la nature contractuelle de toute société, et, d'autre part les articles 7 et 8 de la loi sur les hypothèques qui prévoient que nul ne peut posséder en permanence deux patrimoines distincts.

Dans ses *Principes* (I^e partie, édition 1954, p. 241, nr 344), Van Ryn considère que la dissolution automatique de la société lorsqu'il ne reste qu'un seul associé peut être admise quand il s'agit de sociétés civiles (art. 1300, Code civil) ou de sociétés de personnes (les associés ont des droits et obligations réciproques), mais que cet automatisme est difficilement défendable quand il s'agit de sociétés de capital, « puisque les actions donnent à leur titulaire des droits contre l'être moral, et non contre les autres porteurs de titres ».

Pour la jurisprudence la plus récente, nous renvoyons à Van Ryn et Van Ommeslaghe : « Examens de jurisprudence sur les sociétés commerciales », R. C. J. B., 1981, p. 439, nr 96.

Van Ommeslaghe souligne qu'il règne encore une assez grande confusion en ce qui concerne les conséquences juridiques de cette dissolution de plein droit et que, dans l'état actuel de la jurisprudence, la dissolution est inévitable. L'entrée d'un nouvel associé ne peut faire revivre la société. Van Ommeslaghe se réfère à ce propos à un arrêt de la Cour d'appel de Bruxelles du 11 juin 1971 (Pas. II, 316).

b. Vereffening van de vennootschap — Verjaringstermijn van vijf jaar — Overgang van het ganse maatschappelijk vermogen naar het vermogen van de vennoot

Er is een constante rechtspraak waarbij een dergelijke ontbonden vennootschap blijft voortbestaan tot op het ogenblik wanneer de verjaringstermijn van vijf jaar (art. 194, 4^e lid, Venn. W.), verstrekken is.

Het is belangrijk te vermelden dat er slechts vereniging is tussen vermogens van de vennootschap en het vermogen van de enige overblijvende vennoot wanneer in een akte is vastgesteld dat de vereffening beëindigd is en waarin vermeld is dat het gehele actief en passief van de vennootschap overgenomen is en de vennoot tot nakoming van de verbintenissen van de vennootschap zal gehouden zijn.

Vanaf het ogenblik waarop de beëindiging van de vereffening vastgesteld is, begint de verjaringstermijn van vijf jaar (art. 194, vierde lid, Venn. W.) waarbinnen de schuldeisers van de ontbonden vennootschap hun vorderingen moeten instellen tegen de vereffenaars van de vennootschap « in die hoedanigheid » (Cass., 22 maart 1962, *Pas.*, 1962, I, 807).

Met de vaststelling van dit principe zijn daarom niet alle moeilijkheden opgelost.

Het Hof van Cassatie stelde als voorwaarde dat er bv. geen bedrog mag zijn bij het afsluiten van de vereffening (zie *Pas.*, 1962, I, kol. 807, en de motivering) en het stelde dat het bestaan van schulden op zichzelf een sluiting van de vereffening niet verhindert zodat ook de verjaringstermijn van artikel 194, vierde lid, Venn. W., van toepassing blijft. Het begrip van de sluiting van de vereffening blijft aanleiding geven tot betwisting, bv. volstaat het niet in een authentieke akte vast te stellen dat alle aandelen verenigd zijn in handen van een naamloze vennootschap en dat zij het actief heeft verkregen zonder dat het passief moet betaald worden (Ronse, o.c. 1964, blz. 226 met aangehaalde rechtspraak; Kh. Brussel, 17 maart 1961, bevestigd door het hof van beroep te Brussel, 4 april 1962, R. W., 1962-1963, 995-1014).

Dit is wel het geval indien in de akte waarin de vereniging van alle aandelen vastgesteld wordt, vermeld is dat de vereffening van de vennootschap als gesloten beschouwd wordt (H. Du Faux « Vereffening van handelsvennootschappen door vereniging van alle maatschappelijke rechten in één hoofd — Lot van de wettelijke hypothek van de schatkist en enkele andere fiscale problemen », *Tijdschrift voor notarissen*, 1982, blz. 33, met aangehaalde rechtspraak en rechtsleer o.a. cass. 17 juni 1915, *Pas.*, I, 1134). In dit artikel wordt een overzicht gegeven van de huidige problematiek in verband met de fiscale schuldborderingen ten opzichte van de persoonlijke vermogens van de overblijvende vennoot.

2. De oorspronkelijke tekst van het wetsontwerp

Het artikel 23 van het wetsontwerp n° 388/1 (1979-1980) sluit aan bij de tweede Europese Richtlijn en meer bepaald bij artikel 5.

Er is nochtans een belangrijke nuance te maken. Waar de Europese Richtlijn als algemene regel stelt dat het in één hand verenigd zijn van alle aandelen of de vermindering van het aantal deelnemers tot beneden het wettelijk minimum op een tijdstip na de oprichting niet tot gevolg heeft dat de vennootschap van rechtswege wordt ontbonden, vermindert de tekst van het ontwerp in zijn tweede lid de toepassing van dit algemeen principe.

b. Liquidation de la société — Prescription quinquennale — Transfert de la totalité du patrimoine social au patrimoine de l'associé

Il est de jurisprudence constante que la société ainsi dissoute continue d'exister jusqu'à l'expiration du délai de la prescription quinquennale (art. 194, quatrième alinéa, L. C.).

Il importe de souligner qu'il n'y a réunion des patrimoines de la société et du patrimoine du seul associé restant qu'à la clôture de la liquidation, constatée par un acte faisant état de la reprise de la totalité de l'actif et du passif de la société et indiquant que l'associé est tenu des engagements de la société.

Le délai de la prescription quinquennale court à partir de la publication de la clôture de la liquidation, art. 194, L. C.). C'est dans ce délai que les créanciers de la société dissoute doivent exercer leurs actions contre les liquidateurs « en cette qualité » (Cass., 22 mars 1962, *Pas.*, 1962, I, 807).

L'établissement de ce principe ne résout toutefois pas tous les problèmes.

L'arrêt de la Cour de cassation posait comme condition que, par exemple, aucune fraude n'ait été constatée lors de la clôture de la liquidation (voir *Pas.*, 1962, I, col. 807, et la motivation) et déclarait que l'existence de dettes n'empêchait pas en soi la clôture de la liquidation, de sorte que le délai de prescription prévu à l'article 194, L. C., restait également applicable. La notion de clôture de la liquidation continue de susciter des controverses. Il n'est, par exemple, pas suffisant de constater dans un acte authentique que toutes les actions sont réunies entre les mains d'une société anonyme et que celle-ci a obtenu l'actif sans devoir payer le passif (Ronse, o.c., 1964, p. 226, avec la jurisprudence citée; Comm. Bruxelles, 17 mars 1961, confirmé par la cour d'appel de Bruxelles, 4 avril 1962, R. W., 1962-1963, 995-1014).

Par contre, cela suffit si l'acte constatant la réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne indique que la liquidation de la société est réputée close (Du Faux, H., « Vereffening van handelsvennootschappen door vereniging van alle maatschappelijke rechten in één hoofd — Lot van de wettelijke hypothek van de Schatkist en enkele andere fiscale problemen », *Tijdschrift voor notarissen*, 1982, p. 33, avec jurisprudence et doctrine citées, notamment Cass. 17 juin 1915, *Pas.*, I, 1134). Cet article présente un état actuel de la problématique relative aux effets des créances fiscales sur le patrimoine personnel de l'associé restant.

2. Texte initial du projet de loi

L'article 23 du projet de loi n° 388/1 (1979-1980) s'inspire de la deuxième directive du Conseil des Communautés européennes et, plus spécialement, de son article 5.

Il contient toutefois une nuance importante. Alors que la directive européenne prévoit que la réunion de toutes les actions en une seule main ou l'abaissement du nombre des associés au-dessous du minimum légal après la constitution n'entraîne pas la dissolution de plein droit de la société, le texte du projet restreint en son deuxième alinéa l'application de ce principe général.

De enige aandeelhouder wordt immers volgens alinea 2 van het oorspronkelijk artikel 23 (Stuk nr. 388/1, 1979-1980) onbeperkt en hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden, die ontstaan zijn gedurende de tijd dat alle aandelen in zijn bezit waren. Hij is echter niet aanprakelijk voor de schulden die na de ontbinding van de vennootschap zijn ontstaan. Volgens deze tekst heeft de enige aandeelhouder er alle belang bij zo spoedig mogelijk de vennootschap te ontbinden om te ontsnappen aan de zware gevolgen van zijn onbeperkte en hoofdelijke aansprakelijkheid. Hij kan dit bij authentieke akte doen en vanaf dat ogenblik beginnen de vereffeningaktiviteiten, zoals dit voorzien is bij de ambtshalve ontbinding.

Door de juridische adviseurs was opgemerkt dat het woord effecten dient vervangen te worden door aandelen. In deze aangelegenheid zijn de winstbewijzen, die het maatschappelijk kapitaal niet vertegenwoordigen evenals de obligaties irrelevant.

De richtlijn sluit de mogelijkheid niet uit van een gerechtelijke ontbinding op verzoek van om het even welke belanghebbende. Het is echter de bedoeling van de Regering om een gerechtelijke ontbinding onmogelijk te maken. Daarenboven verzuimt de tekst van het ontwerp te preciseren dat het gaat om de bekendmaking van de ontbinding (zie tekst artikel 142 van het ontwerp nr. 387 van 1979-1980 en van het advies van de Raad van State).

De tekst van het ontwerp dient dan ook in die zin te worden aangepast.

3. De eenmansvennotschap

N.a.v. het amendement van de heer le Hardy de Beaulieu en de rapporteur (Stuk nr. 388/12-I, 1979-1980) werd uitvoerig van gedachte gewisseld over de zgn. eenmansvennotschap.

Het vermelde amendement sluit aan bij de oorspronkelijke tekst van de Regering waar deze de ontbinding bij een vereniging van alle aandelen in een hand uitsluit. Het amendement behoudt evenwel tevens een aansprakelijkheids-sanctie voor de overblijvende aandeelhouder.

Over deze problematiek werd de laatste tijd heel wat gepubliceerd o.a. :

— G. Verhaegen, « Een aangepaste rechtsvorm voor de evoluerende distributie bedrijven », *Cepess-documenten* 1962, nr. 5, blz. 58 en volgende;

— W. Van Gerven, « Beginselen van Belgisch Privaatrecht », *Algemeen deel*, Titel III « Over vermogen en rechtspersoon », blz. 231 tot 278;

— L. Ganshof « Vers une société d'une personne de droit belge », *R. C. J. B.*, 1979, 1re nummer;

— Speth, « La divisibilité du patrimoine et l'entreprise d'une personne », Paris 19 (zie eveneens het artikel van Speth : « L'entreprise d'une personne et l'ordre public international belge » in : *Revue du notariat belge*, blz. 570 tot 605, en in hetzelfde nummer het arrest van het Hof van Verbreking 13 januari 1978, blz. 610);

— Otten, « De bescherming van het privé-vermogen via het vennootschapsrecht en via de individuele onderneming met beperkte aansprakelijkheid », *De Middenstandsgids*, 26 jaar, nr. 3.

In het Parlement werden de volgende wetsvoorstellen aanhangig gemaakt :

Le deuxième alinéa de l'article 23 initial (Doc. n° 388/1, 1979-1980) prévoit en effet que l'actionnaire unique répond indéfiniment et solidairement des dettes nées durant la période où toutes les actions ont été réunies entre ses mains, mais qu'il ne répond pas des dettes nées après la dissolution de la société. En vertu de ce texte, l'actionnaire unique a donc tout intérêt à dissoudre la société dans les plus brefs délais afin d'échapper aux lourdes conséquences de sa responsabilité illimitée et solidaire. Il peut réaliser cette dissolution par un acte authentique. Les opérations de liquidation débutent alors immédiatement, comme en cas de dissolution de plein droit.

Les conseillers juridiques avaient fait remarquer qu'il convenait de remplacer le mot « titres » par le mot « actions ». Les parts bénéficiaires, qui ne représentent pas le capital social, et les obligations ne sont pas visées ici.

La directive n'exclut pas la possibilité d'une dissolution judiciaire à la demande de tout intéressé. Or, le Gouvernement entend empêcher toute dissolution judiciaire. De plus, le texte ne précise pas qu'il s'agit de la publication de la dissolution (voir le texte de l'article 142 du projet n° 387 — 1979-1980 — ainsi que l'avis du Conseil d'Etat).

Il convient donc d'adapter le texte du projet en ce sens.

3. La société d'une personne

L'amendement de M. le Hardy de Beaulieu et du rapporteur (Doc. n° 388/12-I, 1979-1980) donne lieu à un large échange de vues au sujet de la société d'une personne.

Cet amendement rejoue le texte initial du Gouvernement, aux termes duquel la réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne n'entraîne pas la dissolution de la société. Cependant, il maintient une sanction de responsabilité de l'actionnaire restant.

Ce problème a fait l'objet ces derniers temps de nombreuses publications, dont :

— G. Verhaegen, « Une forme juridique appropriée à l'évolution des entreprises de distribution », *Documents Cepess*, 1962, n° 5, p. 58 et suiv.;

— W. Van Gerven, « Beginselen van Belgisch Privaatrecht », *Algemeen deel*, Titel III « Over vermogen en rechtspersoon », pp. 231 à 278;

— L. Ganshof, « Vers une société d'une personne de droit belge », *R. C. J. B.*, 1979, 1re numéro;

— Speth, « La divisibilité du patrimoine et l'entreprise d'une personne », Paris 19 (voir également l'article de Speth : « L'entreprise d'une personne et l'ordre public international belge » dans : *Revue du notariat belge*, pp. 570 à 605, et, dans le même numéro, l'arrêt de la Cour de cassation du 13 janvier 1978, p. 610);

— Otten, « De bescherming van het privé-vermogen via het vennootschapsrecht en via de individuele onderneming met beperkte aansprakelijkheid », *De Middenstandsgids*, 26e année, n° 3.

Le Parlement quant à lui a été saisi des propositions de loi suivantes :

— W. De Clercq, Damseaux en Mundeleer, houdende invoering van de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid, Stuk Kamer n° 509/1 (1978-1979);

— Cudell, tot invoeging in Titel IX van de Eerste Boek van het Wetboek van koophandel van een afdeling 7bis onder het afschrift : « Eenmansonderneming met beperkte aansprakelijkheid », Stuk Kamer n° 663/1 (1980-1981).

— J. B. Delhaye, tot invoeging in Titel IX van het Eerste boek van het Wetboek van koophandel van een afdeling 7bis getiteld : « Eenmansvennootschap met beperkte aansprakelijkheid », Stuk Kamer n° 131/1 (1981-1982).

— Desmarests : betreffende de eenmansonderneming met beperkte aansprakelijkheid, Stuk Kamer n° 202/1 (1981-1982);

— Verhaegen G. : Voorstel tot vrijwaring van de persoonlijke goederen van de gefailleerde en tot invoering van de eenmansvennootschap, Stuk Kamer n° 178/1 (1981-1982).

Op verzoek van de Voorzitter heeft de juridische adviseur enkele verhelderingen gebracht met betrekking tot de vragen omtrent de oprichting van een éénhoofdig opgerichte vennootschap en vereniging van alle aandelen in één hand. Gesteld werd dat het probleem meer politiek dan technisch is. Het probleem komt hier aan de orde naar aanleiding van artikel 5 van de tweede richtlijn dat eenvoudig stelt dat wanneer de wetgeving van een lidstaat door de oprichting van een vennootschap de samenwerking van verschillende aandeelhouders eist, de vereniging van alle aandelen in één hand... de ontbinding van rechtswege van deze vennootschap niet tot gevolg mag hebben...

Theoretisch bestaat de mogelijkheid om het amendement (Stuk n° 388/12-I, 1979-1980) te onderscheiden van de wetsvoorstellen met betrekking tot de individuele onderneming met beperkte aansprakelijkheid :

— het amendement heeft betrekking op de toestand waarin alle aandelen in één hand verenigd worden;

— de wetsvoorstellen willen voornamelijk de oprichting door één persoon van een affectatievermogen toelaten.

De voorgestelde teksten zouden aan verschillende praktische behoeften kunnen beantwoorden :

— een regeling, zoals deze voorzien in het amendement, zou een oplossing kunnen geven in een reeds bestaande vennootschap waarvan één van de twee vennoten zich wil terugtrekken en waarbij de overblijvende vennoot geen nieuwe vennoot wil opnemen;

— de reglementering zoals zij terug te vinden is in de wetsvoorstellen is van toepassing op de hypothese waarin één persoon een K. M. O.-bedrijf met beperkte aansprakelijkheid wil vormen. Maar het systeem van het amendement (Stuk n° 388/12-I, 1979-1980) sluit niet uit dat een vennootschap opgericht wordt door twee personen en dat onmiddellijk daarna één van de twee vennoten zijn aandelen aan de andere overdraagt.

De vennootschap wordt zo éénhoofdig en zou kunnen blijven functioneren als zodanig met respect voor de formaliteiten die vereist worden door de gekozen vorm.

— MM. W. De Clercq, Damseaux et Mundeleer : Proposition de loi portant création de l'entreprise personnelle à responsabilité limitée, Doc. Chambre n° 509/1 (1978-1979);

— M. Cudell : Proposition de loi tendant à insérer dans le Titre IX du Livre premier du Code de commerce une section 7bis intitulée : De l'entreprise uninominale à responsabilité limitée, Doc. Sénat n° 663/1 (1980-1981);

— M. J. B. Delhaye : Proposition de loi tendant à insérer dans le Titre IX du Livre premier du Code de commerce une section 7bis intitulée : « De l'entreprise uninominale à responsabilité limitée, Doc. Chambre n° 131/1 (1981-1982);

— M. Desmarests : Proposition de loi relative à l'entreprise individuelle à responsabilité limitée, Doc. Chambre n° 202/1 (1981-1982);

— M. G. Verhaegen : Proposition de loi tendant à préserver les biens personnels du failli et portant création de la société uninominale, Doc. Chambre, n° 178/1 (1981-1982).

A la demande du président, le conseiller juridique fournit quelques précisions concernant les questions relatives à la constitution d'une société d'une personne et à la réunion de toutes les actions d'une société en une seule main. Il est précisé que le problème est plus politique que technique. Ce problème se pose de façon incidente, puisque l'article 5 de la deuxième directive prévoit seulement que « lorsque la législation d'un Etat membre exige le concours de plusieurs associés pour la constitution d'une société, la réunion de toutes les actions en une seule main (...) n'entraîne pas la dissolution de plein droit de cette société (...). ».

Théoriquement, il est possible d'opérer une distinction entre l'amendement (Doc. n° 388/12-I, 1979-1980) et les propositions de loi relatives à l'entreprise d'une personne ou uninominale à responsabilité limitée :

— l'amendement vise la situation dans laquelle toutes les actions d'une société sont réunies en une seule main;

— les propositions de loi visent essentiellement à autoriser la constitution par une personne d'un patrimoine d'affection.

Les textes proposés pourraient répondre à des nécessités pratiques différentes :

— une réglementation comme celle prévue par l'amendement pourrait offrir la solution souhaitée lorsque, dans une société existante, un des deux associés veut se retirer et que le second ne désire pas s'adoindre quelqu'un d'autre;

— la réglementation envisagée par les propositions de loi s'appliquerait plutôt à l'hypothèse où une personne veut créer seule une P. M. E. à responsabilité limitée. Néanmoins, le système préconisé par l'amendement (Doc. n° 388/12-I, 1979-1980) n'exclut pas qu'une société soit constituée par deux personnes et que l'un des deux associés cède immédiatement ses actions à l'autre.

La société, devenue ainsi uninominale, pourrait continuer à fonctionner moyennant le respect des formalités exigées en raison de la forme adoptée initialement.

Het belang om rechtstreeks te kiezen voor een éénhoofdige vennootschap zal dus afhangen van de originaliteit van de reglementering op het vlak van de organisatie en de controle.

De Regering meent dat de indirekte realisering van een individuele onderneming met beperkte aansprakelijkheid door het amendement, niet kan gevolgd worden.

De Regering wijst ook naar de regeringsverklaring waarin vooropgesteld wordt hieraan een bijzondere oplossing te geven en het voorgesteld amendement lijkt daarvoor onvoldoende.

Hiervoor zijn meer uitgewerkte teksten nodig die ondermeer ook betrekking moeten hebben op het faillissement want het is niet normaal dat de gevolgen van een faillissement verschillend zijn voor een individu en voor een vennootschap. Bovendien zouden de eisen van de kredietverlener ook op één of andere wijze moeten beperkt worden, met betrekking tot de zekerheden die op het privé-vermogen kunnen gevestigd worden. Een lid sluit zich aan bij de mening van de voorzitter dat het wenselijk is het gehele probleem van de eenmansvennootschap te bespreken naar aanleiding van de discussie over de voorstellen die in verband hiermee reeds werden neergelegd.

Wegens de nauwe verwantschap met deze problematiek wordt de heer J.-B. Delhaye, indiener van een van de wetsvoorstellen over de eenmansvennootschap, door de Voorzitter uitgenodigd om zijn standpunt mee te delen. Hierna wordt een beknopt overzicht gegeven van zijn standpunt.

De werkzaamheden van de commissie met betrekking tot artikel 23 van het ontwerp n° 388 (1979-1980) bevestigen de onomkeerbare evolutie naar consecratie van het ondernemingsbegrip en niet naar dat van vennootschapsbegrip onder zijn éénhoofdigheid. Juridisch wordt hier reeds voorgesteld dat de vereniging van alle aandelen in één hand d.w.z. het bestaan van één enkele aandeelhouder niet de ontbinding van de vennootschap tot gevolg heeft.

Het wetsvoorstel tot invoeging in Titel IX van het Eerste boek van het Wetboek van koophandel van een afdeling 7bis getiteld : « Eenmansonderneming met bepaalde aansprakelijkheid, n° 131/1 (1981-1982) heeft twee fundamenteiten :

— het gaat om het organiseren van een éénhoofdige onderneming en om aan de zelfstandige een aantal rechten toe te kennen. Men moet deze zelfstandigen beschermen terwijl een aantal voorzorgsmaatregelen moeten genomen worden om te vermijden dat de ondernemingsschuldeisers in moeilijkheden gebracht worden;

— de bescherming van het familiaal vermogen van de handelaar of de ambachtsman die beiden in de huidige stand van zaken terugdeinsen voor het avontuur moet gerealiseerd worden om hen toe te laten mee te werken aan de relance van de tewerkstelling.

De Regering meldt dat zij van plan is een wetsontwerp neer te leggen m.b.t. de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid juist om rekening te houden met de parlementaire initiatieven. Het zoekt de consensus in de verschillende wetsvoorstellen en meent dat het ontwerp kan neergelegd worden bij het begin van de volgende parlementaire zitting.

De heer J.-B. Delhaye begrijpt niet goed hoe het komt dat ondanks voorstellen die gedaan worden, de Regering het debat uitstelt onder de pretekst dat zij zelf bezig is met een wetsontwerp over deze zaak.

L'intérêt de constituer directement une société « d'une personne » ou « uninominale » dépendra donc de l'originalité des réglementations du point de vue de l'organisation et du contrôle.

Le Gouvernement estime que l'on ne peut admettre que l'amendement permette de constituer de manière indirecte une entreprise d'une personne à responsabilité limitée.

Il renvoie en outre à la déclaration gouvernementale, qui prévoit d'apporter une solution spécifique à ce problème. Or, l'amendement proposé lui paraît insuffisant pour constituer cette solution.

Il faut établir des textes plus élaborés qui comportent notamment des dispositions applicables en matière de faillite, car il n'est pas normal que les conséquences d'une faillite soient différentes pour un individu et pour une société. De plus, les exigences du créancier devraient être limitées d'une manière ou d'une autre en ce qui concerne les sûretés que celui-ci peut réclamer sur le patrimoine privé. Un membre partage l'avis du président qui estime qu'il serait souhaitable d'examiner l'ensemble du problème de la société uninominale à l'occasion de la discussion des propositions qui ont déjà été déposées à ce sujet.

Vu la connexité des problèmes, le président invite M. J. B. Delhaye, auteur de l'une des propositions relatives à la société d'une personne, à venir exposer son point de vue. On trouvera ci-après un résumé de ce point de vue.

Les travaux de la Commission relatifs à l'article 23 du projet n° 388 (1979-1980) confirment l'évolution irréversible vers la consécration de l'entreprise (et non de la société) uninominale. Juridiquement, il est déjà proposé que la réunion de toutes les actions en une seule main (c'est-à-dire l'existence d'un associé unique) n'entraîne pas la dissolution de la société.

La proposition de loi tendant à insérer dans le Titre IX du Livre premier du Code de commerce une section 7bis intitulée : « De l'entreprise uninominale à responsabilité limitée » (Doc. n° 131/1, 1981-1982) tient compte de deux considérations essentielles :

— il s'agit d'organiser l'entreprise uninominale et de reconnaître un certain nombre de droits aux travailleurs indépendants; il faut protéger ces travailleurs tout en prenant les précautions nécessaires pour éviter de mettre les créanciers de l'entreprise en difficulté;

— il s'agit de protéger le patrimoine familial du commerçant ou de l'artisan afin que tous ceux qui aujourd'hui reculent devant l'aventure osent s'engager et contribuent ainsi à la relance de l'emploi.

Le Gouvernement fait savoir qu'il a l'intention de déposer un projet de loi précisément pour tenir compte des initiatives parlementaires. Il recherche un consensus dans les différentes propositions de loi et considère que le projet de loi pourra être déposé au début de la prochaine session.

M. J.-B. Delhaye ne comprend pas pourquoi, malgré le dépôt des propositions de loi, le Gouvernement tarde le débat sous prétexte qu'il élabore un projet de loi réglant cette matière.

Rekeninghoudend met de hoogdringendheid insisteert hij om zijn wetsvoorstel te onderzoeken los van een onderzoek van het ontwerp n° 387 (1979-1980).

De rapporteur verheugt zich over het feit dat de neergelegde amendementen geleid hebben tot een vruchtbare discussie en dat de Regering de belofte heeft afgelegd om vlug een ontwerp in te dienen. Het ontwerp zou, zoals het voorstel van de rapporteur tot vrijwaring van de persoonlijke goederen van de gefailleerde en tot invoering van de eenmansvennootschap (Stuk n° 178/1), rekening moeten houden met de al dan niet voor beslag vatbare goederen en de gevolgen van de sluiting van het faillissement. Het past dat rekening gehouden wordt met de mogelijkheid voor elke ondernemingsleider om zijn familiewoning door middel van een bijzonder verzekeringscontract te beschermen.

Een lid wijst erop dat de bespreking van deze eenmansvennootschap binnen zeer korte termijn moet gehouden worden omdat mede hierdoor de investeerders kunnen geïnteresseerd worden aan een relance van de tewerkstelling en hij sluit zich aan bij de mening van de Voorzitter om de hele problematiek van de éénhoofdig geworden en éénhoofdig op te richten vennootschappen zoals ook de individuele onderneming met beperkte aansprakelijkheid te houden naar aanleiding van de wetsvoorstellen die werden neergelegd.

4. Verzachting van het tweede alinea van de Regerings-tekst

Door het amendement (Stuk n° 388/2, 1979-1980, blz. 3) van de rapporteur blijft de beperkte aansprakelijkheid bestaan gedurende een termijn van zes maanden.

Binnen deze termijn moet de overblijvende vennoot een tweede aandeelhouder vinden of de vennootschap ontbinden.

Aangezien deze termijn wat kort kan zijn vb. voor de afwikkeling van een nalatenschap wordt het subamendement van de heer Le Hardy de Beaulieu (Stuk n° 388/12, II) overgenomen dat de overgangsperiode op 1 jaar brengt.

De juridische adviseurs maken de bemerking dat het amendement (Stuk n° 388/2, 1979-1980) moet vervolledigd worden aangezien het de tweede beperking in de tijd niet preciseert (nadat... maar tot wanneer).

Deze verschillende bemerkingen samen met de opmerking op de oorspronkelijke tekst vormen de inhoud van het artikel 33 van het amendement.

Door het nieuwe artikel 104bis Venn. W. wordt voorzien dat de vereniging van alle aandelen in één hand geen ontbinding meer meebrengt, noch van rechtswege noch door de rechter op verzoek van belanghebbenden, maar wel wordt de enige aandeelhouder hoofdelijk met de vennootschap aansprakelijk gehouden voor de verbintenissen die zijn ontstaan nadat alle aandelen in één hand verenigd zijn.

Deze aansprakelijkheid ontstaat echter slechts wanneer binnen het jaar de enige aandeelhouder geen aandeel heeft overgedragen of deze het ontbindingsbesluit van de vennootschap niet heeft openbaar gemaakt (vgl. advies van de Raad van State, Stuk n° 388/1, 1979-1980, blz. 42).

De aansprakelijkheid ontstaat dus maar na verloop van een jaar en slaat dan niet alleen op de verbintenissen die na dat jaar ontstaan. Zij omvat al de verbintenissen aangegaan sedert de vereniging van alle aandelen in één hand en zij blijft bestaan tot een tweede aandeelhouder is toe-

Compte tenu de l'urgence, il insiste sur la nécessité d'examiner sa proposition de loi sans attendre la discussion du grand projet de réforme n° 387 (1979-1980).

Le rapporteur se réjouit que le dépôt des amendements ait débouché sur une discussion fructueuse que le Gouvernement a conclue par la promesse de déposer rapidement un projet de loi. Comme la proposition du rapporteur tendant à préserver les biens personnels du failli et portant création de la société uninominale (Doc. n° 178/1), le projet de loi devrait opérer une distinction entre les biens saisissables et les biens insaisissables et tenir compte des effets de la clôture de la faillite; il conviendra de prévoir la possibilité pour tout chef d'entreprise de protéger son habitation familiale en contractant une assurance spéciale.

Un membre souligne la nécessité d'entamer très rapidement l'examen des textes concernant la société uninominale, car l'introduction de cette nouvelle forme de société sera de nature à rassurer les investisseurs potentiels qui contribueront à la relance de l'emploi. Il se rallie à l'avis du président qui suggère d'examiner l'ensemble du problème (société constituée sous la forme uninominale ou devenant uninominale, entreprise individuelle à responsabilité limitée) à l'occasion de la discussion prochaine des propositions de loi qui ont été déposées.

4. Atténuation de la responsabilité prévue au deuxième alinéa du texte du Gouvernement

L'amendement du rapporteur (Doc. n° 388/2, p. 3, 1979-1980) prévoit que la responsabilité limitée de l'actionnaire unique est maintenue pendant un délai de six mois.

Durant cette période, l'associé unique doit soit trouver un second actionnaire, soit dissoudre la société.

Ce délai pouvant s'avérer trop court, par exemple pour la liquidation d'une succession, il est porté à un an conformément au sous-amendement par M. Le Hardy de Beaulieu (Doc. n° 388/12-II).

Les conseillers juridiques font remarquer que l'amendement (Doc. n° 388/2, 1979-1980) doit être complété, étant donné qu'il ne précise pas le second délai (« après », mais pendant combien de temps ?).

L'article 33 de l'amendement tient compte de ces différentes remarques ainsi que de la remarque concernant le texte initial.

Le nouvel article 104bis. L.C., prévoit que la réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne n'entraîne plus la dissolution de la société, ni de plein droit, ni par le juge à la demande de tout intéressé. Cependant, l'actionnaire unique répond solidairement avec la société des engagements contractés après la réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne.

Toutefois, l'actionnaire unique n'est tenu pour responsable que s'il n'a pas cédé d'actions ou n'a pas publié la décision portant dissolution de la société dans un délai d'un an (cf. avis du Conseil d'Etat, Doc. n° 388/1, p. 42, 1979-1980).

La responsabilité naît donc après un an et ne porte pas uniquement sur les engagements nés après l'expiration de ce délai. Elle concerne tous les engagements contractés depuis la réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne et est maintenue jusqu'à l'entrée d'un second

getreden of tot het ontbindingsbesluit wordt openbaar gemaakt.

Door de periode van één jaar te voorzien i.p.v. 6 maand zoals voorgesteld door het amendement van de rapporteur (Stuk nr 388/2, 1979-1980, blz. 5), waarop deze tekst voor het overige is geïnspireerd, wordt zeker tegemoet gekomen aan de normale afwikkeling van een nalatenschap zodat in een vader-zoon vennootschap waarin alle aandelen in één hand zouden verenigd worden door het overlijden van de vader, de zoon, het normale verloop van de vereffening van de nalatenschap kan afwachten alvorens zijn houding te bepalen.

Een voorbeeld moge dit verduidelijken : wanneer alle aandelen op 1 januari 1983 in handen van A verenigd zijn dan wordt A met de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk vanaf 1 januari 1984 voor de in het jaar 1983 ontstande verbintenissen wanneer ondertussen geen nieuwe aandeelhouder is toegestreden of wanneer intussentijd het ontbindingsbesluit niet is openbaar gemaakt.

Treedt op 1 juni 1984 een nieuwe aandeelhouder toe of werd op die dag het ontbindingsbesluit openbaar gemaakt dan blijft A met de vennootschap aansprakelijk voor de voorheen ontstane verbintenissen maar niet voor de verbintenissen die na 1 juni 1984 zijn ontstaan.

Het bestaande recht wordt dus niet gewijzigd wanneer tot ontbinding wordt overgegaan. De schulden die door de vereffening ontstaan kunnen uitsluitend op het vennootschapsvermogen verhaald worden onvermindert de aansprakelijkheid van de vereffenaar.

5. De specifieke verantwoordelijkheid van de overblijvende aandeelhouder

Door verschillende leden worden opmerkingen gemaakt en vragen gesteld in verband met de specifieke verantwoordelijkheid van de overblijvende vennoot. Wat gebeurt er juist indien een vordering tegen de overblijvende vennoot wordt ingesteld, wat is de juiste omschrijving van de verhouding vennoot en vennootschap ? Er zijn immers twee patrimonia : het patrimonium van de vennootschap en de vennoot. De vennoot heeft immers gedurende een periode een duidelijk afgescheiden vermogen gehad.

De commissieleden zijn van mening dat het wenselijk is dat de aansprakelijkheid van de enige aandeelhouder of vennoot subsidiair zou zijn. Dientengevolge legt de Regering een subamendement neer (Stuk nr 210/5) krachtens hetwelk de enige aandeelhouder weliswaar hoofdelijk met de vennootschap aansprakelijk wordt gesteld na de regularisatieperiode zodat de derden twee verhaalspatrimonia hebben maar waarbij wordt gepreciseerd dat de enige aandeelhouder als borg gehouden is zodat hij desgevallend een vordering heeft tegen de vennootschap voor het geheel van de door hem betaalde schuld.

Ten gevolge van een opmerking van de juridische adviseur van de Commissie wordt het amendement nog gepreciseerd in deze zin dat de aansprakelijkheid niet enkel geldt voor de contractuele verbintenissen van de vennootschap maar tevens voor de quasi-delictuele. Daarom worden de woorden « schulden door de vennootschap aangegaan » vervangen door de woorden « verbintenissen van de vennootschap ontstaan » in de Nederlandse versie en de woorden « dettes contractées par la société » vervangen door de woorden « obligations de la société nées » in de Franse versie.

Met de hier vermelde wijzigingen wordt het artikel 34 van het amendement eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 41 van het wetsontwerp.

actionnaire dans la société ou jusqu'à la publication de la décision de dissolution.

En prévoyant un délai d'un an au lieu du délai de six mois proposé par le rapporteur dans son amendement (Doc. n° 388/2, p. 5, 1979-1980), dont le texte de la Commission est par ailleurs inspiré, on permet la liquidation normale d'une succession. Ainsi, si toutes les actions d'une société constituée par un père et son fils se trouvent réunies en une seule main à la suite du décès du père, le fils peut attendre la liquidation normale de la succession avant de prendre une décision.

L'exemple ci-après facilitera la compréhension. Si, le 1er janvier 1983, toutes les actions sont réunies entre les mains de A, celui-ci devient à partir du 1er janvier 1984 solidairement responsable avec la société des engagements nés au cours de 1983, à condition qu'entre-temps aucun nouvel actionnaire ne soit entré dans la société et qu'une décision de dissolution n'ait pas été publiée.

Si un nouvel actionnaire entre dans la société le 1er juin 1984 ou si la décision de dissolution est publiée à cette date, A continue de répondre solidairement avec la société des engagements nés précédemment, mais non de ceux qui sont nés après le 1er juin 1984.

Les règles en vigueur ne sont donc pas modifiées en ce qui concerne les conséquences d'une décision de dissolution. Les dettes résultant de la liquidation ne peuvent être récupérées qu'à charge de l'actif social, sous réserve de la responsabilité du liquidateur.

5. Responsabilité spécifique de l'actionnaire restant

Plusieurs membres formulent des observations et posent des questions au sujet de la responsabilité spécifique de l'associé restant. Que se passe-t-il exactement lorsqu'une action est intentée contre l'associé restant ? Comment les relations entre l'associé et la société se définissent-elles exactement ? En effet, il y a deux patrimoines : celui de la société et celui de l'associé. Pendant une certaine période, l'associé a eu un patrimoine nettement distinct.

Les membres de la Commission estiment que la responsabilité de l'actionnaire ou associé unique devrait être subsidiaire. C'est pour cette raison que le Gouvernement présente un sous-amendement (Doc. n° 210/5) qui prévoit que l'actionnaire unique est tenu solidairement avec la société après la période de régularisation, de sorte que les tiers peuvent recouvrer leurs créances à charge de deux patrimoines, tout en précisant que l'actionnaire unique est réputé caution solidaire, de sorte qu'il peut le cas échéant intenter contre la société une action en recouvrement de la totalité de la dette qu'il a acquittée.

A la suite d'une observation des conseillers juridiques de la Commission, l'amendement est encore précisé en ce sens que la responsabilité ne porte pas seulement sur les obligations contractuelles de la société, mais également sur les obligations quasi délictuelles. C'est pourquoi les mots « dettes contractées par la société » sont remplacés par les mots « obligations de la société nées ».

L'article 34 de l'amendement est adopté à l'unanimité avec les modifications mentionnées ci-dessus et devient ainsi l'article 41 du projet de loi.

HOOFDSTUK P. V. B. A.
 (art. 42 tot en met art. 52)
 (art. 35 tot 45 van het amendement)

Voorafgaande bemerkingen

1. Er zijn 11 artikelen, die op de P. V. B. A. betrekking hebben. Ofschoon de 2e Europese Richtlijn enkel betrekking heeft op de N. V., werden bepaalde aanpassingen ook opgelegd aan de P. V. B. A. en de C. V.

Dit is voor de P. V. B. A. ondermeer het geval voor het verzuimd inbreng begrip (art. 42 commissietekst), de regeling in verband met de aankoop binnen de 2 jaar van een vermogensbestanddeel, toebehorend aan een oprichter, vennoot of zaakvoerder (art. 43 commissietekst), de verplichte vermeldingen in de statuten van de P. V. B. A. (art. 44 van de commissietekst) de formaliteiten bij verhoging van kapitaal (art. 45 commissietekst), de wettelijke invoering van het voorkeurrecht bij kapitaalverhoging maar onder een andere vorm dan bij de N. V. (art. 46 commissietekst) de regeling van de kapitaalvermindering (art. 47), het recht voor de vennooten om vragen te stellen (art. 48 commissietekst), de regeling betreffende het jaarsverslag, de winstuitkering en de openbaarmaking (art. 49 commissietekst), het invoeren van de onbeperkte duur (art. 50 commissietekst), de verplichte maatregelen bij belangrijke verliezen (art. 51 commissietekst), het overgangssysteem wanneer alle aandelen in één hand verenigd zijn (art. 52 commissietekst).

Het minimum kapitaal van de P. V. B. A. wordt niet verhoogd. Het blijft vastgesteld op 250 000 F maar de mogelijkheid om een gerechtelijke ontbinding aan te vragen wordt voorzien wanneer het netto-actief gedaald is beneden 250 000 F.

Opgemerkt kan worden dat voor de P. V. B. A. de regeling van de uitkering van interimdistributies niet werd overgenomen uit het statuut voor de N. V. Dergelijke uitkeringen hebben immers tot doel de aandelen voor het beleggend publiek aantrekkelijker te maken. De P. V. B. A. is daarentegen de besloten vennootschap bij uitstek en zij heeft als zodanig geen toegang tot de markt van spaarders en beleggers zodat de invoering van de techniek van de uitkering van interimdistributies niet wenselijk werd geacht door de commissie.

Voor de gedetailleerde besprekking van deze verschillende artikelen kan verwezen worden naar wat hierover werd gezegd bij de artikelsgewijze besprekking van de N. V.

2. Om de tekst van de artikelen die van toepassing zijn op de P. V. B. A. meer leesbaar te maken werd er een dubbele maatregel genomen. In plaats van de verwijzingstechniek toe te passen werden een deel van de nieuwe teksten, die betrekking hebben op de P. V. B. A., in extenso uitgeschreven.

Daarenboven werd een artikel 66 ingelast, waarbij aan de Regering de opdracht wordt gegeven een tekst voor te leggen aan het Parlement over de P. V. B. A. waarin geen verwijzingen meer zouden voorkomen zodat sectie VI van de gecoördineerde wetten over de P. V. B. A. als zodanig leesbaar en bruikbaar zou zijn.

CHAPITRE RELATIF A LA S. P. R. L.
 (art. 42 à 52)
 (art. 35 à 45 de l'amendement)

Remarques préliminaires

1. Les articles qui concernent la S. P. R. L. sont au nombre de onze. Bien que la deuxième directive européenne ne concerne que la société anonyme, certaines adaptations ont également été imposées à l'égard des S. P. R. L. et des S. C.

C'est le cas notamment, en ce qui concerne la S. P. R. L., pour les dispositions suivantes : notion élargie de l'apport (art. 42 du texte de la Commission), règles relatives à l'acquisition dans les 2 ans d'un bien appartenant à l'un des fondateurs, à un associé ou à un gérant (art. 43 du texte de la Commission), indications que doivent contenir les statuts de la S. P. R. L. (art. 44 du texte de la Commission), formalités à accomplir en cas d'augmentation du capital (art. 45 du texte de la Commission), instauration par voie légale du droit de souscription préférentielle en cas d'augmentation du capital, mais sous une autre forme que pour la société anonyme (art. 46 du texte de la Commission), règles relatives aux réductions du capital (art. 47 du texte de la Commission), droit des associés de poser des questions (art. 48 du texte de la Commission), règles relatives au rapport de gestion, aux distributions de bénéfices et à la publicité (art. 49 du texte de la Commission), instauration de la durée illimitée (art. 50 du texte de la Commission), mesures obligatoires en cas de pertes importantes (art. 51 du texte de la Commission), régime transitoire applicable lorsque toutes les parts sont réunies entre les mains d'une seule personne (art. 52 du texte de la Commission).

Le capital minimum de la S. P. R. L. n'est pas augmenté : il reste fixé à 250 000 F, mais les nouvelles dispositions prévoient la possibilité de demander la dissolution judiciaire lorsque l'actif net est réduit à un montant inférieur à 250 000 F.

Il convient de signaler que les règles relatives à la distribution d'un acompte sur dividende, prévues dans le statut des sociétés anonymes, n'ont pas été reprises en ce qui concerne les S. P. R. L. En effet, ces distributions ont pour but de rendre les placements en actions plus attrayants pour le public. Or, la S. P. R. L., qui est la société privée par excellence, ne fait pas appel aux épargnants ni aux investisseurs. La Commission estime par conséquent que l'introduction de la technique de la distribution d'un acompte sur dividende n'est pas souhaitable.

Pour la discussion détaillée de ces différents articles, il est renvoyé à ce qui a été dit à ce sujet lors de la discussion des articles relatifs aux sociétés anonymes.

2. Deux mesures ont été prises pour faciliter la lecture des articles qui sont applicables aux S. P. R. L. D'une part, au lieu de procéder par références, une partie des nouveaux textes applicables aux S. P. R. L. ont été transcrits dans leur intégralité.

D'autre part, un article 66 a été inséré, chargeant le Gouvernement de présenter au Parlement un texte concernant les S. P. R. L. qui ne comporterait plus de références, de sorte que la section VI des lois coordonnées constitue un ensemble de dispositions qu'il soit possible de consulter séparément.

3. De rechtspersoon als vennoot in de P. V. B. A.

De rapporteur legt een amendement (Stuk nr 210/6) neer onder de vorm van een artikel 34bis en 40bis waarbij het verbod wordt opgeheven voor een rechtspersoon om vennoot te worden in een P. V. B. A. Dit is ondermeer noodzakelijk om b.v. de publieke financieringsondernemingen zoals het participatiefonds voor de K.M.O. en de G.I.M.V. de mogelijkheid te geven risicodragend kapitaal te verstrekken aan P.V.B.A.'s.

Nu zijn deze genoodzaakt zich in N. V. om te zetten of hun toevlucht te nemen tot speciale vormen van kredietverlening zoals achterstelling van lening om tot een oplossing te komen.

De Regering verklaart dat zij het in beginsel eens is met het subamendement van de rapporteur maar dat zij anderzijds de werkzaamheden van deze commissie niet wil vertragen door het subamendement over te nemen. Dit zal immers meebrengen dat ook de regeling voor het verwerven van eigen aandelen zou dienen uitgewerkt te worden voor de P. V. B. A. Hiervan werd in de tekst van het amendement afgewezen juist omwille van het verbod van artikel 119, eerste lid, Venn. W., wat uitsluit dat een P. V. B. A. haar eigen aandelen zou verwerven.

De Regering neemt evenwel het engagement om de idee van de rapporteur over te nemen in een afzonderlijk ontwerp na overleg met de Ministeries van Economische Zaken, Financiën en Middenstand. Hierbij zal een diepere bezinning over de grondslagen van de P. V. B. A. noodzakelijk zijn.

Een lid laat toch opmerken dat deze idee rekening dient te houden met het eigen belang van bestaande ondernemingen enerzijds en laat opmerken dat met het voorgestelde amendement een van de weinige onderscheidselementen tussen N. V. en P. V. B. A. verdwijnt.

De rapporteur kan de voorgestelde werkwijze van de Regering volgen en trekt daarom zijn amendement in.

Art. 42

(art. 35 van het amendement)

Het verruimd begrip inbreng

In dit artikel wordt het verruimd inbreng begrip van artikel 29 Venn. W. ook toegepast op de P. V. B. A. Binnen deze rechtsvorm lijkt de toepassing van een verruimde inbreng zo mogelijk nog meer gewenst dan in de N. V., aangezien in de P. V. B. A. geen aandelen buiten kapitaal kunnen gecreëerd worden.

Zoals voor de N. V. komt bijgevolg inbreng in natura in aanmerking voor vergoeding door aandelen, die het kapitaal vertegenwoordigen op voorwaarde dat deze inbreng bestaat uit vermogensbestanddelen, die naar economische maatstaf kunnen gewaardeerd worden. Verplichtingen tot het verrichten van werk of diensten komen hiervoor niet in aanmerking.

Terminologie

In de Franse versie wordt t.g.v. van een opmerking van een lid het woord « actions » vervangen door het woord « parts ».

Minimumstortingen

Verder leek het ook niet gepast artikel 120 Venn. W. te wijzigen om de minimale storting van één vierde in te voeren in plaats van het bestaande één vijfde. De status quo wordt toegelaten door de tweede richtlijn, die immers slechts

3. La personne morale en tant qu'associé dans la S. P. R. L.

Par voie d'amendement (Doc. n° 210/6) le rapporteur propose d'insérer un article 34bis ainsi qu'un article 40bis afin que les personnes morales puissent dorénavant être associés dans une S. P. R. L. Cette mesure permettra notamment aux sociétés publiques de financement, telles que le fonds de participation pour les P. M. E. et la S. R. I. W., de fournir des capitaux à risques aux S. P. R. L. Actuellement, ces sociétés doivent prendre la forme d'une société anonyme ou recourir à des modalités spéciales de crédit, telles que les emprunts subordonnés, afin de trouver une solution.

Le Ministre déclare qu'il peut marquer son accord de principe sur le sous-amendement du rapporteur mais qu'en reprenant ce sous-amendement il retarderait les travaux de la Commission, étant donné que cela impliquerait la nécessité d'établir des règles concernant l'acquisition de ses actions par la S. P. R. L. Or, de telles dispositions n'ont précisément pas été incluses dans le texte de l'amendement en raison de l'interdiction énoncée à l'article 119, premier alinéa L. C., ce qui exclut la possibilité pour une S. P. R. L. d'acquérir ses actions.

Le Ministre promet néanmoins de reprendre l'idée du rapporteur dans un projet distinct, après une concertation avec ses collègues des Affaires économiques, des Finances et des Classes moyennes, qui serait consacrée à une étude approfondie des bases de la S. P. R. L.

Un membre souligne qu'en examinant cette idée, il faut tenir compte de l'intérêt des entreprises existantes et que la proposition contenue dans l'amendement supprime une des rares différences entre la société anonyme et la S. P. R. L.

Le rapporteur accepte le point de vue du Ministre et retire son amendement.

Art. 42

(art. 35 de l'amendement)

Définition élargie de l'apport

Cet article introduit, en ce qui concerne les S. P. R. L., la définition élargie de l'apport qui figure déjà à l'article 29, L. C. Cette extension paraît d'autant plus souhaitable pour les S. P. R. L. que ces sociétés ne peuvent émettre des actions non représentatives du capital.

Dès lors, tout comme pour les sociétés anonymes, les apports en nature peuvent être rémunérés par des parts représentatives du capital s'ils consistent en éléments d'actifs susceptibles d'évaluation économique. Les engagements concernant l'exécution de travaux ou de prestation de services sont exclus de cette règle.

Terminologie

A la suite d'une observation d'un membre, le mot « actions » est remplacé par le mot « parts ».

Libération minimale

Il n'a pas été jugé opportun de remplacer, à l'article 120, L. C., l'obligation de libération d'un cinquième au moins par l'obligation de libération d'un quart au moins. La deuxième directive permet le statu quo, étant donné qu'elle ne vise

van toepassing is op de N. V. Bovendien werd hierdoor vermeden dat de bestaande P. V. B. A.'s de verhoging van de storting door een notariële akte moeten laten vaststellen om zich in overeenstemming te stellen met deze bepaling binnen de termijn voorzien in artikel 69 van de commissie-tekst.

Artikel 35 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 42 van het wetsontwerp.

Art. 43

(art. 36 van het amendement)

De verwerving van belangrijke vermogensbestanddelen binnen de twee jaar na de oprichting

Deze bepaling is de toepassing van artikel 29*quater* Venn. W. op de P. V. B. A.

Ook voor de P. V. B. A. wordt de termijn van 2 jaar behouden waarbinnen de bijzondere controleprocedure geldt voor de verwerving door de vennootschap van een vermogensbestanddeel, dat toebehoort aan een oprichter, zaakvoerder of vennoot, tegen een vergoeding van ten minste één tiende gedeelte van het geplaatst kapitaal.

In § 1 wordt de procedure beschreven, die moet gevuld worden: verslag van een bedrijfsrevisor, een bijzonder verslag van de zaakvoerders, voorafgaande goedkeuring door de algemene vergadering, publicatieverplichtingen. Deze paragraaf vermeldt ook welke gegevens in deze verslagen moeten vermeld worden.

§ 2 onderlijnt de hoofdelijke aansprakelijkheid van de zaakvoerder bij overwaardering. Tenslotte wordt door § 3 een uitzondering gemaakt voor verplichtingen in het gewone bedrijf van de vennootschap aan de voorwaarden en tegen de waarborgen die de vennootschap normaal voor soortgelijke verrichtingen eist, van verkrijgingen ten beurze of op verkrijgingen bij een gerechtelijke verkoop.

De heer Barzin heeft een subamendement neergelegd (Stuk n° 210/3-III) met het oog op de niet toepassing van de voorgeschreven procedure in geval van overdracht van belangrijke vermogensbestanddelen toebehorend aan een eenvoudige vennoot (niet oprichter of zaakvoerder).

Verschillende leden laten opmerken dat de voorgeschreven procedures minimaal zijn en dat vooral in de P. V. B. A. een reëel gevaar voor ontduiking bestaat.

Daarop trekt de heer Barzin zijn subamendement in.

Terminologie

In de Franse versie wordt in § 2 het woord « avec » vervangen door het woord « envers » teneinde in overeenstemming te zijn met de zin van deze bepaling zoals verwoord in de Nederlandse versie.

Artikel 36 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 43 van het wetsontwerp.

Art. 44

(art. 37 van het amendement)

1. De verplichte vermeldingen in de vennootschapsakte

Deze bepaling is een aanpassing van artikel 30 Venn. W. aan de structuur van de P. V. B. A., waarbij tevens rekening werd gehouden met hetgeen voorgeschreven is in artikel 7 b, Venn. W. Ook werd de verplichte inhoud van de volmacchten gepreciseerd opdat zij slechts de essentiële bestanddelen zouden bevatten, conform aan de vroeger geuite wil van deze Commissie (Massagé, o.c., J. T., 1981, n° 20, blz. 128).

que les sociétés anonymes. Le maintien du texte existant épargnera en outre aux S. P. R. L. existantes l'obligation de faire constater l'augmentation de la quotité libérée par un acte notarié, pour se conformer à cette disposition dans le délai prévu à l'article 69 du texte adopté par la Commission.

L'article 35 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 42 du projet de loi.

Art. 43

(art. 36 de l'amendement)

Acquisition de biens importants dans les deux ans de la constitution de la société

Cette disposition applique aux S. P. R. L. les dispositions de l'article 29*quater* L. C.

La procédure spéciale de contrôle prévue pour l'acquisition par la société, dans un délai de deux ans, d'un bien appartenant à un fondateur, à un gérant ou à un associé, pour une contre-valeur au moins égale à un dixième du capital souscrit, est également prévu pour les S. P. R. L.

Le § 1er décrit la procédure à suivre : rapport établi par un réviseur d'entreprises, rapport spécial des gérants, autorisation préalable de l'assemblée générale, obligation de publier ces documents. Ce paragraphe mentionne également les renseignements à fournir dans ces rapports.

Le § 2 souligne que les gérants sont solidairement responsables en cas de surévaluation des biens acquis. Enfin, le § 3 définit les exceptions à la règle prévue au premier paragraphe : acquisitions faites dans les limites des opérations courantes conclues aux conditions et sous les garanties normalement exigées par la société pour des opérations de la même espèce, acquisitions en bourse et acquisitions résultant d'une vente ordonnée par justice.

M. Barzin présente un sous-amendement (Doc. n° 210/3-III) prévoyant que la procédure en question ne s'applique pas à la cession de biens importants appartenant à un simple associé (ni fondateur, ni gérant).

Plusieurs membres font observer que les procédures prescrites constituent des minima et que c'est principalement dans la S. P. R. L. que le risque de fraude est le plus réel.

M. Barzin retire alors son sous-amendement.

Terminologie

Au § 2, le mot « avec » est remplacé par le mot « envers » afin d'assurer la concordance avec la version néerlandaise.

L'article 36 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 43 du projet de loi.

Art. 44

(art. 37 de l'amendement)

1. Mentions devant figurer obligatoirement dans l'acte de société

Cette disposition, qui est une adaptation de l'article 30, L. C., à la structure des S. P. R. L., tient également compte de l'article 7, b, L. C. Elle précise en outre quel doit être le contenu des procurations, de telle sorte que celles-ci ne reproduisent que les éléments essentiels, conformément au souhait exprimé précédemment par cette Commission (Massagé, o.c., J. T., 1981, n° 20, p. 128).

2. Bijzondere bepalingen die de overdracht van aandelen beperken

De vraag wordt gesteld wat bedoeld wordt met het 7e, Venn. W., in verband met de bijzondere bepalingen die de overdracht van aandelen beperken. De Regering antwoordt dat het hier duidelijk gaat om eventuele andere voorwaarden dan degene die door de wet voorzien wordt m.b.t. de overdracht van aandelen (zie art. 126, Venn. W.).

3. Wijze waarop de P. V. B. A. bestuurd wordt

Hetzelfde lid stelt de vraag wat de betekenis is van het 13^e. De Regering antwoordt dat hiermee artikel 7, b, 8^e, Venn. W., werd overgenomen. Hiermede wordt bedoeld dat in de statuten wordt aangegeven of de zaakvoerders elk afzonderlijk dan wel gezamenlijk of collegiaal de bevoegdheid wordt toegekend om de vennootschap te verbinden. Het gaat hier dus niet om de identificatie van personen met vermelding van de vertegenwoordigingsbevoegdheid wat wel dient te gebeuren in het benoemingsbesluit (art. 12, § 1, 3e, laatste lid, Venn. W.), maar wel om de vermelding in de statuten van de wijze waarop de P. V. B. A. bestuurd wordt, namelijk door één of meer zaakvoerders en met de vermelding van de vertegenwoordigingsbevoegdheid die hen wordt toegekend.

Men zou slechts tot identificatie van de zaakvoerder(s) in de statuten kunnen overgaan wanneer het een zogenaamde statutaire zaakvoerder betreft.

Artikel 37 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 44 van het wetsontwerp.

Art. 45

(art. 38 van het amendement)

Verhoging van het kapitaal

In deze bepaling wordt de regeling, voorgeschreven bij artikel 34, Venn. W., overgenomen voor de P. V. B. A.

Voor de besprekking van de in acht te nemen verplichtingen bij kapitaalverhoging kan verwezen worden naar het geen hierover werd uiteengezet bij artikel 10 van de commissietekst (blz. 30).

Artikel 38 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 45 van het wetsontwerp.

Art. 46

(art. 39 van het amendement)

Het voorkeurrecht bij kapitaalverhoging

De aandelen waarop in geld wordt ingeschreven, moeten eerst aangeboden worden aan de vennoten naar evenredigheid met het deel van het kapitaal door hun aandelen vertegenwoordigd. De termijn van inschrijving wordt op minstens 15 dagen bepaald vanaf de openstelling van de inschrijving. De termijn wordt bepaald door de algemene vergadering. De vennoten worden bij aangetekende brief verwittigd van de uitgifte en van de termijn waarin het voorkeurrecht kan uitgeoefend worden. Wanneer op alle aandelen niet wordt ingeschreven, kan op de resterende aandelen slechts worden ingeschreven door de vennoten, de echtgenoot van de vennoten, de voor- of nazaten in rechte lijn, de personen in de statuten toegelaten of de personen die de goedkeuring hebben gekregen van ten minste de helft van de vennoten, die ten minsten de drie vierde van het kapitaal bezitten.

2. Conditions particulières limitant la cession des parts

Un membre s'interroge sur la signification du 7e concernant les conditions particulières qui limitent la cession des parts. Le Gouvernement répond qu'il est clair qu'il s'agit ici de conditions éventuelles autres que celles prévues par la loi en ce qui concerne la cession de parts (cf. art. 126, L. C.).

3. Manière dont la S. P. R. L. est administrée

Le même membre demande quelle est la signification du 13e. Le Gouvernement répond que ce point reproduit l'article 7, b, 8e, L. C. Ce point précise que les statuts doivent indiquer si les gérants sont autorisés à engager la société soit en agissant seuls, soit conjointement ou en collège. Il ne s'agit donc pas de donner l'identité de personnes en mentionnant leur pouvoir de représentation; cette identité doit par contre figurer dans la décision de nomination (art. 12, § 1, 3e, dernier alinéa, L. C.). Il faut donc préciser dans les statuts de quelle manière la S. P. R. L. est administrée, c'est-à-dire indiquer si elle est administrée par un ou plusieurs gérants et spécifier le pouvoir de représentation qui lui ou leur a été accordé.

Ce n'est que lorsqu'il s'agit d'un gérant dit « statutaire » que l'on pourrait le désigner nommément dans les statuts.

L'article 37 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 44 du projet de loi.

Art. 45

(art. 38 de l'amendement)

Augmentation du capital

Cette disposition rend les règles prescrites à l'article 34, L. C., applicables aux S. P. R. L.

En ce qui concerne les obligations à respecter en cas d'augmentation du capital, votre rapporteur renvoie à ce qui a été dit à ce sujet lors de la discussion de l'article 10 du texte adopté par la Commission (p. 30).

L'article 38 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 45 du projet de loi.

Art. 46

(art. 39 de l'amendement)

Droit de souscription préférentielle en cas d'augmentation du capital

Les parts à souscrire en espèces doivent être offertes par préférence aux associés proportionnellement à la partie du capital que représentent leurs parts. Le délai de souscription ne peut être inférieur à 15 jours à compter de l'ouverture de la souscription. Il est fixé par l'assemblée générale. Les associés sont informés par lettre recommandée de l'ouverture de la souscription ainsi que du délai dans lequel le droit de souscription préférentielle peut être exercé. Les parts qui n'ont pas été souscrites ne peuvent l'être que par les associés, par le conjoint d'un associé, par les descendants ou descendants en ligne directe, par les personnes agréées dans les statuts ou par les personnes ayant obtenu l'agrément de la moitié au moins des associés possédant au moins trois quarts du capital.

Het was noodzakelijk, rekening houdende met het besloten karakter van de P. V. B. A., een aangepaste regeling te vinden voor het voorkeurrecht bij kapitaalverhoging. Hierbij werd een analoge regeling gevolgd als de regeling die voorzien is voor de overdracht van aandelen (art. 126, Venn. W.).

Een soortgelijke regel was overigens reeds uitgewerkt in artikel 180, vierde lid, van het wetsontwerp n° 387, 1979-1980 tot algehele herziening van de vennootschapswetgeving waarop dit artikel is geïnspireerd.

Artikel 39 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 46 van het wetsontwerp.

Art. 47

(art. 40 van het amendement)

1. Kapitaalvermindering

In deze bepaling wordt de regeling van de kapitaalvermindering zoals zij voorgeschreven is voor de naamloze vennootschap eveneens toegepast op de P. V. B. A.

Hiervoor kan derhalve verwezen worden naar de besprekking van artikelen 25 en 26 van de commissietekst. In het nieuwe artikel 122ter werden de artikelen 72 en 72bis samengevoegd.

Vanzelfsprekend werd in het laatste lid rekening gehouden met het wettelijk minimumkapitaal voor de P. V. B. A.

2. Terminologie

Een lid merkt op dat de verwijzing in § 3 naar § 1 kennelijk verkeerd is. Het is wellicht de bedoeling te verwijzen naar § 2. De tekst wordt dan ook in deze zin gecorrigeerd.

Een lid merkt op dat in § 2, eerste lid, eerste zin, in de Nederlandse versie de volgende woorden van de Franse tekst « nonobstant toute disposition contraire » niet weergegeven werden. Derhalve wordt tussen de woorden « het recht om » en « binnen de twee maanden » de woorden « niettegenstaande elke andersluidende bepaling » ingevoegd in de Nederlandse tekst en wordt in het tweede lid van § 2, op de eerste regel, het woord « en » vervangen door « of indien ».

3. Interpretatie van « omzetting van reserves in aandelenkapitaal »

Een ander lid stelt de vraag naar de zin van de woorden « door omzetting van reserves in aandelenkapitaal ».

Moet er niet gepreciseerd worden dat het hier gaat om de reserves gevormd in toepassing van § 3 ?

Geantwoord wordt dat met deze woorden verwezen wordt naar een gekende techniek van kapitaalverhoging naast de kapitaalverhoging door inbreng van geld enerzijds en in natura anderzijds.

Bovendien moet het mogelijk blijven dat tot kapitaalverhoging wordt overgegaan, niet enkel bij middel van de reserve gevormd in toepassing van § 3, maar ook met andere reserves zodat de tekst kan behouden blijven.

Voor de duidelijkheid wordt in § 3 een derde lid voorzien dat de derde en vierde zin bevat.

Met de aangegeven correcties wordt artikel 40 van het amendement aangenomen en wordt aldus artikel 47 van het wetsontwerp.

Eu égard au caractère privé de la S. P. R. L., il s'imposait de moduler les règles régissant le droit de souscription préférentielle en cas d'augmentation du capital. La réglementation adoptée est analogue à celle qui régit les transmissions d'actions (art. 126, L. C.).

Une réglementation similaire avait d'ailleurs déjà été prévue à l'article 180, quatrième alinéa, du projet de loi n° 387 (1979-1980) portant révision globale de la législation relative aux sociétés commerciales, dont le présent article s'inspire.

L'article 39 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 46 du projet de loi.

Art. 47

(art. 40 de l'amendement)

1. Réduction du capital

Cette disposition rend également applicables à la S. P. R. L. les règles prescrites pour la réduction du capital d'une société anonyme.

Votre rapporteur renvoie dès lors à la discussion des articles 25 et 26 du texte adopté par la Commission. Les articles 72 et 72bis ont été fusionnés en un nouvel article 122ter.

Il a bien entendu été tenu compte du capital minimum légal de la S. P. R. L. dans le dernier alinéa.

2. Terminologie

Un membre fait observer que la mention « § 1 » figurant au § 3 est manifestement erronée, la disposition visée étant sans doute le § 2. Le texte est corrigé en ce sens.

Un membre note qu'au § 2, premier alinéa, première phrase, les mots « nonobstant toute disposition contraire » ne figurent pas dans la version néerlandaise. C'est pourquoi les mots « niettegenstaande elke andersluidende bepaling » sont insérés, dans le texte néerlandais, entre les mots « het recht om » et les mots « binnen de twee maanden ». En outre, à la première ligne du deuxième alinéa du § 2 du texte néerlandais, le mot « en » est remplacé par les mots « of indien ».

3. Interprétation de la notion d'incorporation de réserves

Un autre membre s'interroge sur la signification des termes « par incorporation de réserves ».

Ne faudrait-il pas préciser qu'il s'agit des réserves constituées en application du § 3 ?

Le Ministre répond que ces termes visent une des techniques connues d'augmentation du capital, les autres techniques étant l'augmentation par apport en numéraire et par apport en nature.

Il faut en outre pouvoir procéder à une augmentation du capital non seulement à l'aide de la réserve constituée en application du § 3, mais aussi par incorporation d'autres réserves, de sorte que le texte peut être maintenu.

Pour la clarté, un troisième alinéa contenant les troisième et quatrième phrases est prévu au § 3.

L'article 40 de l'amendement corrigé ainsi qu'il est indiqué ci-dessus est adopté et devient dès lors l'article 47 du projet de loi.

Art. 48

(art. 41 van het amendement)

Het recht om vragen te stellen

De verwijzing in deze bepaling moet verbeterd worden. Aangezien de regeling omtrent de kapitaalverhoging in artikel 122, Venn. W., staat en deze omtrent de kapitaalvermindering in artikel 122ter, Venn. W., heeft een verwijzing naar artikel 72, Venn. W., geen voorwerp meer.

Anderzijds moet rekening gehouden worden met het recht voor de vennooten om vragen te stellen, wat voor de N. V. bepaald is in artikel 70ter, Venn. W. Dit moet tevens toepasselijk zijn in op de P. V. B. A.

Artikel 41 van het amendement wordt met de aangebrachte verbetering eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 48 van het wetsontwerp.

Art. 49

(art. 42 van het amendement)

Winstuitkering, jaarverslag, verslag van de commissaris

Voor de toelichting van de artikelen waarnaar verwezen wordt kan derhalve verwezen worden naar de bespreking van de artikelen 27, 28 en 30 tot 33 van de commissietekst.

Door verwijzing wordt de nieuwe regeling die geldt voor de N. V. i.v.m. het jaarverslag, winstuitkering, informatie voor de algemene vergadering, verloop van de jaarlijkse algemene vergadering en openbaarmaking van de jaarrekening, van het jaarverslag en van het verslag van de commissaris tevens van toepassing op de P. V. B. A.

Uiteraard gelden ook voor de P. V. B. A.'s de uitzonderingen die voor kleinere ondernemingen werden ingevoerd (zie de bespreking van artikel 32 van de commissietekst).

Zo zal het o.m. van kleinere P. V. B. A.'s volstaan de conclusie van het verslag van de commissaris openbaar te maken i.p.v. het volledige verslag voor zover deze P. V. B. A.'s een commissaris hebben of moeten hebben om controle uit oefenen.

Artikel 42 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 49 van het wetsontwerp.

Art. 50

(art. 43 van het amendement)

De duur van de vennootschap

In dit artikel werd het amendement van de rapporteur overgenomen i.v.m. de onbeperkte duur van de vennootschap (Stuk nr 388/2, 1977-1980, blz. 4) met toevoeging van een subamendement van de Regering (Stuk nr 210/5, blz. 1) nl. van de woorden « de ontbinding van de vennootschap kon niettemin ook gerechtelijk gevorderd worden om wettige redenen ». Voor deze toevoeging kan verwezen worden naar de bespreking van artikel 38 van de commissietekst.

Artikel 43 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 50 van het wetsontwerp.

Art. 48

(art. 41 de l'amendement)

Droit de poser des questions

Il convient de rectifier le renvoi figurant dans cette disposition. Comme les règles relatives à l'augmentation et à la réduction du capital sont contenues respectivement dans l'article 122 et dans l'article 122ter des lois coordonnées, le renvoi à l'article 72 de ces lois est sans objet.

D'autre part, il faut tenir compte du droits des associés de poser des questions, qui est prévu à l'article 70ter, L. C., en ce qui concerne les sociétés anonymes. Cette disposition doit également s'appliquer aux S. P. R. L.

L'article 41 de l'amendement, ainsi rectifié, est adopté à l'unanimité et devient, dès lors, l'article 48 du projet de loi.

Art. 49

(art. 42 de l'amendement)

Distribution des bénéfices, rapport de gestion, rapport du commissaire

En ce qui concerne le commentaires des articles auxquels il est fait référence, il est renvoyé à la discussion des articles 27, 28 et 30 à 33 du texte adopté par la Commission.

La référence qui est faite par cet article rend applicable aux S. P. R. L. les dispositions nouvelles prévues pour les sociétés anonymes en ce qui concerne le rapport de gestion, la distribution des bénéfices, l'information de l'assemblée générale, le déroulement de l'assemblée générale annuelle et la publicité des comptes annuels, du rapport de gestion et du rapport du commissaire.

Les exceptions prévues en faveur des petites entreprises (voir la discussion de l'article 32 du texte adopté par la commission) valent évidemment également en ce qui concerne les S. P. R. L.

C'est ainsi que les petites S. P. R. L. pourront se borner à publier les conclusions du rapport du commissaire au lieu du texte intégral de ce rapport, pour autant que ces S. P. R. L. aient ou soient tenues d'avoir un commissaire chargé d'exercer le contrôle de la société.

L'article 42 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 49 du projet de loi.

Art. 50

(art. 43 de l'amendement)

Durée de la société

Cet article reprend l'amendement du rapporteur relatif à la durée illimitée de la société (Doc. n° 388/2, p. 4, 1979-1980), avec une disposition complémentaire contenue dans un sous-amendement du Gouvernement (Doc. n° 210/5, p. 1) prévoyant que « la dissolution de la société peut toutefois être demandée en justice pour de justes motifs ». En ce qui concerne cette disposition complémentaire, votre rapporteur renvoie à la discussion de l'article 38 du texte adopté par la Commission.

L'article 43 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 50 du projet de loi.

Art. 51

(art. 44 van het amendement)

Alarmprocedure bij belangrijke verliezen

In artikel 103, Venn. W., werd een aralarmprocedure voorzien in het geval van zware verliezen. Hierbij werd eveneens de verantwoordelijkheid van de beheerders omschreven.

Dit artikel 103 wordt in artikel 51 van de commissietekst eveneens toepasselijk verklaard op de P. V. B. A. Er kan derhalve dan ook naar het commentaar in dit verslag bij artikel 39 van de commissietekst verwezen worden.

De zaakvoerders krijgen dezelfde verantwoordelijkheid als de beheerders.

Daarenboven wordt in dit artikel eveneens het amendement van de rapporteur (Stuk n° 388/2, 1979-1980) overgenomen.

Dit houdt in dat de zaakvoerders de nodige maatregelen op de agenda van de algemene vergadering moet plaatsen opdat de gepaste besluiten zouden kunnen worden genomen.

In het derde lid van artikel 140 wordt door een subamendement van de Regering (Stuk n° 210/5, blz. 2) een speciale regeling voorzien voor de P. V. B. A. Van zodra het netto-actief gedaald is beneden 250 000 F kan iedere belanghebbende de rechtbank om ontbinding van de vennootschap vragen. In de N. V. is deze maatregel voorzien wanneer het netto-actief gedaald is beneden de 1 250 000 F. De rechtbank kan ook aan de P. V. B. A. een termijn toestaan om haar toestand te regulariseren.

Aangezien de rechter een regularisatie kan toestaan vindt de Commissie dat het niet noodzakelijk is een lager bedrag te voorzien dan het minimum kapitaal, vooral omdat het reeds over een relatief laag bedrag gaat.

Artikel 44 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 51 van het wetsontwerp.

Art. 52

(art. 45 van het amendement)

*Vereniging van alle aandelen
in een hand*

De vereniging van alle aandelen in één hand zal zich nog in de P. V. B. A., vaker voordoen dan in de N. V., de aangewezen structuur is voor een familievennootschap vooral als gevolg van het overlijden van een vennoot waarvan de medevenoot de enige erfgenaam is.

Daarom werd de bepaling van artikel 104bis voor de N. V. toepasselijk verklaard op de P. V. B. A, waardoor een amendement van de rapporteur werd overgenomen (Stuk 388/2, 1979-1980, blz. 5). Hierbij werden ook de goedgekeurde amendementen op artikel 104bis overgenomen. Voor de besprekking hiervan kan verwezen worden naar de commentaar in dit verslag bij artikel 41 van de commissietekst.

Art. 51

(art. 44 de l'amendement)

Procédure d'urgence en cas de perte grave

L'article 103, L. C., prévoit une procédure d'urgence en cas de perte grave du capital et définit la responsabilité des administrateurs.

L'article 51 du texte adopté par la Commission rend cet article également applicable à la S. P. R. L. On se référera dès lors au commentaire que le présent rapport consacre à l'article 39 du texte adopté par la Commission.

Les gérants des S. P. R. L. se voient attribuer la responsabilité que les administrateurs assument dans les sociétés anonymes.

Par ailleurs, l'amendement de votre rapporteur (Doc. n° 388/2, 1979-1980) est également repris dans cet article.

Cela implique que les gérants devront inscrire à l'ordre du jour de l'assemblée générale les mesures qui s'imposent afin de les soumettre pour décision à l'assemblée générale.

Le troisième alinéa de l'article 140, L. C., qui résulte d'un sous-amendement du Gouvernement (Doc. n° 210/5, p. 2), prévoit un régime spécial pour la S. P. R. L. Dès que l'actif net est réduit à un montant inférieur à 250 000 F, tout intéressé peut demander au tribunal la dissolution de la société. La même mesure est prévue pour la société anonyme lorsque son actif net est réduit à un montant inférieur à 1 250 000 F. Le tribunal peut accorder à la S. P. R. L. également un délai en vue de régulariser sa situation.

Compte tenu de cette possibilité de régularisation, la Commission estime qu'il n'est pas nécessaire de prévoir un montant inférieur à celui du capital minimum, qui est déjà relativement peu élevé.

L'article 44 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 51 du projet de loi.

Art. 52

(art. 45 de l'amendement)

*Réunion de toutes les parts entre les mains
d'une seule personne*

La réunion de toutes les parts entre les mains d'une seule personne sera encore plus fréquente dans les S. P. R. L. que dans les sociétés anonymes, étant donné que la S. P. R. L. est la structure tout indiquée pour l'entreprise familiale et que toutes les parts peuvent se trouver réunies en une seule main à la suite du décès d'un associé dont le coassocié est l'unique héritier.

C'est pourquoi la Commission juge opportun de reprendre un amendement du rapporteur (Doc. 388/2, p. 2, 1979-1980) prévoyant que les dispositions de l'article 104bis, L. C., relatif aux sociétés anonymes s'appliquent également aux S. P. R. L. Il est aussi tenu compte des amendements adoptés concernant cet article 104bis. En ce qui concerne la discussion de ces amendements, votre rapporteur renvoie au commentaire que le présent rapport consacre à l'article 41 du texte adopté par la Commission.

Artikel 45 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 52 van het wetsontwerp.

HOOFDSTUK COOPERATIEVE VENNOOTSCHAP

Art. 53 tot 57

(art. 46 tot 50 van het amendement)

In de artikelen 53 tot en met 57 worden een aantal bepalingen ingelast in verband met de coöperatieve vennootschappen.

Dit betreft het verbod eigen aandelen op te nemen, de inlassing van de onbeperkte duur, de aanduiding van een commissaris-revisor, het controleverslag van de commissarissen, inhoud van het jaarverslag van de behouders, uitkeerbare winst, de verplichte publikaties, en de informatie van de algemene vergadering.

Het financieel plan

Een lid stelt voor dat ook de oprichters van een coöperatieve vennootschap de verplichting zouden opgelegd worden een financieel plan te maken. Deze verplichting werd voor bepaalde types van vennootschappen ingevoerd door de wet van 4 augustus 1978. Hierdoor wordt een zekere levensvatbaarheidswaarborg ingevoerd en het past dan ook dat alle deelnemers aan het economisch leven aan dezelfde regels worden onderworpen.

De Regering meent inderdaad dat de coöperatieve vennootschap moet heracht worden en dat daarna aangepaste waarborgen voor een behoorlijk bestuur moeten uitgewerkt worden.

De Regering en de Commissie zijn evenwel van mening dat men niet kan vooruitlopen op het wetsontwerp nr 387/1 (1979-1980) dat deze objectieven realiseert zonder de besprekings van het wetsontwerp nr 388/1 (1979-1980) in belangrijke mate te vertragen zodat men zich houdt aan de minimale bepalingen voorzien in de artikelen 53 tot 57.

Commissaris-revisor

Zoals reeds opgemerkt in de Memorie van Toelichting (Stuk nr 388/1, 1979-1980, blz. 29) worden met het oog op een betere wetgevingstechniek de twee laatste ledens van het vroeger artikel 146 overgebracht in een nieuw artikel 146bis dat also in het bijzonder betrekking heeft op de commissaris-revisoren in de coöperatieve vennootschappen.

Art. 53

(art. 46 van het amendement)

Het nemen van eigen aandelen

In deze bepaling wordt het beginsel m.b.t. het verbod voor de vennootschap eigen aandelen te nemen, van artikel 29, § 6 Venn. W. dat van toepassing is op de N.V. eveneens op de C.V. van toepassing verklaard. Tevens wordt de daarvan verbonden aansprakelijkheidssanctie die rust op de oprichters of behouders ook in de C.V. van toepassing.

Artikel 46 van het amendement wordt met de aangebrachte verbetering eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 53 van het wetsontwerp.

L'article 45 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 52 du projet de loi.

CHAPITRE RELATIF AUX SOCIETES COOPERATIVES

Art. 53 à 57

(art. 46 à 50 de l'amendement)

Les articles 53 à 57 contiennent une série de dispositions relatives aux sociétés coopératives.

Ces dispositions concernent l'interdiction pour la société de souscrire ses propres parts, la constitution de la société pour une durée illimitée, la désignation d'un commissaire-reviseur, le rapport de contrôle des commissaires, le contenu du rapport de gestion des administrateurs, le bénéfice distribuable, les publications obligatoires, ainsi que l'information de l'assemblée générale.

Le plan financier

Un membre propose d'imposer l'établissement d'un plan financier également aux fondateurs d'une société coopérative, la loi du 4 août 1978 prévoyant cette obligation pour certains types de sociétés. Outre que l'établissement d'un plan financier garantit en quelque sorte la viabilité, il convient que tous les opérateurs économiques soient soumis aux mêmes règles.

Le Gouvernement reconnaît qu'il faut effectivement repenser la société coopérative et prévoir ensuite les garanties pour assurer une saine gestion.

Le Gouvernement et la Commission estiment néanmoins que l'on ne peut anticiper sur le projet de loi nr 387/1 (1979-1980), qui réalise ces objectifs, sans freiner considérablement l'examen du projet de loi nr 388/1 (1979-1980) et qu'il est donc préférable de s'en tenir aux dispositions minimales prévues aux articles 53 à 57.

Commissaire-reviseur

Comme cela avait déjà été précisé dans l'Exposé des motifs (Doc. nr 388/1, 1979-1980, p. 29), les deux derniers alinéas de l'ancien article 146 sont groupés, dans un but d'amélioration légistique, sous un article 146bis (nouveau) qui concerne dès lors spécifiquement les commissaires-reviseurs dans les sociétés coopératives.

Art. 53

(art. 46 de l'amendement)

Souscription de parts propres

Cet article applique aux sociétés coopératives le principe énoncé à l'article 29, § 6, qui concerne les sociétés anonymes et qui interdit à la société de souscrire ses propres parts. Dans le même temps, la disposition sanctionnant la responsabilité des fondateurs et des administrateurs est rendue applicable aux sociétés coopératives.

L'article 46 de l'amendement, ainsi corrigé, est adopté à l'unanimité et devient l'article 53 du projet de loi.

Art. 54

(art. 47 van het amendement)

Duur

Met deze bepaling wordt het principe van de onbeperkte duur van het amendement van de rapporteur (Stuk n° 388/2, van 1979-1980, blz. 5) overgenomen.

Ook voor de C. V. wordt het beginsel van toepassing verklaard dat de wettelijke maximum duur dient geschrapt en wel om dezelfde redenen als die welke gelden voor de schrapping ervan bij N. V. en P. V. B. A.

Artikel 47 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 54 van het wetsontwerp.

Art. 55

(art. 48 van het amendement)

De bepaling in § 1 dient gecombineerd met het voorstaand artikel en werd overgenomen van het amendement van de rapporteur (Stuk n° 388/2, van 1979-1980, blz. 5). Hierdoor wordt artikel 102 Venn. W. zoals gewijzigd, eveneens van toepassing op de C. V. zodat ook deze vennootschappen in beginsel voor onbeperkte tijd kunnen opgericht worden.

Artikel 48 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 55 van het wetsontwerp.

Art. 56

(art. 49 van het amendement)

Aanduiding van een commissaris-revisor

Een lid merkt op dat de inleidende woorden van artikel 146bis in de Nederlandse tekst geen juiste weergave zijn van de Franse tekst.

Daarom wordt de tekst voorgesteld door de rapporteur in het amendement (Stuk n° 388/2, van 1979-1980, blz. 5) overgenomen nl. « een publiek beroep doen of gedaan hebben op beleggers » in plaats van « voor het plaatsen van eigen aandelen een beroep doen op het publiek ».

Artikel 49 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 56 van het wetsontwerp.

Art. 57

(art. 50 van het amendement)

Winstuitkering, jaarrekening, jaarverslag, controleverslag

Deze bepaling vormt een eenvoudige aanpassing van de verwijzingen naar de artikelen die door dit ontwerp gewijzigd werden i.v.m. de winstuitkering, de jaarrekening, het jaarverslag, het verslag van de commissaris en de openbaarmaking van de laatste drie stukken.

Het is wellicht nuttig erop te wijzen dat de ristorno's die uitgekeerd worden door een coöperatieve vennootschap aan haar leden niet onder de toepassing van artikel 77bis Venn. W. vallen. De ristorno's worden immers afgetrokken van de omzet van de coöperatieve vennootschap en zij komen dus niet in aanmerking voor de uiteindelijke winstbepaling (zie de bijlage van het koninklijk besluit van 3 oktober 1976 voor wat het begrip omzet betreft).

Artikel 50 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 57 van het wetsontwerp.

Art. 54

(art. 47 de l'amendement)

Durée

Cette disposition reprend le principe de l'amendement du rapporteur (Doc. n° 388/2, 1979-1980, p. 5) quant à la durée illimitée de la société.

Le principe de la suppression de la durée maximum légale doit également s'appliquer aux sociétés coopératives pour les mêmes motifs qu'il s'applique aux sociétés anonymes et aux S. P. R. L.

L'article 47 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 54 du projet de loi.

Art. 55

(art. 48 de l'amendement)

La disposition du § 1 complète l'article précédent. Elle a été reprise de l'amendement du rapporteur (Doc. n° 388/2, 1979-1980, p. 5). Cette disposition prévoit que l'article 102 L. C., tel qu'il a été modifié, est également applicable aux sociétés coopératives. En principe ces sociétés peuvent donc également être constituées pour une durée illimitée.

L'article 48 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 55 du projet de loi.

Art. 56

(art. 49 de l'amendement)

Désignation d'un commissaire-reviseur

Un membre fait observer que les premiers mots du texte néerlandais de l'article 146bis ne reproduisent pas exactement le texte français.

Aussi il est décidé de reprendre le texte proposé dans l'amendement du rapporteur (Doc. n° 388/1, 1979-1980, p. 5) : les mots « voor het plaatsen van hun eigen aandelen een beroep doen op het publiek » sont remplacés par « een publiek beroep doen of gedaan hebben op de beleggers ».

L'article 49 de l'amendement, ainsi corrigé, est adopté à l'unanimité et devient dès lors l'article 56 du projet de loi.

Art. 57

(art. 50 de l'amendement)

Distribution des bénéfices, comptes annuels, rapport de gestion et rapport de contrôle

Cette disposition constitue simplement une adaptation des références aux articles modifiés par ce projet en ce qui concerne la distribution des bénéfices, les comptes annuels, le rapport de gestion, le rapport du commissaire et la publicité de ces trois derniers documents.

Il n'est pas inutile de préciser que l'article 77bis L. C. ne s'applique pas aux ristournes distribuées par les sociétés coopératives à leur membres. Les ristournes sont en effet déduites du chiffre d'affaires de la société coopérative et n'entrent pas en ligne de compte lorsque les bénéfices sont arrêtés (voir l'annexe à l'arrêté royal du 8 octobre 1976 en ce qui concerne la définition exacte du terme « chiffre d'affaires »).

L'article 50 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 57 du projet de loi.

Omvzetting**Art. 58**

(art. 51 van het amendement)

Ook in artikel 171 Venn. W. worden de verwijzingen aangepast aan de artikelen die door dit ontwerp gewijzigd werden.

Het werd hierbij niet nodig geacht om uitdrukkelijk de verplichting van artikel 29^{quater} Venn. W., (nieuw) na omvorming in N. V., P. V. B. A. of commanditaire vennootschap op aandelen te respecteren vermits artikel 171 oopsomt wat niet van toepassing is bij omvorming zodat al het overige wel van toepassing is m.a.w. ook artikel 29^{quater} Venn. W.

Artikel 51 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 58 van het wetsontwerp.

Art. 59

(art. 52 van het amendement)

Omvzetting van de Vennootschap

Door dit artikel wordt het wettelijk minimum kapitaal bij omzetting beschermd door de garantieverplichting in hoofde van de raad van beheer voor een eventueel tekort.

Een lid stelde de vraag of het juist is voor te houden dat wanneer het netto actief kleiner is dan het minimum kapitaal, zoals bepaald in artikel 29 of 120 Venn. W. dat dit de omvorming niet verhindert. Datzelfde lid liet ook opmerken dat wanneer dit juist zou zijn de sanctie in het 1^e slecht geredigeerd is en betrekking zou moeten hebben op het verschil tussen het netto actief en het minimum kapitaal na omvorming.

De Regering stemt in met de redenering van de heer Barzin en stelt voor het woord « kapitaal » te vervangen door « netto-actief ».

Door deze bepaling wordt derhalve een bestaande lacune in de huidige wetgeving opgevuld waartoe de tweede richtlijn noopt (art. 13) (Strijckmans J. J., La loi du 23 février 1967 relative à la transformation des sociétés, J. T., 1967, blz. 497; Van Ommeslaghe P., La transformation des sociétés commerciales, T. Bankw., 1968, blz. 588).

Artikel 52 van het amendement wordt met de aangebrachte verbetering eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 59 van het wetsontwerp.

Art. 60 en 61

(art. 53 en 54 van het amendement)

Deze bepalingen zijn eveneens een aanpassing van de verwijzing naar het gewijzigd artikel 80 Venn. W. waarbij in de inleidende zin van artikel 54 het woord « tweede » moet vervangen worden door « laatste » in de Nederlandse tekst om conform te zijn met de Franse tekst.

Artikelen 53 en 54 van het amendement worden eenparig aangenomen en werden aldus de artikelen 60 en 61 van het wetsontwerp.

Transformation**Art. 58**

(art. 51 de l'amendement)

A l'article 171 des lois coordonnées, les références sont également adaptées en fonction des articles modifiés par le présent projet.

Il n'a pas été jugé nécessaire d'imposer expressément le respect de l'obligation prévue à l'article 29^{quater} (nouveau) des lois coordonnées après la transformation en société anonyme, en S. P. R. L. ou en société en commandite par actions, étant donné que l'article 171 énumère ce qui n'est pas applicable en cas de transformation, de sorte que toutes les autres dispositions sont applicables, y compris donc l'article 29^{quater} L. C.

L'article 51 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 58 du projet de loi.

Art. 59

(art. 52 de l'amendement)

Transformation de la société

Cet article vise à préserver le capital minimum légal, en cas de transformation de la société, en rendant les administrateurs solidairement responsables de l'insuffisance de l'actif net.

Un membre demande s'il est exact de dire que le fait que l'actif net soit inférieur au capital minimum fixé par l'article 29 ou par l'article 120, L. C., ne fait pas obstacle à la transformation. Le même membre fait également remarquer que si cela est exact, le 1e est mal rédigé et devrait viser la différence entre l'actif net et le capital minimum après transformation.

Le Gouvernement se rallie à ce raisonnement et propose de remplacer le mot « capital » par « actif net ».

Cette disposition permet de combler une lacune de notre législation actuelle en satisfaisant par la même occasion à l'obligation imposée par l'article 13 de la deuxième directive (Strijckmans J. J., « La loi du 23 février 1967 relative à la transformation des sociétés », J. T., 1967, p. 497; Van Ommeslaghe P., « La transformation des sociétés commerciales », T. Bankw., 1968, p. 588).

L'article 52 de l'amendement, corrigé comme indiqué ci-dessus, est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 59 du projet de loi.

Art. 60 et 61

(art. 53 et 54 de l'amendement)

Ces dispositions constituent également une adaptation de la référence à l'article 80 modifié des lois coordonnées. Dans la phrase liminaire de l'article 54, il convient de remplacer, dans la version néerlandaise, le mot « tweede » par le mot « laatste » pour assurer la concordance avec la version française.

Les articles 53 et 54 de l'amendement sont adoptés à l'unanimité et deviennent ainsi les articles 60 et 61 du projet de loi.

Strafsancties

Art. 62

(art. 55 van het amendement)

Deze bepaling regelt de strafsancties voor de door de commissietekst ingevoerde of gewijzigde bepalingen.

De aandacht wordt erop gevestigd dat voortaan de jaarrekening binnen de zes maanden na het afsluiten van het boekjaar aan de algemene vergadering moet voorgelegd worden. De bestaande termijn wordt dus met de helft verkort om de neerlegging van de jaarrekening meer efficiënt te maken. In het 19^e wordt na artikel 29^{quater} en artikel 120^{quater} toegevoegd.

Artikel 55 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 62 van het wetsontwerp.

Art. 63

(art. 56 van het amendement)

Ook deze bepaling heeft betrekking op de strafsancties.

In letter B en in letter D (2^e en 4^e van de tekst van het amendement) moet *in fine* het woord « tweede » vervangen worden door « derde » in de Nederlandse tekst en het cijfer « 2 » door « 3 » in de Franse tekst.

Artikel 56 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 63 van het wetsontwerp.

Art. 64

(art. 57 van het amendement)

Deze strafbepaling is zowel van toepassing op uitkeringen van dividenden als op uitkeringen van tantièmes. Deze nieuwe tekst heeft meer precies de individuele verantwoordelijkheid van de zaakvoerder of beheerders willen omschrijven.

Artikel 57 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 54 van het wetsontwerp.

Art. 65

(art. 58 van het amendement)

Deze strafbepaling sanctioneert het verwerven van eigen aandelen ten laste van het kapitaal.

Aangezien de burgerlijke verantwoordelijkheid duidelijker is afgelijnd kan nu ook de kwalificatie van de inbreuk beter omschreven worden.

Artikel 58 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 65 van het wetsontwerp.

Art. 66

(art. 59 van het amendement)

Coördinatieopdracht aan de Koning

Dit artikel beoogt het mogelijk te maken dat voor de P. V. B. A.'s een duidelijk leesbare tekst zou worden opgemaakt zonder steeds naar de overeenstemmende bepalingen voor de N. V. te verwijzen.

Sanctions pénales

Art. 62

(art. 55 de l'amendement)

Cet article détermine les sanctions pénales dont sont assorties les dispositions introduites ou modifiées par le texte adopté par la Commission.

L'attention est attirée sur le fait que les comptes annuels devront désormais être soumis à l'assemblée générale dans les six mois de la clôture de l'exercice. Le délai actuel est donc réduit de moitié afin que le dépôt des comptes annuels atteigne mieux l'objectif visé. Au 10e, les mots « l'article 29^{quater} » sont remplacés par les mots « les articles 29^{quater} et 120^{quater} ».

L'article 55 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 62 du projet de loi.

Art. 63

(art. 56 de l'amendement)

Cette disposition concerne également les sanctions pénales.

Aux litteras B et D (2e et 4e du texte de l'amendement) du texte adopté par la Commission, *in fine*, le chiffre « 2 » doit être remplacé par le chiffre « 3 ».

L'article 56 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 63 du projet de loi.

Art. 64

(art. 57 de l'amendement)

Cette disposition pénale s'applique tant en ce qui concerne la distribution de dividendes que celle de tantièmes. Le nouveau texte définit de manière plus précise la responsabilité individuelle du gérant et de l'administrateur.

L'article 57 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 64 du projet de loi.

Art. 65

(art. 58 de l'amendement)

Cette disposition pénale sanctionne l'acquisition d'actions propres à charge du capital.

Etant donné que la responsabilité civile a été plus clairement définie, il est possible de préciser également la qualification de l'infraction.

L'article 58 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 65 du projet de loi.

Art. 66

(art. 59 de l'amendement)

Mission de coordination confiée au Roi

Cet article vise à permettre l'élaboration d'un texte clair et précis applicable aux S. P. R. L., sans références aux dispositions correspondantes applicables aux sociétés anonymes.

Ten gevolge van de opmerkingen van een lid legt de Regering een subamendement neer (Stuk nr 210/8) om ook bestaande artikelen, buiten sectie VI, te kunnen aanpassen aan de herwerkte teksten, bijvoorbeeld met betrekking tot de omzetting en de strafbepalingen waarin verwezen wordt naar de artikelen van sectie VI van de ge-coördineerde wetten op de handelsvennootschappen.

Een ander lid twijfelt aan de opportunitéit van § 2 en meent dat een bekraftiging, wat een herwerking uitsluit, door het Parlement veel te laat zal komen terwijl de praktijk ondertussen al zal leren leven hebben met de tekst zoals door deze Commissie goedgekeurd.

Andere leden menen evenwel dat de voorgestelde tekst de enige praktische weg is om tot een vereenvoudigd leesbare tekst voor de P. V. B. A. te komen.

Het subamendement en het geamendeerde artikel 59 van het amendement worden eenparig aangenomen. Het geamendeerde artikel wordt aldus artikel 66 van het wetsontwerp.

Art. 67

(art. 60 van het amendement)

De overgangsbepalingen die voorgeschreven waren door de wet van 1 februari 1977 en waarbij het minimumkapitaal voor de N. V. werd ingevoerd, dienen afgeschaft te worden en vervangen door deze van artikel 69 van de commissietekst. De aanpassing van het kapitaal aan het minimumkapitaal van bestaande N. V.'s n.a.v. de duurverlenging of wijziging van het kapitaal stemt immers niet overeen met artikel 43.2 van de tweede richtlijn dat in elk geval tot de aanpassing na een overgangsperiode verplicht.

De vroegere faciliteiten kunnen nu niet meer gehandhaafd blijven wegens de dwingende bepaling van de richtlijn.

Artikel 60 van het amendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 67 van het wetsontwerp.

Art. 68

(subamendement van de Regering)

Dit artikel werd bij wijze van subamendement van de Regering (Stuk nr 210/5) ingevoerd.

Rekeninghoudend met het feit dat de bedrijfsrevisor niet meer aangeduid wordt door de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel is artikel 588, 10^e van het Gerechtelijk Wetboek overbodig en kan het opgeheven worden.

Het subamendement wordt eenparig aangenomen en wordt aldus artikel 68 van het wetsontwerp.

Art. 69

(art. 61 van het amendement)

Overgangsbepaling

1. Terminologie

Opgemerkt wordt dat de Franse tekst niet overeenstemt met de Nederlandse. In het tweede lid moet tussen de tweede en derde regel volgende woorden worden ingevoegd « que dans un délai de dix-huit mois après cette entrée en vigueur ».

A la suite des observations faites par un membre, le Gouvernement présente un sous-amendement (Doc. n° 210/8) visant à permettre également l'adaptation d'articles existants, excepté la section VI, aux textes revus, en ce qui concerne par exemple la transformation et les dispositions pénales qui se réfèrent aux articles de la section VI des lois coordonnées sur les sociétés commerciales.

Un autre membre doute de l'opportunitéit du § 2 et estime que la ratification par le Parlement, qui exclut tout amendement, viendra beaucoup trop tard, alors que les praticiens se seront familiarisés entre-temps avec les textes tels qu'ils auront été adoptés par la Commission.

D'autres membres considèrent en revanche que le texte proposé constitue le seul moyen pratique de disposer d'un texte simplifié et lisible pour les S. P. R. L.

Le sous-amendement ainsi que l'article 59 modifié de l'amendement sont adoptés à l'unanimité. L'article amendé devient ainsi l'article 66 du projet de loi.

Art. 67

(art. 60 de l'amendement)

Les dispositions transitoires contenues dans la loi du 1er février 1977 et fixant le montant minimum du capital des sociétés anonymes doivent être abrogées et remplacées par celles contenues dans l'article 69 du texte adopté par la Commission. L'adaptation du capital d'une société anonyme existante, lors de la prorogation de sa durée ou de la modification de son capital, de manière à atteindre le capital minimum, n'est en effet pas conforme à l'article 43.2 de la deuxième directive, qui prévoit l'obligation d'adapter le capital à l'issue d'une période transitoire.

La disposition contraignante de la directive interdit le maintien des facilités qui étaient accordées antérieurement.

L'article 60 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 67 du projet de loi.

Art. 68

(sous-amendement du Gouvernement)

Cet article a été introduit aux termes d'un sous-amendement présenté par le Gouvernement (Doc. n° 210/5).

Etant donné que le réviseur d'entreprises n'est plus désigné par le président du tribunal de commerce, l'article 588, 10e, du Code judiciaire est superflu et peut donc être abrogé.

Le sous-amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 68 du projet de loi.

Art. 69

(art. 61 de l'amendement)

Disposition transitoire

1. Terminologie

Un membre relève une discordance entre les textes français et néerlandais. Au deuxième alinéa, troisième et quatrième lignes, il convient de remplacer les mots « ne seront pas applicables aux sociétés existant à la date de son entrée en vigueur » par les mots « ne seront applicables aux sociétés existant à la date de son entrée en vigueur que dans un délai de dix-huit mois après cette entrée en vigueur ».

2. Termijn waarbinnen de aanpassingen dienen te gebeuren

In de oorspronkelijke tekst (Stuk n° 388/1, 1979-1980) was voorgesteld dat de bepalingen omtrent het minimumkapitaal slechts van toepassing zouden zijn twaalf maanden na inwerkingtreding van deze wet of voordien wanneer bestaande vennootschappen hun duur verlengen of hun kapitaal wijzigen.

Verschillende leden stellen echter voor om de periode van twaalf maanden te vervangen door een periode van achttien maanden om zo de hinder die voor talrijke kleine vennootschappen zou kunnen ontstaan tot een minimum te beperken. Daarom wordt de tekst zo gewijzigd dat bestaande vennootschappen nog over negentien maanden na publicatie van deze wet in het *Belgisch Staatsblad* zullen beschikken om zich te schikken naar artikel 29, 30 en 121.

3. Verantwoordelijkheid van de beheerders

Tevens werd gezocht naar een aangepaste sanctie wanneer het minimumkapitaal niet geplaatst werd na deze termijn. Het leek weinig logisch de beheerders burgerlijk aansprakelijk te stellen voor het verschil tussen het geplaatste kapitaal en het minimumkapitaal wanneer zij verschillende pogingen zouden ondernomen hebben om de situatie van de vennootschap te regulariseren hetzij door een kapitaalverhoging hetzij door een omvorming in een ander vennootschapsform hetzij door de ontbinding voor te stellen aangezien de besluiten daarover aan de algemene vergadering toegekomen en niet van de beheerders.

Daarom wordt ingegaan op de suggestie van de juridische adviseurs om de beheerders slechts aansprakelijk te stellen wanneer zij niet één van de hogergenoemde oplossingen hebben voorgesteld.

Gaat de algemene vergadering niet (tijdig) in op de geformuleerde opmerkingen dan zou de vennootschap op verzoek van elke belanghebbende kunnen ontbonden worden.

De aandacht kan erop gevestigd worden dat wanneer het vereiste stortingen betreft waarvan sprake in artikel 29, Venn. W., deze dienen te gebeuren onder de verantwoordelijkheid van de raad van beheer vermits deze de bevoegdheid heeft om de nodige stortingen op te vragen. Wanneer de raad van beheer dit nalaat zal zij op grond van artikel 35, 3°, Venn. W., aansprakelijk kunnen gesteld worden.

4. De overgangsbepalingen in verband met de duur van de vennootschap

Om de gevolgen te bepalen voor de bestaande vennootschap van de nieuwe bepaling met betrekking tot de duur van de handelvennootschap verwijst de Regering naar de beginselen die gelden met betrekking tot de toepassing van de wet in de tijd.

De vraag werd gesteld :

Wat zal de duur zijn van een vennootschap waarvan de statuten voorzien :

- dat ze een duur heeft toegestaan door de wet;
- dat ze toegestaan is voor een duur van 30 jaar.

Wat zal de duur van een vennootschap zijn die niets voorzien heeft in haar statuten niettegenstaande het voorchrift van artikel 9, 5°, oud, Venn. W.

2. Entrée en vigueur des nouvelles dispositions

Le texte initial (Doc. n° 388/1, 1979-1980) prévoyait que les dispositions relatives au capital minimum ne seraient applicables que douze mois après l'entrée en vigueur de la loi, sauf pour les sociétés dont la durée serait prorogée ou dont le capital serait modifié.

Plusieurs membres proposent de porter ce délai de douze mois à dix-huit mois afin de réduire au maximum les inconvénients qui pourraient résulter de ces dispositions pour de nombreuses petites sociétés. Le texte est dès lors modifié de telle sorte qu'après la publication de la loi au *Moniteur belge*, les sociétés existantes disposeront encore de dix-neuf mois pour se conformer aux dispositions des articles 29, 30 et 121.

3. Responsabilité des administrateurs

La Commission a également recherché une sanction adéquate pour le cas où le capital minimum ne serait pas souscrit à l'expiration de ce délai. Il ne paraissait guère logique de rendre les administrateurs civillement responsables de la différence entre le capital souscrit et le capital minimum s'ils ont essayé à plusieurs reprises de régulariser la situation de la société soit par une augmentation du capital, soit par la transformation de la société, soit en proposant la dissolution, étant donné que ces décisions relèvent de l'assemblée générale et non des administrateurs.

La Commission se rallie dès lors à la suggestion des conseillers juridiques prévoyant que la responsabilité des administrateurs ne sera engagée que s'ils n'ont proposé aucune des solutions précitées à l'assemblée générale.

Si l'assemblée générale n'a pas pris les décisions requises en temps utile, la société pourra être dissoute à la demande de tout intéressé.

On notera que lorsqu'il s'agit de libérations obligatoires au sens de l'article 29, L. C., celles-ci doivent s'opérer sous la responsabilité du conseil d'administration, puisque c'est lui qui a le pouvoir d'effectuer les appels de fonds nécessaires. S'il omet de le faire, il pourra être tenu pour responsable en vertu de l'article 35, 3°, L. C.

4. Dispositions transitoires relatives à la durée de la société

Pour déterminer les effets de la nouvelle disposition concernant la durée des sociétés commerciales sur les sociétés existantes, le Gouvernement se réfère aux principes qui régissent l'application des lois dans le temps.

Les questions suivantes sont posées :

Quelle sera la durée d'une société dont les statuts prévoient :

- qu'elle est constituée pour la durée autorisée par la loi;
- qu'elle est constituée pour une durée de 30 ans.

Quelle sera la durée d'une société qui n'a rien prévu dans ses statuts, malgré le prescrit de l'ancien article 9, 5°, L. C. ?

De Regering antwoordt het volgende :

- men moet de bedoeling van de partijen nagaan in het eerste geval;
- voor het tweede geval werd de vennootschap aangegaan voor een bepaalde duur en zal dus niet verder kunnen bestaan zonder een tijdlige verlening;
- in het derde geval is er een onbeperkte duur.

Artikel 61 van het amendement wordt eenparig aan-
genomen en wordt aldus artikel 69 van het wetsontwerp.

V. — STEMMING

Het gewijzigde wetsontwerp zoals het hierna voorkomt
wordt eenparig aangenomen.

De Rapporteur,

G. VERHAEGEN

De Voorzitter,

J. C. VAN CAUWENBERGHE

Le Gouvernement répond ce qui suit :

- dans le premier cas, il convient de rechercher quelle était l'intention des parties;
- dans le deuxième cas, la société a été constituée pour une durée déterminée et ne pourra donc continuer à exister que moyennant sa prorogation dans les délais prévus;
- dans le troisième cas, la durée de la société est illimitée.

L'article 61 de l'amendement est adopté à l'unanimité et devient ainsi l'article 69 du projet de loi.

V. — VOTE

Le projet de loi amendé, tel qu'il figure ci-après, est adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

G. VERHAEGEN

Le Président,

J. C. VAN CAUWENBERGHE

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1

In artikel 7 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

“ 1° In letter b), 6°, worden de woorden ” bedoeld in artikel 30, 2° ” vervangen door de woorden ” bedoeld in artikel 121, 12° ”.

2° In dezelfde letter b), 7°, worden de volgende woorden toegevoegd ” wanneer zij niet voor onbeperkte duur werd aangegaan ”. »

Art. 2

In artikel 9, eerste lid, van dezelfde gecoördineerde wetten, gewijzigd bij de wet van 24 maart 1978, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

“ A) het 5° wordt vervangen door de volgende bepaling :

” 5° de duur van de vennootschap wanneer zij niet voor onbeperkte tijd is aangegaan en het tijdstip waarop de vennootschap begint te werken; ”

B) een 6^{obis}, luidend als volgt, wordt ingevoegd :

” 6^{obis} in voorkomend geval, het bedrag van het toegestane kapitaal; ”

C) in 7°, worden de woorden ” voorzien in artikel 30, 2° ” vervangen door de woorden ” bedoeld in artikel 30, 11° ”. »

Art. 3

Artikel 12, § 3, eerste lid, 2°, van dezelfde gecoördineerde wetten wordt aangevuld als volgt :

“ samen met een stuk, dat de datum van bekendmaking van de oprichtingsakte en van de akten tot wijziging van de statuten, vermeldt. »

Art. 4

Artikel 29 van dezelfde gecoördineerde wetten, gewijzigd bij de wet van 1 februari 1977, wordt vervangen door de volgende bepaling :

“ Art. 29. — § 1. Voor de oprichting van een naamloze vennootschap is vereist dat het maatschappelijk kapitaal, dat niet minder dan één miljoen tweehonderd vijftig duizend frank mag bedragen, volledig geplaatst is.

§ 2. Op ieder aandeel dat overeenstemt met inbreng in geld en op ieder aandeel dat geheel of ten dele overeenstemt met inbreng in natura moet een vierde worden gestort.

Vanaf de oprichting van de vennootschap, moet het kapitaal volgestort zijn ten belope van het minimum bepaald in § 1.

TEXTE ADOPTÉ PAR LA COMMISSION

Article 1er

Dans l'article 7 des lois sur les sociétés commerciales, coordonnées le 30 novembre 1935, sont apportées les modifications suivantes :

“ 1° Au littera b), 6°, les mots ” à l'article 30, 2° ” sont remplacés par les mots ” à l'article 121, 12° ”.

2° Au même littera b), 7°, sont ajoutés les mots : ” lorsqu'elle n'est pas illimitée ”. »

Art. 2

A l'article 9, alinéa premier, des mêmes lois coordonnées, modifié par la loi du 24 mars 1978, sont apportées les modifications suivantes :

“ A) le 5° est remplacé par le texte suivant :

” 5° la durée de la société, lorsqu'elle n'est pas illimitée, et l'époque où celle-ci commence ses opérations; ”

B) il est inséré un 6^{obis}, rédigé comme suit :

” 6^{obis} le cas échéant, le montant du capital autorisé; ”

C) au 7°, les mots ” à l'article 30, 2° ” sont remplacés par les mots ” à l'article 30, 11° ”. »

Art. 3

L'article 12, § 3, alinéa premier, 2°, des mêmes lois coordonnées est complété comme suit :

“ accompagné d'un document mentionnant la date de publication des actes constitutifs et modificatifs des statuts. »

Art. 4

L'article 29 des mêmes lois coordonnées, modifié par la loi du 1er février 1977, est remplacé par la disposition suivante :

“ Art. 29. — § 1. La constitution d'une société anonyme requiert la souscription intégrale du capital social qui ne peut être inférieur à un million deux cent cinquante mille francs.

§ 2. Chaque action correspondant à un apport en numéraire et chaque action correspondant, en tout ou en partie, à un apport en nature doivent être libérées d'un quart.

Dès la constitution de la société, le capital doit être libéré intégralement à concurrence du minimum fixé au § 1er.

§ 3. Inbreng in natura komt voor vergoeding door aandelen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen, niet in aanmerking, tenzij hij bestaat uit vermogensbestanddelen die naar economische maatstaven kunnen worden gewaardeerd, met uitsluiting van verplichtingen tot het verrichten van werk of diensten.

§ 4. De vennootschap wordt opgericht bij een authentiekeakte waarin wordt vastgesteld dat aan de eisen gesteld in de §§ 1 tot 3 voldaan is.

§ 5. Onverminderd het bepaalde in § 2 moeten de aandelen die geheel of ten dele overeenstemmen met inbreng in natura volgestort zijn binnen een termijn van vijf jaar na de oprichting van de vennootschap.

§ 6. De vennootschap mag geen eigen aandelen nemen, hetzij zelf, hetzij door een persoon die in eigen naam, maar voor rekening van de vennootschap handelt. In dit laatste geval wordt deze persoon geacht aandelen voor eigen rekening te hebben genomen. »

Art. 5

Artikel 29bis, eerste lid, van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door het volgende lid :

« Bij inbreng anders dan in geld wordt vóór de oprichting van de vennootschap een bedrijfsrevisor aangewezen door de oprichters.

De revisor maakt een verslag op, inzonderheid over de omschrijving van elke inbreng in natura en over de toegepaste waarderingsmethoden. Het verslag moet aangeven of de waarden waartoe deze methoden leiden, ten minste overeenkomen met het aantal en de nominale waarde of, bij gebreke van een nominale waarde, de fractiewaarde van de tegen de inbreng uit te geven aandelen.

Het verslag vermeldt welke de werkelijke vergoeding is die als tegenwaarde voor de inbreng werd toegekend.

De oprichters stellen een speciaal verslag op waarin zij het belang uiteenzetten voor de vennootschap van de inbreng in natura en, in voorkomend geval, waarom zij afwijken van de besluiten van de revisor. Dat verslag wordt, samen met het verslag van de revisor, neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel, op de wijze voorgeschreven bij artikel 10. »

Art. 6

Een artikel 29quater, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 29quater. — § 1. Omtrent enig, aan een der in artikel 30, 12°, bedoelde personen, aan een beheerder of aan een aandeelhouder toebehorend vermogensbestanddeel dat de vennootschap voornemens is binnen twee jaar te rekenen van de oprichting, in voorkomend geval bij toepassing van artikel 13bis, te verkrijgen tegen een vergoeding van ten minste een tiende gedeelte van het geplaatste kapitaal wordt een verslag opgemaakt door de commissaris-revisor, of in vennootschappen waar er geen is, door een bedrijfsrevisor die wordt aangewezen door de raad van beheer.

Dat verslag vermeldt de naam van de in artikel 30, 12°, bedoelde persoon, van de beheerder of de aandeelhouder, de omschrijving van de vermogensbestanddelen die de vennootschap voornemens is te verkrijgen, de vergoeding die werkelijk als tegenwaarde voor de verkrijging wordt toegekend en de toegepaste waarderingsmethoden. Het moet aangeven of de waarden waartoe deze methoden leiden, ten minste overeenkomen met de vergoeding toegekend als tegenwaarde voor de verwerving.

§ 3. Les apports en nature ne peuvent être rémunérés par des actions représentatives du capital social que s'ils consistent en éléments d'actifs susceptibles d'évaluation économique, à l'exclusion des actifs constitués par des engagements concernant l'exécution de travaux ou de prestations de service.

§ 4. La société est constituée par un acte authentique qui constate l'accomplissement des conditions visées aux §§ 1 à 3.

§ 5. Sans préjudice de l'application du § 2, les actions correspondant en tout ou en partie à des apports en nature doivent être entièrement libérées dans un délai de cinq ans à dater de la constitution de la société.

§ 6. La société ne peut souscrire ses propres actions, ni directement, ni par personne agissant en son nom propre mais pour compte de la société. Dans ce dernier cas, le souscripteur est considéré comme ayant souscrit pour son propre compte. »

Art. 5

L'article 29bis, alinéa premier, des mêmes lois coordonnées est remplacé par l'alinéa suivant :

« En cas d'apport ne consistant pas en numéraire, un revisor d'entreprises est désigné préalablement à la constitution de la société par les fondateurs.

Le revisor fait rapport, notamment sur la description de chaque apport en nature et sur les modes d'évaluation adoptés. Le rapport indique si les valeurs auxquelles conduisent ces modes d'évaluation correspondent au moins au nombre et à la valeur nominale, ou à défaut de valeur nominale, au pair comptable des actions à émettre en contrepartie.

Le rapport indique quelle est la rémunération effectivement attribuée en contrepartie des apports.

Les fondateurs rédigent un rapport spécial dans lequel ils exposent l'intérêt que présentent pour la société les apports en nature et, le cas échéant, les raisons pour lesquelles ils s'écartent des conclusions du revisor. Ce rapport spécial est déposé en même temps que celui du revisor au greffe du tribunal de commerce conformément à l'article 10. »

Art. 6

Un article 29quater, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 29quater. — § 1. Tout bien appartenant à l'une des personnes visées à l'article 30, 12°, à un administrateur ou à un actionnaire que la société se propose d'acquérir dans un délai de deux ans à compter de sa constitution, le cas échéant en application de l'article 13bis, pour une contrevalue au moins égale à un dixième du capital souscrit, fait l'objet d'un rapport établi soit par le commissaire-revisor, soit, pour la société qui n'en a pas, par un revisor d'entreprises désigné par le conseil d'administration.

Ce rapport mentionne le nom de la personne visée à l'article 30, 12°, de l'administrateur ou de l'actionnaire, la description des biens que la société se propose d'acquérir, la rémunération effectivement attribuée en contrepartie de l'acquisition et les modes d'évaluation adoptés. Il indique si les valeurs auxquelles conduisent ces modes d'évaluation correspondent au moins à la rémunération attribuée en contrepartie de l'acquisition.

Dat verslag wordt gevoegd bij een bijzonder verslag waarin de raad van beheer uiteenzet, enerzijds waarom de voorgenomen verkrijging van belang is voor de vennootschap en anderzijds, waarom eventueel wordt afgeweken van de besluiten van het bijgevoegde verslag. Het verslag van de revisor en het bijzonder verslag van de raad van beheer worden neergelegd ter griffie van de rechbank van koophandel, op de wijze voorgeschreven bij artikel 10.

Deze verkrijging behoeft vooraf de goedkeuring van de algemene vergadering. De in het vorige lid genoemde verslagen worden op de agenda aangekondigd, een afschrift ervan wordt toegezonden aan de houders van aandelen op naam, samen met de oproepingsbrief. Zonder verwijl wordt ook een afschrift overgemaakt aan diegenen die voldaan hebben aan de formaliteiten die door de statuten voor de toelating tot de vergadering zijn voorgeschreven. Iedere aandeelhouder heeft het recht om vijftien dagen voor de vergadering tegen overlegging van zijn aandeel, kosteloos een exemplaar van de verslagen te ontvangen.

De voorgaande leden zijn van toepassing op de overdracht, gedaan door een persoon die in eigen naam voor rekening van een in artikel 30, 12^e, bedoelde persoon, van een beheerde of van een aandeelhouder, handelt.

§ 2. De beheerders zijn hoofdelijk gehouden tegenover de belanghebbenden, niettegenstaande elke daarmee strijdige bepaling, voor de vergoeding van alle schade die het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van de kennelijke overwaardering van de verworven vermogensbestanddelen, verkregen onder de voorwaarden vervat in § 1.

§ 3. Paragraaf 1 is niet van toepassing op verkrijgingen in het gewone bedrijf van de vennootschap die plaats hebben aan de voorwaarden en tegen de zekerheden die zij normaal voor soortgelijke verrichtingen eist, op verkrijgingen ter beurze of op verkrijgingen bij een gerechtelijke verkoop. »

Art. 7

Artikel 30 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 30. — In de vennootschapsakte worden de volgende gegevens vermeld :

1^e de rechtsvorm en de naam van de vennootschap;
2^e het nauwkeurig omschreven doel van de vennootschap;
3^e de nauwkeurig opgegeven maatschappelijke zetel;
4^e de duur van de vennootschap, wanneer zij niet voor onbeperkte tijd is aangegaan;

5^e het bedrag van het geplaatste kapitaal, alsmede het gestorte gedeelte van dat kapitaal;

6^e in voorkomend geval, het bedrag van het toegestane kapitaal;

7^e de regeling, voor zover deze niet uit de wet voortvloeit, van het aantal en de wijze van benoeming van de leden van de organen die belast zijn met de vertegenwoordiging tegenover derden, het bestuur en, in voorkomend geval, het dagelijks bestuur van, het toezicht en de controle op de vennootschap, alsmede de verdeling van de bevoegdheden tussen die organen;

8^e het aantal en de nominale waarde van de aandelen die het kapitaal vertegenwoordigen of, indien ze zijn uitgegeven zonder vermelding van nominale waarde, hun aantal alleen, alsmede eventueel de bijzondere voorwaarden die hun overdracht beperken en, indien er verschillende soorten aandelen bestaan, dezelfde gegevens voor elk der soorten en de rechten die aan de aandelen van elke soort zijn verbonden;

Ce rapport est joint à un rapport spécial dans lequel le conseil d'administration expose, d'une part, l'intérêt que présente pour la société l'acquisition envisagée et, d'autre part, les raisons pour lesquelles, éventuellement, il s'écarte des conclusions du rapport annexé. Le rapport du réviseur et le rapport spécial du conseil d'administration sont déposés au greffe du tribunal de commerce conformément à l'article 10.

Cette acquisition est soumise à l'autorisation préalable de l'assemblée générale. Les rapports prévus à l'alinéa précédent sont annoncés dans l'ordre du jour. Une copie en est adressée aux actionnaires en nom en même temps que la convocation. Elle est également transmise sans délai aux personnes qui ont accompli les formalités requises par les statuts pour être admises à l'assemblée. Tout actionnaire a le droit d'obtenir gratuitement sur la production de son titre, quinze jours avant l'assemblée, un exemplaire des rapports.

Les alinéas précédents s'appliquent à la cession faite par une personne agissant en son nom propre mais pour compte d'une personne visée à l'article 30, 12e, d'un administrateur ou d'un actionnaire.

§ 2. Les administrateurs sont tenus solidairement envers les intéressés, malgré toute stipulation contraire, de la réparation du préjudice qui est une suite immédiate et directe de la surévaluation manifeste des biens acquis dans les conditions énoncées au § 1.

§ 3. Le § 1 ne s'applique ni aux acquisitions faites dans les limites des opérations courantes conclues aux conditions et sous les garanties normalement exigées par la société pour les opérations de la même espèce, ni aux acquisitions en bourse, ni aux acquisitions résultant d'une vente ordonnée par justice. »

Art. 7

L'article 30 des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 30. — L'acte de société indique :

1e la forme et la dénomination de la société;
2e la désignation précise de l'objet social;
3e la désignation précise du siège social;
4e la durée de la société, lorsqu'elle n'est pas illimitée;

5e le montant du capital social souscrit ainsi que le montant de la partie libérée de ce capital;

6e le cas échéant, le montant du capital autorisé;

7e les règles, dans la mesure où elle ne résultent pas de la loi, qui déterminent le nombre et le mode de désignation des membres des organes chargés de la représentation à l'égard des tiers, de l'administration, et le cas échéant, de la gestion journalière, de la surveillance et du contrôle de la société, ainsi que la répartition des compétences entre ces organes;

8e le nombre et la valeur nominale ou le nombre si elles sont émises sans valeur nominale, des actions représentatives du capital social ainsi que, le cas échéant, les conditions particulières qui limitent leur cession, et, s'il existe plusieurs catégories d'actions, les mêmes indications pour chaque catégorie ainsi que les droits attachés à ces actions;

9° het aantal winstbewijzen, de rechten die daaraan zijn verbonden alsmede eventueel de bijzondere voorwaarden die hun overdracht beperken en, indien er verschillende soorten winstbewijzen bestaan, dezelfde gegevens voor elke der soorten;

10° of de aandelen op naam of aan toonder luiden, alsmede alle andere bepalingen inzake omwisseling voor zover zij verschillen van die waarin bij de wet is voorzien;

11° de specificatie van elke inbreng anders dan in geld, de naam van de inbrenger, de naam van de bedrijfstevisor en de besluiten van zijn verslag, het aantal en de nominale waarde van de aandelen of, bij gebreke van nominale waarde, het aantal aandelen die tegen elke inbreng zijn uitgegeven alsmede, in voorkomend geval, de andere voorwaarden waarop de inbreng is gedaan;

12° de identiteit van de natuurlijke persoon of rechts-persoon door of namens wie de oprichtingsakte is ondertekend, of, in geval van oprichting bij inschrijving, die de ontwerp-oprichtingsakte hebben ondertekend;

13° de oorzaak en de omvang van de bijzondere voor-delen die worden toegekend aan elke oprichter of aan ieder-een die rechtstreeks of onrechtstreeks aan de oprichting van de vennootschap deelgenomen heeft;

14° het bedrag, althans bij benadering, van de kosten, uitgaven, vergoedingen of lasten, in welke vorm ook, die voor rekening van de vennootschap komen of worden ge-bracht wegens haar oprichting;

15° de instelling waarbij de in geld te storten inbreng naar het voorschrift van artikel 29bis is gedeponeerd;

16° de overdrachten onder bezwarende titel gedurende de vijf voorgaande jaren van de onroerende goederen die bij de vennootschap worden ingebracht, alsmede de bedingen waaronder deze overdrachten hebben plaatsgehad;

17° de hypothecaire lasten of pandrechten waarmee de ingebrachte goederen zijn bezwaard;

18° de voorwaarden waaronder de ingebrachte optierech-ten kunnen worden uitgeoefend.

In de volmachten moeten de onder 1° tot en met 7° voor-geschreven vermeldingen worden opgenomen. »

Art. 8

In artikel 32, derde lid, 5°, van dezelfde gecoördineerde wetten, wordt het woord « vijfde » vervangen door het woord « vierde ».

Art. 9

Een artikel 33bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 33bis. — § 1. Tot verhoging van het kapitaal wordt besloten door de algemene vergadering, volgens de regels gesteld voor de wijziging van de statuten, met in voorkomend geval, toepassing van artikel 71.

§ 2. De statuten kunnen evenwel aan de raad van beheer de bevoegdheid toekennen om het maatschappelijk kapitaal in een of verschillende malen tot een bepaald bedrag te verhogen. De verhoging van het kapitaal waartoe krachtens die machtiging wordt besloten, kan niet geschieden door opneming van reserves.

Die bevoegdheid kan slechts worden uitgeoefend gedurende vijf jaar te rekenen van de bekendmaking van de oprichtingsakte of van de wijziging van de statuten. Zij kan echter door de algemene vergadering, bij een besluit genomen onder de voorwaarden vereist voor de wijziging van de statuten met, in voorkomend geval, toepassing van artikel 71, een of meer malen worden hernieuwd voor een termijn die niet langer mag zijn dan vijf jaar.

9° le nombre de parts bénéficiaires, les droits attachés à ces parts ainsi que, le cas échéant, les conditions particulières qui limitent leur cession et, s'il existe plusieurs catégories de parts, les mêmes indications pour chaque catégorie;

10° la forme nominative ou au porteur des actions ainsi que les dispositions relatives à leur conversion dans la mesure où elles diffèrent de celles que la loi fixe;

11° la spécification de chaque apport qui n'est pas effectué en numéraire, le nom de l'apporteur, le nom du réviseur d'entreprises et les conclusions de son rapport, le nombre et la valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, le nombre des actions émises en contrepartie de chaque apport ainsi que, le cas échéant, les autres conditions auxquelles l'apport est fait;

12° l'identité des personnes physiques ou morales qui ont signé ou au nom de qui a été signé l'acte constitutif ou, en cas de constitution par souscription publique, qui ont signé le projet d'acte constitutif;

13° la cause et la consistance des avantages particuliers attribués à chacun des fondateurs ou à quiconque a participé directement ou indirectement à la constitution de la société;

14° le montant, au moins approximatif, des frais, dépenses et rémunérations ou charges, sous quelque forme que ce soit, qui incombent à la société ou qui sont mis à sa charge à raison de sa constitution;

15° l'organisme dépositaire des apports à libérer en numéraire conformément à l'article 29bis;

16° les mutations à titre onéreux dont les immeubles apportés à la société ont été l'objet pendant les cinq années précédentes ainsi que les conditions auxquelles elles ont été faites;

17° les charges hypothécaires ou les nantissements grevant les biens apportés;

18° les conditions auxquelles est subordonnée la réalisation des droits apportés en option.

Les procurations doivent reproduire les énonciations visées aux points 1° à 7°. »

Art. 8

Dans l'article 32, alinéa 3, 5°, des mêmes lois coordonnées, le mot « cinquième » est remplacé par le mot « quart ».

Art. 9

Un article 33bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 33bis. — § 1. L'augmentation du capital est décidée par l'assemblée générale aux conditions requises pour la modification des statuts, le cas échéant, en appliquant l'article 71.

§ 2. Les statuts peuvent toutefois autoriser le conseil d'administration à augmenter en une ou plusieurs fois le capital social à concurrence d'un montant déterminé. L'augmentation du capital décidée en vertu de cette autorisation ne peut être effectuée par l'incorporation de réserves.

L'autorisation n'est valable que pour cinq ans à dater de la publication de l'acte constitutif ou de la modification des statuts. Toutefois, elle peut être renouvelée une ou plusieurs fois pour une durée n'excédant pas cinq ans par l'assemblée générale délibérant aux conditions requises pour la modification des statuts, le cas échéant en appliquant l'article 71.

§ 3. Tot de uitgifte van aandelen zonder vermelding van nominale waarde beneden de fractiewaarde van de oude aandelen van dezelfde soort kan slechts door de algemene vergadering worden besloten overeenkomstig § 1.

De oproeping tot de algemene vergadering moet zulks uitdrukkelijk vermelden.

Over de verrichting moet een uitvoerig verslag worden opgemaakt door de raad van beheer waarin met name gehandeld wordt over de uitgifteprijs en de financiële gevolgen van de verrichting voor de aandeelhouders. Er wordt een verslag opgemaakt door de commissaris-revisor of, bij ontstentenis, door een bedrijfsrevisor aangewezen overeenkomstig artikel 34, § 2, waarin deze verklaart dat de in het verslag van de raad van beheer opgenomen financiële en boekhoudkundige inlichtingen getrouw zijn en voldoende om de algemene vergadering die over het voorstel moet stemmen, voor te lichten.

Die verslagen worden neergelegd op de griffie van de rechbank van koophandel op de wijze voorgeschreven bij artikel 10. Zij worden op de agenda aangekondigd. Een afschrift ervan wordt toegezonden aan de houders van aandelen op naam, samen met de oproepingsbrief. Zonder verwijl wordt ook een afschrift overgezonden aan degenen die voldaan hebben aan de formaliteiten die door de statuten voor de toelating tot de vergadering zijn voorgeschreven. Iedere aandeelhouder heeft het recht om vijftien dagen voor de vergadering tegen overlegging van zijn aandeel, kosteloos een exemplaar van de verslagen te ontvangen. »

Art. 10

Artikel 34 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 34. — § 1. Bij elke verhoging van het kapitaal moet zijn voldaan aan de formaliteiten en voorwaarden die bij artikel 29 zijn voorgeschreven. De akte houdende vaststelling van het besluit tot kapitaalverhoging, overeenkomstig artikel 33bis door de algemene vergadering of de raad van beheer genomen, moet op de griffie worden neergelegd op de wijze voorgeschreven bij artikel 10.

In geval van agio op de nieuwe aandelen moet dat volledig worden gestort bij de inschrijving.

§ 2. In geval van inbreng anders dan in geld wordt vóór de kapitaalverhoging door de commissaris-revisor of, in vennootschappen waar er geen is, door een bedrijfsrevisor aangewezen door de raad van beheer, een verslag opgemaakt.

Dit verslag heeft inzonderheid betrekking op de omschrijving van elke inbreng in natura en op de toegepaste waarderingsmethoden. Het verslag moet aangeven of de waarden waartoe deze methoden leiden, ten minste overeenkomen met het aantal en de nominale waarde of, bij gebreke van een nominale waarde, de fractiewaarde en, in voorkomend geval, met het agio van de tegen de inbreng uit te geven aandelen. Het verslag vermeldt welke de werkelijke vergoeding is die als tegenwaarde voor de inbreng werd toegekend.

Dat verslag wordt gevoegd bij een bijzonder verslag waarin de raad van beheer uiteenzet, enerzijds waarom de inbreng en de voorgestelde kapitaalverhoging van belang zijn voor de vennootschap en anderzijds, waarom in voorkomend geval wordt afgeweken van de besluiten van het bijgevoegde verslag.

Het verslag van de bedrijfsrevisor en het bijzonder verslag van de raad van beheer worden neergelegd op de griffie van de rechbank van koophandel op de wijze voorge-

§ 3. L'émission d'actions sans mention de valeur nominale en dessous du pair comptable des actions anciennes de la même catégorie ne peut être décidée que par l'assemblée générale conformément au § 1.

La convocation à l'assemblée générale doit le mentionner expressément.

L'opération doit faire l'objet d'un rapport détaillé du conseil d'administration portant notamment sur le prix d'émission et sur les conséquences financières de l'opération pour les actionnaires. Un rapport est établi par le commissaire-reviseur et à défaut, par un réviseur d'entreprises désigné conformément à l'article 34, § 2, par lequel il déclare que les informations financières et comptables contenues dans le rapport du conseil d'administration sont fidèles et suffisantes pour éclairer l'assemblée générale appelée à voter cette proposition.

Ces rapports sont déposés au greffe du tribunal de commerce, conformément à l'article 10. Ils sont annoncés dans l'ordre du jour. Une copie en est adressée aux actionnaires en nom en même temps que la convocation. Elle est également transmise sans délai aux personnes qui ont accomplies les formalités requises par les statuts pour être admises à l'assemblée. Tout actionnaire a le droit d'obtenir gratuitement sur la production de son titre, quinze jours avant l'assemblée, un exemplaire des rapports. »

Art. 10

L'article 34 des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 34. — § 1. Les formalités et conditions prescrites par l'article 29 sont aussi requises pour toute augmentation du capital. L'acte constatant la décision d'augmentation du capital prise en vertu de l'article 33bis par l'assemblée générale ou le conseil d'administration, fait l'objet d'un dépôt au greffe conformément à l'article 10.

Lorsqu'en cas d'augmentation du capital, une prime d'émission des actions nouvelles est prévue, le montant de cette prime d'émission doit être intégralement versé dès la souscription.

§ 2. Au cas où l'augmentation de capital comporte des apports ne consistant pas en numéraire, un rapport est préalablement établi, soit par le commissaire-reviseur, soit pour les sociétés qui n'en ont pas, par un réviseur d'entreprises désigné par le conseil d'administration.

Ce rapport porte notamment sur la description de chaque apport en nature et sur les modes d'évaluation adoptés. Il indique si les valeurs auxquelles conduisent ces modes d'évaluation correspondent au moins au nombre et à la valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, au pair comptable et, le cas échéant, à la prime d'émission des actions à émettre en contrepartie. Le rapport indique quelle est la rémunération effectivement attribuée en contrepartie des apports.

Ce rapport est joint à un rapport spécial dans lequel le conseil d'administration expose, d'une part, l'intérêt que présentent pour la société tant les apports que l'augmentation de capital proposée et d'autre part, les raisons pour lesquelles, éventuellement, il s'écarte des conclusions du rapport annexé.

Le rapport du réviseur et le rapport spécial du conseil d'administration sont déposés au greffe du tribunal de commerce conformément à l'article 10. Lorsque l'augmentation

schreven bij artikel 10. Wanneer tot verhoging van het kapitaal wordt besloten door de algemene vergadering overeenkomstig artikel 33bis, § 1, worden de in het vorige lid genoemde verslagen op de agenda aangekondigd. Een afschrift ervan wordt toegezonden aan de houders van aandelen op naam, samen met de oproepingsbrief. Zonder verwijl wordt ook een afschrift overgezonden aan degenen die voldaan hebben aan de formaliteiten die door de statuten voor de toelating tot de vergadering zijn voorgeschreven. Iedere aandeelhouder heeft het recht om vijftien dagen voor de vergadering, tegen overlegging van zijn aandeel, kosteloos een exemplaar van deze verslagen te ontvangen.

§ 3. In geval van inbreng in geld is het bepaalde in artikel 29bis, vijfde lid, van toepassing. De in dat artikel genoemde bijzondere rekening moet op naam van de vennootschap worden geopend. Indien de verhoging niet tot stand is gekomen binnen drie maanden na de opening van de bijzondere rekening, worden de gelden terugegeven aan de depositen die erom verzoeken.

§ 4. De totstandkoming van de verhoging die geschiedt is krachtens de in artikel 33bis, § 2, bedoelde machtiging, wordt vastgesteld bij een authentieke akte die op verzoek van de raad van beheer wordt opgesteld op overlegging van de stukken tot staving van de verrichting en, in voorkomend geval, van de in § 5 van dit artikel bedoelde voor echt verklaring. Die akte wordt neergelegd op de wijze voorgeschreven bij artikel 10.

§ 5. De totstandkoming van de verhoging die bij openbare inschrijving geschiedt, wordt vastgesteld bij een authentieke akte die op verzoek van de raad van beheer wordt opgesteld. Die akte vermeldt het aantal uitgegeven nieuwe aandelen en behelst de door de commissaris-revisor voor echt verklaarde staat van de geplaatste aandelen.

In de inschrijvingsbiljetten moeten de vermeldingen voorkomen die voorgeschreven zijn bij de nummers 3, 4 en 5 van artikel 32 en bij de nummers 1, 3, 4 en 6 van artikel 36.

Indien de kapitaalsverhoging niet volledig is geplaatst, wordt het kapitaal slechts verhoogd met het bedrag van de geplaatste aandelen, mits de emissievoorwaarden dat uitdrukkelijk bepalen. »

Art. 11

Een artikel 34bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 34bis. — § 1. De aandelen waarop in geld wordt ingeschreven, moeten eerst aangeboden worden aan de aandeelhouders, naar evenredigheid van het deel van het kapitaal door hun aandelen vertegenwoordigd.

Het voorkeurrecht kan worden uitgeoefend gedurende een termijn van ten minste vijftien dagen te rekenen van de dag van de openstelling van de inschrijving. Die termijn wordt bepaald door de algemene vergadering of, wanneer tot de verhoging wordt besloten overeenkomstig artikel 33bis, § 2, door de raad van beheer.

De uitgifte met voorkeurrecht en het rijdvak waarin dat kan worden uitgeoefend, worden aangekondigd in een bericht dat, ten minste acht dagen voor de openstelling, in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* wordt geplaatst, alsmede in een blad met nationale verspreiding en in een blad uit het gewest waar de vennootschap haar zetel heeft. Dit bericht kan vervallen wanneer alle aandelen van de vennootschap op naam zijn gesteld.

Alsdan wordt de inhoud ervan bij aangetekende brief ter kennis gebracht van de aandeelhouders.

du capital est décidée par l'assemblée générale conformément à l'article 33bis, § 1, les rapports prévus à l'alinéa précédent sont annoncés dans l'ordre du jour. Une copie en est adressée aux actionnaires en nom en même temps que la convocation. Elle est également transmise sans délai aux personnes qui ont accompli les formalités requises par les statuts pour être admises à l'assemblée. Tout actionnaire a le droit d'obtenir gratuitement, sur la production de son titre, quinze jours avant l'assemblée, un exemplaire des rapports.

§ 3. En cas d'apport en numéraire, les dispositions de l'article 29bis, alinéa 5, sont applicables. Le compte spécial prévu par cet article doit être ouvert au nom de la société. Si l'augmentation n'est pas réalisée dans les trois mois de l'ouverture du compte spécial, les fonds seront restitués à leur demande, à ceux qui les ont déposés.

§ 4. La réalisation de l'augmentation effectuée en vertu de l'autorisation prévue à l'article 33bis, § 2, est constatée par un acte authentique, dressé à la requête du conseil d'administration, sur présentation des documents justificatifs de l'opération et, le cas échéant, de la certification visée au § 5 du présent article. Cet acte fait l'objet d'un dépôt conformément à l'article 10.

§ 5. La réalisation de l'augmentation effectuée au moyen de souscriptions publiques est constatée par un acte authentique dressé à la requête du conseil d'administration. Cet acte indique le nombre d'actions nouvelles créées en représentation de l'augmentation du capital et il contient le relevé des souscriptions, certifié par le commissaire-réviseur.

Les souscriptions doivent contenir les énonciations exigées par les numéros 3, 4 et 5 de l'article 32 et par les numéros 1, 3, 4 et 6 de l'article 36.

Si l'augmentation de capital annoncée n'est pas entièrement souscrite, le capital n'est augmenté à concurrence des souscriptions recueillies que si les conditions de l'émission ont expressément prévu cette possibilité. »

Art. 11

Un article 34bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 34bis. — § 1e. Les actions à souscrire en espèces doivent être offertes par préférence aux actionnaires proportionnellement à la partie du capital que représentent leurs actions.

Le droit de souscription préférentielle peut être exercé pendant un délai qui ne peut être inférieur à quinze jours à dater de l'ouverture de la souscription. Ce délai est fixé par l'assemblée générale ou, lorsque l'augmentation est décidée conformément à l'article 33bis, § 2, par le conseil d'administration.

L'ouverture de la souscription ainsi que son délai d'exercice sont annoncés par un avis publié, huit jours au moins avant cette ouverture, aux annexes du *Moniteur belge*, dans un organe de presse de diffusion nationale et dans un organe de presse régionale du siège de la société. La publication de cet avis peut toutefois être omise lorsque toutes les actions de la société sont nominatives.

Dans ce cas, le contenu de l'avis doit être porté à la connaissance des actionnaires par lettre recommandée.

Het voorkeurrecht is verhandelbaar gedurende de gehele inschrijvingstijd, zonder dat aan die verhandelbaarheid andere beperkingen kunnen worden gesteld dan die van toepassing op het effect waaraan het recht is verbonden.

§ 2. Bij gebreke van statutaire bepalingen kunnen, in de vennootschappen die geen publiek beroep doen of gedaan hebben op beleggers, de derden, na het verstrijken van de termijn voor het uitoefenen van het voorkeurrecht, aan de verhoging van het kapitaal deelnemen, behoudens het recht van de raad van beheer om te beslissen dat het recht om in te schrijven zal worden uitgeoefend door de vroegere aandeelhouders die reeds van hun recht gebruik hadden gemaakt, naar evenredigheid van het kapitaal door hun aandelen vertegenwoordigd. De wijze van inschrijving bedoeld in deze paragraaf wordt door de raad van beheer bepaald.

§ 3. Het voorkeurrecht kan niet bij de statuten worden beperkt of uitgesloten.

Bij de statuten kan evenwel aan de raad van beheer de bevoegdheid worden verleend om, in het belang van de vennootschap, dit recht te beperken of uit te sluiten wanneer de kapitaalverhoging gescheert binnen de grenzen van het overeenkomstig artikel 33bis, § 2, toegestane kapitaal.

Wanneer de raad van beheer met toepassing van het tweede lid het voorkeurrecht beperkt of uitsluit, verantwoordt hij zulks in een omstandig verslag dat inzonderheid betrekking heeft op de uitgiftekoers en op de financiële gevolgen van de verrichting voor de aandeelhouders. Er wordt een verslag opgemaakt door de commissaris-revisor of, bij ontstentenis van een commissaris-revisor, door een bedrijfsrevisor aangewezen overeenkomstig artikel 34, § 2, waarin deze verklaart dat de in het verslag van de raad van beheer opgenomen financiële en boekhoudkundige inlichtingen getrouw zijn. Die verslagen worden neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel op de wijze voorgeschreven bij artikel 10.

§ 4. De algemene vergadering die moet beslissen over de kapitaalverhoging overeenkomstig artikel 33bis, § 1, kan met inachtneming van de voorschriften inzake quorum en meerderheid vereist voor de statutenwijziging, in het belang van de vennootschap het voorkeurrecht beperken of uitsluiten. Het voorstel daartoe moet speciaal in de oproeping worden vermeld.

De raad van beheer verantwoordt zijn voorstel in een omstandig verslag dat inzonderheid betrekking heeft op de uitgiftekoers en op de financiële gevolgen van de verrichting voor de aandeelhouders. Er wordt een verslag opgemaakt door de commissaris-revisor of, bij ontstentenis van een commissaris-revisor, door een bedrijfsrevisor aangewezen overeenkomstig artikel 34, § 2, waarin deze verklaart dat de in het verslag van de raad van beheer opgenomen financiële en boekhoudkundige inlichtingen getrouw zijn en voldoende om de algemene vergadering die over het voorstel moet stemmen, voor te lichten. Die verslagen worden neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel op de wijze voorgeschreven bij artikel 10. Zij worden op de agenda aangekondigd. Een afschrift ervan wordt toegezonden aan de houders van aandelen op naam, samen met de oproepingsbrief. Zonder verwijl wordt ook een afschrift overgemaakt aan diegenen die voldaan hebben aan de formaliteiten die door de statuten voor de toelating tot de vergadering zijn voorgeschreven. Iedere aandeelhouder heeft het recht om vijftien dagen voor de vergadering tegen overlegging van zijn aandeel kosteloos een exemplaar van de verslagen te ontvangen.

De beslissing van de algemene vergadering om het voorkeurrecht te beperken of uit te sluiten wordt neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel op de wijze voorgeschreven bij artikel 10.

Le droit de souscription est négociable pendant toute la durée de la souscription, sans qu'il puisse être apporté à cette négociabilité d'autres restrictions que celles applicables au titre auquel le droit est attaché.

§ 2. Pour les sociétés n'ayant pas fait ou ne faisant pas publiquement appel à l'épargne, à défaut de dispositions statutaires, les tiers pourront à l'issue du délai de souscription préférentielle participer à l'augmentation du capital, sauf au conseil d'administration de décider que les droits de souscription seront exercés, proportionnellement à la partie du capital que représentent leurs actions, par les actionnaires anciens qui avaient déjà exercé leur droit. Les modalités de la souscription visée au présent paragraphe sont définies par le conseil d'administration.

§ 3. Les statuts ne peuvent ni supprimer ni limiter le droit de préférence.

Ils peuvent néanmoins autoriser le conseil d'administration à limiter ou à supprimer, dans l'intérêt social, ce droit lors d'une augmentation de capital réalisée dans les limites du capital autorisé conformément à l'article 33bis, § 2.

Lorsque, en application du second alinéa, le conseil d'administration limite ou supprime le droit de souscription préférentielle, il s'en justifie dans un rapport détaillé portant notamment sur le prix d'émission et sur les conséquences financières. Un rapport est établi par le commissaire-réviseur et à défaut par un réviseur d'entreprises désigné conformément à l'article 34, § 2, par lequel il déclare que les informations financières et comptables contenues dans le rapport du conseil d'administration sont fidèles. Ces rapports sont déposés au greffe du tribunal de commerce conformément à l'article 10.

§ 4. L'assemblée générale appelée à délibérer sur l'augmentation du capital conformément à l'article 33bis, § 1 peut, dans l'intérêt social aux conditions de quorum et de majorité prévues pour la modification des statuts, limiter ou supprimer le droit de souscription préférentielle. Cette proposition doit être spécialement annoncée dans la convocation.

Le conseil d'administration justifie sa proposition dans un rapport détaillé, portant notamment sur le prix d'émission et sur les conséquences financières de l'opération pour les actionnaires. Un rapport est établi par le commissaire-réviseur et à défaut, par un réviseur d'entreprises désigné conformément à l'article 34, § 2, par lequel il déclare que les informations financières et comptables contenues dans le rapport du conseil d'administration sont fidèles et suffisantes pour éclairer l'assemblée appelée à voter sur cette proposition. Ces rapports sont déposés au greffe du tribunal de commerce conformément à l'article 10. Ces rapports sont annoncés dans l'ordre du jour. Une copie en est adressée aux actionnaires en nom en même temps que la convocation. Elle est également transmise sans délai aux personnes qui ont accompli les formalités requises par les statuts pour être admises à l'assemblée. Tout actionnaire a le droit d'obtenir gratuitement sur la production de son titre, quinze jours avant l'assemblée, un exemplaire des rapports.

La décision de l'assemblée générale de limiter ou supprimer le droit de souscription préférentielle fait l'objet d'un dépôt au greffe du tribunal de commerce, conformément à l'article 10.

§ 5. Er is geen uitsluiting van het voorkeurrecht in de zin van dit artikel wanneer de aandelen, overeenkomstig de beslissing betreffende de kapitaalverhoging, bij banken of andere financiële instellingen worden geplaatst om aan de aandeelhouders te worden aangeboden overeenkomstig § 1. »

Art. 12

In artikel 35 van dezelfde gecoördineerde wetten, gewijzigd bij de wetten van 30 juni 1961, 6 maart 1973, 1 februari 1977 et 4 augustus 1978, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- A) de tekst van 1° wordt geschrapt;
- B) de 3° wordt vervangen door de volgende bepaling :

« 3° Tot werkelijke storting van het in artikel 29, § 1, bepaalde minimumkapitaal, tot werkelijke storting van een vierde op de aandelen, alsmede tot volstorting binnen vijf jaar van de aandelen die geheel of ten dele overeenstemmen met inbreng in natura. »

Art. 13

Een artikel 35bis, luidend als volgt wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 35bis. — De personen bedoeld in artikel 30, 12°, en, in geval van verhoging van het maatschappelijk kapitaal, de beheerders, zijn hoofdelijk gehouden tot volstorting van de aandelen onderschreven in strijd met artikel 29, § 6. »

Art. 14

In artikel 46 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt het woord « vijfde » vervangen door het woord « vierde ».

Art. 15

In artikel 51, tweede lid, van dezelfde gecoördineerde wetten worden, bij het begin van de opsomming, de volgende woorden ingevoegd : « het aantal geplaatste aandelen ».

Art. 16

Een artikel 52bis, luidend als volgt wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 52bis. — § 1. Een naamloze vennootschap mag, hetzij zelf, hetzij door personen die in eigen naam maar voor rekening van de vennootschap handelen, door inkoop of ruiling geen eigen aandelen of winstbewijzen verkrijgen dan op grond van een besluit van een algemene vergadering die beraadslaagt met inachtneming van de in artikel 70bis bepaalde voorschriften inzake quorum en meerderheid.

De algemene vergadering bepaalt met name het maximumaantal te verkrijgen aandelen en winstbewijzen, de duur waarvoor de toestemming is verleend, die achttien maanden niet te boven mag gaan, alsmede de minimum- en maximumwaarde van de vergoeding.

Wanneer de vennootschap eigen aandelen of winstbewijzen verkrijgt met het oog op de uitkering ervan aan haar personeel is het besluit van de algemene vergadering niet vereist.

§ 5. Il n'y a pas exclusion du droit de souscription préférentielle au sens du présent article lorsque, selon la décision relative à l'augmentation du capital, les actions sont souscrites par des banques ou d'autres établissements financiers en vue d'être offertes aux actionnaires conformément au § 1. »

Art. 12

A l'article 35 des mêmes lois coordonnées, modifié par les lois des 30 juin 1961, 6 mars 1973, 1er février 1977 et 4 août 1978, sont apportées les modifications suivantes :

A) le 1° est supprimé;

B) le 3° est remplacé par la disposition suivante :

« 3° De la libération effective du capital minimum visé à l'article 29, § 1er, de la libération effective jusqu'à concurrence d'un quart des actions ainsi que de la libération intégrale dans un délai de cinq ans des actions correspondant en tout ou en partie à des apports en nature. »

Art. 13

Un article 35bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 35bis. — Les personnes visées à l'article 30, 12°, et, en cas d'augmentation du capital social, les administrateurs sont tenus solidairement à la libération des actions souscrites en violation de l'article 29, § 6. »

Art. 14

Dans l'article 46 des mêmes lois coordonnées, le mot « cinquième » est remplacé par le mot « quart ».

Art. 15

Dans l'article 51, second alinéa, des mêmes lois coordonnées, au début de l'énumération, sont insérés les mots : « le nombre des actions souscrites ».

Art. 16

Un article 52bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 52bis. — § 1. Une société anonyme ne peut acquérir ses propres actions ou parts bénéficiaires, par voie d'achat ou d'échange, directement ou par personne agissant en leur nom propre mais pour compte de la société, qu'à la suite d'une décision d'une assemblée générale statuant aux conditions de quorum et de majorité prévues à l'article 70bis.

L'assemblée fixe notamment le nombre maximum d'actions ou de parts bénéficiaires à acquérir, la durée pour laquelle l'autorisation est accordée et qui ne peut excéder dix-huit mois, ainsi que les contre-valeurs minimales et maximales.

Lorsque la société acquiert ses propres actions ou parts bénéficiaires en vue de les distribuer à son personnel, la décision de l'assemblée générale n'est pas requise.

De verkrijging kan enkel plaatsvinden indien de volgende voorwaarden in acht zijn genomen :

1° de nominale waarde of, bij gebreke daarvan, de fractiewaarde der verkregen aandelen, met inbegrip van die welke de vennootschap eerder heeft verkregen en in portefeuille houdt, alsmede van die welke zijn verkregen door een persoon die in eigen naam maar voor rekening van de vennootschap handelt, mag niet meer dan 10 % van het geplaatste kapitaal bedragen;

2° de verkrijgingen van aandelen en winstbewijzen kunnen slechts geschieden in de mate dat de bedragen bestemd voor deze verkrijgingen vatbaar zijn voor uitkering overeenkomstig artikel 77bis;

3° alleen volgestorte aandelen komen voor verkrijging door de vennootschap in aanmerking;

4° het aanbod tot verkrijging van de aandelen moet tegen dezelfde voorwaarden worden gedaan aan alle aandeelhouders en, in voorkomend geval, aan de houders van winstbewijzen, tenzij tot de verkrijging eenparig is besloten door een algemene vergadering waarop alle aandeelhouders aanwezig of vertegenwoordigd waren en tegen de door die vergadering eenparig vastgestelde voorwaarden.

Aandelen en winstbewijzen die in strijd met het voorstchrift van deze paragraaf zijn verkregen, zijn rechtens van onwaarde. De raad van beheer vernietigt de effecten die krachtens deze bepaling van onwaarde zijn en legt de lijst ervan neer op de griffie van de rechtbank van koophandel.

§ 2. Zolang de aandelen en winstbewijzen opgenomen zijn in het actief van de balans, moet een onbeschikbare reserve worden gevormd, gelijk aan de waarde waarvoor de verkregen aandelen en winstbewijzen in de inventaris zijn ingeschreven.

§ 3. De vennootschap moet de aldus verkregen aandelen en winstbewijzen binnen twee jaar na de verkrijging vervreemden op grond van een besluit van een algemene vergadering die beraadslaagt met inachtneming van de in artikel 70bis bepaalde voorschriften inzake quorum en meerderheid en tegen de door die vergadering vastgestelde voorwaarden.

De aandelen of winstbewijzen verkregen krachtens § 1, derde lid, moeten binnen twaalf maanden, te rekenen van de verkrijging van deze effecten, worden uitgekeerd aan het personeel.

De aandelen of winstbewijzen die niet binnen de hierboven gestelde termijn zijn vervreemd, zijn rechtens van onwaarde. De raad van beheer vernietigt de effecten die krachtens deze bepaling van onwaarde zijn en legt de lijst ervan neer op de griffie van de rechtbank van koophandel.

De aan deze aandelen en winstbewijzen verbonden rechten blijven geschorst totdat ze vervreemd of rechtens van onwaarde zijn.

Zolang deze effecten tot het vermogen van de vennootschap behoren, blijven de dividendbewijzen eraan gehecht; in zodanig geval wordt de uitkeerbare winst verminderd, rekening houdend met het aantal in bezit gehouden effecten, en de bedragen die hadden moeten worden uitgekeerd, worden gereserveerd tot de verkoop van de effecten, het dividendbewijs inbegrepen. Het is de vennootschap ook toegestaan de uitkeerbare winst onverkort uit te delen ten behoeve van de effecten waarvan de rechten niet zijn geschorst. In dit laatste geval worden de dividendbewijzen ingetrokken.

§ 4. De §§ 1 en 3, eerste lid, zijn niet van toepassing :

1° op aandelen verkregen met het oog op hun onmiddellijke vernietiging ter uitvoering van een besluit van de algemene vergadering tot kapitaalvermindering overeenkomstig artikel 72;

L'acquisition ne peut avoir lieu qu'aux conditions suivantes :

1° la valeur nominale, ou à défaut de valeur nominale, le pair comptable des actions acquises, y compris celles que la société aurait acquises antérieurement et qu'elle aurait en portefeuille, ainsi que celles acquises par une personne agissant en son propre nom mais pour le compte de cette société, ne peut dépasser 10 % du capital souscrit;

2° les acquisitions des actions et de parts ne peuvent avoir lieu que dans la mesure où les sommes affectées à ces acquisitions sont susceptibles d'être distribuées conformément à l'article 77bis;

3° l'opération ne peut porter que sur des actions entièrement libérées;

4° l'offre d'acquisition des actions doit être faite aux mêmes conditions à tous les actionnaires et, le cas échéant, aux porteurs de parts bénéficiaires, sauf si l'acquisition a été décidée à l'unanimité par une assemblée générale à laquelle tous les actionnaires étaient présents ou représentés et aux conditions arrêtées à l'unanimité par cette assemblée.

Les actions ou parts bénéficiaires acquises en violation du présent paragraphe sont nulles de plein droit. Le conseil d'administration détruit les titres nuls en vertu de cette disposition et en dépose la liste au greffe du tribunal de commerce.

§ 2. Aussi longtemps que les actions ou parts sont comptabilisées à l'actif du bilan, une réserve indisponible dont le montant est égal à la valeur à laquelle les actions ou parts acquises sont portées à l'inventaire, doit être constituée.

§ 3. Les actions ou parts bénéficiaires ainsi acquises doivent être aliénées par la société dans les deux ans de l'acquisition en vertu d'une décision d'une assemblée générale statuant aux conditions de quorum et de majorité prévues à l'article 70bis et aux conditions arrêtées par cette même assemblée.

Les actions ou parts bénéficiaires acquises en vertu du § 1, alinéa 3, doivent être distribuées au personnel dans un délai de douze mois à compter de l'acquisition de ces titres.

A défaut d'aliénation régulière dans les délais prescrits ci-dessus, les actions ou parts bénéficiaires sont nulles de plein droit. Le conseil d'administration détruit les titres nuls en vertu de cette disposition et en dépose la liste au greffe du tribunal de commerce.

Tous les droits afférents à ces actions ou parts sont suspendus jusqu'à ce qu'elles aient été aliénées, ou que leur nullité soit de droit.

Aussi longtemps que ces titres demeurent dans le patrimoine de la société, les coupons de dividendes y restent attachés; en ce cas, le bénéfice distribuable est réduit en fonction du nombre de titres détenus et les sommes qui auraient dû être distribuées seront conservées jusqu'à la vente des titres, coupons attachés. La société peut aussi maintenir au même montant le bénéfice distribuable et le répartir au bénéfice des titres dont l'exercice des droits n'est pas suspendu. En ce dernier cas, les coupons attachés aux titres détenus sont détruits.

§ 4. Les §§ 1 et 3, alinéa 1, ne s'appliquent pas :

1° aux actions acquises en vue de leur destruction immédiate, en exécution d'une décision de l'assemblée générale de réduire le capital conformément à l'article 72;

2º op aandelen en winstbewijzen die op de vennootschap overgaan onder algemene titel;

3º op volgestorte aandelen en op winstbewijzen verkregen bij een verkoop die overeenkomstig de artikelen 1494 en volgende van het Gerechtelijk Wethoek plaatsvindt ter voldoening van een schuld van de eigenaar van die aandelen tegenover de vennootschap.

Aandelen die verkregen zijn in de gevallen bedoeld in 2º en 3º, moeten binnen een termijn van 12 maanden te rekenen van hun verkrijging worden vervreemd tot beloop van het aantal aandelen dat nodig is opdat de nominale waarde of, bij gebreke hiervan, de fractiewaarde van de verkregen aandelen, met inbegrip van de aandelen die de vennootschap kan hebben verkregen door een persoon die in eigen naam, maar voor rekening van de vennootschap handelt, niet meer dan 10 % van het bij het verstrijken van die termijn van 12 maanden geplaatste kapitaal bedraagt.

Aandelen die krachtens het tweede lid moesten worden vervreemd en die niet vervreemd zijn binnen de gestelde termijn zijn rechtens van onwaarde. De raad van beheer vernietigt de effecten die krachtens deze bepaling van onwaarde zijn en legt de lijst ervan neer op de griffie van de rechtbank van koophandel.

§ 5. Wanneer een vennootschap om niet eigenaar wordt van eigen aandelen of winstbewijzen, zijn die effecten rechtens van onwaarde. De raad van beheer vernietigt de effecten die krachtens deze bepaling van onwaarde zijn en legt de lijst ervan neer op de griffie van de rechtbank van koophandel.

§ 6. In geval van intrekking van aandelen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen wordt de in § 2 bedoelde onbeschikbare reserve afgeschaft. Indien, met overtreding van § 2, geen onbeschikbare reserve was aangelegd, moeten de beschikbare reserves ten belope van dat bedrag worden verminderd en, bij gebreke van dergelijke reserves, wordt het kapitaal verminderd door de algemene vergadering die uiterlijk vóór de sluiting van het lopende boekjaar wordt bijeengeroepen. »

Art. 17

Een artikel 52ter, luidend als volgt wordt in dezelfde gecoordineerde wetten ingevoegd :

« Art. 52ter. — § 1. Een naamloze vennootschap mag geen middelen voorschieten, leningen toestaan of zekerheden stellen met het oog op de verkrijging van haar aandelen of van haar winstbewijzen door derden.

§ 2. Paragraaf 1 is niet van toepassing op verrichtingen in de gewone bedrijfsuitoefening die plaatshebben onder de voorwaarden en tegen de zekerheden die normaal voor soortgelijke verrichtingen worden geëist, van kredietinstellingen waarvoor een bijzondere wet geldt, van kredietverenigingen die door die instellingen zijn erkend, van banken, van private spaarkassen, alsmede van ondernemingen bedoeld in hoofdstuk I van de wet van 10 juni 1964 op het openbaar aantrekken van spaargelden.

Die verrichtingen mogen echter slechts geschieden wanneer de bedragen bestemd voor de verrichtingen vervat in § 1, vatbaar zijn voor uitkering overeenkomstig artikel 77bis. »

Art. 18

Een artikel 52quater, luidend als volgt wordt in dezelfde gecoordineerde wetten ingevoegd :

« Art. 52quater. — § 1. Het in pand nemen van haar aandelen of winstbewijzen door de vennootschap zelf of door

2º aux actions ou parts acquises à la suite d'une transmission de patrimoine à titre universel;

3º aux actions entièrement libérées ou aux parts acquises lors d'une vente faite conformément aux articles 1494 et suivants du Code judiciaire en vue de recouvrer une créance de la société sur le propriétaire de ces actions ou parts.

Les actions acquises dans les cas visés aux 2º et 3º ci-dessus doivent être aliénées dans un délai de 12 mois à compter de leur acquisition, à concurrence du nombre d'actions nécessaires pour que la valeur nominale, ou à défaut de valeur nominale, le pair comptable des actions ainsi acquises, y compris, le cas échéant, les actions acquises par une personne agissant en son nom mais pour compte de la société, ne dépasse pas 10 % du capital souscrit à l'expiration de ce délai de douze mois.

Les actions qui devaient être aliénées en vertu de l'alinea 2 et qui ne l'ont pas été dans le délai prescrit, sont nulles de plein droit. Le conseil d'administration détruit les titres nuls en vertu de cette disposition et en dépose la liste au greffe du tribunal de commerce.

§ 5. Lorsqu'une société devient propriétaire de ses propres actions ou parts bénéficiaires à titre gratuit, ces titres sont nuls de plein droit. Le conseil d'administration détruit les titres nuls en vertu de cette disposition et en dépose la liste au greffe du tribunal de commerce.

§ 6. En cas de nullité des actions représentatives du capital social, la réserve indisponible visée au § 2 est supprimée. Si, par infraction au § 2, la réserve indisponible n'avait pas été constituée, les réserves disponibles doivent être diminuées à due concurrence et, à défaut de pareilles réserves, le capital sera réduit par l'assemblée générale convoquée au plus tard avant la clôture de l'exercice en cours. »

Art. 17

Un article 52ter, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 52ter. — § 1er. Une société anonyme ne peut avancer des fonds, ni accorder des prêts, ni donner des sûretés en vue de l'acquisition de ses actions ou de ses parts bénéficiaires par un tiers.

§ 2. Le § 1er ne s'applique pas aux opérations courantes conclues aux conditions et sous les garanties normalement exigées pour des opérations de la même espèce, par des institutions de crédit régies par une loi particulière, des associations de crédit agréées par ces institutions, des banques, des caisses d'épargne privées ainsi que des entreprises régies par le chapitre I de la loi du 10 juin 1964 sur les appels publics à l'épargne.

Toutefois, ces opérations ne peuvent avoir lieu que dans la mesure où les sommes affectées aux opérations énoncées au § 1er sont susceptibles d'être distribuées conformément à l'article 77bis. »

Art. 18

Un article 52quater, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 52quater. — § 1er. La prise en gage par une société de ses actions ou parts soit par elle-même, soit par une per-

een persoon die in eigen naam maar voor rekening van de vennootschap handelt, wordt met een verkrijging gelijkgesteld voor de toepassing van de artikelen 52bis, § 1, § 4, eerste lid, § 6 en artikel 77, vijfde lid.

Niettegenstaande elke andersluidende bepaling kunnen de vennootschap noch de in eigen naam maar voor rekening van de vennootschap optredende persoon het stemrecht uitoefenen dat is verbonden aan de effecten die hen in pand zijn gegeven.

§ 2. Paragraaf 1, eerste lid, is niet van toepassing op verrichtingen in de gewone bedrijfsuitoefening die plaatshebben onder de voorwaarden en tegen de zekerheden die normaal voor soortgelijke verrichtingen worden geëist, van kredietinstellingen waarvoor een bijzondere wet geldt, van kredietverenigingen die door die instellingen zijn erkend, van ban-ken, van private spaarkassen, alsmede van ondernemingen die vallen onder hoofdstuk I van de wet van 10 juni 1964 op het openbaar aantrekken van spaargelden. »

Art. 19

Worden opgeheven in dezelfde gecoördineerde wetten, de artikelen 57, 58, 59 en 69.

Art. 20

In artikel 64bis, § 2, derde lid, 3^e, van dezelfde gecoördineerde wetten worden de woorden « 34, tweede lid » vervangen door « 34, § 5 ».

Art. 21

Artikel 65, derde lid, van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door het volgende lid :

« De commissarissen stellen met het oog op de algemene vergadering een omstandig schriftelijk verslag op, dat in het bijzonder vermeldt :

1° hoe zij hun controletaken hebben verricht en of zij van de beheerders en aangestelden van de vennootschap de op-helderingen en inlichtingen hebben gekregen die zij hebben gevraagd;

2° of de boekhouding is gevoerd en de jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke en bestuurs-rechtelijke voorschriften die daarop toepasselijk zijn;

3° of naar hun oordeel de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van de vennootschap, rekening houdend met de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die daarop van toepassing zijn, en of een passende verantwoor-ding werd gegeven in de toelichting;

4° of het jaarverslag de door de wet vereiste inlichtingen bevat en overeenstemt met de jaarrekening;

5° of de winstbestemming die aan de vergadering wordt voorgelegd, in overeenstemming is met de statuten en met deze titel;

6° of zij kennis hebben gekregen van verrichtingen ge-daan of beslissingen genomen met overtreding van de statuten of van de bepalingen van deze titel. Deze laatste ver-melding kan echter worden weggelaten wanneer de open-baarmaking van de overtreding aan de vennootschap onver-antwoorde schade kan berokkenen, met name omdat de raad van beheer gepaste maatregelen heeft genomen om de aldus ontstane onwettige toestand te herstellen.

sonne agissant en son nom propre mais pour compte de la société, est assimilée à une acquisition pour l'application des articles 52bis, § 1, § 4, alinéa 1 § 6 et article 77, alinéa 5.

Nonobstant toute disposition contraire, la société ou la personne agissant en son nom propre mais pour compte de la société ne peuvent exercer le droit de vote attaché aux titres qui leur ont été remis en gage.

§ 2. Le § 1er, alinéa 1 ne s'applique pas aux opérations courantes conclues aux conditions et sous les garanties normalement exigées pour des opérations de la même espèce, des institutions de crédit régies par une loi particulière, des associations de crédit agréées par ces institutions, des banques, des caisses d'épargne privées ainsi que des entreprises régies par le chapitre I de la loi du 10 juin 1964 sur les appels publics à l'épargne. »

Art. 19

Sont abrogés, dans les mêmes lois coordonnées, les arti-cles 57, 58, 59 et 69.

Art. 20

Dans l'article 64bis, § 2, troisième alinéa, 3e, des mêmes lois coordonnées, les mots « 34, deuxième alinéa » sont rem-placés par « 34, § 5 ».

Art. 21

L'article 65, alinéa 3, des mêmes lois coordonnées, est remplaçé par l'alinéa suivant :

« Les commissaires rédigent en vue de l'assemblée générale un rapport écrit et circonstancié qui indique spéciale-ment :

1° comment ils ont effectué leurs contrôles et s'ils ont obtenu des administrateurs et préposés de la société les explications et informations qu'ils ont demandées;

2° si la comptabilité est tenue et si les comptes annuels sont établis conformément aux dispositions légales et régle-mentaires applicables;

3° si, à leur avis, les comptes annuels donnent une image fidèle du patrimoine, de la situation financière et des résul-tats de la société, compte tenu des dispositions légales et réglementaires qui les régissent et si les justifications don-nées dans l'annexe sont adéquates;

4° si le rapport de gestion comprend les informations re-quises par la loi et concorde avec les comptes annuels;

5° si la répartition des bénéfices proposée à l'assemblée est conforme aux statuts et au présent titre;

6° s'ils n'ont point eu connaissance d'opérations conclues ou de décisions prises en violation des statuts ou du présent titre. Toutefois, cette mention peut être omise lorsque la révélation de l'infraction est susceptible de causer à la société un préjudice injustifié notamment parce que le conseil d'ad-ministration a pris des mesures appropriées pour corriger la situation d'illégalité ainsi créée.

In hun verslag vermelden en rechtvaardigen de commissarissen nauwkeurig en duidelijk de reserves en de bezwaren die zij menen te moeten maken. Zoniet vermelden zij uitdrukkelijk dat zij geen reserves noch bezwaren te maken hebben. »

Art. 22

In artikel 66 van dezelfde gecoördineerde wetten, worden de woorden « derde lid » vervangen door de woorden « zesde lid ».

Art. 23

Een artikel 70ter, luidend als volgt, wordt in dezelfde geöördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 70ter. — De beheerders geven antwoord op de vragen die hun door de aandeelhouders worden gesteld met betrekking tot hun verslag of punten op de agenda.

De commissarissen geven antwoord op de vragen die hun door de aandeelhouders worden gesteld met betrekking tot hun verslag. »

Art. 24

Artikel 72 van dezelfde gecoördineerde wetten, gewijzigd bij de wet van 1 februari 1977, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 72. — Tot een kapitaalvermindering kan niet worden besloten dan door de algemene vergadering volgens de regels die voor een statutenwijziging zijn gesteld, waarbij de aandeelhouders die zich in gelijke omstandigheden bevinden gelijk behandeld worden. In voorkomend geval, wordt toepassing gemaakt van artikel 71.

In de oproeping tot de algemene vergadering die over een vermindering van het kapitaal moet beslissen, wordt het doel van de vermindering en de voor de verwezenlijking ervan te volgen werkwijze vermeld. »

Art. 25

Een artikel 72bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde geöördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 72bis. — § 1. Indien de kapitaalvermindering geschiedt door een terugbetaling aan de aandeelhouders of door gehele of gedeeltelijke vrijstelling van de storting van het saldo van de inbreng, hebben de schuldeisers wier vordering ontstaan is vóór de bekendmaking, binnen twee maanden na de bekendmaking van het besluit tot kapitaalvermindering in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad*, het recht om, niettegenstaande elke andersluidende bepaling, een zekerheid te eisen voor de vorderingen die op het ogenblik van die bekendmaking nog niet zijn vervallen. De vennootschap kan deze vordering afweren door de schuldvordering te betalen tegen haar waarde, na aftrek van het disconto.

Indien geen overeenstemming wordt bereikt of indien de schuldeiser geen voldoening heeft gekregen, wordt het geschil door de meest gerechte partij voorgelegd aan de voorzitter van de rechtkant van koophandel binnen welker gebied de maatschappelijke zetel van de vennootschap is gevestigd. De rechtspleging wordt ingeleid, behandeld en ten uitvoer gelegd volgens de vormen van het kort geding.

Onverminderd de rechten in de zaak zelve bepaalt de voorzitter de zekerheid die de vennootschap moet stellen en de termijn waarbinnen zulks moet geschieden, tenzij hij beslist dat geen zekerheid moet worden gesteld gelet op de waarborgen of voorrechten waarover de schuldeiser beschikt of op het betaalvermogen van de vennootschap.

Dans leur rapport, les commissaires indiqueront et justifieront avec précision et clarté les réserves ou les objections qu'ils estiment devoir formuler. Sinon, ils mentionneront expressément qu'ils n'en ont aucune à formuler. »

Art. 22

Dans l'article 66 des mêmes lois coordonnées, les mots « troisième alinéa » sont remplacés par les mots « sixième alinéa ».

Art. 23

Un article 70ter, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 70ter. — Les administrateurs répondent aux questions qui leur sont posées par les actionnaires au sujet de leur rapport ou des points portés à l'ordre du jour.

Les commissaires répondent aux questions qui leur sont posées par les actionnaires au sujet de leur rapport. »

Art. 24

L'article 72 des mêmes lois coordonnées, modifié par la loi du 1er février 1977, est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 72. — Toute réduction du capital social ne peut être décidée que par l'assemblée générale dans les conditions requises pour les modifications aux statuts moyennant le traitement égal des actionnaires qui se trouvent dans des conditions identiques. Le cas échéant, il est fait application de l'article 71.

Lorsque l'assemblée générale est appelée à se prononcer sur une réduction du capital social, les convocations indiquent la manière dont la réduction proposée sera opérée ainsi que le but de cette réduction. »

Art. 25

Un article 72bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 72bis. — § 1. Si la réduction du capital s'opère par un remboursement aux actionnaires ou par dispense totale ou partielle du versement du solde des apports, les créanciers dont la créance est née antérieurement à la publication, ont dans les deux mois de la publication aux Annexes du *Moniteur belge* de la décision de réduction du capital, nonobstant toute disposition contraire, le droit d'exiger une sûreté pour les créances non encore échues au moment de cette publication. La société peut écarter cette demande en payant la créance à sa valeur, après déduction de l'escompte.

A défaut d'accord ou si le créancier n'est pas payé, la contestation est soumise par la partie la plus diligente au président du tribunal de commerce dans le ressort duquel la société a son siège. La procédure s'introduit, s'instruit et s'exécute selon les formes du référent.

Tous droits saufs au fond, le président détermine la sûreté à fournir par la société et fixe le délai dans lequel elle doit être constituée, à moins qu'il ne décide qu'aucune sûreté ne sera fournie eu égard soit aux garanties et priviléges dont jouit le créancier, soit à la solvabilité de la société.

Aan de aandeelhouders mag geen uitkering of terugbetaling worden gedaan en geen vrijstelling van de storting van het saldo van de inbrengen is mogelijk zolang de schuldeisers, na binnen de hierboven bedoelde termijn van twee maanden hun rechten te hebben doen gelden, geen voldoening hebben gekregen tenzij een uitvoerbare rechterlijke beslissing hun aanspraken om een waarborg te verkrijgen, heeft verworpen.

§ 2. Paragraaf 1 is niet van toepassing op de kapitaalverminderingen ter aanzuivering van een geleden verlies of om een reserve aan te leggen tot dekking van een voorzienbaar verlies.

De reserve die wordt aangelegd om een voorzienbaar verlies te dekken mag niet hoger liggen dan 10 % van het geplaatste kapitaal, na de vermindering daarvan. Die reserve mag, behoudens in geval van een latere kapitaalvermindering niet aan de aandeelhouders worden uitgekeerd; ze mag slechts worden aangewend ter aanzuivering van geleden verlies of ter vermeerdering van het kapitaal door incorporatie van de reserves.

In de in deze paragraaf bedoelde gevallen mag het kapitaal worden verminderd tot beneden het in artikel 29, § 1, vastgestelde bedrag. Vermindering tot beneden dat bedrag heeft eerst uitwerking vanaf het ogenblik waarop een verhoging ingaat waarbij het bedrag van het kapitaal wordt gebracht op een niveau dat minstens even hoog is als het in artikel 29, § 1, vastgestelde bedrag. »

Art. 26

Een artikel 72ter, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 72ter. — De statuten kunnen bepalen dat een gegeven gedeelte van de winst bestemd zal worden voor de aflossing van het kapitaal door terugbetaling a pari van de door het lot aan te wijzen aandelen, zonder vermindering van het in de statuten vastgestelde kapitaal.

De aflossing mag alleen geschieden met behulp van bedragen die volgens artikel 77bis voor uitkering mogen worden gebruikt.

De aandelen worden vervangen door bewijzen van deelgerechtigheid. De aandeelhouders wier aandelen zijn afgelost, behouden hun rechten in de vennootschap, met uitzondering van het recht op terugbetaling van de inbreng en met uitzondering van het recht op uitkering van een eerste dividend op niet-afgeloste aandelen, waarvan het bedrag door de statuten wordt bepaald. »

Art. 27

In artikel 77 van dezelfde gecoördineerde wetten, gewijzigd bij de wet van 24 maart 1978, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

« 1° De twee volgende leden worden tussen het derde en het vierde lid ingevoegd :

” De beheerders stellen bovendien een verslag op waarin zij rekening geven betreffende hun beheer. Dit jaarverslag behelst een commentaar op de jaarrekening waarbij een getrouw overzicht wordt gegeven van de gang van zaken en van de positie van de vennootschap. Het jaarverslag moet ook informatie bevatten omtrent de belangrijke gebeurtenissen die na het einde van het boekjaar hebben plaatsgevonden en, voor zover zij niet van die aard zijn dat zij ernstig nadeel zouden berokkenen aan de vennootschap, inlichtingen over de omstandigheden die de ontwikkeling van de vennootschap aanmerkelijk kunnen beïnvloeden. »

Aucun remboursement ou paiement aux actionnaires ne pourra être effectué et aucune dispense du versement du solde des apports ne pourra être réalisée aussi longtemps que les créanciers, ayant fait valoir leurs droits dans le délai de deux mois visé ci-dessus, n'auront pas obtenu satisfaction, à moins qu'une décision judiciaire exécutoire n'ait rejeté leurs prétentions à obtenir une garantie.

§ 2. Le § 1 ne s'applique pas aux réductions du capital en vue d'apurer une perte subie ou en vue de constituer une réserve pour couvrir une perte prévisible.

La réserve constituée pour couvrir une perte prévisible ne peut excéder 10 % du capital souscrit après réduction. Cette réserve ne peut, sauf en cas de réduction ultérieure du capital, être distribuée aux actionnaires; elle ne peut être utilisée que pour compenser des pertes subies ou pour augmenter le capital par incorporation de réserves.

Dans les cas visés au présent paragraphe, le capital peut être réduit en dessous du montant fixé à l'article 29, § 1. Cependant, la réduction en dessous de ce montant ne sort ses effets qu'à partir du moment où intervient une augmentation portant le montant du capital à un niveau au moins égal au montant fixé à l'article 29, § 1. »

Art. 26

Un article 72ter, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 72ter. — Les statuts peuvent prévoir qu'une partie des bénéfices qu'ils déterminent sera affectée à l'amortissement du capital par voie de remboursement au pair des actions désignées par tirage au sort, sans que le capital exprimé ne soit réduit.

L'amortissement ne peut être réalisé qu'à l'aide de sommes distribuables conformément à l'article 77bis.

Les actions sont remplacées par des actions de jouissance. Les actionnaires dont les actions sont amorties conservent leurs droits dans la société, à l'exclusion du droit au remboursement de l'apport ainsi qu'à l'exclusion du droit de participation à un premier dividende perçu sur des actions non amorties dont le montant est déterminé par les statuts. »

Art. 27

A l'article 77 des mêmes lois coordonnées, modifié par la loi du 24 mars 1978, sont apportées les modifications suivantes :

« 1° Les alinéas suivants sont insérés entre les alinéas 3 et 4 :

” Les administrateurs établissent, en outre, un rapport dans lequel ils rendent compte de leur gestion. Ce rapport de gestion comporte un commentaire sur les comptes annuels en vue d'exposer d'une manière fidèle l'évolution des affaires et la situation de la société. Le rapport comporte également des données sur les événements importants survenus après la clôture de l'exercice et, pour autant qu'elles ne sont pas de nature à porter gravement préjudice à la société, des indications sur les circonstances susceptibles d'avoir une influence notable sur le développement de la société. Le rapport contient également des indications relatives aux

Het jaarverslag bevat ook informatie omtrent de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. In voor-komend geval bevat het ook een verslag omtrent de kapitaalverhogingen of over uitgifte van converteerbare obligaties of obligaties met inschrijvingsrecht waartoe door de raad van beheer besloten is in de loop van het boekjaar, overeen-komstig artikel 33bis, § 2, of 101ter, § 3. Bovendien moet dit verslag in voorkomend geval een passende toelichting bevatten met betrekking tot de voorwaarden en de effec-tieve gevolgen van de kapitaalverhoging of van een uitgifte van converteerbare obligaties of van obligaties met inschrij-vingsrecht overeenkomstig artikel 34bis, § 3.

Wanneer de vennootschap eigen aandelen verkrijgt hetzij zelf, hetzij door een persoon die in eigen naam maar voor rekening van de vennootschap handelt, worden in het jaar-verslag ten minste de volgende bijkomende gegevens ver-meld :

- 1° de redenen van de verkrijgingen;
- 2° het aantal en de nominale waarde of bij gebreke hier-van, de fractiewaarde van de gedurende het boekjaar ver-kregen en vervreemde aandelen, alsmede het gedeelte van het geplaatste kapitaal dat deze vertegenwoordigen;
- 3° de waarde van de vergoeding van de verkregen of overgedragen aandelen;
- 4° het aantal en de nominale waarde of, bij gebreke daarvan, de fractiewaarde van alle aandelen die de ven-nootschap heeft verkregen en in portefeuille houdt, alsmede het gedeelte van het geplaatste kapitaal dat deze vertegen-woordigen.”

2° Het laatste lid wordt door het volgende lid vervan-gen :

” Ten minste een maand voor de jaarvergadering over-handigt het bestuur de stukken met het jaarverslag aan de commissarissen, die het in artikel 65, derde en vierde lid, bedoelde verslag moeten opstellen ”. »

Art. 28

Een artikel 77bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 77bis. — Geen uitkering mag geschieden indien op de datum van afsluiting van het laatste boekjaar het netto-actief, zoals dat blijkt uit de jaarrekening, is gedaald of inge-volge de uitkering zou dalen beneden het bedrag van het gestorte kapitaal, vermeerderd met alle reserves die volgens de wet of de statuten niet mogen worden uitgekeerd.

Onder netto-actief moet worden verstaan : het geheel van het actief zoals het blijkt uit de balans, verminderd met de voorzieningen en schulden.

Voor de uitkering van dividenden en tantièmes mag het netto-actief niet omvatten :

1° het nog niet afgeschreven bedrag van de kosten van oprichting en uitbreiding;

2° behoudens in uitzonderings gevallen, te vermelden en te motiveren in de toelichting bij de jaarrekening, het nog niet afgeschreven bedrag van de kosten van onderzoek en ontwikkeling.

Elke uitkering die in strijd is met deze bepaling moet door degenen aan wie de uitkering is verricht, worden terug-betaald indien de vennootschap bewijst dat zij wisten dat de uitkering te hunnen gunste in strijd met de voorschriften was of daarvan, gezien de omstandigheden, niet onkundig konden zijn. »

activités en matière de recherche et de développement. Il comporte, le cas échéant, un exposé relatif aux augmentations de capital ou émissions d'obligations convertibles ou avec droit de souscription décidées au cours de l'exercice social par le conseil d'administration conformément à l'article 33bis, § 2, ou 101ter, § 3. Le rapport de gestion doit contenir, le cas échéant, un commentaire approprié portant sur les conditions et conséquences effectives d'une augmentation de capital ou d'une émission d'obligations convertibles ou assorties d'un droit de souscription effectuée conformément à l'article 34bis, § 3.

Lorsque la société a acquis ses propres actions ou parts, soit par elle-même, soit par une personne agissant en son nom propre mais pour compte de la société, le rapport de gestion est complété au moins par les indications suivantes :

- 1° la raison des acquisitions;
- 2° le nombre et la valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, le pair comptable des actions acquises et cédées pendant l'exercice ainsi que la fraction du capital qu'elles représentent;
- 3° la contrevaleur des actions ou parts acquises ou cédées;
- 4° le nombre et la valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, le pair comptable de l'ensemble des actions acquises et détenues en portefeuille ainsi que la fraction du capital souscrit qu'elles représentent.”

2° Le dernier alinéa est remplacé par l'alinéa suivant :

” L'administration remet les pièces, avec le rapport de gestion, un mois au moins avant l'assemblée générale ordinaire aux commissaires qui doivent faire le rapport visé à l'article 65, alinéas 3 et 4 ”. »

Art. 28

Un article 77bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 77bis. — Aucune distribution ne peut être faite lorsqu'à la date de clôture du dernier exercice, l'actif net tel qu'il résulte des comptes annuels est, ou deviendrait à la suite d'une telle distribution, inférieur au montant du capital libéré, augmenté de toutes les réserves que la loi ou les statuts ne permettent pas de distribuer.

Par actif net, il faut entendre le total de l'actif tel qu'il figure au bilan, déduction faite des provisions et dettes.

Pour la distribution de dividendes et tantièmes, l'actif net ne peut comprendre :

1° le montant non encore amorti des frais d'établissement;

2° sauf cas exceptionnel à mentionner et à justifier dans l'annexe aux comptes annuels, le montant non encore amorti des frais de recherche et de développement.

Toute distribution faite en contravention de cette dispo-nition doit être restituée par les bénéficiaires de cette distri-bution si la société prouve que ces bénéficiaires connaissaient l'irrégularité des distributions faites en leur faveur ou ne pouvaient l'ignorer compte tenu des circonstances. »

Art. 29

Een artikel 77ter, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 77ter. — Bij de statuten kan aan de raad van beheer de bevoegdheid worden verleend om op het resultaat van het boekjaar een interimdividend uit te keren.

Deze uitkering mag alleen geschieden op de winst van het lopende boekjaar, in voorkomend geval verminderd met het overgedragen verlies of vermeerderd met de overgedragen winst, zonder onttrekking aan hetzij reserves die zijn samengesteld, hetzij reserves die moeten worden samengesteld krachtens een wettelijke of statutaire bepaling.

Daarenboven mag tot deze uitkering slechts worden overgegaan nadat de raad van beheer aan de hand van een staat van actief en passief die door de commissarissen is nagezien, heeft vastgesteld dat de winst, vastgesteld overeenkomstig vorig lid, voldoende is om een interimdividend uit te keren.

Het verificatieverslag van de commissarissen wordt gevoegd bij het in artikel 65, derde en vierde lid, bedoelde verslag.

De beslissing van de raad van beheer om een interimdividend uit te keren, mag niet later worden genomen dan twee maanden na de dag waarop de staat van actief en passief is opgesteld.

Tot uitkering mag niet eerder worden besloten dan zes maanden na de afsluiting van het voorgaande boekjaar en nadat de jaarrekening over dat boekjaar is goedgekeurd.

Na een eerste interimdividend mag tot een nieuwe uitkering niet worden besloten dan drie maanden na de beslissing over het eerste interimdividend.

Indien de interimdividenden het bedrag te boven gaan van het later door de algemene vergadering vastgestelde jaardividend, wordt het meerdere beschouwd als een voorschot op het volgende dividend.

Een uitkering van een interimdividend of van een dividend in strijd met dit artikel moet door de aandeelhouder die haar heeft ontvangen, worden terugbetaald indien de vennootschap bewijst dat de aandeelhouder wist dat de uitkering te zijnen gunste in strijd met de voorschriften was of daarvan, gezien de omstandigheden, niet onkundig kon zijn. »

Art. 30

In artikel 78, eerste lid, 4°, van dezelfde gecoördineerde wetten, gewijzigd bij de wet van 24 maart 1978, worden de woorden « Van het verslag van de beheerders » vervangen door de woorden « Van het jaarverslag ».

Art. 31

In artikel 79, eerste lid, van dezelfde gecoördineerde wetten, worden de woorden « de verslagen der beheerders en der commissarissen » vervangen door de woorden « het jaarverslag en het verslag van de commissarissen ».

Art. 32

In artikel 80 van dezelfde gecoördineerde wetten, gewijzigd door de wet van 24 maart 1978, worden volgende wijzigingen aangebracht :

A) In het tweede lid, wordt het 4° vervangen door de volgende tekst :

Art. 29

Un article 77ter, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 77ter. — Les statuts peuvent donner au conseil d'administration le pouvoir de distribuer un acompte à imputer sur le dividende qui sera distribué sur les résultats de l'exercice.

Cette distribution ne peut avoir lieu que par prélèvement sur le bénéfice de l'exercice en cours, le cas échéant réduit de la perte reportée ou majoré du bénéfice reporté, à l'exclusion de tout prélèvement sur des réserves constituées et en tenant compte des réserves à constituer en vertu d'une disposition légale ou statutaire.

Elle ne peut en outre être effectuée que si, sur le vu d'un état, vérifié par les commissaires et résumant la situation active et passive, le conseil d'administration constate que le bénéfice calculé conformément à l'alinéa précédent est suffisant pour permettre la distribution d'un acompte.

Le rapport de vérification des commissaires est annexé au rapport visé à l'article 65, alinéas 3 et 4.

La décision du conseil d'administration de distribuer un acompte ne peut être prise plus de deux mois après la date à laquelle a été arrêtée la situation active et passive.

La distribution ne peut être décidée moins de six mois après la clôture de l'exercice précédent ni avant l'approbation des comptes annuels se rapportant à cet exercice.

Lorsqu'un premier acompte a été distribué, la décision d'en distribuer un nouveau ne peut être prise que trois mois au moins après la décision de distribuer le premier.

Lorsque les acomptes excèdent le montant du dividende arrêté ultérieurement par l'assemblée générale, ils sont, dans cette mesure, considérés comme un acompte à valoir sur le dividende suivant.

Tout acompte ou tout dividende distribué en contravention de la présente disposition doit être restitué par les actionnaires qui l'ont reçu, si la société prouve que ces actionnaires connaissaient l'irrégularité des distributions faites en leur faveur ou ne pouvaient l'ignorer compte tenu des circonstances. »

Art. 30

Dans l'article 78, premier alinéa, 4°, des mêmes lois coordonnées, modifié par la loi du 24 mars 1978, les mots « du rapport des administrateurs » sont remplacés par les mots « du rapport de gestion ».

Art. 31

Dans l'article 79, alinéa 1er, des mêmes lois coordonnées, les mots « les rapports des administrateurs et des commissaires » sont remplacés par les mots « le rapport de gestion et le rapport des commissaires ».

Art. 32

A l'article 80 des mêmes lois coordonnées, modifié par la loi du 24 mars 1978, sont apportées les modifications suivantes :

A) A l'alinéa 2, le 4° est remplacé par la disposition suivante :

« 4e Een stuk met vermelding, al naar het geval, van de datum van neerlegging van de akten bedoeld in artikel 10, § 1, vierde lid of van de datum van neerlegging van het stuk bedoeld in artikel 12, § 3, eerste lid, 2°; ».

B) In het tweede lid, wordt het 5° vervangen door de volgende bepaling :

« 5° Het verslag van de commissarissen en desgevallend het verslag van de commissaris-revisor of de commissarissen-revisoren bedoeld in artikel 78, 4°; ».

C) In het tweede lid wordt een nieuw onderdeel 7° ingevoegd, luidend als volgt :

« 7°. Een stuk met de vermelding of het jaarverslag ter uitvoering van het vierde lid op de griffie is neergelegd dan wel op de maatschappelijke zetel van de vennootschap ter beschikking wordt gehouden van eenieder die erom verzoekt; ».

D) Het artikel wordt aangevuld met de volgende leden :

« Het jaarverslag wordt tegelijk met de jaarrekening neergelegd zoals bepaald is in het eerste lid. Deze verplichting tot neerlegging van het jaarverslag geldt niet indien eenieder die zich tot de maatschappelijke zetel van de vennootschap wendt inzage kan nemen van het jaarverslag en daarvan, zelfs op schriftelijke aanvraag, kosteloos een volledig of gedeeltelijk afschrift kan verkrijgen. Een gedeeltelijk afschrift bevat ten minste de gegevens bedoeld in artikel 77, vierde en vijde lid. »

« Indien de vennootschap voldoet aan de criteria vermeld in artikel 12, § 2, van de wetgeving met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, dient zij alleen de besluiten van de verslagen bedoeld in het tweede lid, 5°, neer te leggen; het 7° van bedoeld lid evenals het vierde lid zijn niet van toepassing. »

Art. 33

Een artikel 80bis, luidend als volgt, wordt ingevoegd :

« Art. 80bis. — Wanneer de vennootschap, naast de bij artikel 80 voorgeschreven openbaarmaking, haar jaarrekening en jaarverslag in hun geheel op een andere wijze verspreidt, moeten zij worden weergegeven in de vorm en met de tekst op basis waarvan het verslag van de commissarissen en, in voorkomend geval, van de commissarissen-revisoren is opgesteld. Zij moeten vergezeld gaan van de tekst van dit verslag. Hebben de commissarissen en, in voorkomend geval, de commissarissen-revisoren, omtrent de jaarrekening een goedkeurende verklaring zonder voorbehoud afgegeven, dan mag de tekst van hun verslag worden vervangen door hun verklaring.

Onverminderd de artikelen 78, 79 en 80 kan een verkorte versie van de jaarrekening worden verspreid, voor zover deze geen vertekend beeld geeft van het vermogen, van de financiële positie en van de resultaten van de vennootschap. In dat geval wordt vermeld dat het om een verkorte versie gaat en wordt verwezen naar de openbaarmaking verricht volgens wettelijk voorschrift. Wanneer de jaarrekening nog niet op de griffie is neergelegd, wordt hiervan melding gemaakt. De verkorte versie mag niet vergezeld gaan van het verslag noch van de goedkeurende verklaring van de commissarissen of, in voorkomend geval, van de commissarissen-revisoren; wel moet worden vermeld of een goedkeurende verklaring door de commissarissen en, in voorkomend geval, door de commissarissen-revisoren met of zonder voorbehoud is gegeven dan wel of er geen goedkeurende verklaring is gegeven. »

« 4e Un document mentionnant, selon le cas, la date du dépôt des actes visés à l'article 10, § 1er, alinéa 4 ou la date du dépôt du document visé à l'article 12, § 3, alinéa 1er, 2°. »

B) A l'alinéa 2, le 5° est remplacé par la disposition suivante :

« 5° Le rapport des commissaires et le cas échéant le rapport du ou des commissaires-réviseurs prévus à l'article 78, 4°; ».

C) A l'alinéa 2, un 7° nouveau est inséré, libellé comme suit :

« 7°. Un document indiquant, si en exécution de l'alinéa 4, le rapport de gestion est déposé au greffe ou tenu au siège de la société à la disposition de toute personne qui en fait la demande; ».

D) L'article est complété par les alinéas suivants :

« Le rapport de gestion est déposé en même temps que les comptes annuels, conformément à l'alinéa 1er. Le dépôt de ce rapport ne doit toutefois pas être effectué si toute personne s'adressant au siège social de la société peut prendre connaissance du rapport de gestion et en obtenir gratuitement, même par correspondance, copie intégrale ou partielle. Une copie partielle doit au moins contenir les indications mentionnées à l'article 77, quatrième et cinquième alinéas. »

« Lorsque la société répond aux critères prévus à l'article 12, § 2, de la législation relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, seules les conclusions des rapports visés à l'alinéa 2, 5°, doivent être déposées; le 7° dudit alinéa de même que le quatrième alinéa ne sont pas applicables. »

Art. 33

Un article 80bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 80bis. — Lorsque, en plus de la publicité prescrite par l'article 80, la société procède par d'autres voies à la diffusion intégrale de ses comptes annuels ou du rapport de gestion, leur forme et leur contenu doivent être identiques à ceux des documents qui ont fait l'objet du rapport des commissaires, et le cas échéant, des commissaires-réviseurs. Ils doivent être accompagnés du texte de ce rapport. Si les commissaires et, le cas échéant, les commissaires-réviseurs ont attesté les comptes annuels sans formuler de réserves, le texte de leur rapport peut être remplacé par leur attestation.

Sans préjudice des articles 78, 79 et 80, les comptes annuels peuvent faire l'objet d'une version abrégée pour autant que celle-ci n'altère pas l'image du patrimoine, de la situation financière et des résultats de la société. En ce cas, il est fait mention qu'il s'agit d'une version abrégée et il est fait référence à la publication effectuée en vertu de la loi. Si les comptes annuels n'ont pas encore été déposés au greffe, il en est fait mention. Ni le rapport, ni l'attestation des commissaires ou, le cas échéant, des commissaires-réviseurs, ne peut accompagner ces comptes annuels abrégés : il doit toutefois être précisé si l'attestation des comptes annuels établie par les commissaires et, le cas échéant, par les commissaires-réviseurs a été donnée avec ou sans réserve, ou si elle a été refusée. »

Art. 34

Artikel 101bis, derde lid, van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Het recht om obligaties te converteren of op aandelen in te schrijven kan worden opengesteld gedurende ten hoogste tien jaar, te rekenen vanaf de uitgifte van de obligaties. »

Art. 35

Artikel 101ter van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 101ter. — § 1. Tot de uitgifte van converteerbare obligaties of van obligaties met inschrijvingsrecht kan worden besloten door de algemene vergadering overeenkomstig artikel 33bis, § 1, of door de raad van beheer overeenkomstig artikel 33bis, § 2.

§ 2. Wanneer tot de uitgifte besloten is door de algemene vergadering wordt het voorwerp en de omstandige verantwoording van de voorgestelde verrichting door de raad van beheer uiteengezet in een op de agenda aangekondigd verslag. Een afschrift van dit verslag wordt gevoegd bij de oproepingsbrief van de aandeelhouders op naam; het wordt ook onverwijd overgemaakt aan degenen die de statutaire formaliteiten om tot de vergadering te worden toegelaten hebben vervuld. Ieder aandeelhouder heeft het recht, op vertoon van zijn aandeel, vijftien dagen vóór de vergadering, kosteloos een exemplaar van het verslag te ontvangen.

Van dit verslag wordt aan de Bankcommissie een afschrift gezonden, vijftien dagen vóór de bijeenroeping van de algemene vergadering die moet beraadslagen over de uitgifte van converteerbare obligaties of van obligaties met inschrijvingsrecht. Bij het verslag wordt een overeenkomstig de voorschriften van de Bankcommissie samengesteld dossier gevoegd.

De Koning bepaalt de vergoeding die door de Bankcommissie wordt ingevorderd voor het onderzoek van het dossier bedoeld in het vorig lid.

Oordeelt de Bankcommissie dat dit verslag de aandeelhouders onvoldoende voorlicht of dat het hen op een dwaalspoor kan brengen, dan verwittigt zij onmiddellijk de vennootschap en elke beheerder. Wordt met de gemaakte opmerkingen geen rekening gehouden, dan kan de Bankcommissie, bij gemotiveerde en aan de vennootschap per aangetekende brief ter kennis gebrachte beslissing, de voorgenomen bijeenroeping, beraadslaging, of uitgifte gedurende ten hoogste drie maanden opschorten. Deze termijn gaat in de dag waarop van de beslissing van de Bankcommissie per aangetekende brief is kennis gegeven. De Commissie mag haar beslissing openbaar maken.

In de publiciteit of de documenten betreffende bovenbedoelde verrichtingen mag in geen enkele vorm melding worden gemaakt van het optreden van de Bankcommissie.

§ 3. Wanneer tot de uitgifte besloten is door de raad van beheer, wordt het voorwerp en de omstandige verantwoording door de raad in een speciaal verslag uiteengezet.

Van dit verslag wordt aan de Bankcommissie een afschrift gezonden, vijftien dagen vóór de bijeenroeping van de raad van beheer die moet beraadslagen over de uitgifte van converteerbare obligaties of van obligaties met inschrijvingsrecht. Bij het verslag wordt een overeenkomstig de voorschriften van de Bankcommissie samengesteld dossier gevoegd.

Het derde, vierde en vijfde lid van § 2 zijn van toepassing. »

Art. 34

L'article 101bis, alinéa 3, des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« La faculté de convertir des obligations ou de souscrire des actions peut être ouverte pendant dix ans au plus, à partir de l'émission des obligations. »

Art. 35

L'article 101ter des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 101ter. — § 1er. L'émission d'obligations convertibles ou avec droit de souscription peut être décidée par l'assemblée générale conformément à l'article 33bis, § 1er, ou par le conseil d'administration conformément à l'article 33bis, § 2.

§ 2. Lorsque l'émission est décidée par l'assemblée générale, l'objet et la justification détaillée de l'opération proposée sont exposés par le conseil d'administration dans un rapport annoncé dans l'ordre du jour. Une copie de ce rapport est annexée à la convocation des actionnaires en nom; elle est également transmise sans délai aux personnes qui ont accompli les formalités requises par les statuts pour être admises à l'assemblée. Tout actionnaire a le droit d'obtenir gratuitement, sur la production de son titre, quinze jours avant l'assemblée, un exemplaire du rapport.

Copie de ce rapport est communiquée à la Commission bancaire quinze jours avant la convocation de l'assemblée générale appelée à délibérer sur l'émission d'obligations convertibles ou avec droit de souscription. A ce rapport est joint un dossier établi conformément aux prescriptions de la Commission bancaire.

Le Roi détermine la rémunération à percevoir par la Commission bancaire pour l'examen des dossiers prévu à l'alinéa précédent.

Lorsque la Commission bancaire estime que ce rapport éclaire insuffisamment les actionnaires ou qu'il est de nature à les induire en erreur, elle informe immédiatement la société et chacun des administrateurs. S'il n'est pas tenu compte des observations formulées, la Commission bancaire peut par décision motivée et notifiée à la société par lettre recommandée, suspendre la convocation, la délibération ou l'émission projetée, pendant trois mois au plus. Ce délai court à partir du jour de la notification par lettre recommandée de la décision de la Commission bancaire. La Commission peut rendre sa décision publique.

Aucune mention de l'intervention de la Commission bancaire ne peut être faite sous quelque forme que ce soit dans la publicité ou les documents relatifs aux opérations dont il est question ci-dessus.

§ 3. Lorsque l'émission est décidée par le conseil d'administration, l'objet et la justification détaillée de l'opération envisagée sont exposés par lui dans un rapport spécial.

Copie de ce rapport est communiquée à la Commission bancaire quinze jours avant la convocation du conseil d'administration appelé à décider l'émission d'obligations convertibles ou avec droit de souscription. A ce rapport est joint un dossier établi conformément aux prescriptions de la Commission bancaire.

Les alinéas 3, 4 et 5 du § 2 sont applicables. »

Art. 36

Artikel 101*quater* van dezelfde gecoördineerde wetten wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Art. 101*quater*. — Artikel 34*bis* is van toepassing op de uitgifte van converteerbare obligaties of van obligaties met inschrijvingsrecht maar niet op de conversie van het effect noch op de uitoefening van het inschrijvingsrecht. »

Art. 37

Artikel 101*sexies* van dezelfde gecoördineerde wetten wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Art. 101*sexies*. — In geval van verhoging van het maatschappelijk kapitaal door inbreng in geld kunnen de houders van converteerbare obligaties of van obligaties met inschrijvingsrecht, niettegenstaande elke daarmee strijdige bepaling van de statuten, de conversie van hun effecten bekomen of hun inschrijvingsrecht uitoefenen en eventueel aan de nieuwe uitgifte deelnemen in de hoedanigheid van aandeelhouders, voor zover dit recht aan de vroegere aandeelhouders toebehoort. »

Art. 38

Artikel 102 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Art. 102. — Tenzij bij de statuten anders is bepaald, zijn de naamloze vennootschappen voor onbeperkte duur aangegaan. Is een duur bepaald, dan kan tot verlenging voor beperkte of onbeperkte duur besloten worden door de algemene vergadering volgens de regels die voor statutenwijziging bepaald zijn.

Is geen duur bepaald, dan zijn de artikelen 1865, 5°, en 1869 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing. De gerechtelijke ontbinding van de vennootschap kan daarenboven gevorderd worden om wettige redenen. Onvermindert de rechterlijke ontbinding, kan de vennootschap slechts ontbonden worden door een besluit van de algemene vergadering volgens de regels die voor statutenwijziging bepaald zijn. »

Art. 39

Artikel 103 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Art. 103. — Wanneer ingevolge geleden verlies het netto-actief gedaald is tot minder dan de helft van het maatschappelijk kapitaal, moet de algemene vergadering, behoudens strengere bepalingen in de statuten, bijeenkomen binnen een termijn van ten hoogste zes weken nadat het verlies is of had moeten worden vastgesteld om, in voor-komend geval volgens de regels die voor een statutenwijziging zijn gesteld, te beraadslagen en te besluiten over de ontbinding van de vennootschap of over andere in de agenda aangekondigde maatregelen.

De raad van beheer verantwoordt zijn voorstellen in een bijzonder verslag dat 15 dagen vóór de algemene vergadering ter zetel van de vennootschap ter beschikking van de aandeelhouders wordt gesteld. Indien de raad van beheer voorstelt om de activiteit voort te zetten, somt hij in zijn verslag de maatregelen op waarmee hij de financiële toestand van de vennootschap hoopt te saneren. Dat verslag wordt aangekondigd op de agenda. Iedere aandeelhouder

Art. 36

L'article 101*quater* des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 101*quater*. — L'article 34*bis* est applicable à l'émission d'obligations convertibles ou assorties d'un droit de souscription, mais non à la conversion du titre et à l'exercice du droit de souscription. »

Art. 37

L'article 101*sexies* des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 101*sexies*. — En cas d'augmentation du capital social par apports en numéraire, les titulaires d'obligations convertibles ou assorties d'un droit de souscription peuvent, nonobstant toute disposition contraire des statuts ou des conditions d'émission, obtenir la conversion de leurs titres ou exercer leur droit de souscription et participer éventuellement à la nouvelle émission en qualité d'actionnaires, dans la mesure où ce droit appartient aux actionnaires anciens. »

Art. 38

L'article 102 des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 102. — Sauf dispositions contraires des statuts, les sociétés anonymes sont constituées pour une durée illimitée. Si une durée est fixée, l'assemblée générale peut décider, dans les formes prescrites pour la modification des statuts, la prorogation pour une durée limitée ou illimitée.

Si aucune durée n'est fixée, les articles 1865, 5°, et 1869 du Code civil ne sont pas applicables. La dissolution de la société peut en outre être demandée en justice pour de justes motifs. Sans préjudice de la dissolution judiciaire, la dissolution de la société ne peut résulter que d'une décision prise par l'assemblée générale dans les formes prescrites pour la modification des statuts. »

Art. 39

L'article 103 des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 103. — Sauf dispositions plus rigoureuses des statuts, si, par suite de perte, l'actif net est réduit à un montant inférieur à la moitié du capital social, l'assemblée générale doit être réunie dans un délai n'excédant pas six semaines à dater du moment où la perte a été constatée ou aurait dû l'être en vue de délibérer, le cas échéant, dans les formes prescrites pour la modification des statuts, sur la dissolution éventuelle de la société ou sur d'autres mesures annoncées dans l'ordre du jour.

Le conseil d'administration justifie ses propositions dans un rapport spécial tenu à la disposition des actionnaires au siège de la société 15 jours avant l'assemblée générale. Si le conseil d'administration propose la poursuite des activités, il expose dans son rapport les mesures qu'il compte adopter en vue de redresser la situation financière de la société. Ce rapport est annoncé dans l'ordre du jour. Tout actionnaire a le droit d'obtenir gratuitement sur la produc-

heeft het recht om, vijftien dagen voor de vergadering, tegen overlegging van zijn aandeel kosteloos een exemplaar van dit rapport te ontvangen. Een afschrift ervan wordt toegezonden aan de houders van aandelen op naam, samen met de oproepingsbrief. Zonder verwijl wordt ook een afschrift overgemaakt aan diegenen die voldaan hebben aan de formaliteiten die door de statuten voor de toelating tot de vergadering zijn voorgeschreven.

Op dezelfde wijze wordt gehandeld wanneer ingevolge geleden verlies het netto-actief gedaald is tot minder dan een vierde van het maatschappelijk kapitaal, met dien verstande dat de ontbinding plaatsheeft wanneer zij wordt goedgekeurd door een vierde gedeelte van de ter vergadering uitgebrachte stemmen.

Is de algemene vergadering niet overeenkomstig dit artikel bijeengeroepen, dan wordt de door de vennootschap of door derden geleden schade, behoudens tegenbewijs, geacht uit dat ontbreken van een bijeenroeping voort te vloeien. »

Art. 40

Artikel 104 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 104. — Wanneer het netto-actief gedaald is tot beneden het minimumbedrag gesteld in artikel 29, kan iedere belanghebbende de rechtkant om de ontbinding van de vennootschap verzoeken. In voorkomend geval kan de rechtkant aan de vennootschap een termijn toestaan om haar toestand te regulariseren. »

Art. 41

Een artikel 104bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 104bis. — Het in één hand verenigd zijn van alle aandelen heeft niet tot gevolg dat de vennootschap van rechtswege of gerechtelijk wordt ontbonden.

Indien binnen een jaar geen nieuwe aandeelhouder in de vennootschap is opgenomen of deze niet is ontbonden, wordt de enige aandeelhouder geacht hoofdelijk borg te staan voor alle verbintenissen van de vennootschap ontstaan na de vereniging van alle aandelen in zijn hand, tot een nieuwe aandeelhouder in de vennootschap wordt opgenomen of tot aan de bekendmaking van haar ontbinding. »

Art. 42

In artikel 120 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt, tussen het eerste en het tweede lid, het volgend lid ingevoegd :

« Inbreng in natura komt voor vergoeding door aandelen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen niet in aanmerking, tenzij hij bestaat uit vermogensbestanddelen die naar economische maatstaven kunnen worden gewaardeerd, met uitsluiting van verplichtingen tot het verrichten van werk of van diensten. »

Art. 43

Een artikel 120quater, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 120quater. — § 1. Omtrent enig, aan een oprichter, aan een zaakvoerder of aan een vennoot toebehorend ver-

tion de son titre, quinze jours avant l'assemblée, un exemplaire du rapport. Une copie en est adressée aux actionnaires en nom en même temps que la convocation. Elle est également transmise sans délai aux personnes qui ont accompli les formalités requises par les statuts pour être admises à l'assemblée.

Les mêmes règles sont observées si, par suite de perte, l'actif net est réduit à un montant inférieur au quart du capital social mais, en ce cas, la dissolution aura lieu si elle est approuvée par le quart des voix émises à l'assemblée.

Lorsque l'assemblée générale n'a pas été convoquée conformément au présent article, le dommage subi par la société ou les tiers est, sauf preuve contraire, présumé résulter de cette absence de convocation. »

Art. 40

L'article 104 des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 104. — Lorsque l'actif net est réduit à un montant inférieur au minimum fixé par l'article 29, tout intéressé peut demander au tribunal la dissolution de la société. Le tribunal peut, le cas échéant, accorder à la société un délai en vue de régulariser sa situation. »

Art. 41

Un article 104bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 104bis. — La réunion de toutes les actions entre les mains d'une seule personne n'entraîne ni la dissolution de plein droit ni la dissolution judiciaire de la société.

Si, dans un délai d'un an, un nouvel actionnaire n'est pas entré dans la société ou si celle-ci n'est pas dissoute, l'actionnaire unique est réputé caution solidaire de toutes les obligations de la société nées après la réunion de toutes les actions entre ses mains jusqu'à l'entrée d'un nouvel actionnaire dans la société ou la publication de sa dissolution. »

Art. 42

Dans l'article 120 des mêmes lois coordonnées, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 1er et 2 :

« Les apports en nature ne peuvent être rémunérés par des parts représentatives du capital social que s'ils consistent en éléments d'actifs susceptibles d'évaluation économique, à l'exclusion des actifs constitués par des engagements concernant l'exécution de travaux ou de prestations de services. »

Art. 43

Un article 120quater, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 120quater. — § 1. Tout bien appartenant à l'un des fondateurs, à un gérant ou à un associé que la société se

mogensbestanddeel dat de vennootschap voornemens is binnen twee jaar te rekenen van de oprichting te verkrijgen, in voorkomend geval bij toepassing van artikel 13bis, tegen een vergoeding van ten minste een tiende gedeelte van het geplaatste kapitaal, wordt een verslag opgemaakt door een bedrijfsrevisor die wordt aangewezen door de zaakvoerders.

Dat verslag vermeldt de naam van de oprichter, de zaakvoerder of de vennoot, de omschrijving van de vermogensbestanddelen die de vennootschap voornemens is te verkrijgen, de vergoeding die werkelijk als tegenwaarde voor de verkrijging wordt toegekend en de toegepaste waarderingsmethoden. Het moet aangeven of de waarden waartoe deze methoden leiden, ten minste overeenkomen met de vergoeding toegekend als tegenwaarde voor de verwerving.

Dat verslag wordt gevoegd bij een bijzonder verslag waarin de zaakvoerders uiteenzetten, enerzijds waarom de voorgenomen verkrijging van belang is voor de vennootschap en anderzijds waarom eventueel wordt afgeweken van de besluiten van het bijgevoegde verslag. Het verslag van de revisor en het bijzonder verslag van de raad van beheer worden neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel, op de wijze voorgeschreven bij artikel 10.

Deze verkrijging behoeft vooraf de goedkeuring van de algemene vergadering. De in het vorige lid genoemde verslagen worden op de agenda aangekondigd.

Iedere aandeelhouder heeft het recht om, vijftien dagen voor de vergadering tegen overlegging van zijn aandeel kosteloos een exemplaar van deze verslagen te ontvangen. Een afschrift ervan wordt toegezonden aan de vennoten samen met de oproepingsbrief.

De voorgaande leden zijn van toepassing op de overdracht, gedaan door een persoon die in eigen naam maar voor rekening van een oprichter, van een zaakvoerder of van een vennoot handelt.

§ 2. De zaakvoerders zijn hoofdelijk gehouden, tegenover de belanghebbenden, niettegenstaande elke daarmee strijdige bepaling, voor de vergoeding van alle schade die het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van de kennelijke overwaardering van de verworven vermogensbestanddelen, verkregen onder de voorwaarden vervat in § 1.

§ 3. Paragraaf 1 is niet van toepassing op verkrijgingen in het gewone bedrijf van de vennootschap die plaatshebben op de voorwaarden en tegen de zekerheden die zij normaal voor soortgelijke verrichtingen eist, op verkrijgingen ter beurze of op verkrijgingen bij een gerechtelijke verkoop. »

Art. 44

Artikel 121 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 121. — In de vennootschapsakte worden de volgende gegevens vermeld :

- 1° de rechtsvorm en de naam van de vennootschap;
- 2° het nauwkeurig omschreven doel van de vennootschap;
- 3° de nauwkeurig opgegeven maatschappelijke zetel;
- 4° de nauwkeurige aanduiding van de vennoten;
- 5° de duur van de vennootschap, wanneer zij niet voor onbeperkte tijd is aangegaan;

6° het bedrag van het geplaatste kapitaal, alsmede het gestorte gedeelte van dat kapitaal;

7° het aantal en de nominale waarde van de aandelen, alsmede eventueel de bijzondere voorwaarden die hun overdracht beperken;

8° de instelling waarbij de in geld te storten inbreng naar het voorschrift van artikel 29bis is gedeponeerd;

propose d'acquérir dans un délai de deux ans à compter de sa constitution, le cas échéant en application de l'article 13bis, pour une contrevaleur au moins égale à un dixième du capital souscrit fait l'objet d'un rapport établi par un réviseur d'entreprises désigné par les gérants.

Ce rapport mentionne le nom du fondateur, du gérant ou de l'associé, la description des biens que la société se propose d'acquérir, la rémunération effectivement attribuée en contrepartie de l'acquisition et les modes d'évaluation adoptés. Il indique si les valeurs auxquelles conduisent ces modes d'évaluation correspondent au moins à la rémunération attribuée en contrepartie de l'acquisition.

Ce rapport est joint à un rapport spécial dans lequel les gérants exposent, d'une part, l'intérêt que présente pour la société l'acquisition envisagée et, d'autre part, les raisons pour lesquelles, éventuellement, ils s'écartent des conclusions du rapport annexé. Le rapport du réviseur et le rapport spécial des gérants sont déposés au greffe du tribunal de commerce conformément à l'article 10.

Cette acquisition est soumise à l'autorisation préalable de l'assemblée générale. Les rapports prévus à l'alinéa précédent sont annoncés dans l'ordre du jour.

Tout associé a le droit d'obtenir gratuitement sur la production de son titre, quinze jours avant l'assemblée, un exemplaire des rapports. Une copie des rapports est adressée en même temps que la convocation.

Les alinéas précédents s'appliquent à la cession faite par une personne agissant en son nom propre mais pour compte d'un fondateur, d'un gérant ou d'un associé.

§ 2. Les gérants sont tenus solidairement envers les intéressés, malgré toute stipulation contraire, de la réparation du préjudice qui est une suite immédiate et directe de la surévaluation manifeste des biens acquis dans les conditions énoncées au § 1.

§ 3. Le § 1 s'applique ni aux acquisitions faites dans les limites des opérations courantes conclues aux conditions et sous les garanties normalement exigées par la société pour des opérations de la même espèce, ni aux acquisitions en bourse, ni aux acquisitions résultant d'une vente ordonnée par justice. »

Art. 44

L'article 121 des mêmes lois cordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 121. — L'acte de société indique :

- 1° la forme et la dénomination de la société;
- 2° la désignation précise de l'objet social;
- 3° la désignation précise du siège social;
- 4° la désignation précise des associés;
- 5° la durée de la société, lorsqu'elle n'est pas illimitée;
- 6° le montant du capital social souscrit ainsi que le montant de la partie libérée de ce capital;
- 7° le nombre et la valeur nominale des parts, ainsi que le cas échéant les conditions particulières qui limitent leur cession;
- 8° l'organisme dépositaire des apports à libérer en numéraire conformément à l'article 29bis;

9° de overdrachten onder bezwarende titel gedurende de vijf voorgaande jaren van de onroerende goederen die bij de vennootschap worden ingebracht, alsmede de bedingen waaronder deze overdrachten hebben plaatsgehad;

10° de hypothecaire lasten of pandrechten waarmee de ingebrachte goederen zijn bezwaard;

11° de voorwaarden waaronder de ingebrachte optierechten kunnen worden uitgeoefend;

12° de specificatie van elke inbreng anders dan in geld, de naam van de inbrenger, de naam van de bedrijfsrevisor en de besluiten van zijn verslag, het aantal en de nominale waarde van de aandelen of, bij gebreke van nominale waarde, het aantal aandelen die tegen elke inbreng zijn uitgegeven alsmede, in voorkomend geval, de andere voorwaarden waarop de inbreng is gedaan;

13° de aanwijzing van de personen die gemachtigd zijn de vennootschap te besturen en te verbinden, de omvang van hun bevoegdheid en de wijze waarop zij deze uitoefenen, hetzij alleen, hetzij gezamenlijk of als college handelend;

14° het begin en het einde van het boekjaar;

15° eventueel de dag en het uur van de jaarvergadering, waarop moet beslist worden over de goedkeuring van de jaarrekening;

16° de oorzaak en de omvang van de bijzondere voordeelen die worden toegekend aan elke oprichter of aan iedereen die rechtstreeks of onrechtstreeks aan de oprichting van de vennootschap deelgenomen heeft;

17° het bedrag, althans bij benadering, van de kosten, uitgaven, vergoedingen of lasten, in welke vorm ook, die voor rekening van de vennootschap komen of worden gebracht wegens haar oprichting.

In de volmachten moeten de onder 1° tot en met 6° en 13° voorgeschreven vermeldingen worden opgenomen. »

Art. 45

Artikel 122 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 122. — § 1. Tot verhoging van het kapitaal wordt besloten door de algemene vergadering volgens de regels gesteld voor de wijziging van de statuten.

§ 2. De formaliteiten en voorwaarden voorgeschreven in de artikelen 119 en 120 moeten eveneens vervuld worden voor elke verhoging van het maatschappelijk kapitaal.

In geval van agio op nieuwe aandelen, moet dat volledig worden gestort bij de inschrijving.

§ 3. In geval van inbreng anders dan in geld wordt vóór de kapitaalverhoging, door een bedrijfsrevisor, aangewezen door het zaakvoerderscollege of door de zaakvoerder, indien er slechts één is, een verslag opgemaakt.

Dit verslag heeft inzonderheid betrekking op de omschrijving van elke inbreng in natura en op de toegepaste waardingsmethoden. Het verslag moet aangeven of de waarden, waartoe deze methoden leiden, ten minste overeenkomen met het aantal en de nominale waarde van de tegen de inbreng uit te geven aandelen en, in voorkomend geval, met het agio van de tegen de inbreng uit te geven aandelen. Het verslag vermeldt welke de werkelijke vergoeding is die als tegenwaarde voor de inbreng werd toegekend.

Dat verslag wordt gevoegd bij een bijzonder verslag waarin het zaakvoerderscollege of de zaakvoerder, indien er slechts één is, uiteenzet enerzijds waarom de inbreng en de voorgestelde kapitaalverhoging van belang zijn voor de

9° les mutations à titre onéreux dont les immeubles apportés à la société ont été l'objet pendant les cinq années précédentes ainsi que les conditions auxquelles elles ont été faites;

10° les charges hypothécaires ou les nantissements grevant les biens apportés;

11° les conditions auxquelles est subordonnée la réalisation des droits apportés en option;

12° la spécification de chaque apport qui n'est pas effectué en numéraire, le nom de l'apporteur, le nom du réviseur d'entreprises et les conclusions de son rapport, le nombre et la valeur nominale ou, à défaut de valeur nominale, le nombre des parts émises en contrepartie de chaque apport ainsi que, le cas échéant, les autres conditions auxquelles l'apport est fait;

13° la désignation des personnes autorisées à administrer et à engager la société, l'étendue de leurs pouvoirs et la manière de les exercer, soit en agissant seules, soit conjointement ou en collège;

14° le début et la fin de chaque exercice social;

15° éventuellement le jour et l'heure de l'assemblée ordinaire des associés appelés à statuer sur l'approbation des comptes annuels;

16° la cause et la consistance des avantages particuliers attribués à chacun des fondateurs, ou à quiconque a participé directement ou indirectement à la constitution de la société;

17° le montant au moins approximatif, des frais, dépenses et rémunérations ou charges, sous quelque forme que ce soit, qui incombent à la société ou qui sont mis à sa charge à raison de sa constitution.

Les procurations doivent reproduire les énonciations visées aux points 1° à 6° et 13°. »

Art. 45

L'article 122 de mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 122. — § 1er. L'augmentation du capital est décidée par l'assemblée générale aux conditions requises pour la modification des statuts.

§ 2. Les formalités et conditions prescrites par les articles 119 et 120 sont aussi requises pour toute augmentation de capital social.

Si une prime d'émission des parts nouvelles est prévue, le montant de cette prime doit être intégralement versé dès la souscription.

§ 3. Au cas où l'augmentation de capital comporte des apports ne consistant pas en numéraire, un rapport est préalablement établi par un réviseur d'entreprises désigné par le collège de gestion ou le gérant s'il n'y en a qu'un.

Ce rapport porte notamment sur la description de chaque apport en nature et sur les modes d'évaluation adoptés. Il indique si les valeurs auxquelles conduisent ces modes d'évaluation correspondent au moins au nombre et à la valeur nominale, le cas échéant, à la prime d'émission des parts à émettre en contrepartie. Le rapport indique quelle est la rémunération effectivement attribuée en contrepartie des apports.

Ce rapport est joint à un rapport spécial dans lequel le collège de gestion ou le gérant s'il n'y en a qu'un expose, d'une part, l'intérêt que présentent pour la société tant les apports que l'augmentation de capital proposée et, d'autre

vennootschap en anderzijds waarom, in voorkomend geval, wordt afgeweken van de besluiten van het bijgevoegd verslag.

Het verslag van de bedrijfsrevisor en het bijzonder verslag van het bestuur worden neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel op de wijze voorgeschreven bij artikel 10. Deze verslagen worden aangekondigd op de agenda van de algemene vergadering die tot de kapitaalverhoging besluit. Een afschrift van de verslagen wordt toegezonden aan de vennoten, samen met de oproepingsbrief.

§ 4. In geval van inbreng in geld is het bepaalde in artikel 29bis, vijfde lid, van toepassing. De in dat artikel genoemde bijzondere rekening moet op naam van de vennootschap worden geopend. Indien de verhoging niet tot stand is gekomen binnen de drie maanden na de opening van de bijzondere rekening worden de gelden teruggeven aan de depositanten die erom verzoeken. »

Art. 46

Een artikel 122bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 122bis. — § 1. De aandelen waarop in geld wordt ingeschreven moeten eerst aangeboden worden aan de vennoten, naar evenredigheid met het deel van het kapitaal door hun aandelen vertegenwoordigd.

Het voorkeurecht kan worden uitgeoefend gedurende een termijn van ten minste vijftien dagen te rekenen van de dag van de openstelling van de inschrijving. De termijn wordt bepaald door de algemene vergadering.

De uitgifte met voorkeurrecht en het tijdvak waarin dat kan worden uitgeoefend worden aangekondigd in een bericht dat bij aangetekende brief ter kennis wordt gebracht van de vennoten.

§ 2. Op aandelen waarop niet werd ingeschreven zoals bepaald in het eerste lid, kan slechts worden ingeschreven door de in artikel 126, tweede lid, genoemde personen, behoudens instemming van ten minste de helft van de vennoten die ten minste drie vierden van het kapitaal bezitten. »

Art. 47

Een artikel 122ter, luidend als volgt, wordt in dezelfde geöördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 122ter. — § 1. Tot een kapitaalvermindering kan niet worden besloten dan door de algemene vergadering volgens de regels die voor een statutenwijziging zijn gesteld, waarbij de aandeelhouders die zich in gelijke omstandigheden bevinden gelijk behandeld worden. In de oproeping tot de algemene vergadering die over een vermindering van het kapitaal moet beslissen, wordt het doel van de vermindering en de voor de verwezenlijking ervan te volgen werkwijze, vermeld.

§ 2. Wanneer de kapitaalvermindering geschiedt door een terugbetaling aan de vennoten of door gehele of gedeeltelijke vrijstelling van hun verplichting tot volstorting van hun inbreng, dan hebben de schuldeisers, wier vordering ontstaan is voor de bekendmaking, het recht om niettegenstaande elke andersluidende bepaling binnen de twee maanden na bekendmaking van het besluit tot kapitaalvermindering in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* een zekerheid te eisen voor de nog niet vervallen schuldvorderingen op het ogenblik van deze bekendmaking. De vennootschap kan deze vordering afweren door de schuldeiser te voldoen naar haar waarde, verminderd met het disconto.

part, les raisons pour lesquelles, éventuellement, il s'écarte des conclusions du rapport annexé.

Le rapport du réviseur et le rapport spécial du collège de gestion ou du gérant, s'il n'y en a qu'un, sont déposés au greffe du tribunal de commerce conformément à l'article 10. Ces rapports sont annoncés dans l'ordre du jour de l'assemblée générale appelée à délibérer sur l'augmentation du capital. Une copie des rapports est adressée aux associés en même temps que la convocation.

§ 4. En cas d'apport en numéraire, les dispositions de l'article 29bis, alinéa 5, sont applicables. Le compte spécial prévu par cet article doit être ouvert au nom de la société. Si l'augmentation n'est pas réalisée dans les trois mois de l'ouverture du compte spécial, les fonds seront restitués à leur demande à ceux qui les ont déposés. »

Art. 46

Un article 122bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 122bis. — § 1. Les parts à souscrire en espèces doivent être offertes par préférence aux associés proportionnellement à la partie du capital que représentent leurs parts.

Le droit de souscription peut être exercé pendant un délai qui ne peut être inférieur à quinze jours à dater de l'ouverture de la souscription. Le délai est fixé par l'assemblée générale.

L'ouverture de la souscription ainsi que son délai d'exercice sont annoncés par un avis porté à la connaissance des associés par lettre recommandée.

§ 2. Les parts qui n'ont pas été souscrites conformément au § 1 ne peuvent l'être que par les personnes indiquées à l'article 126, alinéa 2, sauf l'agrément de la moitié au moins des associés possédant au moins trois quarts du capital. »

Art. 47

Un article 122ter, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 122ter. — § 1. Toute réduction du capital social ne peut être décidée que par l'assemblée générale dans les conditions requises pour les modifications aux statuts moyennant le traitement égal des associés qui se trouvent dans des conditions identiques. Lorsque l'assemblée générale est appelée à se prononcer sur une réduction du capital social, les convocations indiquent la manière dont la réduction proposée sera apportée ainsi que le but de cette réduction.

§ 2. Si la réduction du capital s'opère par un remboursement aux associés ou par dispense totale ou partielle du versement du solde des apports, les créanciers dont la créance est née antérieurement à la publication, ont dans les deux mois de la publication aux annexes du *Moniteur belge* de la décision de réduction du capital, nonobstant toute disposition contraire, le droit d'exiger une sûreté pour les créances non encore échues au moment de cette publication. La société peut écarter cette demande en payant la créance à sa valeur après déduction de l'escompte.

Indien er geen overeenstemming wordt bereikt of indien de schuldeiser geen voldoening heeft gekregen, wordt het geschil door de meest gerechte partij voorgelegd aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel van het rechtsgebied waarbinnen de vennootschap haar zetel heeft. De procedure wordt ingeleid, behandeld en ten uitvoer gelegd volgens de vormen van het kortgeding. Met voorbehoud van alle rechten ten gronde, bepaalt de voorzitter de zekerheid die de vennootschap moet stellen en de termijn waarbinnen zulks moet geschieden, tenzij hij beslist dat geen zekerheid moet worden gesteld, gelet op de waarborgen of voorrechten waarover de schuldeiser beschikt of op het betaalvermogen van de vennootschap.

Aan de vennoten mag geen uitkering of terugbetaling worden gedaan of aan hen mag geen vrijstelling van stortingsplicht van de inbreng worden verleend, zolang de schuldeisers, die hun rechten hebben laten gelden binnen de hoger vermelde termijn van twee maanden, geen voldoening hebben bekomen tenzij een uitvoerbare rechterlijke beslissing hun aanspraken om een waarborg te bekomen, heeft verworpen.

§ 3. Paragraaf 2 is niet van toepassing op de kapitaalvermindering die verricht wordt om een geleden verlies te vereffenen of om een reserve te vormen tot dekking van een voorzienbaar verlies.

De reserve die gevormd wordt tot dekking van een voorzienbaar verlies mag 10 % van het geplaatste kapitaal na de kapitaalvermindering niet overschrijden. Behalve in geval van latere kapitaalvermindering mag deze reserve niet worden uitgekeerd aan de vennoten; zij mag slechts gebruikt worden om verliezen aan te zuiveren of om het kapitaal te verhogen door omzetting van reserves in aandelenkapitaal.

In de gevallen bedoeld in deze paragraaf, mag het kapitaal worden verminderd tot een lager bedrag dan het in artikel 120 vastgestelde bedrag. De vermindering beneden dit bedrag heeft slechts uitwerking vanaf het ogenblik dat een kapitaalverhoging het bedrag van het kapitaal verhoogt tot een bedrag dat minstens gelijk is aan dat van artikel 120. »

Art. 48

In artikel 136 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt de verwijzing naar artikel 72 vervangen door de verwijzing naar artikel 70ter.

Art. 49

In artikel 137 van dezelfde gecoördineerde wetten worden de getallen « 77 tot 80 » vervangen door de getallen « 77, 77bis, 78 tot 80 en 80bis ».

Art. 50

Artikel 139 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 139. — Tenzij bij de statuten anders is bepaald zijn de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid voor onbeperkte duur aangegaan.

Is een duur bepaald, dan kan tot verlenging voor beperkte of onbeperkte duur besloten worden, volgens de regels die voor statutenwijziging zijn bepaald.

Is geen duur bepaald dan zijn de artikelen 1865, 5°, en 1869 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing. De ontbinding van de vennootschap kan niettemin ook gerechtelijk worden gevorderd wegens wettige redenen. Onverminderd de rechterlijke ontbinding, kan de vennootschap slechts ontbonden worden door een besluit van de algemene vergadering volgens de regels die voor statutenwijziging bepaald zijn. »

A défaut d'accord ou si le créancier n'est pas payé, la contestation est soumise par la partie la plus diligente au président du tribunal de commerce dans le ressort duquel la société a son siège. La procédure s'introduit, s'instruit et s'exécute selon les formes du référe. Tous droits sauf au fond, le président détermine la sûreté à fournir par la société et fixe le délai dans lequel elle doit être constituée, à moins qu'il ne décide qu'aucune sûreté ne sera fournie eu égard soit aux garanties et priviléges dont jouit le créancier, soit à la solvabilité de la société.

Aucun remboursement ou aucun paiement aux associés ne pourra être effectué et aucune dispense du versement du solde des apports ne pourra être réalisée aussi longtemps que les créanciers, ayant fait valoir leurs droit dans le délai de deux mois visé ci-dessus, n'auront pas obtenu satisfaction, à moins qu'une décision judiciaire exécutoire n'ait rejeté leurs prétentions à obtenir une garantie.

§ 3. Le § 2 ne s'applique pas aux réductions du capital en vue de compenser une perte subie ou en vue de constituer une réserve pour couvrir une perte prévisible.

La réserve constituée pour couvrir une perte prévisible ne peut excéder 10 % du capital souscrit après réduction. Cette réserve ne peut, sauf en cas de réduction ultérieure du capital, être distribuée aux associés; elle ne peut être utilisée que pour compenser des pertes subies ou pour augmenter le capital par incorporation de réserves.

Dans les cas visés au présent paragraphe, le capital peut être réduit en dessous du montant fixé à l'article 120. Cependant, la réduction en dessous de ce montant ne sort ses effets qu'à partir du moment où intervient une augmentation portant le montant du capital à un niveau au moins égal au montant fixé à l'article 120. »

Art. 48

A l'article 136 des mêmes lois coordonnées, la référence à l'article 72 est remplacée par la référence à l'article 70ter.

Art. 49

Dans l'article 137 des mêmes lois coordonnées, les chiffres « 77 à 80 » sont remplacés par les chiffres « 77, 77bis, 78 à 80 et 80bis ». »

Art. 50

L'article 139 des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 139. — Sauf disposition contraire des statuts, les sociétés de personnes à responsabilité limitée sont constituées pour une durée illimitée.

Si une durée est fixée, l'assemblée générale peut décider, dans les termes prescrits pour la modification des statuts, la prorogation pour une durée limitée ou illimitée.

Si aucune durée n'est fixée, les articles 1865, 5° et 1869 du Code civil ne sont pas applicables. La dissolution de la société peut toutefois être demandée en justice pour de justes motifs. Sans préjudice de la dissolution judiciaire, la dissolution de la société ne peut résulter que d'une décision prise par l'assemblée générale dans les termes prescrits pour la modification des statuts. »

Art. 51

Artikel 140 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 140. — Artikel 103 is eveneens van toepassing op de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.

De zaakvoerders hebben dezelfde verplichtingen en verantwoordelijkheid als deze die door bedoelde bepaling opgelegd is aan de beheerders.

Wanneer het netto-aktief gedaald is tot beneden het bedrag bepaald in artikel 120, kan iedere belanghebbende de rechtbank om de ontbinding van de vennootschap verzoezen. In voorkomend geval kan de rechtbank aan de vennootschap een termijn toestaan om haar toestand te reguleriseren. »

Art. 52

Een artikel 140bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 140bis. — De bepalingen van artikel 104bis zijn van toepassing op de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid waarvan alle aandelen in één hand verenigd zijn. »

Art. 53

Een artikel 141bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 141bis. — De vennootschap mag hetzij zelf, hetzij door een persoon die in eigen naam, maar voor rekening van de vennootschap handelt, geen eigen aandelen openen. In dit laatste geval wordt de inschrijver beschouwd voor eigen rekening te hebben gehandeld.

Zij die bij de akte tot oprichting van een vennootschap verschijnen en in geval van kapitaalverhoging, de beheerders van de vennootschap, zijn hoofdelyk gehouden tot storting op de aandelen waarop in strijd met het bepaalde in het vorige lid is ingeschreven. »

Art. 54

In artikel 145, 1°, van dezelfde gecoördineerde wetten worden de woorden « die geen dertig jaar mag overtreffen » geschrapt.

Art. 55

In artikel 146 van dezelfde gecoördineerde wetten worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) De 1° wordt door de volgende bepaling vervangen :

« 1° De vennootschap wordt opgericht voor onbeperkte duur. Artikel 102 is op haar eveneens van toepassing. »

B) Het voorlaatste en het laatste lid worden opgeheven.

Art. 56

Een artikel 146bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde gecoördineerde wetten ingevoegd :

« Art. 146bis. — In vennootschappen die een publiek beroep doen of gedaan hebben op beleggers moet ten minste

Art. 51

L' article 140 des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 140. — L'article 103 est également applicable à la société de personnes à responsabilité limitée.

Les gérants assument les obligations et la responsabilité imposées par cette disposition aux administrateurs.

Lorsque l'actif net est réduit à un montant inférieur au montant visé à l'article 120, tout intéressé peut demander au tribunal la dissolution de la société. Le tribunal peut, le cas échéant, accorder à la société un délai en vue de régulariser sa situation. »

Art. 52

Un article 140bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 140bis. — Les dispositions de l'article 104bis s'appliquent à la société de personnes à responsabilité limitée dont toutes les parts sont réunies entre les mains d'une seule personne. »

Art. 53

Un article 141bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 141bis. — La société ne peut souscrire ses propres parts, ni directement, ni par personne agissant en son nom propre mais pour compte de la société. Dans ce dernier cas, le souscripteur est considéré comme ayant souscrit pour son propre compte.

Les comparants à l'acte constitutif et, en cas d'augmentation du capital, les administrateurs de la société sont tenus solidairement de la libération des parts souscrites en violation de l'alinéa précédent. »

Art. 54

A l'article 145, 1°, des mêmes lois coordonnées, les mots « qui ne peut excéder trente ans » sont supprimés.

Art. 55

A l'article 146 des mêmes lois coordonnées, sont apportées les modifications suivantes :

A) Le 1° est remplacé par la disposition suivante :

« 1° La société est constituée pour une durée illimitée. L'article 102 lui est également applicable. »

B) Les deux derniers alinéas sont abrogés.

Art. 56

Un article 146bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois coordonnées :

« Art. 146bis. — Dans les sociétés ayant fait ou faisant publiquement appel à l'épargne, un des commissaires au

één van de commissarissen gekozen worden uit de leden van het Instituut voor bedrijfsrevisoren : hij voert de titel van commissaris-revisor.

Alle bepalingen uit de gecoördineerde wetten betreffende de commissarissen-revisoren in de naamloze vennootschappen zijn van overeenkomstige toepassing op de commissarissen-revisoren in de coöperatieve vennootschappen. »

Art. 57

Artikel 158 van dezelfde gecoördineerde wetten, zoals dit gewijzigd is bij de wet van 24 maart 1978, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 158. — De artikelen 65, derde, vierde en vijfde lid, 77, 77bis, 78, 79, 80 en 80bis zijn van toepassing op de coöperatieve vennootschappen, met uitzondering van artikel 77, vijfde lid, van het 3^e van artikel 78 en van het 3^e van artikel 80. »

Art. 58

In artikel 171 van dezelfde gecoördineerde wetten worden de cijfers « 30, 2^e tot 5^e » in het eerste en het tweede lid vervangen door de cijfers « 30, 11^e en 15^e tot 18^e » en in het derde lid door de cijfers « 121, 8^e tot 12^e ».

Art. 59

In artikel 172 van dezelfde gecoördineerde wetten worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) het 1^e wordt vervangen door de volgende bepaling :

« 1^e tot betaling van het eventuele verschil tussen het netto-actief van de vennootschap na omvorming en het bij deze gecoördineerde wetten voorgeschreven minimum maatschappelijk kapitaal; »

B) een 1bis, luidend als volgt, wordt ingevoegd :

« 1bis voor de overwaardering van het netto-actief dat voorkomt in de bij artikelen 166 en 167, bedoelde staat; »

C) in 5^e, worden de cijfers « 30, 2^e tot 5^e » vervangen door de cijfers « 30, 11^e en 15^e tot 18^e, en 121, 8^e tot 12^e ».

Art. 60

In artikel 177*quinquies*, § 2, van dezelfde gecoördineerde wetten, wordt de laatste zin vervangen door de volgende bepaling :

« Artikel 80, tweede, derde en vierde lid, is alsdan van overeenkomstige toepassing. »

Art. 61

Artikel 199 laatste lid van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Artikel 80, tweede, derde en vierde lid is van toepassing. »

Art. 62

In artikel 201 van dezelfde gecoördineerde wetten worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) in het 3^{obis} worden de woorden « de artikelen 34 en 167 » vervangen door de woorden « de artikelen 29*quater*, 33*bis*, § 3, 34, 120*quater*, 122, § 3, en 167 ».

moins doit être choisi parmi les membres de l'Institut des reviseurs d'entreprises : il porte le titre de commissaire-reviseur.

Toutes les dispositions prévues par les lois coordonnées pour les commissaires-reviseurs dans les sociétés anonymes sont également applicables aux commissaires-reviseurs dans les sociétés coopératives. »

Art. 57

L'article 158 des mêmes lois coordonnées, modifié par la loi du 24 mars 1978, est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 158. — Les articles 65, troisième, quatrième et cinquième alinéas, 77, 77bis, 78, 79, 80 et 80bis sont applicables aux sociétés coopératives, à l'exception de l'article 77, cinquième alinéa, de l'article 78, 3e et de l'article 80, 3e. »

Art. 58

Dans l'article 171 des mêmes lois coordonnées, les chiffres « 30, 2e à 5e » sont remplacés aux premier et deuxième alinéas par les chiffres « 30, 11e et 15e à 18e », et au troisième alinéa par les chiffres « 121, 8e à 12e ».

Art. 59

A l'article 172 des mêmes lois coordonnées, sont apportées les modifications suivantes :

A) le 1e est remplacé par la disposition suivante :

« 1e de la différence éventuelle entre l'actif net de la société après transformation et le capital social minimum prescrit par les présentes lois coordonnées; »

B) il est inséré un 1bis rédigé comme suit :

« 1bis de la surévaluation de l'actif net apparaissant à l'état prévu aux articles 166 et 167; »

C) au 5e, les chiffres « 30, 2e à 5e » sont remplacés par les chiffres « 30, 11e et 15e à 18e, et 121, 8e à 12e ».

Art. 60

Dans l'article 177*quinquies*, § 2 des mêmes lois coordonnées, la dernière phrase est remplacée par le texte suivant :

« Les alinéas 2, 3 et 4 dudit article 80 sont applicables en ce cas. »

Art. 61

L'article 199 dernier alinéa des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« L'article 80, alinéas 2, 3 et 4, est applicable. »

Art. 62

A l'article 201 des mêmes lois coordonnées, sont apportées les modifications suivantes :

A) au 3^{obis}, les mots « aux articles 34 et 167 » sont remplacés par les mots « aux articles 29*quater*, 33*bis*, § 3, 34, 120*quater*, 122, § 3, et 167 ».

B) in het 3^equater wordt het woord « twaalf » vervangen door het woord « zes »;

C) in het 4e worden de woorden « artikel 80, eerste en tweede lid » vervangen door de woorden « artikel 80, eerste, tweede en vierde lid »;

D) het 5^e wordt vervangen door de volgende bepaling :

« 5^e de zaakvoerders, beheerders, commissarissen of vereffenaars die verzuimen de algemene vergadering bedoeld in de artikelen 73, tweede lid, en 91, bijeen te roepen binnen drie weken na het hun gedane verzoek; »

E) dit artikel wordt aangevuld als volgt :

« 9^e de bestuuders van naamloze vennootschappen of de zaakvoerders van personenvennotschappen met beperkte aansprakelijkheid of van coöperatieve vennootschappen die het in artikel 77 bedoelde verslag niet voorleggen of de beheerders van naamloze vennootschappen of de zaakvoerders van personenvennotschappen met beperkte aansprakelijkheid die een jaarverslag voorleggen waarin de in artikel 77, vierde en vijfde lid, voorgeschreven minimumgegevens ontbreken;

10^e de beheerders van naamloze vennootschappen of de zaakvoerders van personenvennotschappen met beperkte aansprakelijkheid die de verkrijgingen bedoeld in artikelen 29quater en 120quater niet voorleggen aan de goedkeuring van de algemene vergadering. »

Art. 63

In artikel 204 van dezelfde gecoördineerde wetten worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) in het 2^e worden de woorden « artikel 80, eerste en tweede lid » vervangen door de woorden « artikel 80, eerste, tweede en vierde lid »;

B) in het 7^e worden de woorden « artikel 101ter, derde lid » vervangen door de woorden « artikel 101ter, § 2, tweede lid, en § 3, tweede lid » en de woorden « artikel 101ter, vierde lid » door de woorden « artikel 101ter, § 2, vierde lid, en § 3, derde lid »;

C) in het 8^e worden de woorden « artikel 101ter, derde lid », vervangen door de woorden « artikel 101ter, § 2, tweede lid, en § 3, tweede lid »;

D) in het 9^e worden de woorden « artikel 101ter, vijfde lid » vervangen door de woorden « artikel 101ter, § 2, laatste lid, en § 3, derde lid ».

Art. 64

Artikel 205 van dezelfde gecoördineerde wetten wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 205. — Met geldboete van vijftig frank tot tien-duizend frank worden gestraft en met gevangenisstraf van een maand tot een jaar kunnen bovendien worden gestraft, de zaakvoerders of beheerders die bij gebreke van een inventaris of een jaarrekening, ondanks de inventaris of de jaarrekening of door middel van een bedrieglijke inventaris of jaarrekening, dividenden of tantièmes uitkeren in strijd met het bepaalde in artikel 77bis.

Met dezelfde straffen worden gestraft de beheerders die het voorschrift van artikel 77ter hebben overtreden. »

B) au 3^equater, le mot « douze » est remplacé par le mot « six »;

C) au 4e, les mots « de l'article 80, alinéas 1 et 2 » sont remplacés par les mots « de l'article 80, alinéas 1, 2 et 4 »;

D) le 5e est remplacé par la disposition suivante :

« 5e les gérants, administrateurs, commissaires ou liquidateurs qui auront négligé de convoquer, dans les trois semaines de la réquisition qui leur en aura été faite, l'assemblée générale prévue par les articles 73, alinéa 2, et 91; »

E) cet article est complété comme suit :

« 9e les administrateurs de sociétés anonymes ou les gérants de sociétés de personnes à responsabilité limitée ou de sociétés coopératives qui n'auront pas présenté le rapport de gestion visé à l'article 77 ou les administrateurs de sociétés anonymes ou les gérants de sociétés de personnes à responsabilité limitée qui auront présenté un rapport de gestion ne contenant pas les indications minimales prescrites par l'article 77, quatrième et cinquième alinéa;

10e les administrateurs de sociétés anonymes ou les gérants de sociétés de personnes à responsabilité limitée qui n'auront pas soumis à l'autorisation de l'assemblée générale les acquisitions visées par les articles 29quater et 120quater. »

Art. 63

A l'article 204 des mêmes lois coordonnées sont apportées les modifications suivantes :

A) au 2e, les mots « de l'article 80, alinéas 1 et 2 », sont remplacés par les mots « de l'article 80, alinéas 1, 2 et 4 »;

B) au 7e, les mots « 101ter, alinéa 3 » sont remplacés par les mots « 101ter, § 2, alinéa 2, et § 3, alinéa 2 »; les mots « 101ter, alinéa 4 » sont remplacés par les mots « 101ter, § 2, alinéa 4, et § 3, alinéa 3 »;

C) au 8e, les mots « 101ter, alinéa 3 » sont remplacés par les mots « 101ter, § 2, alinéa 2, et § 3, alinéa 2 »;

D) au 9e, les mots « 101ter, alinéa 5 » sont remplacés par les mots « 101ter, § 2, dernier alinéa, et § 3, alinéa 3 ».

Art. 64

L'article 205 des mêmes lois coordonnées est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 205. — Seront punis d'une amende de cinquante francs à dix mille francs et pourront en outre être punis d'un emprisonnement d'un mois à un an, les gérants ou les administrateurs qui, en l'absence d'inventaires ou de comptes annuels, malgré les inventaires ou les comptes annuels ou au moyen d'inventaires ou de comptes annuels frauduleux, ont distribué des dividendes ou tantièmes en contravention à l'article 77bis.

Seront punis de la même peine, les administrateurs qui ont contrevenu aux dispositions de l'article 77ter. »

Art. 65

In artikel 206 van dezelfde gecoördineerde wetten worden de woorden « wetens aandelen of maatschappelijke aandelen inkopen op zodanige wijze dat daardoor een vermindering van het maatschappelijk kapitaal of van de verplichte wettelijke reserve ontstaat, uit de gelden van de vennootschap leningen of voorschotten hebben verstrekt op aandelen of maatschappelijke aandelen van de vennootschap » vervangen door de woorden « die het voorschrift overtreden van artikel 52bis en artikel 52quater, in zover dit naar artikel 52bis verwijst ».

Art. 66

§ 1. De Koning is gemachtigd, in Sectie VI « Van de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid der vennoten » van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, de verwijzingen naar andere artikelen van dezelfde wetten te vervangen door de volledige tekst van voormelde artikelen, in voorkomend geval, door ze te wijzigen ten einde rekening te houden met de specifieke bepalingen toepasselijk op personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.

Te dien einde kan de Koning :

a) zowel in sectie VI als in de andere afdelingen van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen waar verwezen wordt naar op de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid toepasselijke bepalingen, de orde van de nummering van de paragrafen, artikelen en leden van de te herschrijven teksten of van de teksten waarnaar verwezen wordt, wijzigen, ze anders indelen en sommige bepalingen indelen in nieuwe paragrafen en deze van een opschrift voorzien;

b) de vorm van de hernomen teksten aanpassen om hun overeenstemming te verzekeren en de eenheid in de terminologie te vrijwaren.

§ 2. Het koninklijk besluit bedoeld in het eerste lid treedt slechts in werking na zijn bekrachtiging door de Wetgevende Kamers.

Art. 67

Artikel 5 van de wet van 1 februari 1977 tot vaststelling van het kapitaalsminimum van de naamloze vennootschappen wordt opgeheven.

Art. 68

« Artikel 588, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij artikel 29 van de wet van 15 juli 1970, wordt opgeheven. »

Art. 69

Deze wet treedt in werking een maand nadat zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

De artikelen 29, 30 en 121 van de gecoördineerde wetten betreffende de handelsvennootschappen, zoals zij gewijzigd zijn bij deze wet, zijn eerst achttien maanden nadien toepasselijk op de vennootschappen die op het tijdstip van die inwerkingtreding bestonden behalve wanneer hun duur wordt verlengd of hun kapitaal wordt gewijzigd.

Indien bij het verstrijken van die termijn het kapitaal van een naamloze vennootschap het in artikel 29, § 1, bepaalde minimumbedrag niet bereikt, zijn de beheerders, niettegenstaande enig andersluidend beding, jegens de betrokkenen

Art. 65

Dans l'article 206 des mêmes lois coordonnées, les mots « auront sciemment racheté des actions ou parts sociales en diminuant le capital social ou la réserve légalement obligatoire; fait des prêts ou avances au moyen de fonds sociaux sur des actions ou parts d'intérêts de la société » sont remplacés par les mots : « auront contrevenu à l'article 52bis et à l'article 52quater, ce dernier en tant qu'il se réfère à l'article 52bis ».

Art. 66

§ 1er. Le Roi est habilité à remplacer, dans la section VI « Des sociétés de personnes à responsabilité limitée des associés » des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, les références aux autres articles des mêmes lois par le texte complet desdits articles, le cas échéant, en les adaptant pour tenir compte des règles propres applicables aux sociétés de personnes à responsabilité limitée.

A cette fin, le Roi peut également :

a) modifier, tant dans la section VI que dans les autres sections des lois coordonnées sur les sociétés commerciales où il est fait référence aux dispositions applicables aux sociétés de personnes à responsabilité limitée, l'ordre de la numérotation des paragraphes, articles et alinéas des textes à réécrire ou auxquels on se réfère, les regrouper d'une autre manière, grouper certaines dispositions dans des paragraphes nouveaux et munir ceux-ci d'un intitulé;

b) adapter la rédaction des dispositions reprises en vue d'assurer leur concordance et d'uniformiser leur terminologie.

§ 2. L'arrêté royal visé au paragraphe précédent n'entre en vigueur qu'après sa ratification par les Chambres législatives.

Art. 67

L'article 5 de la loi du 1er février 1977 fixant le montant minimum du capital des sociétés anonymes est abrogé.

Art. 68

« L'article 588, 10°, du Code judiciaire, modifié par l'article 29 de la loi du 15 juillet 1970, est abrogé. »

Art. 69

La présente loi entrera en vigueur un mois après sa publication au *Moniteur belge*.

Toutefois, les articles 29, 30 et 121 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, tels qu'ils sont modifiés par la présente loi, ne seront applicables aux sociétés existantes à la date de son entrée en vigueur, que dans un délai de 18 mois après cette entrée en vigueur, sauf en cas de prorogation de leur durée ou de modification de leur capital.

Si à l'expiration de ce délai, le capital d'une société anonyme n'atteint pas le minimum visé à l'article 29, § 1, les administrateurs sont tenus solidiairement envers les intéressés malgré toute stipulation contraire, à la différence entre le

hoofdelijk gehouden tot betaling van het verschil tussen het geplaatste kapitaal en het in artikel 29, § 1, bepaalde minimumkapitaal. Zij zijn van die aansprakelijkheid ontslagen indien zij binnen die termijn aan de algemene vergadering voorstellen het kapitaal dienovereenkomstig te verhogen dan wel de vennootschap om te vormen of te ontbinden. De vennootschap die de vereiste maatregelen binnen de gestelde termijn niet heeft genomen, kan op verzoek van elke belanghebbende gerechtelijk worden ontbonden.

capital souscrit et le minimum visé à l'article 29, § 1. Ils sont déchargés de cette responsabilité si, dans ce délai, ils ont proposé à l'assemblée générale d'augmenter le capital à due concurrence, de transformer la société ou de la dissoudre. La société qui n'a pas pris les mesures nécessaires dans le délai imparti, peut être dissoute judiciairement à la demande de tout intéressé.

BIJLAGE I

Relevante stukken

Kamer :

388 (1979-1980) :

- Nr 1 : Wetsontwerp.
- Nr 2 : Amendementen van de heer Verhaegen.
- Nr 3 : Amendementen van de heer Wathélet.
- Nr 4 : Amendementen van :
 - 1. de heer le Hardy de Beaulieu
 - 2. de heer Grafé.
- Nr 5 : Amendementen van de Regering.
- Nr 6 : Subamendementen van :
 - 1. de heer Declercq (T.)
 - 2. de heer Olivier (L.).
- Nr 7 : Amendementen van :
 - 1. de Regering
 - 2. de heer Leclercq
 - 3. de heer Van de Velde
 - 4. de heer le Hardy de Beaulieu.
- Nr 8 : Amendement van de heer le Hardy de Beaulieu.
- Nr 9 : Amendement van de heer Olivier (L.).
- Nr 10 : Amendement van de Regering.
- Nr 11 : Subamendementen van de heren Knoops en Olivier (L.).
- Nr 12 : Amendementen van :
 - 1. de heren Verhaegen en le Hardy de Beaulieu
 - 2. de heer le Hardy de Beaulieu
 - 3. de heer Steverlynck
 - 4. de heer Olivier (L.).
- Nr 13 : Amendementen van de Regering.

210 (1981-1982) :

- Nr 1 : Verwijzing naar de stukken verschenen tijdens de vroegere zittingen.
- Nr 2 : Amendement van de heer Verhaegen (ter besprekking voorgelegde commissietekst).
- Nr 3 : Subamendementen van :
 - 1. de heer Collignon
 - 2. de heer Van den Bossche
 - 3. de heer Barzin.
- Nr 4 : Subamendementen van :
 - 1. de heer Verhaegen
 - 2. de Regering.
- Nr 5 : Subamendement van de Regering.
- Nr 6 : Subamendement van de heer Verhaegen.
- Nr 7 : Subamendement van de Regering.
- Nr 8 : Subamendement van de Regering.

ANNEXE I

Documents de référence

Chambre :

388 (1979-1980) :

- № 1 : Projet de loi.
- № 2 : Amendements de M. Verhaegen.
- № 3 : Amendements de M. Wathélet.
- № 4 : Amendements :
 - 1. de M. le Hardy de Beaulieu
 - 2. de M. Grafé.
- № 5 : Amendements du Gouvernement.
- № 6 : Sous-amendements :
 - 1. de M. Declercq (T.)
 - 2. de M. Olivier (L.).
- № 7 : Amendements :
 - 1. du Gouvernement
 - 2. de M. Leclercq
 - 3. de M. Van de Velde
 - 4. de M. le Hardy de Beaulieu.
- № 8 : Amendement de M. le Hardy de Beaulieu.
- № 9 : Amendement de M. Olivier (L.).
- № 10 : Amendement du Gouvernement.
- № 11 : Sous-amendements de MM. Knoops et Olivier (L.).
- № 12 : Amendements :
 - 1. de MM. Verhaegen et le Hardy de Beaulieu
 - 2. de M. le Hardy de Beaulieu
 - 3. de M. Steverlynck
 - 4. de M. Olivier (L.).
- № 13 : Amendements du Gouvernement.

210 (1981-1982) :

- № 1 : Référence aux documents parus lors des sections précédentes.
- № 2 : Amendement de M. Verhaegen (texte de la commission devant faire l'objet de la discussion).
- № 3 : Sous-amendements :
 - 1. de M. Collignon
 - 2. de M. Van den Bossche
 - 3. de M. Barzin.
- № 4 : Sous-amendements :
 - 1. de M. Verhaegen
 - 2. du Gouvernement.
- № 5 : Sous-amendement du Gouvernement.
- № 6 : Sous-amendement de M. Verhaegen.
- № 7 : Sous-amendement du Gouvernement.
- № 8 : Sous-amendement du Gouvernement.

BIJLAGE II

ANNEXE II

Concordantietabellen

Commissietekst — Richtlijnen

Commissietekst	Richtlijnen (1)
Art. 1	
7, b, 6 ^o	3, h)
7, b, 7 ^o	2, e)
Art. 2	
9, 5 ^o	—
9, 6 ^o bis	2, c), tweede streepje
9, 7 ^o	—
Art. 3	
12, § 3, eerste lid, 2 ^o	—
Art. 4	
29, § 1	6, § 1 en 8, § 2
§ 2, eerste lid	9, § 1
tweede lid	
§ 3	7
§ 4	/
§ 5	9, § 2
§ 6	18, § 1 en 18, § 2
Art. 5	
29bis, eerste lid	10, § 1
tweede lid	10, § 2
derde lid	—
vierde lid	10, § 3
Art. 6	
29quater, § 1, eerste lid	11, § 1
tweede lid	11, § 1
derde lid	11, § 1
vierde lid	11, § 1
vijfde lid	—
§ 2	—
§ 3	11, § 2
Art. 7	
30, 1 ^o	1, § 1, laatste lid - 2, a)
2 ^o	2, b)
3 ^o	3, a)
4 ^o	2, e)
5 ^o	2, c), eerste streepje - 3, g)
6 ^o	2, c), tweede streepje
7 ^o	2, d)
8 ^o	3, b) - 3, c) - 3, d)
9 ^o	3, c)
10 ^o	3, f)
11 ^o	3, h)
12 ^o	3, i)
13 ^o	3, k)
14 ^o	3, j)
15 ^o	—
16 ^o	—
17 ^o	—
18 ^o	—
Art. 8	
32, derde lid, 5 ^o	9, § 1
Art. 9	
33bis, § 1	25, § 1 - 40, § 1 - 25, § 2
§ 2, eerste lid	25, § 2
tweede lid	—
§ 3, eerste lid	—
tweede lid	—
derde lid	—
vierde lid	—

(1) Zo niets anders wordt vermeld, wordt verwezen naar de artikelen van de tweede richtlijn.

Tables de concordance

Texte de la commission — Directives

Texte de la commission	Directives (1)
Art. 1	
7, b, 6 ^o	3, h)
7, b, 7 ^o	2, e)
Art. 2	
9, 5 ^o	—
9, 6 ^o bis	2, c), deuxième tiret
9, 7 ^o	—
Art. 3	
12, § 3, premier alinéa, 2 ^o	—
Art. 4	
29, § 1	6, § 1 et 8, § 2
§ 2, première alinéa	9, § 1
deuxième alinéa	
§ 3	7
§ 4	/
§ 5	9, § 2
§ 6	18, § 1 et 18, § 2
Art. 5	
29bis, premier alinéa	10, § 1
deuxième alinéa	10, § 2
troisième alinéa	—
quatrième alinéa	10, § 3
Art. 6	
29quater, § 1, premier alinéa	11, § 1
deuxième alinéa	11, § 1
troisième alinéa	11, § 1
quatrième alinéa	—
cinquième alinéa	—
§ 2	11, § 2
§ 3	
Art. 7	
30, 1 ^o	1, § 1, dernier alinéa - 2, a)
2 ^o	2, b)
3 ^o	3, a)
4 ^o	2, e)
5 ^o	2, c), premier tiret - 3, g)
6 ^o	2, c), deuxième tiret
7 ^o	2, d)
8 ^o	3, b) - 3, c) - 3, d)
9 ^o	3, c)
10 ^o	3, f)
11 ^o	3, h)
12 ^o	3, i)
13 ^o	3, k)
14 ^o	3, j)
15 ^o	—
16 ^o	—
17 ^o	—
18 ^o	—
Art. 8	
32, troisième alinéa, 5 ^o	9, § 1
Art. 9	
33bis, § 1	25, § 1 - 40, § 1 - 25, § 2
§ 2, première alinéa	25, § 2
deuxième alinéa	—
§ 3, première alinéa	—
deuxième alinéa	—
troisième alinéa	—
quatrième alinéa	—

(1) Sauf indication contraire, il est fait référence aux articles de la deuxième directive.

<i>Commissietekst</i>	<i>Richtlijnen (1)</i>	<i>Texte de la commission</i>	<i>Directives (1)</i>
Art. 10		Art. 10	
34, § 1, eerste lid tweede lid	26 - 25, § 1 - 27, § 1 26	34, § 1, premier alinéa deuxième alinéa	26 - 25, § 1 - 27, § 1 26
§ 2, eerste lid tweede lid derde lid	27, § 2 27, § 2 —	§ 2, premier alinéa deuxième alinéa troisième alinéa	27, § 2 27, § 2 —
vierde lid	27, § 2	quatrième alinéa	27, § 2
§ 3	—	§ 3	—
§ 4	25, § 1	§ 4	—
§ 5, eerste lid tweede lid derde lid	28 — —	§ 5, premier alinéa deuxième alinéa troisième alinéa	25, § 1 28 —
Art. 11		Art. 11	
34bis, § 1, eerste lid tweede lid derde lid vierde lid vijfde lid	29, § 1 29, § 3 29, § 3 — —	34bis, § 1, premier alinéa deuxième alinéa troisième alinéa quatrième alinéa cinqième alinéa	29, § 1 29, § 3 29, § 3 — —
§ 2	—	§ 2	—
§ 3, eerste lid tweede lid derde lid	29, § 4 29, § 5 29, § 5	§ 3, premier alinéa deuxième alinéa troisième alinéa	29, § 4 29, § 5 29, § 5
§ 4, eerste lid tweede lid derde lid	29, § 4 - 40, § 1 29, § 4 29, § 4	§ 4, premier alinéa deuxième alinéa troisième alinéa	29, § 4 - 40, § 1 29, § 4 29, § 4
§ 5	29, § 7	§ 5	29, § 7
Art. 12		Art. 12	
35, 1º 35, 3º	2, § 1 - 9, § 1 - 9, § 2 18, § 3	35, 1º 35, 3º	2, § 1 - 9, § 1 - 9, § 2 18, § 3
Art. 13		Art. 13	
35bis	—	35bis	—
Art. 14		Art. 14	
46, eerste lid	9, § 1	46, premier alinéa	9, § 1
Art. 15		Art. 15	
51	3, b)	51	3, b)
Art. 16		Art. 16	
52bis, § 1, eerste lid tweede lid derde lid vierde lid : 1º 2º 3º 4º vijfde lid	19, § 1 - 19, § 1, a) 19, § 1, a) 19, § 3 — 19, § 1, b) 19, § 1, c) 19, § 1, d) — 22, § 1, b)	52bis, § 1, premier alinéa deuxième alinéa troisième alinéa quatrième alinéa : 1º 2º 3º 4º vijfde lid	19, § 1 - 19, § 1, a) 19, § 1, a) 19, § 3 — 19, § 1, b) 19, § 1, c) 19, § 1, d) — 22, § 1, b)
§ 2 § 3, eerste lid tweede lid derde lid vierde lid vijfde lid	20, § 2 19, § 3 20, § 3 22, § 1, a) — 22, § 1, b)	§ 2 § 3, premier alinéa deuxième alinéa troisième alinéa quatrième alinéa vijfde lid	20, § 2 19, § 3 20, § 3 22, § 1, a) —
§ 4, eerste lid : 1º 2º 3º tweede lid derde lid	20, § 1, a) 20, § 1, b) 20, § 1, g) 20, § 2 20, § 3 — 20, § 3	§ 4, premier alinéa : 1º 2º 3º deuxième alinéa troisième alinéa	20, § 1, a) 20, § 1, b) 20, § 1, g) 20, § 2 20, § 3 — 20, § 3
§ 5 § 6	20, § 3	§ 5 § 6	20, § 3
Art. 17		Art. 17	
52ter, § 1 § 2, eerste lid tweede lid	23, § 1 23, § 2 —	52ter, § 1 § 2, premier alinéa deuxième alinéa	23, § 1 23, § 2 —
Art. 18		Art. 18	
52quater, § 1, eerste lid tweede lid	23, § 1 —	52quater, § 1, premier alinéa deuxième alinéa	23, § 1 —
§ 2	23, § 2	§ 2	23, § 2
Art. 19		Art. 19	
57 - 58 - 59 - 69	—	57 - 58 - 59 - 69	—
Art. 20		Art. 20	
64bis, § 2, derde lid, 3º	—	64bis, § 2, troisième alinéa, 3º	—

(1) Zo niets anders wordt vermeld, wordt verwezen naar de artikelen van de tweede richtlijn.

(1) Sauf indication contraire, il est fait référence aux articles de la deuxième directive.

<i>Commissietekst</i>	<i>Richtlijnen</i> (1)	<i>Texte de la commission</i>	<i>Directives</i> (1)
Art. 21		Art. 21	
65, derde lid :	51, § 1, a), vierde richtlijn	65, troisième alinéa :	51, § 1, a), quatrième directive
1º	—	1º	—
2º	—	2º	—
3º	—	3º	—
4º	51, § 1, b), vierde richtlijn	4º	51, § 1, b), quatrième directive
5º	—	5º	—
6º	48, laatste zin, vierde richtlijn	6º	48, dernière phrase, quatrième directive
vierde lid	—	quatrième alinéa	—
Art. 22		Art. 22	
66	—	66	—
Art. 23		Art. 23	
70ter	—	70ter	—
Art. 24		Art. 24	
72, eerste lid	30, eerste lid, 31 en 40	72, premier alinéa	30, premier alinéa, 31 et 40
tweede lid	30, tweede lid	deuxième alinéa	30, deuxième alinéa
Art. 25		Art. 25	
72bis, § 1, eerste lid	32, § 1 - 32, § 3	72bis, § 1, premier alinéa	32, § 1 - 32, § 3
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	32, § 1	troisième alinéa	32, § 1
vierde lid	32, § 2	quatrième alinéa	32, § 2
§ 2, eerste lid	33, § 1	§ 2, premier alinéa	33, § 1
tweede lid	33, § 1	deuxième alinéa	33, § 1
derde lid	34	troisième alinéa	34
Art. 26		Art. 26	
72ter, eerste lid	35, eerste lid, a) - 40	72ter, premier alinéa	35, premier alinéa, a) - 40
tweede lid	35, eerste lid, b)	deuxième alinéa	35, première alinéa, b)
derde lid	35, eerste lid, c)	troisième alinéa	35, premier alinéa, c)
Art. 27		Art. 27	
77, vierde lid	46, vierde richtlijn	77, quatrième alinéa	46, quatrième directive
vijfde lid	20, § 2	cinquième alinéa	20, § 2
laatste lid	46, § 2, d) en 51, vierde richtlijn	dernier alinéa	46, § 2, d) et 51, quatrième directive
Art. 28		Art. 28	
77bis, eerste lid	15, § 1, a)	77bis, premier alinéa	15, § 1, a)
tweede lid	34, § 1, b) - 37, § 1, vierde richtlijn	deuxième alinéa	34, § 1, b) - 37, § 1, quatrième directive
derde lid	16	troisième alinéa	16
Art. 29		Art. 29	
77ter, eerste lid	35, eerste lid - 35, a)	77ter, premier alinéa	35, premier alinéa - 35, a)
tweede lid	35, b)	deuxième alinéa	35, b)
derde lid	—	troisième alinéa	—
vierde lid	—	quatrième alinéa	—
vijfde lid	—	cinquième alinéa	—
zesde lid	—	sixième alinéa	—
zevende lid	—	septième alinéa	—
achtste lid	—	huitième alinéa	—
negende lid	35, c)	neuvième alinéa	35, c)
Art. 30		Art. 30	
78, eerste lid, 4º	46 en 51, vierde richtlijn	78, premier alinéa, 4º	46 et 51, quatrième directive
Art. 31		Art. 31	
79	46 en 51, vierde richtlijn	79	46 et 51, quatrième directive
Art. 32		Art. 32	
80, tweede lid, 4º	—	80, deuxième alinéa, 4º	—
tweede lid, 5º	47, § 1, vierde richtlijn	deuxième alinéa, 5º	47, § 1, quatrième directive
tweede lid, 7º	47, § 1, vierde richtlijn	deuxième alinéa, 7º	47, § 1, quatrième directive
vierde lid	47, § 1, vierde richtlijn	quatrième alinéa	47, § 1, quatrième directive
vijfde lid	47, § 2, laatste lid, vierde richtlijn	cinquième alinéa	47, § 2, dernier alinéa, quatrième directive
Art. 33		Art. 33	
80bis, eerste lid	48, vierde richtlijn	80bis, premier alinéa	48, quatrième directive
tweede lid	49, vierde richtlijn	deuxième alinéa	49, quatrième directive
Art. 34		Art. 34	
101bis	—	101bis	—
Art. 35		Art. 35	
101ter, § 1	—	101ter, § 1	—
§ 2, eerste lid	—	§ 2, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	—	troisième alinéa	—

(1) Zo niets anders wordt vermeld, wordt verwezen naar de artikelen van de tweede richtlijn.

(1) Sauf indication contraire, il est fait référence aux articles de la deuxième directive.

<i>Commissietekst</i>	<i>Richtlijnen</i> (1)	<i>Texte de la commission</i>	<i>Directives</i> (1)
vierde lid	—	quatrième alinéa	—
vijfde lid	—	cinquième alinéa	—
§ 3, eerste lid	—	§ 3, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	—	troisième alinéa	—
Art. 36		Art. 36	
101 <i>quater</i>	25, § 4	101 <i>quater</i>	25, § 4
Art. 37		Art. 37	
101 <i>sexies</i>	—	101 <i>sexies</i>	—
Art. 38		Art. 38	
102, eerste lid	—	102, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
Art. 39		Art. 39	
103, eerste lid	17, § 1 - 17, § 2	103, premier alinéa	17, § 1 - 17, § 2
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde alinéa	—	troisième alinéa	—
vierde lid	—	quatrième alinéa	—
Art. 40		Art. 40	
104	—	104	—
Art. 41		Art. 41	
104 <i>bis</i> , eerste lid	5, § 1	104 <i>bis</i> , premier alinéa	5, § 1
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
Art. 42		Art. 42	
120	—	120	—
Art. 43		Art. 43	
120 <i>quater</i> , § 1, eerste lid	—	120 <i>quater</i> , § 1, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	—	troisième alinéa	—
vierde lid	—	quatrième alinéa	—
vijfde lid	—	cinquième alinéa	—
zesde lid	—	sixième alinéa	—
§ 2	—	§ 2	—
§ 3	—	§ 3	—
Art. 44		Art. 44	
121, eerste lid	—	121, premier alinéa	—
1°	—	1°	—
2°	—	2°	—
3°	—	3°	—
4°	—	4°	—
5°	—	5°	—
6°	—	6°	—
7°	—	7°	—
8°	—	8°	—
9°	—	9°	—
10°	—	10°	—
11°	—	11°	—
12°	—	12°	—
13°	—	13°	—
14°	—	14°	—
15°	—	15°	—
16°	—	16°	—
17°	—	17°	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
Art. 45		Art. 45	
122, § 1	—	122, § 1	—
§ 2, eerste lid	—	§ 2, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
§ 3, eerste lid	—	§ 3, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	—	troisième alinéa	—
vierde lid	—	quatrième alinéa	—
§ 4	—	§ 4	—
Art. 46		Art. 46	
122 <i>bis</i> , § 1, eerste lid	—	122 <i>bis</i> , § 1, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	—	troisième alinéa	—
§ 2	—	§ 2	—
Art. 47		Art. 47	
122 <i>ter</i> , § 1	—	122 <i>ter</i> , § 1	—
§ 2, eerste lid	—	§ 2, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	—	troisième alinéa	—
§ 3, eerste lid	—	§ 3, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—

(1) Zo niets anders wordt vermeld, wordt verwezen naar de artikelen van de tweede richtlijn.

(1) Sauf indication contraire, il est fait référence aux articles de la deuxième directive.

<i>Commissietekst</i>	<i>Richtlijnen</i> (1)	<i>Texte de la commission</i>	<i>Directives</i> (1)
Art. 48		Art. 48	
Art. 49		Art. 49	
Art. 50		Art. 50	
139, eerste lid	—	139, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	—	troisième alinéa	—
Art. 51		Art. 51	
140, eerste lid	—	140, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
derde lid	—	troisième alinéa	—
Art. 52		Art. 52	
140bis	—	140bis	—
Art. 53		Art. 53	
141bis, eerste lid	—	141bis, premier alinéa	—
tweede lid	—	deuxième alinéa	—
Art. 54		Art. 54	
145, 1o	3, b)	145, 1o	3, b)
Art. 55		Art. 55	
146, 1o voorlaatste lid geschrapt	—	146, 1o avant-dernier alinéa supprimé	—
Art. 56		Art. 56	
146bis	—	146bis	—
Art. 57		Art. 57	
158	—	158	—
Art. 58		Art. 58	
171	13	171	13
Art. 59		Art. 59	
172, 1o 1obis 5o	—	172, 1o 1obis 5o	—
Art. 60		Art. 60	
177 <i>quinquies</i> , § 2	—	177 <i>quinquies</i> , § 2	—
Art. 61		Art. 61	
199, tweede lid	—	199, deuxième alinéa	—
Art. 62		Art. 62	
201, 3obis 3oquater 4o 5o 9o 10o	—	201, 3obis 3oquater 4o 5o 9o 10o	—
Art. 63		Art. 63	
204, 2o 7o 8o 9o 10o	—	204, 2o 7o 8o 9o 10o	—
Art. 64		Art. 64	
205, eerste lid tweede lid	—	205, premier alinéa deuxième alinéa	—
Art. 65		Art. 65	
206	—	206	—
Art. 66		Art. 66	
Art. 67		Art. 67	
Art. 68		Art. 68	
588, 10o, G. W.	—	588, 10o C. J.	—
Art. 69		Art. 69	
eerste lid tweede lid derde lid	—	premier alinéa deuxième alinéa troisième alinéa	—

(1) Zo niets anders wordt vermeld, wordt verwezen naar de artikelen van de tweede richtlijn.

(1) Sauf indication contraire, il est fait référence aux articles de la deuxième directive.

Vierde richtlijn— Venn. W.

<i>Vierde richtlijn</i>	<i>Venn. W.</i>
Art. 34, 1, b	Art. 77bis, derde lid, 1 ^o
Art. 37, 1	Art. 77bis, derde lid, 2 ^o
Art. 46, 1 2	Art. 77, vierde lid
a	Art. 77, vierde lid
b	Art. 77, vierde lid
c	Art. 77, vierde lid
d	Art. 77, vijfde lid
Art. 47, § 1, eerste lid	Art. 80, tweede lid, 5 ^o en 7 ^o
tweede lid	Art. 80, vierde lid
§ 2, laatste lid	Art. 80, vijfde lid
Art. 48	Art. 65, vierde lid en 80bis, eerste lid
Art. 49	Art. 80bis, tweede lid
Art. 51, § 1, a	Art. 65, derde lid
§ 1, b	Art. 65, derde lid, 4 ^o

Concordantietabellen

Tweede richtlijn	Ontwerp nr 388, Venn. W.
Art. 1, § 1, eerste lid	—
tweede lid	—
§ 2	—
Art. 2	5
a.	—
b.	—
c., eerste streepje	—
tweede streepje	—
d.	—
e.	—
Art. 3	—
a.	5/10quater
b.	—
c.	—
d.	—
e.	—
f.	—
g.	—
h.	—
i.	—
j.	—
k.	—
Art. 4, § 1	—
§ 2	—
Art. 5, § 1	23
§ 2	—
§ 3	—
Art. 6, § 1	2
§ 2	—
§ 3	—
Art. 7	3
Art. 8, § 1	—
§ 2	—
Art. 9, § 1	2/6
§ 2	2
Art. 10, § 1	3
§ 2	—
§ 3	—
§ 4, a.	—
b.	—
c.	—
d.	—
e.	—
f.	—
Art. 11, § 1	—
§ 2	—
Art. 12	—
Art. 13	32
Art. 14	33
Art. 15, § 1, a.	17
b.	—
c.	—
§ 2	—
a.	—
b.	—
§ 3	—
Art. 16	18
a.	—
b.	—
Art. 17	—
Art. 18	—
Art. 19	—
Art. 20	—
Art. 21	—
Art. 22	—
Art. 23	—
Art. 24	—
Art. 25	—
Art. 26	—
Art. 27	—
Art. 28	—
Art. 29	—
Art. 30	—
Art. 31	—
Art. 32	—
Art. 33	—
Art. 34	—
Art. 35	—
Art. 36	—
Art. 37	—
Art. 38	—
Art. 39	—
Art. 40	—
Art. 41	—
Art. 42	—
Art. 43	—
Art. 44	—
Art. 45	—
Art. 46	—
Art. 47	—
Art. 48	—
Art. 49	—
Art. 50	—
Art. 51	—
Art. 52	—
Art. 53	—
Art. 54	—
Art. 55	—
Art. 56	—
Art. 57	—
Art. 58	—
Art. 59	—
Art. 60	—
Art. 61	—
Art. 62	—
Art. 63	—
Art. 64	—
Art. 65	—
Art. 66	—
Art. 67	—
Art. 68	—
Art. 69	—
Art. 70	—
Art. 71	—
Art. 72	—
Art. 73	—
Art. 74	—
Art. 75	—
Art. 76	—
Art. 77	—
Art. 78	—
Art. 79	—
Art. 80	—
Art. 81	—
Art. 82	—
Art. 83	—
Art. 84	—
Art. 85	—
Art. 86	—
Art. 87	—
Art. 88	—
Art. 89	—
Art. 90	—
Art. 91	—
Art. 92	—
Art. 93	—
Art. 94	—
Art. 95	—
Art. 96	—
Art. 97	—
Art. 98	—
Art. 99	—
Art. 100	—
Art. 101	—
Art. 102	—
Art. 103	—
Art. 104	—
Art. 105	—
Art. 106	—
Art. 107	—
Art. 108	—
Art. 109	—
Art. 110	—
Art. 111	—
Art. 112	—
Art. 113	—
Art. 114	—
Art. 115	—
Art. 116	—
Art. 117	—
Art. 118	—
Art. 119	—
Art. 120	—
Art. 121	—
Art. 122	—
Art. 123	—
Art. 124	—
Art. 125	—
Art. 126	—
Art. 127	—
Art. 128	—
Art. 129	—
Art. 130	—
Art. 131	—
Art. 132	—
Art. 133	—
Art. 134	—
Art. 135	—
Art. 136	—
Art. 137	—
Art. 138	—
Art. 139	—
Art. 140	—
Art. 141	—
Art. 142	—
Art. 143	—
Art. 144	—
Art. 145	—
Art. 146	—
Art. 147	—
Art. 148	—
Art. 149	—
Art. 150	—
Art. 151	—
Art. 152	—
Art. 153	—
Art. 154	—
Art. 155	—
Art. 156	—
Art. 157	—
Art. 158	—
Art. 159	—
Art. 160	—
Art. 161	—
Art. 162	—
Art. 163	—
Art. 164	—
Art. 165	—
Art. 166	—
Art. 167	—
Art. 168	—
Art. 169	—
Art. 170	—
Art. 171	—
Art. 172	—
Art. 173	—
Art. 174	—
Art. 175	—
Art. 176	—
Art. 177	—
Art. 178	—
Art. 179	—
Art. 180	—
Art. 181	—
Art. 182	—
Art. 183	—
Art. 184	—
Art. 185	—
Art. 186	—
Art. 187	—
Art. 188	—
Art. 189	—
Art. 190	—
Art. 191	—
Art. 192	—
Art. 193	—
Art. 194	—
Art. 195	—
Art. 196	—
Art. 197	—
Art. 198	—
Art. 199	—
Art. 200	—
Art. 201	—
Art. 202	—
Art. 203	—
Art. 204	—
Art. 205	—
Art. 206	—
Art. 207	—
Art. 208	—
Art. 209	—
Art. 210	—
Art. 211	—
Art. 212	—
Art. 213	—
Art. 214	—
Art. 215	—
Art. 216	—
Art. 217	—
Art. 218	—
Art. 219	—
Art. 220	—
Art. 221	—
Art. 222	—
Art. 223	—
Art. 224	—
Art. 225	—
Art. 226	—
Art. 227	—
Art. 228	—
Art. 229	—
Art. 230	—
Art. 231	—
Art. 232	—
Art. 233	—
Art. 234	—
Art. 235	—
Art. 236	—
Art. 237	—
Art. 238	—
Art. 239	—
Art. 240	—
Art. 241	—
Art. 242	—
Art. 243	—
Art. 244	—
Art. 245	—
Art. 246	—
Art. 247	—
Art. 248	—
Art. 249	—
Art. 250	—
Art. 251	—
Art. 252	—
Art. 253	—
Art. 254	—
Art. 255	—
Art. 256	—
Art. 257	—
Art. 258	—
Art. 259	—
Art. 260	—
Art. 261	—
Art. 262	—
Art. 263	—
Art. 264	—
Art. 265	—
Art. 266	—
Art. 267	—
Art. 268	—
Art. 269	—
Art. 270	—
Art. 271	—
Art. 272	—
Art. 273	—
Art. 274	—
Art. 275	—
Art. 276	—
Art. 277	—
Art. 278	—
Art. 279	—
Art. 280	—
Art. 281	—
Art. 282	—
Art. 283	—
Art. 284	—
Art. 285	—
Art. 286	—
Art. 287	—
Art. 288	—
Art. 289	—
Art. 290	—
Art. 291	—
Art. 292	—
Art. 293	—
Art. 294	—
Art. 295	—
Art. 296	—
Art. 297	—
Art. 298	—
Art. 299	—
Art. 300	—
Art. 301	—
Art. 302	—
Art. 303	—
Art. 304	—
Art. 305	—
Art. 306	—
Art. 307	—
Art. 308	—
Art. 309	—
Art. 310	—
Art. 311	—
Art. 312	—
Art. 313	—
Art. 314	—
Art. 315	—
Art. 316	—
Art. 317	—
Art. 318	—
Art. 319	—
Art. 320	—
Art. 321	—
Art. 322	—
Art. 323	—
Art. 324	—
Art. 325	—
Art. 326	—
Art. 327	—
Art. 328	—
Art. 329	—
Art. 330	—
Art. 331	—
Art. 332	—
Art. 333	—
Art. 334	—
Art. 335	—
Art. 336	—
Art. 337	—
Art. 338	—
Art. 339	—
Art. 340	—
Art. 341	—
Art. 342	—
Art. 343	—
Art. 344	—
Art. 345	—
Art. 346	—
Art. 347	—
Art. 348	—
Art. 349	—
Art. 350	—
Art. 351	—
Art. 352	—
Art. 353	—
Art. 354	—
Art. 355	—
Art. 356	—
Art. 357	—
Art. 358	—
Art. 359	—
Art. 360	—
Art. 361	—
Art. 362	—
Art. 363	—
Art. 364	—
Art. 365	—
Art. 366	—
Art. 367	—
Art. 368	—
Art. 369	—
Art. 370	—
Art. 371	—
Art. 372	—
Art. 373	—
Art. 374	—
Art. 375	—
Art. 376	—
Art. 377	—
Art. 378	—
Art. 379	—
Art. 380	—
Art. 381	—
Art. 382	—
Art. 383	—
Art. 384	—
Art. 385	—
Art. 386	—
Art. 387	—
Art. 388	—
Art. 389	—
Art. 390	—
Art. 391	—
Art. 392	—
Art. 393	—
Art. 394	—
Art. 395	—
Art. 396	—
Art. 397	—
Art. 398	—
Art. 399	—
Art. 400	—
Art. 401	—
Art. 402	—
Art. 403	—
Art. 404	—
Art. 405	—
Art. 406	—
Art. 407	—
Art. 408	—
Art. 409	—
Art. 410	—
Art. 411	—
Art. 412	—
Art. 413	—
Art. 414	—
Art. 415	—
Art. 416	—
Art. 417	—
Art. 418	—
Art. 419	—
Art. 420	—
Art. 421	—
Art. 422	—
Art. 423	—
Art. 424	—
Art. 425	—
Art. 426	—
Art. 427	—
Art. 428	—
Art. 429	—
Art. 430	—
Art. 431	—
Art. 432	—
Art. 433	—
Art. 434	—
Art. 435	—
Art. 436	—
Art. 437	—
Art. 438	—
Art. 439	—
Art. 440	—
Art. 441	—
Art. 442	—
Art. 443	—
Art. 444	—
Art. 445	—
Art. 446	—
Art. 447	—
Art. 448	—
Art. 449	—
Art. 450	—
Art. 451	—
Art. 452	—
Art. 453	—
Art. 454	—
Art. 455	—
Art. 456	—
Art. 457	—
Art. 458	—
Art. 459	—
Art. 460	—
Art. 461	—
Art. 462	—
Art. 463	—
Art. 464	—
Art. 465	—
Art. 466	—
Art. 467	—
Art. 468	—
Art. 469	—
Art. 470	—
Art. 471	—
Art. 472	—
Art. 473	—
Art. 474	—
Art. 475	—
Art. 476	—
Art. 477	—
Art. 478	—
Art. 479	—
Art. 480	—
Art. 481	—
Art. 482	—
Art. 483	—
Art. 484	—
Art. 485	—
Art. 486	—
Art. 487	—
Art. 488	—
Art. 489	—
Art. 490	—
Art. 491	—
Art. 492	—
Art. 493	—
Art. 494	—
Art. 495	—
Art. 496	—
Art. 497	—
Art. 498	—
Art. 499	—
Art. 500	—

Quatrième directive — Lois coordonnées

<i>Quatrième directive</i>	L. C.
Art. 34, 1, b	Art. 77bis, troisième alinéa, 1 ^o
Art. 37, 1	Art. 77bis, troisième alinéa, 2 ^o
Art. 46, 1 2	Art. 77, quatrième alinéa
a	Art. 77, quatrième alinéa
b	Art. 77, quatrième alinéa
c	Art. 77, quatrième alinéa
d	Art. 77, cinquième alinéa
Art. 47, § 1, premier alinéa deuxième alinéa	Art. 80, deuxième alinéa, 5 ^o et 7 ^o
§ 2, dernier alinéa	Art. 80, quatrième alinéa
Art. 48	Art. 80, cinquième alinéa
Art. 49	Art. 65, quatrième alinéa et 80bis, premier alinéa
Art. 51, § 1, a § 1, b	Art. 80bis, deuxième alinéa Art. 65, troisième alinéa Art. 65, troisième alinéa, 4 ^o

Tables de concordance

<i>Tweede richtlijn</i>	<i>Ontwerp nr 388, Venn. W.</i>	<i>Deuxième directive</i>	<i>Projet no 388 L. C.</i>
§ 4	—	§ 4	—
eerste lid	—	premier al.	—
tweede lid	—	deuxième al.	—
— 1 ^e streepje	—	— 1 ^{er} tiret	—
— 2 ^e streepje	—	— 2 ^e tiret	—
derde lid	—	troisième al.	—
a.	—	a.	—
b.	—	b.	—
c.	—	c.	—
Art. 16	17 18	77bis, derde lid 77ter, laatste lid	77bis, troisième alinéa 77ter, dernier alinéa
Art. 17, § 1	21	103, eerste lid	103, premier alinéa
§ 2	21	103, eerst lid	103, premier alinéa
Art. 18, § 1	2	29, § 6	29, § 6
§ 2	2	29, § 6	29, § 6
§ 3, eerste lid	10	35bis	35bis
tweede lid	—	—	—
Art. 19, § 1	11	52bis, § 1	52bis, § 1
a.	—	52bis, § 1, eerste en tweede lid	52bis, § 1, premier et deuxième alinéas
b.	—	52bis, § 1, derde lid, 1 ^o	52bis, § 1, troisième alinéa, 1 ^o
c.	—	52bis, § 1, derde lid, 2 ^o	52bis, § 1, troisième alinéa, 2 ^o
d.	—	52bis, § 1, derde lid, 3 ^o	52bis, § 1, troisième alinéa, 3 ^o
§ 2	—	—	—
§ 3	—	—	—
Art. 20, § 1	—	52bis, § 4, 1 ^o 52bis, § 4, 2 ^o	52bis, § 4, 1 ^o 52bis, § 4, 2 ^o
a.	—	—	—
b.	—	—	—
c.	—	—	—
d.	—	—	—
e.	—	—	—
f.	—	52bis, § 4, 3 ^o	52bis, § 4, 3 ^o
g.	—	—	—
h.	—	—	—
§ 2	—	52bis, § 4, tweede lid	52bis, § 4, deuxième alinéa
§ 3	—	52bis, § 6	52bis, § 6
Art. 21	—	52bis, § 3	52bis, § 3
Art. 22, § 1	—	—	—
a.	—	52bis, § 3, derde lid	52bis, § 3, troisième alinéa
b.	—	52bis, § 2	52bis, § 2
§ 2	16bis	77, vijfde lid	77, cinquième alinéa
a.	—	—	—
b.	—	—	—
c.	—	—	—
d.	—	—	—
Art. 23, § 1	12	52ter, § 1	52ter, § 1
§ 2	12	52ter, § 2	52ter, § 2
§ 3	—	—	—
Art. 24, § 1	13	52quater, § 1	52quater, § 1
§ 2	—	52quater, § 2	52quater, § 2
Art. 25, § 1	7	33bis, § 1	33bis, § 1
§ 2	7	33bis, § 2	33bis, § 2
§ 3	—	33bis, § 1	33bis, § 1
§ 4	—	—	—
Art. 26	8	34, § 1	34, § 1
Art. 27, § 1	—	34, § 1, eerste lid	34, § 1, premier alinéa
§ 2	—	34, § 2	34, § 2
§ 3	—	—	—
§ 4	—	—	—
Art. 28	—	24, § 5, derde lid	24, § 5, troisième alinéa
Art. 29, § 1	9	34bis, § 1	34bis, § 1
§ 2	—	—	—
a.	—	—	—
b.	—	—	—
§ 3	—	34bis, tweede en derde lid	34bis, deuxième et troisième alinéas
§ 4	—	34bis, § 3	34bis, § 3
§ 5	—	34bis, § 3, derde lid	34bis, § 3, troisième alinéa
§ 6	20	101quater	101quater
§ 7	—	34bis, § 5	34bis, § 5
Art. 30, eerste lid	14	72, eerste lid	72, premier alinéa
tweede lid	—	72, tweede lid	72, deuxième alinéa
Art. 31	—	72, eerste lid	72, premier alinéa
Art. 32, § 1	15	72bis, § 1	72bis, § 1
§ 2	—	72bis, § 1, laatste lid	72bis, § 1, dernier alinéa
§ 3	—	72bis, § 1	72bis, § 1
Art. 33, § 1	—	72bis, § 2	72bis, § 2
§ 2	—	—	—
Art. 34	—	72bis, § 2, laatste lid	72bis, § 2, dernier alinéa
Art. 35	16	72ter	72ter
eerste lid	—	—	—
a.	—	70 - 71	70 - 71
b.	—	72ter, tweede lid	72ter, deuxième alinéa
c.	—	72ter, laatste lid	72ter, dernier alinéa

<i>Tweede richtlijn</i>	<i>Ontwerp nr 388, Venn. W.</i>	<i>Deuxième directive</i>	<i>Projet n° 388 L. C.</i>
—	—	—	—
Art. 36, § 1	—	Art. 36, § 1	—
a.	—	a.	—
b.	—	b.	—
c.	—	c.	—
d.	—	d.	—
§ 2	—	§ 2	—
Art. 37, § 1	—	Art. 37, § 1	—
§ 2	—	§ 2	—
§ 3	—	§ 3	—
Art. 38	—	Art. 38	—
Art. 39, eerste lid	—	Art. 39, premier alinéa	—
a.	—	a.	—
b.	—	b.	—
c.	—	c.	—
d.	—	d.	—
e.	—	e.	—
f.	—	f.	—
g.	—	g.	—
h.	—	h.	—
Art. 40, § 1	—	Art. 40, § 1	—
§ 2	—	§ 2	70
Art. 41, § 1	—	Art. 41, § 1	—
§ 2	—	§ 2	—
Art. 42	—	Art. 42	—
Art. 43, § 1	—	Art. 43, § 1	—
§ 2, eerste lid	—	§ 2, premier al.	—
tweede lid	—	deuxième al.	69, texte de la Commission
derde lid	—	troisième al.	—
§ 3	—	§ 3	—
Art. 44	—	Art. 44	—

69, Commissietekst